

รายงานผลการประชุมสัมมนา
“เป้าหมายและยุทธศาสตร์การศึกษาท้องถิ่น”
วันที่ 9 มิถุนายน 2551
ณ โรงแรมมิราเคิล คอนเวนชั่น กรุงเทพมหานคร

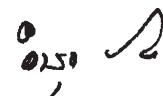
สำนักนโยบายและแผนการศึกษา
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

คำนำ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนับเป็นองค์กรที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ตระหนักถึงความสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงได้จัดประชุมสัมมนา “เป้าหมายและยุทธศาสตร์การศึกษาท้องถิ่น” เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2551 ณ ห้องมิราเคิล แกรนด์ ซี ชั้น 4 โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชั่น เพื่อจุดประกายความคิด และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อันจะนำไปสู่การจัดทำข้อเสนอยุทธศาสตร์ส่งเสริมการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป

เอกสารเรื่อง รายงานผลการประชุมสัมมนา “เป้าหมายและยุทธศาสตร์การศึกษาท้องถิ่น” เป็นการสรุปผลการประชุมสัมมนาฯ และถอดเทปการบรรยายการปาฐกถาเรื่อง เป้าหมายและยุทธศาสตร์การส่งเสริมการศึกษาท้องถิ่น โดยศาสตราจารย์ นายแพทย์เกษม วัฒนชัย องคมนตรี และจุดประกายความคิด ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการศึกษาท้องถิ่น โดยรองศาสตราจารย์ ดร. วรากรณ์ สามโกเศศ อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ และ ดร. ทองอยู่ แก้วไทรชะ ที่ปรึกษาสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งดำเนินรายการโดยรองศาสตราจารย์ วุฒิสาร ตันไชย รองเลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า รวมทั้งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยนายกเทศมนตรีนครภูเก็ต ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแซว จังหวัดเชียงราย และที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งดำเนินรายการโดยรองศาสตราจารย์ ดร.สนานจิตร์ สุคนธ์ทรัพย์ อาจารย์พิเศษ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งมีเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมและพัฒนาการศึกษาท้องถิ่น

สำนักงานฯ ขอขอบคุณวิทยากรและผู้เข้าร่วมสัมมนาทุกท่าน หวังเป็นอย่างยิ่งว่า รายงานผลการประชุมสัมมนาฯ ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงาน/ผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาท้องถิ่นต่อไป

(ดร.อาร์ง จันทวานิช)

เลขาธิการสภาการศึกษา

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
สารบัญ	
บทสรุป	ก
คำกล่าวเปิดการประชุมสัมมนา	1
ปาฐกถาพิเศษ เรื่อง เป้าหมายและยุทธศาสตร์การส่งเสริมการศึกษาท้องถิ่น โดย ศาสตราจารย์ นายแพทย์เกษม วัฒนชัย องคมนตรี	5
จุดประกายความคิด ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการศึกษาท้องถิ่น โดย รองศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ สามโกเศศ ดร.ทองอยู่ แก้วไทรชะ ผู้ดำเนินรายการ รองศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย	33
แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดย นางสาวสมใจ สุวรรณศุภพนา นายเศรษฐศักดิ์ พรหมมา นายเจริญ ปุสุรินทร์คำ ผู้ดำเนินรายการ รองศาสตราจารย์ ดร.สนานจิตร์ สุคนธ์ทรัพย์	59
การอภิปรายทั่วไป	91
ภาคผนวก	101

บทสรุป

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้จัดสัมมนาเรื่อง “เป้าหมายและยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาท้องถิ่น” เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2551 เพื่อจุดประกายความคิดการศึกษาท้องถิ่น และระดมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นประสบการณ์ในการจัดการศึกษา อันจะนำไปสู่การจัดทำข้อเสนอยุทธศาสตร์ส่งเสริมการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การประชุมสัมมนาครั้งนี้ ในภาคเช้าได้มีการปาฐกถาเรื่อง เป้าหมายและยุทธศาสตร์การส่งเสริมการศึกษาท้องถิ่น โดยศาสตราจารย์ นายแพทย์เกษม วัฒนชัย องคมนตรี และจุดประกายความคิด ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการศึกษาท้องถิ่น โดยรองศาสตราจารย์ ดร. วรากรณ์ สามโกเศศ นักวิชาการอิสระ อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และ ดร. ทองอยู่ แก้วไทรชะ ที่ปรึกษาสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งดำเนินรายการโดยรองศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย รองเลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า

สำหรับภาคบ่ายได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยนางสาวสมใจ สุวรรณศุภพนา นายกเทศมนตรีนครภูเก็ต นายเศรษฐศักดิ์ พรหมมา ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแซว จังหวัดเชียงราย และนายเจริญ บุสุรินทร์คำ ที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา โดยมีรองศาสตราจารย์ ดร. สนั่นจิตร์ สุขนทรทรัพย์ อาจารย์พิเศษคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นผู้ดำเนินรายการ หลังจากนั้นเป็นการอภิปรายทั่วไป ซึ่งมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

สรุปปรากฏการณ์เรื่อง เป้าหมายและยุทธศาสตร์การส่งเสริมการศึกษาท้องถิ่น

ศาสตราจารย์ นายแพทย์เกษม วัฒนชัย องคมนตรี ได้ปาฐกถาเรื่อง เป้าหมายและยุทธศาสตร์การส่งเสริมการศึกษาท้องถิ่น ซึ่งมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

1. เป้าหมายหรือประโยชน์หรือวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาในท้องถิ่น

การจัดการศึกษาต้องเป็นยุทธศาสตร์ถาวรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะให้ประโยชน์เหลือคณานับ เป็นการลงทุนระยะยาวแต่ผลตอบแทนมากที่สุด และเป็นกลไกที่ทำให้เกิดการพัฒนา ทั้งในระดับประชาชน ครอบครัว และชุมชน โดยประโยชน์ของการศึกษาต่อประชาชนอย่างน้อยมี 5 ประการ คือ 1) สนับสนุนให้ประชาชนมีสัมมาอาชีพ ทำให้เศรษฐกิจชุมชนมั่นคง ช่วยแก้หรือขจัดความยากจน 2) ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีและประชาธิปไตยในชุมชน เพราะการศึกษาให้อุดมการณ์ ประชาธิปไตย ทำให้ประชาชนสำนึกในสิทธิและหน้าที่ จึงเสริมพลังภราดรภาพบนฐานของเสรีภาพและความเสมอภาค ตามหลักการประชาธิปไตย 3) ส่งเสริมสุขภาพและสร้างสุขภาวะในชุมชน การศึกษาจะให้พื้นฐานของการดูแลสุขภาพ ทำให้ประชาชนดูแลสุขภาพของตนและครอบครัวได้ดีขึ้น เป็นการสร้างสุขภาวะในชุมชน คือ ส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค รักษาโรคอย่างถูกวิธี และฟื้นฟูร่างกายและจิตใจให้กลับเป็นปกติ 4) ส่งเสริมสิ่งแวดล้อมในครอบครัวและนิเวศวิทยาในชุมชน การศึกษาสอนให้ประชาชนรู้จักส่งเสริมสภาพแวดล้อมในครอบครัว ส่งเสริมระบบนิเวศวิทยาในชุมชน ร่วมมือพิทักษ์สิ่งแวดล้อมในชุมชน และอนุรักษ์พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ ผ่านกระบวนการการเรียนรู้ และ 5) ส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมทั้งสำหรับสมาชิก ครอบครัว และชุมชน การศึกษาให้สติในการจัดการกับอบายมุขทั้งปวง พัฒนาสติปัญญาให้มั่นคง

2. ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เปิดโอกาสให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาได้ทุกระดับ/ประเภทตามความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น รวมถึงระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาได้ โดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา แต่ปัจจุบันยังมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดการศึกษาไม่มากนัก

การจัดการศึกษาเพื่อชุมชนควรพัฒนาทั้งวงจรในทุกระดับ คือ 1) พัฒนาเด็กตั้งแต่ในครรภ์ ต้องส่งเสริมสุขภาพอนามัยของหญิงวัยเจริญพันธุ์ ให้พร้อมที่จะให้ลูกในครรภ์มีการพัฒนาของ

สมองเต็มที่ 2) การคลอดและการเลี้ยงดูใน 3 ขวบแรก สำคัญมากต่อพัฒนาการของเด็ก การศึกษาที่จะเข้ามาพัฒนา 3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้องมีคุณภาพ ต้องพัฒนาความพร้อมแก่ เด็กเล็กทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญาอย่างเหมาะสมตามวัย ให้เด็กได้อาหาร ที่ถูกตามหลักโภชนาการ เพื่อให้สมองพัฒนาได้เต็มที่ 4) การศึกษาปฐมวัย ต้องพัฒนาเด็ก 4-6 ขวบ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา และคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ เพราะเด็กจะเรียนรู้และประทับตราไว้ในสมองตั้งแต่วัยต้นๆ 5) การศึกษาขั้นพื้นฐาน มี วัตถุประสงค์เพื่อสร้างพลเมืองดี เก่ง ดี มีสุข ให้กับประเทศชาติ โดยกำหนดไว้ในหลักสูตร และ จัดการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐาน นอกจากนี้ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรร่วมมือกับ หน่วยงานต่างๆ เพื่อให้คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีพ และ 6) ระดับอุดมศึกษา วัตถุประสงค์เพื่อผลิตนักวิชาการ นักวิชาชีพชั้นสูง ที่จะเอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคม

หัวใจในการจัดการศึกษาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น คือ การสร้างความเชื่อมั่น กับประชาชน ซึ่งสิ่งที่จะสร้างความเชื่อมั่นได้ดีที่สุดคือคุณภาพการศึกษา และปัจจัยที่มีผลต่อ คุณภาพการศึกษามากที่สุด คือ สิ่งที่เกิดในห้องเรียน ไม่ใช่งบประมาณ จึงต้องเน้นที่ครูดี ซึ่งมี คุณสมบัติคือ 1) รักเด็ก 2) รู้วิชาที่สอนเป็นอย่างดี 3) ทักษะการสอนเพื่อให้เด็กทุกคนเรียนรู้มากที่สุด 4) มีอุดมการณ์ที่จะเป็นครู และ 5) มีคุณธรรม สำหรับผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดี คือ 1) มีเจตนาดีว่าการศึกษาคือการลงทุนที่คุ้มค่าและให้ผลยั่งยืนงที่สุด 2) ถือหลักธรรมาภิบาล ในการบริหารการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และ 3) ต้องมีความรับผิดชอบ และความรับผิดชอบ

3. หลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน ก.ป.ร.) ได้รวบรวมหลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไว้เมื่อ พ.ศ. 2549 ซึ่งหลักการทรงงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นมี 23 ข้อ ดังนี้

1. **ศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ** เพื่อให้ได้รายละเอียดที่เป็นจริง จะได้พระราชทาน ความช่วยเหลือได้อย่างถูกต้องและรวดเร็วตามความต้องการของประชาชน
2. **ระเบิดจากข้างใน** โดยต้องสร้างความเข้มแข็งให้คนในชุมชนที่เข้าไปพัฒนาให้มี สภาพพร้อมที่จะรับการพัฒนาเสียก่อน
3. **แก้ปัญหาต้องเริ่มที่จุดเล็ก** ทรงมองปัญหาในภาพรวมก่อน แต่การแก้ปัญหา จะเริ่มจากในจุดเล็กๆ ที่คนมักจะไม่มองข้าม
4. **ทำตามลำดับขั้น** ทรงเริ่มต้นจากสิ่งที่จำเป็นที่สุดของประชาชนก่อน แล้วค่อย เสริมสร้างความเจริญและเศรษฐกิจขั้นสูง ค่อยๆ เป็นลำดับไป

5. **ภูมิสังคม** การพัฒนาใดๆ ต้องคำนึงถึง 2 ปัจจัย คือ ภูมิประเทศของบริเวณนั้น และ สังคมวิทยาของคนในพื้นที่ (นิสัยใจคอของผู้คน ตลอดจนวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น)
6. **องค์รวม** มีวิธีคิดอย่างองค์รวมหรือมองอย่างครบวงจร มองเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและ แนวทางการแก้ไขอย่างเชื่อมโยง
7. **ไม่ติดตำรา** การพัฒนาตามแนวพระราชดำริมีลักษณะการอนุโลมและรวมชอมกับ สภาพธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและสภาวะสังคมจิตวิทยาของชุมชน ไม่ผูกติดกับวิชาการและเทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสมกับสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่แท้จริงของคนในชุมชนนั้น
8. **ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด** สามารถทำตัวเอง หาได้ในท้องถิ่น ประยุกต์ ใช้สิ่งที่มีอยู่ในชุมชนมาแก้ไขปัญหาโดยไม่ต้องลงทุนสูง หรือใช้เทคโนโลยีที่ไม่ยุ่งยากนัก
9. **ทำให้ง่าย** ทรงคิดค้น ดัดแปลง ปรับปรุง แก้ไขงานการพัฒนาประเทศตามแนว พระราชดำริ โดยง่าย ไม่ยุ่งยากซับซ้อน
10. **การมีส่วนร่วม** คือ เปิดโอกาสให้ประชาชนหรือเจ้าหน้าที่ทุกระดับได้มาร่วมกัน แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ต้องคำนึงถึง
11. **ประโยชน์ส่วนรวม** ระลึกถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญเสมอ
12. **บริการที่จุดเดียว** เช่น ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งมี 6 แห่ง ตามภาคต่างๆ ทั่วประเทศ ซึ่งหน่วยราชการต่างๆ มาร่วมดำเนินการให้บริการประชาชนที่แห่งเดียว ทรงรับสั่งเป็น 2 ด้าน หมายถึง ที่สำคัญปลายทางคือประชาชนจะได้ประโยชน์ ส่วนต้นทางคือ เจ้าหน้าที่จะได้อำนวยความสะดวกให้ประชาชน
13. **ใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ** ทรงเข้าใจถึงธรรมชาติ และต้องการให้ประชาชนใกล้ชิด กับธรรมชาติ ทรงมองอย่างละเอียดถึงปัญหาของธรรมชาติ เช่น แก้ไขปัญหาป่าเสื่อมโทรม โดย ปลูกล้าโดยไม่ต้องปลูกป่า (ต้นไม้) ปล่อยให้ธรรมชาติช่วยในการฟื้นฟูธรรมชาติ
14. **ใช้ธรรมชาติปราบธรรมชาติ** เช่น การใช้ผักตบชวาซึ่งเป็นของเสียแต่สามารถดูดซึม สิ่งสกปรกปนเปื้อนในน้ำ จึงใช้ผักตบชวาไปทำลายของเสียที่บึงมักกะสัน ทำให้น้ำดีขึ้น
15. **ปลูกป่าในใจคน** เคยรับสั่งไว้ว่า “เจ้าหน้าที่ป่าไม้ควรจะปลูกต้นไม้ลงในใจคนเสียก่อน แล้วคนเหล่านั้นก็จะพากันปลูกต้นไม้ลงบนแผ่นดินและรักษาต้นไม้ด้วยตนเอง”
16. **ขาดทุนคือกำไร** หลักการคือต้องให้ ต้องเสียสละ เป็นการกระทำอันมีผลเป็นกำไร คือความอยู่ดีมีสุขของราษฎร
17. **พึ่งตนเอง** การพัฒนาตามแนวพระราชดำริ ในเบื้องต้นต้องแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า เพื่อให้เขาแข็งแรงพอที่จะดำเนินชีวิตต่อไป พัฒนาให้เขาสามารถอยู่ในสังคมได้ คือ พึ่งตนเองได้
18. **พออยู่พอกิน** หากโครงการดีในไม่ช้าประชาชนจะได้กำไร จะได้ผล ราษฎรจะอยู่ดี กินดีขึ้น จะได้ประโยชน์ต่อไป

19. เศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางการดำเนินชีวิตเพื่อสร้างความเข้มแข็งหรือภูมิคุ้มกันทุกด้าน ทำให้ชุมชนอยู่ได้อย่างสมดุลในโลกแห่งการเปลี่ยนแปลง

20. ความซื่อสัตย์ สุจริต จริงใจต่อกัน ผู้ที่มีความสุจริตและบริสุทธิ์ใจ แม้จะมีความรู้ น้อยก็ย่อมทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมได้มากกว่าผู้ที่มีความรู้มาก แต่ไม่มีความสุจริต ไม่มีความบริสุทธิ์ใจ

21. ทำงานอย่างมีความสุข พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระเกษมสำราญและทรงมีความสุขทุกครั้งที่ได้ทรงช่วยเหลือประชาชน

22. ความเพียร : พระมหาชนก ทรงริเริ่มทำโครงการต่างๆ ซึ่งในระยะแรกที่ไม่มีความพร้อมมากนัก และทรงใช้พระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ แต่ก็ไม่ได้ทำต่อพระราชหฤทัย มุ่งมั่นพัฒนาโครงการต่างๆ ให้ราษฎรบังเกิดความร่มเย็นเป็นสุขในที่สุด

23. รู้-รัก-สามัคคี ขั้นแรกต้อง “รู้” การจะลงมือทำสิ่งใดต้องรู้ถึงปัจจัย ปัญหา และวิธีแก้ปัญหา ขั้นที่สอง “รัก” ต้องเห็นคุณค่า เกิดศรัทธา เกิดความรักที่จะลงมือปฏิบัติ และขั้นที่สาม “สามัคคี” เมื่อถึงขั้นลงมือปฏิบัติต้องคำนึงเสมอว่าทำคนเดียวไม่ได้ ต้องร่วมมือร่วมใจกัน สามัคคีกันเป็นหมู่คณะ จึงจะเกิดพลังในการแก้ปัญหาให้ลุล่วงได้ดี

สรุปจุดประกายความคิดยุทธศาสตร์การส่งเสริมการศึกษาท้องถิ่น

รองศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ สามโกเศศ :

รองศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ สามโกเศศ อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวถึงการศึกษาท้องถิ่นใน 4 ประเด็น คือ ข้อดีของการศึกษาท้องถิ่น ข้อดีของการศึกษาท้องถิ่น อุปสรรคของการศึกษาท้องถิ่น และประเด็นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพึงพิจารณาและกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ต่อไป

ในภาพรวม เป้าหมายของการศึกษาท้องถิ่น คือ คุณภาพของเยาวชนในท้องถิ่น กลไกที่จะทำให้บรรลุถึงเป้าหมายมี 3 ปัจจัย คือ การศึกษา สังคม และครอบครัว ทั้งสามปัจจัยนี้มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เพราะหากการศึกษาดีก็จะทำให้สังคมดีด้วย และหากสังคมดีก็จะทำให้การศึกษาดีด้วย และหากครอบครัวดีการศึกษาก็ดีด้วย

ข้อดีของการศึกษาท้องถิ่น คือ 1) มีจุดแข็งด้านทรัพยากร อปท.หลายแห่งมีทรัพยากรเพียงพอที่จะสนับสนุนการศึกษาในท้องถิ่น 2) สามารถสนับสนุนการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากอปท.มีขนาดเล็กและมีโรงเรียนที่อยู่ในความดูแลไม่มากจึงสามารถทุ่มเทได้อย่างเต็มที่ ทำให้คุณภาพสูงขึ้น 3) สามารถจัดหลักสูตรสะท้อนความต้องการของท้องถิ่นได้ดีกว่า ด้วย

ความใกล้ชิด ระยะทาง และความรู้สึกรักของผู้บริหารท้องถิ่นต่อประชาชนในพื้นที่ 4) สามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพเนื่องจากมีขนาดเล็ก และ 5) เห็นผลจากการดำเนินงานได้อย่างรวดเร็วและชัดเจน

ข้อดีของการศึกษาท้องถิ่น คือ 1) ปัญหาการบริหารจัดการโดยหน่วยงานจากส่วนกลางยังมีข้อจำกัดด้านบุคลากรซึ่งจะต้องมีการพัฒนา 2) ความไม่ต่อเนื่องของนโยบายสนับสนุนการศึกษาของท้องถิ่น 3) คุณภาพและมาตรฐานโรงเรียนของท้องถิ่นยังไม่ทัดเทียมกัน และ 4) อปท.ยังมีทรัพยากรที่ไม่ทัดเทียมกัน

อุปสรรคของการศึกษาท้องถิ่น คือ 1) ความเข้าใจการศึกษาท้องถิ่นของสังคม ท้องถิ่น และส่วนกลางยังไม่ชัดเจน 2) การบริหารจัดการศึกษาของท้องถิ่นยังขาดความพร้อม 3) ความสามารถในการบริหารจัดการศึกษาของท้องถิ่นยังไม่ทัดเทียมกัน 4) ความไม่ต่อเนื่องในการสนับสนุนการศึกษาของท้องถิ่น 5) ความไม่เข้าใจในเรื่องการศึกษาท้องถิ่นของบุคลากรในเขตพื้นที่การศึกษา 6) อัตราการว่างงานซึ่งส่วนกลางไม่สามารถเพิ่มให้ได้ และ 7) การใช้งบประมาณท้องถิ่นสนับสนุนโรงเรียนของส่วนกลางแตกต่างกัน อันเนื่องมาจากการเห็นความสำคัญของการศึกษาและข้อจำกัดของท้องถิ่นมีความแตกต่างกัน

ประเด็นที่ท้องถิ่นพึงพิจารณา คือ 1) เมื่อมีการถ่ายโอนสถานศึกษาไปอยู่ในความรับผิดชอบของท้องถิ่นแล้ว ท้องถิ่นจะมีนโยบายและการจัดการศึกษาอย่างไร จะมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความยั่งยืน และสร้างคุณภาพเพิ่มขึ้นอย่างไร 2) ท้องถิ่นจะใช้จุดแข็ง (ขนาดเล็ก ทรัพยากร ความใกล้ชิด) สร้างคุณภาพได้อย่างไร 3) ความต่อเนื่องของการสนับสนุนการศึกษาท้องถิ่นเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล จะทำอย่างไรให้แน่ใจได้ว่าการศึกษาเป็นเป้าหมายสำคัญของท้องถิ่นและเป็นการลงทุนระยะยาวที่คุ้มค่าที่สุดของคนในท้องถิ่น 4) ความช่วยเหลือและประสานงานจากส่วนกลางหลังการถ่ายโอน กระทรวงศึกษาธิการจะต้องมีหน้าที่ช่วยเหลือและประสานงานกับท้องถิ่น 5) ความราบรื่นของการเปลี่ยนผ่านโรงเรียนจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่นที่ผ่านมายังมีปัญหาคือความไม่ราบรื่นเนื่องจากความเข้าใจที่ไม่ตรงกันระหว่าง อปท. กับกระทรวงศึกษาธิการ 6) จะเอาการเมืองออกจากการศึกษาได้อย่างไร ผู้บริหารท้องถิ่นควรจะมีความจริงใจ มีความรักชุมชน รักประชาชน และต้องไม่ใช่อิทธิพลไปครอบงำการศึกษา และ 7) รูปแบบการถ่ายโอนจะมี 2 รูปแบบเท่านั้น คือ ถ่ายโอนเป็นของท้องถิ่น โดยไม่ยุ่งเกี่ยวกับส่วนกลาง หรืออยู่กับกระทรวงศึกษาธิการเช่นเดิม

นอกจากนี้ได้ให้ความเห็นและเสนอแนะใน 3 ประเด็น ดังนี้

1) การช่วยเหลือโรงเรียน ซึ่งมีปัญหาที่ อปท. ไม่สามารถช่วยเหลือโรงเรียนได้เนื่องจากผิกระเปียบ ทำให้ อปท. ต้องหาวิธีหลีกเลี่ยงระเบียบ ดังนั้น ควรจะสร้างความรู้ความเข้าใจแก่อปท. ทุกแห่งให้รู้วิธีการที่สามารถช่วยโรงเรียนได้หลายลักษณะโดยไม่ผิดกฎหมาย

โดยทำบันทึกข้อตกลงระหว่างกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นหรือกระทรวงมหาดไทย สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน และกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งจะทำให้มีความคล่องตัวและดำเนินการให้เกิดประโยชน์ได้อย่างเต็มที่

2) ความคิดริเริ่ม ควรมีความคิดริเริ่มใหม่ๆ เช่น การยืมอุปกรณ์หรือครุระหว่าง อบต. ในจังหวัดหรือข้ามจังหวัด การฝึกสอนโดยให้นักศึกษาที่เป็นคนท้องถิ่นเข้ามาร่วมสอน การพัฒนาหลักสูตร การรวมตัวกันในการเรียนทางไกล e-learning และการร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ ซึ่งจะช่วยทำให้ประหยัดงบประมาณและเกิดประโยชน์ต่อเยาวชนอย่างแท้จริง ซึ่งในปัจจุบันความรู้เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเพาะหวานให้เด็กเป็นคนอยากรู้อยากเห็นและสามารถหาความรู้ได้ด้วยตนเองอย่างไร

3) ลำดับความสำคัญของงานที่ต้องทำ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีแผนหลักที่มีกระบวนการคิดอย่างครบวงจร มีการจัดลำดับความสำคัญของงาน จัดทำแผนความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ พัฒนาระบบการดูแลการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีคุณภาพทัดเทียมกัน สอดคล้องกับหลักสูตร และใช้เงินอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปจุดประกายความคิดยุทธศาสตร์การส่งเสริมการศึกษาท้องถิ่น

ดร.ทองอยู่ แก้วไทรชะ :

ดร.ทองอยู่ แก้วไทรชะ ที่ปรึกษาสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กล่าวถึงความแตกต่างของการศึกษาในระบบกับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ว่า “**การศึกษาในระบบ**” เป็นการศึกษาที่มีระบบ ระเบียบ แบบแผนที่ชัดเจน อยู่ในกรอบและยึดมาตรฐานเดียวกัน แต่มีกระบวนการที่มีความยืดหยุ่นน้อย การศึกษาในระบบมีหลักสูตรระดับชาติ เวลาเรียน จุดมุ่งหมายการเรียนรู้สำหรับเด็กวัยเรียน เพื่อเตรียมพื้นฐานความรู้เบื้องต้นในการศึกษาหาความรู้ในอนาคต โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อศึกษาต่อสูงขึ้นภายในช่วงเวลาที่กำหนด มีขั้นตอน และช่วงระยะเวลาที่พัฒนาการตามวัย

“**การศึกษานอกระบบ**” เป็นการศึกษาที่มีระบบและระเบียบเช่นเดียวกัน แต่มีการจัดหลักสูตรที่ยืดหยุ่น การเรียนรู้เน้นเตรียมคนวัยทำงาน สร้างครอบครัว และพัฒนาสมรรถนะให้เหมาะสมเป็นการศึกษาที่สนองตอบความต้องการของผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย เช่น คนทำงาน โรงงาน เกษตรกร ผู้สูงอายุ เป็นต้น โดยไม่มีข้อจำกัดเรื่องเวลา สถานที่ และมีรูปแบบการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย

“**การศึกษาตามอัธยาศัย**” เป็นกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ทุกคนสามารถแสวงหาและสะสมได้จากการพัฒนาตนเองในชีวิตประจำวันและจากประสบการณ์ทำงาน สิ่งแวดล้อม

เรียนรู้ได้ที่บ้าน ที่ทำงาน จากเพื่อน จากสื่อ โดยไม่มีการจัดการอย่างเป็นระบบ ไม่มีหลักสูตร ไม่มีเวลาเรียนที่แน่นอน ไม่จำกัดอายุผู้เรียน ไม่มีการลงทะเบียน ไม่มีการสอบวัดผล ไม่จำกัดช่วงเวลาเรียน และสามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา

ประโยชน์ของการศึกษานอกโรงเรียน คือ 1) ต้องใช้ความรู้มาพัฒนาตนเอง 2) ต้องมีการฝึกฝนทักษะให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ 3) สร้างสรรค์ผลงานใหม่ 4) มีรายได้เพิ่มขึ้น เมื่อได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ทำให้มีโอกาสในการเพิ่มรายได้ 5) ต้องแข่งขันกับผู้อื่น

ระบบการเรียนการสอนการศึกษานอกกระบวนเน้นให้เรียนรู้มากกว่าสอนให้รู้ โดยวิธีเรียนรู้ที่หลากหลาย จัดให้ผู้เรียนแต่ละคนเรียนรู้ตามศักยภาพ ครูเป็นผู้ช่วยเหลือแนะนำ สนับสนุนมากกว่าการบรรยาย สร้างศักยภาพของผู้เรียนในการใช้เทคโนโลยีเพื่อให้เข้าถึงความรู้โดยใช้สื่อต่างๆ กระบวนการเรียนรู้ของการศึกษานอกกระบวนเป็นการเรียนเพื่อปัจจุบัน เป็นการเรียนรู้ที่นำประสบการณ์ของผู้เรียนเข้ามาช่วยในการเรียนรู้

พัฒนาการของการศึกษานอกโรงเรียน (การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัย) แบ่งได้เป็น 4 ยุค คือ 1) ยุคทองคำเปลว มีการพัฒนาและให้ความสำคัญกับการศึกษานอกโรงเรียนโดยมีการจัดตั้งกองการศึกษาผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นการวางรากฐานที่สำคัญ 2) ยุคทองโบราณ เป็นยุคที่เริ่มมีคำว่า “การศึกษานอกโรงเรียน” ปรากฏในแผนการศึกษาชาติ 3) ยุคทองไม่รุ่งร้อน เป็นยุคที่มีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และยุบคำว่า “การศึกษานอกโรงเรียน” โดยให้ความสำคัญกับการศึกษาในระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย 4) ยุคทองเนื้อแท้ เป็นยุคปัจจุบัน ยุคนี้เริ่มให้ความสำคัญกับการศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัย และมีการออกพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในท้องถิ่น

ในส่วนของกลุ่มเป้าหมายของการศึกษานอกโรงเรียน ทั้งกลุ่มเป้าหมายผู้จัดและผู้รับบริการ พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยระบุไว้ชัดเจนว่า “การศึกษา” ไม่ใช่จัดโดยกระทรวงศึกษาธิการเพียงฝ่ายเดียว แต่ต้องจัดโดยมีภาคีเครือข่าย ซึ่งมีทั้งหน่วยงาน บุคคล องค์กร เข้ามาเป็นส่วนในการจัดการศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยด้วย ดังนั้น คนงานการศึกษานอกโรงเรียนจะต้องมีการปรับปรุงวัฒนธรรมของความคิดและการทำงานอย่างมาก เพราะต้องทำงานร่วมกับหลายหน่วยงาน ในด้านงบประมาณและทรัพยากร ปัจจุบันการศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยได้รับงบประมาณน้อยมาก ในขณะที่สังคมและกระแสโลกาภิวัตน์มีส่วนสำคัญในการผลักดันการศึกษานอกโรงเรียน

ในด้านหลักสูตรและการประกันคุณภาพมาตรฐานการศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัย เดิมต้องใช้หลักสูตรของการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียน ซึ่งไม่เหมาะสม เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายและวิธีการจัดแตกต่างจากการเรียนในโรงเรียนมาก และเมื่อมีพระราชบัญญัติ

ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จะมีหลักสูตรการศึกษานอกระบบที่เนื้อหาหลักสูตรจะบูรณาการให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตการทำงาน ความต้องการและปัญหาของชุมชน ซึ่งเหมาะสมกับการจัดการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัยในท้องถิ่น

สำหรับการพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในช่วง พ.ศ.2550-2554 กำหนดให้ประชากรทุกคนได้เรียนรู้ตลอดชีวิต ประชากรวัยแรงงานได้รับการศึกษาภาคบังคับ และการฝึกอบรมวิชาชีพตามความถนัดและความสนใจ ประชากรวัยสูงอายุทุกคนได้รับการศึกษาตามอัธยาศัย จากรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งได้มีการกำหนดมาตรการไว้ดังนี้ 1) การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจะส่งเสริมภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐ เอกชน เป็นหลักสำคัญในการจัดการศึกษาท้องถิ่น 2) ส่งเสริมปริมาณและคุณภาพของแหล่งเรียนรู้ 3) ส่งเสริมการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี 4) พัฒนาระบบการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต และ 5) เร่งรัดให้มีการบังคับใช้กฎหมาย

การจัดการศึกษานอกระบบ มี 2 หลักสูตร คือ การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาเพื่อการพัฒนาอาชีพและทักษะชีวิต ส่วนการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นการเปิดโลกของการศึกษาให้openh.โดยตรง การศึกษาตามอัธยาศัยมีหลากหลายมาก ซึ่งครอบคลุมถึงการให้บริการสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เช่น โทรทัศน์ ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา หนังสือพิมพ์ เว็บไซต์ หอกระจายข่าว สื่อพื้นบ้าน รวมทั้งการจัดแหล่งเรียนรู้ เช่น ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการเรียนรู้ ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ อุทยานการศึกษา สวนสัตว์ แหล่งท่องเที่ยว โบราณสถาน ภูมิปัญญา เป็นต้น ดังนั้น การจัดการศึกษาตามอัธยาศัยจึงเป็นการให้การศึกษานอกระบบที่ไม่จำเป็นต้องมีสถานศึกษา และเป็นการจัดการศึกษาที่ใครก็สามารถดำเนินการได้

การจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยนั้นopenh. สามารถจัดการศึกษาได้ 3 วิธี คือ **1) จัดเอง** ใน พ.ร.บ.ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มาตรา 6 เน้นให้openh.สามารถจัดการศึกษาได้หลายประเภท **2) จัดร่วม** คือ ร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีการแบ่งสัดส่วนกันระหว่างหน่วยงานทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการกับหน่วยงานที่เป็นภาคีเครือข่าย เป็น 60 : 40 ตามกลุ่มเป้าหมายและงบประมาณ มีการจัดคู่มือการทำงานที่ชัดเจนเพื่อแบ่งภารกิจให้ชัดเจน การขอรับรองการจบหลักสูตร การขอใช้หลักสูตร กศน. การประกันคุณภาพ การเทียบโอน เทียบความรู้ เทียบระดับ และการจัดสรรเงินอุดหนุนแก่openh. ที่ร่วมจัดการศึกษา **3) การบูรณาการ** ซึ่งเป็นการทำงานร่วมกัน โดยopenh. บูรณาการงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเข้ากับงานของท้องถิ่น เช่น การสำรวจกลุ่มเป้าหมาย สำรวจปัญหาและความต้องการ จัดทำแผนชุมชน ส่งเสริมโครงการเศรษฐกิจพอเพียง จัดทำบัญชีแหล่งเรียนรู้ชุมชน จัดทำบัญชีแหล่งเรียนรู้ จัดทำเว็บไซต์แหล่งเรียนรู้ การศึกษาดูงาน การกระจายหนังสือถึงมือเด็ก ห้องสมุดมีชีวิต การส่งเสริมการอ่าน และการเผยแพร่หนังสือดีสู่

ชุมชน เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การดำเนินการร่วมกันจะต้องมีการสนับสนุนซึ่งกันและกัน ทั้งใน ด้านวิชาการ งบประมาณ การนิเทศติดตาม และการพัฒนาคุณภาพ เพื่อให้การศึกษาของ ท้องถิ่นไม่ด้อยกว่าการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ

รองศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย (ผู้ดำเนินรายการ) :

จากการนำเสนอของวิทยากร มีประเด็นสำคัญดังนี้

1. โจทย์ใหญ่ของการศึกษาท้องถิ่น ในเชิงปรัชญา คือ จะทำอย่างไรให้การ จัดการศึกษาเป็นการศึกษาที่ทำให้เยาวชน เด็ก และผู้เรียนได้ประโยชน์ โดยการศึกษาเป็น เครื่องมือในการพัฒนาความมีสุข ภาวะของสังคม ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และ สิ่งแวดล้อม นำมาสู่การมีคุณธรรมจริยธรรม มีความกระตือรือร้น อยากรู้ อยากเห็น มีการเรียนรู้ ตลอดชีวิต ขณะเดียวกันในเชิงกฎหมาย รัฐธรรมนูญ มาตรา 49 กำหนดให้จัดการศึกษา 12 ปี อย่างมีคุณภาพและทั่วถึง โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย องค์กรที่จัดการศึกษา 12 ปี ต้องยึดหลักว่าจะ ทำให้การศึกษามีคุณภาพและทั่วถึงโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ซึ่งต้องครอบคลุมถึงกลุ่มคนที่อยู่ใน ภาวะยากลำบาก กลุ่มคนพิการ กลุ่มผู้สูงอายุ เด็กยากจน เด็กที่ไม่มีทะเบียน ผู้ต้องขัง ที่ระบบ การศึกษาท้องถิ่นอาจจะต้องทำ

2. โอกาสขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเชิงจุดแข็งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ 1) ท้องถิ่นมีทรัพยากรที่เพียงพอในการจัดการศึกษา ท้องถิ่นจะใช้ทรัพยากรเหล่านี้ในการ จัดการศึกษาให้คุ้มค่าได้อย่างไร 2) ท้องถิ่นมีเอกภาพในการจัดการ ย่อมมีโอกาสที่สูงและเป็น จุดแข็งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจะทำให้การจัดการศึกษามีเอกภาพ เป็นเครื่องมือ ในการพัฒนาเรื่องอื่น 3) ท้องถิ่นมีสัญญาประชาคมหรือมีพันธะกับประชาชนสูง ทั้งพันธะทาง สังคมและการเมืองหากท้องถิ่นจัดการศึกษาดีแล้วใครจะมาเป็นผู้บริหารท้องถิ่นก็เปลี่ยนแปลงยาก ดังนั้นผู้บริหารท้องถิ่นทุกคนรักประชาชน รักชุมชน จึงเป็นสมมติฐานที่สำคัญและเป็นหนทาง สังคมที่ยิ่งใหญ่สำหรับความคิดในการจัดการศึกษาของท้องถิ่น 4) ความมีโอกาสที่จะยืดหยุ่น และออกแบบการจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับพื้นที่ หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีจุดเน้น (Focus) เรื่องใดเรื่องหนึ่งแล้ว โอกาสของความสำเร็จในการจัดการศึกษาจะสูงมาก

ท้องถิ่นสามารถมีจุดเน้นด้านการศึกษาที่เฉพาะเจาะจงได้ ดังนี้ 1) จุดเน้นในเชิงกลุ่ม เป้าหมายที่มีความหลากหลายและมีความแตกต่าง บทบาทความรับผิดชอบของ อปท. ครอบคลุม ถึงทุกคนที่อยู่ในท้องถิ่น ดังนั้น ท้องถิ่นสามารถกำหนดยุทธศาสตร์หรือจุดเน้น ระดับความ สำเร็จในแต่ละกลุ่มเป้าหมายได้ 2) โอกาสขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ท้องถิ่นมีโอกาสใช้ ศักยภาพในการสร้างจุดเน้นเชิงเนื้อหา คือ การออกแบบหลักสูตรและเนื้อหาสาระที่ต้องการ 3) ท้องถิ่นสามารถกำหนดรูปแบบที่เหมาะสมกับเนื้อหาและกลุ่มเป้าหมายได้ชัดเจน 4) ท้องถิ่น

มีโอกาสที่จะกำหนดระดับความสำเร็จในแต่ละเรื่องได้ในเชิงที่เป็น benchmark ที่จะพัฒนาต่อไปได้ และ 5) ท้องถิ่นสามารถสร้างเอกลักษณ์เชิงเป้าหมายการจัดการศึกษาท้องถิ่นได้ รวมถึงสามารถริเริ่มสิ่งใหม่ๆ

3. สิ่งที่ยังถิ่นสามารถทำได้ คือ 1) การใช้ความเป็นจริงในสังคมเป็นห้องปฏิบัติการ (Lab) ในการสอนหนังสือ ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ 2) สร้างความร่วมมือกับภาคประชาชนให้มากขึ้น ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในฐานะหุ้นส่วน ท้องถิ่นสามารถดึงพลังจากภาคประชาชน ภูมิปัญญาและประสบการณ์ของบุคคลในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท้องถิ่นได้

4. วันนี้อย่างไรกับท้องถิ่น คือ 1) การปรับกรอบความคิดหรือกระบวนทัศน์ของผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกท้องถิ่น และผู้ปฏิบัติ ให้มองการศึกษาของท้องถิ่นคือหัวใจสำคัญที่สุดของความยั่งยืนของชุมชน สังคม ความอยู่รอดของบ้านเมือง 2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องสร้างหลักประกันทางนโยบาย คือ สร้างยุทธศาสตร์ถาวรด้านการศึกษา 3) การลงทุนเพื่อการพัฒนาระบบสนับสนุนและทรัพยากรบุคคล คือ ผู้สอน และ 4) การกำหนดเป้าหมายที่เป็นเอกลักษณ์ของการศึกษาท้องถิ่น

ส่วนปัจจัยที่ควบคุมไม่ได้หรือความเสี่ยง คือ การแทรกแซงการศึกษาโดยการเมือง ไม่ว่าจะเป็นการบริหารหรือระบบการจัดซื้อจัดจ้าง และการหาประโยชน์จากการศึกษา

สรุปการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การจัดการศึกษา ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การจัดการศึกษาของเทศบาลนครภูเก็ต

นางสาวสมใจ สุวรรณศุภพนา นายกเทศมนตรีนครภูเก็ต ได้กล่าวถึงความจำเป็นและเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น รวมทั้งยุทธศาสตร์ที่ประสบความสำเร็จว่า การศึกษาเป็นการสร้างคน สร้างเมือง สร้างเศรษฐกิจ สิ่งที่ต้องการจะเห็น คือ คุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน

เป้าหมายการจัดการศึกษาของเทศบาลนครภูเก็ต คือ เก่ง ดี มีสุข การจัดการศึกษาของเทศบาลนครภูเก็ตยึดมาตรฐานส่วนกลางที่ภาครัฐกำหนด และให้ความสำคัญในเรื่อง IT การเรียนการสอนคอมพิวเตอร์ และภาษาอังกฤษ ภาษาญี่ปุ่น และภาษาจีน รวมทั้งวัฒนธรรม เนื่องจากภูเก็ตเป็นเมืองท่องเที่ยว ดังนั้นเพื่อเตรียมการให้ลูกหลานเมืองภูเก็ตอาศัยและทำงานอยู่ในพื้นที่ เพื่อให้เป็นครอบครัวที่อบอุ่น เทศบาลนครภูเก็ตให้ผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ มาช่วยสอนเป็นการเฉพาะ ทั้งการสอนคอมพิวเตอร์ การสอนภาษาอังกฤษ สำหรับมัคคุเทศก์น้อย ไกด์

และผู้ประกอบการ นอกจากนี้ได้พัฒนาครู และสื่อการเรียนการสอนคอมพิวเตอร์ รวมทั้งสร้าง ศูนย์การเรียนการสอนคอมพิวเตอร์ที่ศูนย์เยาวชนเทศบาล

ในเรื่อง IT ได้มีการพัฒนาไปสู่ E-library และ E-book ห้องสมุดมีมุมของเด็ก และ มุมสืบค้น มีห้องมินิเธียเตอร์ และบางโรงเรียนได้พัฒนาเป็นห้อง TK park และคาดหวังว่าในอนาคตจะทำให้ห้องสมุดแต่ละโรงเรียนสามารถเชื่อมโยงกันได้ในระบบ internet นอกจากนี้ เทศบาลนครภูเก็ตได้ร่วมกับสำนักงานส่งเสริมอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์แห่งชาติ (องค์การมหาชน) ก่อสร้างศูนย์พัฒนาทักษะและการเรียนรู้ ICT ภูเก็ต ให้แก่เยาวชนและประชาชนได้พัฒนา ทักษะและการเรียนรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ ศูนย์ ICT ของภูเก็ตเป็น ศูนย์ที่มีชีวิตและจะเป็นเมืองแห่ง IT ในอนาคต

การพัฒนาครู เทศบาลนครภูเก็ตได้พัฒนาครูในทุกเรื่องทั้งการทำงาน การเรียนการสอน เทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งความมีระเบียบวินัยและวัฒนธรรม และให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ที่สามารถบูรณาการกิจกรรมต่างๆ เข้าด้วยกัน เทศบาลนครภูเก็ตมีเครือข่ายที่มีความเข้มแข็งโดยดึงภาคประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมและให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการศึกษา

ด้านกิจกรรม เทศบาลนครภูเก็ตได้จัดกิจกรรมภาคฤดูร้อนทุกปี โดยจัดกิจกรรมให้นักเรียนที่อยู่ในเขตเทศบาลและจังหวัดได้เข้าเรียนในภาคฤดูร้อน ซึ่งทำให้สามารถพบช่างเผือก จากกิจกรรมที่หลากหลายโดยพิจารณาจากความถนัดของเด็ก ทำให้ได้เด็กเก่งที่มีความสนใจในแต่ละวิชาและแต่ละกิจกรรมที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ภูเก็ตยังได้รับเลือกจากศูนย์ส่งเสริมเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ซึ่งขึ้นกับสำนักนายกรัฐมนตรี จัดตั้งโครงการเด็กหัวแหลมขึ้น เพื่อเสาะหาเด็กที่มีความสามารถพิเศษทั่วประเทศ และส่งเสริมให้เป็นคนดี มีศักยภาพ เทศบาลนครภูเก็ตมิได้มองด้านวิชาการเพียงอย่างเดียว แต่ยังให้การส่งเสริมด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา อีกด้วย

กล่าวโดยสรุป การศึกษาเป็นเรื่องจำเป็น เพราะเป็นการสร้างคนให้มีคุณภาพดี จิตใจดี และเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างเมืองให้น่าอยู่ มีสิ่งแวดล้อมที่ดี และประชาชนมีงานทำ ในการจัดการศึกษาส่วนกลางต้องมีความไว้วางใจว่าท้องถิ่นสามารถทำได้ เนื่องจากท้องถิ่นอยู่ ใกล้ชิดกับประชาชน รู้ว่าจะต้องจัดการศึกษาอย่างไร และเห็นว่าการจัดการศึกษาควรมีหลักสูตรกลาง และควรมีคณะกรรมการการศึกษาที่เป็นลักษณะไตรภาคี ซึ่งประกอบด้วย ภาครัฐ อาจมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน และมีตัวแทนของท้องถิ่น ภาคเอกชนที่เข้ามาเป็น เครือข่ายให้การสนับสนุน รวมทั้งนักวิชาการทั้งจากส่วนกลางและท้องถิ่น และมีผู้ทรงคุณวุฒิ

การจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแซว จังหวัดเชียงราย

นายเศรษฐศักดิ์ พรหมมา ปลัด อบต.บ้านแซว ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาของ อบต.บ้านแซว ว่ามีความแตกต่างจากเทศบาลนครภูเก็ต เนื่องจากพื้นที่ทุรกันดาร นักเรียนมีความขาดแคลน แต่ อบต. ก็มีความตั้งใจที่จะพัฒนาท้องถิ่น โดยส่งเสริมให้ชาวบ้านทำปุ๋ยอินทรีย์จากขี้หมู ปุ๋ยผักสวนครัว ปุ๋ยชาอู่หลง เพื่อให้ชาวบ้านมีรายได้ ส่งเสริมการเลี้ยงปลา เลี้ยงไก่พื้นเมือง เพาะเห็ด เลี้ยงจิ้งหรีด เลี้ยงกบ และจัดตั้งโครงการแหล่งเรียนรู้ทักษะอาชีพการทอผ้า เป็นต้น

ที่ผ่านมา อบต. พบปัญหาการศึกษาเพื่อท้องถิ่น ทำให้ที่บ้านเหลือแต่คนแก่และเด็ก ดังนั้นจึงมีการส่งเสริมการศึกษาเพื่อท้องถิ่น ทำให้เกิดความรู้สึกสำนึกรักบ้านเกิด มีการจัดตั้งธนาคารความดี ทำทุกอย่างด้วยใจรัก ทั้งนี้ อบต. ได้มีการวิเคราะห์ปัญหาของชุมชนและค้นหาสาเหตุโดยมีเป้าหมายและความคาดหวังต้องการให้ประชาชนอยู่ดี กินดี มีสุขภาพดี อยู่เย็นเป็นสุข โดย อบต. ใช้ยุทธศาสตร์การสอนให้ทำ เปรียบเสมือนการสอนวิธีจับปลาซึ่งจะช่วยให้เขาออกไปตลอดชีวิต นอกจากนี้ยังใช้ยุทธศาสตร์เปลี่ยนงานให้เป็นเป้าหมายและทำงานเป็นที่ม เพราะไม่มีความสำเร็จยิ่งใหญ่อันใดที่ไม่มีการทำงานกันเป็นที่ม

ปัญหาที่สำคัญของ อบต. คือ ไม่ค่อยมีงบประมาณ คนไม่ค่อยมีการศึกษา จึงต้องคิดหาวิธีการใหม่ๆ มีความคิดสร้างสรรค์ก็จะมีทางออก เช่น มีการจัดตั้งธนาคารความดี ซึ่งช่วยสร้างความเข้มแข็ง ความอบอุ่น ความสุข ของชุมชน **ใช้ยุทธศาสตร์ความคิดดี มีไว้ให้ขโมย** เช่น การเลี้ยงหมูในหลุมไม้ให้มิกลิ้นเหม็น ส่งเสริมการเลี้ยงไก่พื้นเมือง เลี้ยงกบ และมีการแนะนำให้ชาวบ้านดูแลสุขภาพด้วยตนเอง โดยมีการใช้สมุนไพร และจัดทำเป็นโครงการปลอดความดันและเบาหวาน และมีการให้คะแนนโดยแบ่งปันความรักและคุณภาพชีวิต โดยให้เด็กเลี้ยงไก่ที่โรงเรียน และนำลูกเจี๊ยบให้เด็กไปเลี้ยงที่บ้าน มีการให้คะแนนเด็กตามจำนวนไก่ คนในครอบครัวก็จะช่วยกันเลี้ยงไก่ รวมทั้งมีการมอบหมายภารกิจให้นักเรียนช่วยกันปลูกต้นไม้คนละต้นและมีการให้คะแนน ซึ่งการให้คะแนนจะแปรเป็นความรักและคุณภาพชีวิตที่ดี นอกจากนี้ยังส่งเสริมการปลูกต้นไม้แห่งชีวิต ต้นไม้ประจำตระกูล เพื่อดูแลรักษาป่า และเปิดให้มีการศึกษาดูงานใน อบต. ซึ่งเป็นการช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวและสร้างรายได้ให้แก่ชาวบ้าน

การจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

นายเจริญ ปุสุรินทร์คำ ที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาของ อบจ.นครราชสีมาว่า อบจ.ได้ยื่นขอรับการประเมินความพร้อมในปีการศึกษา 2549 ซึ่งผลการประเมินความพร้อม ทำให้ อบจ. มีสิทธิจัดการศึกษาทุกระดับตามเกณฑ์ของกระทรวงศึกษาธิการ โดยสามารถรับโอนโรงเรียนได้จำนวน 58 โรงเรียน

อบจ.ได้ร่างอุดมการณ์การจัดการศึกษา โดยจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเยาวชนไทยทุกคนในจังหวัดนครราชสีมาให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทั้งที่เป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก เพื่อเป็นรากฐานที่พอเพียงสำหรับการใฝ่รู้ใฝ่เรียนตลอดชีวิต การพัฒนาหน้าที่การงาน และการพัฒนาคุณภาพชีวิตส่วนตนและครอบครัว และเป็นรากฐานที่แข็งแกร่งสำหรับการสร้างสรรค์สังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาประเทศให้ยั่งยืนในอนาคต โดยมีหลักการสำคัญในการจัดการศึกษา 5 ประการ ได้แก่ 1) การพัฒนาผู้เรียนอย่างครบถ้วน ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม 2) การจัดการศึกษาเพื่อความเป็นไทย 3) ความเสมอภาคทางการศึกษา 4) การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ 5) หลักแห่งความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรฐานการศึกษาของชาติ และความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับมาตรฐานการอาชีวศึกษา และมาตรฐานการอุดมศึกษา ทั้งนี้ อบจ.มีวิธีการให้เยาวชนอยู่ท้องถิ่น เช่น การศึกษาต่อยอด ขณะนี้กำลังจะริเริ่มโครงการเพื่อให้บุตรเด็กที่จบการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 6 ศึกษาต่อในสาขาแพทย์ พยาบาล โดยลงนามความร่วมมือ (MOU) กับมหาวิทยาลัยสุรนารี วิทยาลัยพยาบาล และมหาวิทยาลัยในพื้นที่อีก 2-3 แห่ง ซึ่งเด็กเหล่านี้เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วต้องกลับไปทำงานในพื้นที่ของตนเอง เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนแพทย์ พยาบาล และวิศวกร

อบจ.นครราชสีมาได้จัดตั้งคณะกรรมการขึ้น 3 ชุด ได้แก่ 1) คณะกรรมการจัดการศึกษาจังหวัดนครราชสีมา 2) ที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ด้านการศึกษา 3) คณะกรรมการการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา นอกจากนี้ อบจ. ยังมีการพัฒนาสถานศึกษาในวาระเร่งด่วน ได้แก่ การปรับปรุงพัฒนาด้านศักยภาพของโรงเรียน การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา การพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) รวมถึงสื่อเทคโนโลยีด้านการจัดการเรียนการสอน เช่น E-Learning E-Library สำหรับการจัดการศึกษาในอนาคต ได้แก่ การส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาให้แก่นักเรียนในท้องถิ่น การพัฒนาครูให้เป็นครูมืออาชีพ การพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานชาติและท้องถิ่น และจัดโรงเรียนต้นแบบ

อย่างไรก็ตาม การจัดการศึกษาของ อบจ.นครราชสีมายังมีปัญหาอุปสรรคบางประการ เช่น แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับบุคลากรที่ไม่สมัครใจถ่ายโอน และแนวปฏิบัติด้านบุคลากรของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ลงวันที่ 14 สิงหาคม 2550) แนวทางปฏิบัติด้านขวัญกำลังใจสำหรับครูสมัครใจถ่ายโอน เช่น การพิจารณาความดีความชอบ การประเมินเลื่อนวิทยฐานะ การเบิกจ่ายเงินเดือนและสวัสดิการ และการสนับสนุนงบประมาณจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ในหมวดเงินอุดหนุน ซึ่งควรจะระบุเป็นเงินอุดหนุนเฉพาะกิจเพื่อการจัดการศึกษาจะได้นำมาใช้ให้ตรงกับวัตถุประสงค์จริง เป็นต้น

สรุปการอภิปรายทั่วไป

นายอุดมศักดิ์ นาคี นักวิชาการการศึกษา 8 ว. สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร กล่าวถึงการศึกษาศึกษาของกรุงเทพมหานครว่ามีข้อได้เปรียบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น เนื่องจากกรุงเทพมหานครจัดการศึกษาตามมติคณะรัฐมนตรี ซึ่งมอบหมายให้จัดการศึกษาภาคบังคับตั้งตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517

คณะผู้บริหารกรุงเทพมหานครได้ใช้ระบบการจัดทำแผนบริหารราชการกรุงเทพมหานครเป็นแผนระยะ 4 ปี โดยใช้วาระการดำรงตำแหน่งของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นกรอบในการกำหนดแผน ยุทธศาสตร์ ยุทธศาสตร์หลักคือ การมีส่วนร่วมของทุกหน่วยงานของกรุงเทพมหานครในการจัดทำแผน การจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานครมีการดำเนินงานในรูปแบบภาคีความร่วมมือ ตัวอย่างเช่น ผู้บริหารกรุงเทพมหานครได้มีการลงนามในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ในการรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยโรงเรียนในสังกัด สพฐ. เน้นการเพิ่มจำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และให้กรุงเทพมหานครรองรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งนำไปสู่ความร่วมมือกันเป็นมติคณะรัฐมนตรีในการจัดสร้างอาคารเรียนให้กับโรงเรียนที่เปิดชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเพิ่มขึ้น และนำไปสู่การมีงบประมาณสำหรับร่วมพัฒนาระหว่างโรงเรียนพี่โรงเรียนน้อง ซึ่งใช้ชื่อว่า “รูปแบบการจัดการศึกษาแบบสหกิจ” รวมทั้งการนำไปสู่การร่วมทำงานร่วมพัฒนา และศึกษาดูงานระหว่างผู้บริหารโรงเรียนของทั้งสองสังกัด ซึ่งเป็นบทเรียนว่าการศึกษามองว่าใครถนัดอย่างไร การดำเนินงานในลักษณะภาคีเครือข่ายยังมีอีกมาก เช่น กรุงเทพมหานครได้ทำข้อตกลงความร่วมมือกับภาคธุรกิจ ศาสนา มหาวิทยาลัยมหิดล โดยในปีที่ผ่านมาได้ให้ทุนการศึกษาต่อระดับปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยเอกชนในด้านการเล่นดนตรีสากลเป็นเวลา 4 ปีต่อเนื่อง เป็นต้น

นายเจริญ ปุสุรินทร์คำ ที่ปรึกษานายก อบจ.นครราชสีมา ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า ขณะนี้ อบจ.นครราชสีมา มีนโยบายการประสานความร่วมมือ “สามพี่น้องท้องถิ่น” โดยประสานความร่วมมือระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยมีการประสานการใช้ทรัพยากรร่วมกันซึ่งจะช่วยให้ประหยัดงบประมาณได้

นายวีระชัย ชมสาคร ผู้อำนวยการส่วนกระจายอำนาจด้านการเงินการคลัง สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ข้อคิดว่าทรัพยากรทางการบริหารของประเทศมีอยู่อย่างจำกัด การกำหนดยุทธศาสตร์การศึกษาท้องถิ่นโดยมีแนวคิดที่จะพัฒนาต่อยอดไปจนถึงการจัดตั้งโรงเรียน อาจเป็นการแย่งชิงทรัพยากรในระดับพื้นที่ ทำให้ทรัพยากรที่รัฐได้ลงทุนไปไม่ได้ใช้ประโยชน์เท่าที่ควร เป็นการกำหนดเป้าหมายยุทธศาสตร์

การศึกษาที่คิดแบบแยกส่วน ดังนั้นท้องถิ่นจึงควรร่วมมือกันในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ผศ. ดร.พิชิต ฤทธิ์จรรยา อาจารย์วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร ได้กล่าวถึงเป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษา คือ คุณภาพของผู้เรียน คุณภาพชีวิตของเยาวชนและประชาชน ตัวชี้วัดสำคัญ คือ คุณภาพที่ได้มาตรฐานและจัดได้อย่างทั่วถึง ครอบคลุมถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ สังคม สำหรับยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของท้องถิ่น คือ การสร้างความพร้อมและพัฒนาศักยภาพบุคลากร การจัดการศึกษาให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย และสร้างเครือข่ายความร่วมมือ รวมถึงมีระบบสนับสนุน โดยเฉพาะสื่อการเรียนการสอน คู่มือการสอน และครูควรทำหน้าที่สอนเพียงอย่างเดียว นอกจากนี้ การเมืองและการศึกษาควรเอื้อต่อกัน เพราะการเมืองเป็นทั้งปัจจัยความสำเร็จและปัจจัยล้มเหลวของการจัดการศึกษาท้องถิ่น และส่วนกลางต้องให้ความร่วมมือด้วยความจริงใจและเชื่อใจการทำงานของท้องถิ่น

รองศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย รองเลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า ได้ให้ความเห็นเชิงยุทธศาสตร์เฉพาะของแต่ละท้องถิ่นในบริบทของท้องถิ่นไว้ 2 ประการ ประการแรก คือ จะมีแนวทางในการปรับรูปแบบวิธีการจัดการศึกษาที่บูรณาการวิถีชีวิตมากขึ้นอย่างไร ดังตัวอย่างที่ อบต. บ้านแซว จังหวัดเชียงรายดำเนินการ ประการที่สอง คือ โครงการ 3 พื้นที่ท้องถิ่น ซึ่งมีการใช้ทรัพยากรร่วมกัน ทรัพยากรร่วมที่สำคัญ คือ ระบบสนับสนุนการศึกษาท้องถิ่นต้องมีการถ่ายทอดหรือสนับสนุนเชิงวิชาการ การพัฒนาบุคลากร และระบบ Coaching จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความพร้อมแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีขนาดเล็กกว่าแต่ปัญหาคือระเบียบไม่เอื้อ ซึ่งจะต้องดำเนินการแก้ไขต่อไป

ทั้งนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาควรมีบทบาทการผลักดันในเรื่องการจัดตลาดการเรียนรู้ทางการศึกษา ซึ่งเป็นตลาดของการจัดการความรู้ สร้างตัวอย่างของการจัดการศึกษาที่ดีขององค์กรท้องถิ่น อันจะเป็นประโยชน์สำหรับการเรียนรู้และการลอกเลียนแบบให้เกิดการขยายผลในวงกว้างต่อไป

ดร.ดิเรก พรสีมา อธิการบดีสถาบันพระปกเกล้า เห็นว่าปัญหาและอุปสรรคในการจัดการศึกษาท้องถิ่น คือ กฎหมายการศึกษา แม้ว่าจะมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ แต่ในส่วนของงบประมาณทางการศึกษายังมีจำกัด และยังไม่สามารถใช้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด รวมทั้งให้ข้อสังเกตว่าในบางประเทศ ที่สามารถจัดการศึกษาได้ประสบความสำเร็จ เช่น ประเทศญี่ปุ่น เกาหลี นิวซีแลนด์ มีการกระจายอำนาจทางการศึกษาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้ออกกฎหมายว่าด้วยการถ่ายโอนบริการทางการศึกษาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกระทรวงศึกษาธิการต้องการให้ท้องถิ่นจัดการศึกษาอย่างไรก็ออกเป็นกฎหมาย

รศ.ดร.อุทัย บุญประเสริฐ ประธานหลักสูตรดุริยางค์บัณฑิตฯ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ให้ข้อสังเกตเรื่องการกระจายอำนาจว่า ประเทศไทยมีการบริหารจากส่วนกลาง ใช้มาตรฐานกลาง มีระบบ ระเบียบ และวิธีคิดแบบเดียวกันกับโรงเรียนทุกระดับ ทำให้ยากต่อการกระจายอำนาจทางการศึกษา ดังนั้น การกระจายอำนาจควรมีการแบ่งงานกันทำ โดยอาจให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดซึ่งมีความพร้อมรับผิดชอบการศึกษาระดับมัธยมปลายและการศึกษาพิเศษ โดยศึกษาจากบทเรียนของประเทศญี่ปุ่น

นายอาจ คำมา ผู้อำนวยการกองการศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดลำพูน ได้แสดงความคิดเห็นเรื่องการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นว่า สามารถทำได้ 2 แนวทาง คือ การถ่ายโอนการศึกษาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการส่งเสริมให้สถาบันที่เข้มแข็งในท้องถิ่นมาร่วมกับท้องถิ่นในการจัดการศึกษา เช่น สถาบันศาสนา องค์กรเอกชน หรือสถานศึกษาเอกชน ซึ่งจะช่วยให้ท้องถิ่นทำงานได้สะดวกขึ้นและไม่ต้องยึดติดกับการถ่ายโอนเพียงอย่างเดียว

คำกล่าวเปิดการประชุมสัมมนา
เรื่อง เป้าหมายและยุทธศาสตร์การศึกษาท้องถิ่น
โดย เลขาธิการสภาการศึกษา (ดร. อรุณ จันทวานิช)
วันจันทร์ที่ 9 มิถุนายน 2551

ณ ห้องมิราเคิล แกรนด์ ซี ชั้น 4 โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพมหานคร

ท่านองคมนตรี นายแพทย์เกษม วัฒนชัย ท่าน ดร. วรากรณ์ สามโกเศศ
ท่าน ดร.ทองอยู่ แก้วไทรชะ ท่านรองศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย
และท่านผู้มีเกียรติทุกท่าน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนับเป็นองค์กรที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการจัดการศึกษาและการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยตลอดนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และจะยิ่งมีบทบาทสำคัญมากยิ่งขึ้นในอนาคต อันเนื่องมาจากนโยบายกระจายอำนาจการจัดการศึกษาสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งได้กำหนดไว้ในกฎหมายสำคัญหลายฉบับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิที่จะจัดการศึกษา อบรมและฝึกอาชีพตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น และเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐ ทั้งนี้การจัดการศึกษาอบรมภายในท้องถิ่นจะต้องคำนึงถึงการบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมท้องถิ่น

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดหลักการให้กระจายอำนาจไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาระดับใดระดับหนึ่ง หรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น รวมทั้งให้กำหนดหลักเกณฑ์การประเมินความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประสานส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับนโยบาย และได้มาตรฐาน

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบมีอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษา และให้ถ่ายโอนภารกิจการศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เป็นที่ทราบกันดีว่า ปัจจุบันมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นจำนวนมากถึง 7,855 แห่ง ซึ่งประกอบด้วย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายรูปแบบ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เทศบาล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเหล่านี้มีศักยภาพ ความพร้อม และประสบการณ์ในการจัดการศึกษา แตกต่างกันไป

ปัจจุบันมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพียง 234 แห่ง (หรือประมาณร้อยละ 3 ของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด) ที่จัดการศึกษาในระบบโดยมีโรงเรียนในสังกัด ซึ่งมีนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานประมาณร้อยละ 6 ของนักเรียนทั้งประเทศ ในขณะที่มี องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นจำนวนมากถึงร้อยละ 97 ที่ยังไม่ได้จัดการศึกษาในระบบนั้น แต่ก็ได้มีบทบาทในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เช่น จัดศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก ผูกอบรมอาชีพพระยะสั้น การอบรมให้ความรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต การจัดทำห้องสมุด/ ที่อ่านหนังสือ และจัดแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตในรูปแบบต่างๆ รวมทั้งเข้าไปมีส่วนร่วมส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาในสถานศึกษาของรัฐ

ในส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประสบการณ์ในการจัดการศึกษาในระบบ อยู่แล้วนั้น พบว่า มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวนหนึ่งที่สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมี คุณภาพ จนเป็นที่ประจักษ์และยอมรับของผู้ปกครองและชุมชน สำหรับองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นที่มีอยู่เป็นจำนวนมากซึ่งยังไม่ได้จัดการศึกษาในระบบนั้น พบว่า มีจำนวนหนึ่ง ที่สามารถจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในรูปแบบที่หลากหลาย สอดคล้อง กับวิถีชีวิต สภาพและความต้องการของชุมชนท้องถิ่น รวมทั้งเข้าไปมีส่วนร่วมส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาในสถานศึกษาของรัฐ

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาวิจัยที่ผ่านมา พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีปัญหา การบริหารจัดการศึกษาหลายประการ เช่น ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดความรู้ ความเข้าใจด้านการศึกษา ไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา บุคลากรด้านการศึกษาไม่เพียงพอ ขาดการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการศึกษา ขาดความชัดเจนในเรื่องความก้าวหน้า ทางวิชาชีพของบุคลากรในสำนัก/กองการศึกษา และขาดความคล่องตัวในการบริหารงบประมาณ รวมทั้งมีปัญหาด้านกฎหมาย กฎระเบียบที่เป็นอุปสรรค เป็นต้น

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาในฐานะที่มีบทบาทหน้าที่ในการจัดทำข้อเสนอนโยบาย แผนและมาตรฐานการศึกษาของชาติ ได้ตระหนักถึงความสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุน

การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงได้จัดประชุมสัมมนาครั้งนี้ขึ้นเพื่อจุดประกายความคิดเกี่ยวกับเป้าหมายการศึกษาท้องถิ่น และระดมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอันจะนำไปสู่การจัดทำข้อเสนอยุทธศาสตร์ส่งเสริมการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป

บัดนี้ได้เวลาอันสมควรแล้ว กระผมขอเปิดการประชุมสัมมนา ขอให้การประชุมสัมมนาครั้งนี้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ทุกประการ และขอขอบคุณทุกท่านที่ได้สละเวลาเข้าร่วมการประชุมสัมมนาในครั้งนี้

ปาฐกถาพิเศษ

เรื่อง เป้าหมายและยุทธศาสตร์

การส่งเสริมการศึกษาท้องถิ่น

โดย ศาสตราจารย์ นายแพทย์เกษม วัฒนชัย องคมนตรี

ผมรู้สึกยินดีและดีใจมากที่ได้มีโอกาสมาแสดงความคิดเห็นเรื่อง การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น เพราะการศึกษาเป็นหัวใจสำคัญใน กระบวนการพัฒนาท้องถิ่น โดยจะแบ่งเป็น 3 ตอน

ตอนแรกจะกล่าวถึงเป้าหมาย ประโยชน์ หรือวัตถุประสงค์ของการจัด การศึกษาในท้องถิ่นต่อประชาชนหรือต่อชุมชน

ตอนที่สองจะพูดถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องในเชิงยุทธศาสตร์ว่าหาก ท้องถิ่นจะจัดการศึกษาควรมุ่งไปที่ไหน มีกลไกใดบ้างที่สามารถทำให้จัด การศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพ

ตอนที่สามจะน้อมนำหลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจาก พระราชดำริ (สำนักงาน ก.ป.ร.) ได้รวบรวมไว้เมื่อปี 2549 ด้วยเห็นว่าเป็น ประโยชน์ต่อการบริหารท้องถิ่นและการบริหารการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งมี ประโยชน์สำหรับการจัดการศึกษาในท้องถิ่น

ประโยชน์ของการจัดการศึกษา ผมตั้งสมมติฐานว่า ทุกท่านที่อาสาเข้ามาบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานรักประชาชนและรักชุมชน หากเริ่มต้นด้วยฉันทะ คือ มีความรักประชาชนและรักชุมชน จะเห็นว่าการศึกษาจะเป็นกลไกที่ทำให้เกิดการพัฒนาทั้งในระดับประชาชน ระดับครอบครัว และระดับชุมชน ซึ่งช่วยยกระดับอย่างที่จะหาปัจจัยอื่นมาเทียบได้ยาก หากพิจารณาในแง่ผลตอบแทน การลงทุนการศึกษา 1 บาท ประโยชน์จะเกิดกับประชาชนและชุมชนหลายเท่า เงินงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหากนำไปใช้อย่างอื่นก็มีประโยชน์เหมือนกัน แต่คุณค่าหรือประโยชน์อาจไม่เท่าเรื่องการศึกษา สิ่งนี้เป็นที่พิสูจน์แล้วทั่วโลก มีผลงานวิจัยสนับสนุนจำนวนมาก

อมก. จะจัดการศึกษาไม่เพื่ออะไร

**ประโยชน์ของการศึกษาต่อประชาชน
และชุมชน**

เมื่อพิจารณาว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดการศึกษาเพื่ออะไร ผมขอยกความคิดเห็นขององค์การร่วมมือทางการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมระหว่างประเทศ หรือ ยูเนสโก (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization: UNESCO) ที่ว่า การศึกษามีประโยชน์ต่อประชาชนและชุมชน 5 ประการ คือ

1. ประชาชนมีสัมมาอาชีวะ เศรษฐกิจชุมชนมั่นคง

- การศึกษาแก่นหรือจัดความยากจน
- การศึกษาเพิ่มผลผลิต
- การศึกษาลดรายจ่ายในการผลิต

1. ประชาชนมีสัมมาอาชีวะ เศรษฐกิจชุมชนมั่นคง การจัดการศึกษาในท้องถิ่น สนับสนุนให้ประชาชนมีสัมมาอาชีวะ ทำให้เศรษฐกิจชุมชนมั่นคง และช่วยแก้หรือจัดความยากจนได้ เพราะฉะนั้นในเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ท่านดูแล ที่ได้มีการสำรวจ มีการจัดชั้นทางด้านเศรษฐกิจ และมีกลุ่มครอบครัวที่ยังอยู่ใต้เส้นความยากจน ควรนำเรื่อง การศึกษาเข้ามาเป็นเป้าหมายหลัก โดยเฉพาะการศึกษาที่รวมสายสามัญและอาชีวศึกษาเข้าด้วยกัน เมื่อเร็วๆ นี้ ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนได้ปฏิรูปการศึกษา โดยเน้น 3 เรื่อง ได้แก่ 1) เร่งพัฒนาคุณภาพอุดมศึกษา แต่ไม่ขยายปริมาณ 2) ส่งเสริมให้การอาชีวศึกษามีประสิทธิภาพ และ 3) การศึกษาภาคบังคับ 9 ปี ในเขตที่ไม่ใช่เขตที่เจริญหรือเขตเมือง เน้นจัดสายสามัญร่วมกับสัมมาอาชีวะในท้องถิ่น เช่น ตำบลซึ่งปลูกองุ่นก็จะนำเรื่องการปลูกและการแปรรูปองุ่น ผนวกในการศึกษาด้วย หรือหากส่วนใหญ่เป็นชาวนา ก็นำวิชาปลูกข้าว ดูแลข้าว นวดข้าว รวมถึงการขายข้าวให้ได้กำไร การหาพันธุ์ข้าว การเตรียมดิน การเตรียมปุ๋ยผนวกเข้าไปในการจัดการศึกษาด้วย

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีพื้นที่เฉพาะชัดเจน เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลใด ดูแลพื้นที่ตรงไหน องค์การบริหารส่วนจังหวัดดูแลตรงไหน เทศบาลดูแลตรงไหน คือ ดูแลพื้นที่เฉพาะจึงสามารถกำหนดการจัดการศึกษาโดยนำอาชีพในท้องถิ่นผนวกเข้าไปได้ด้วยดี เพราะทราบแน่ชัดว่าอาชีพหลักหรืออาชีพรองของประชาชนในพื้นที่เป็นอย่างไร แต่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งจัดการศึกษาระดับชาติ ต้องจัดการศึกษาเพื่อคนทั้งประเทศ จึงมีความแตกต่างจากท้องถิ่น การที่ท้องถิ่นสามารถกำหนดกลุ่มอาชีพผนวกไว้ในการจัดการศึกษา ดังนั้น การศึกษาจะสามารถแก้หรือจัดความยากจน เพิ่มผลผลิต และลดรายจ่ายในการผลิตได้ เช่น หากในชุมชนส่วนใหญ่เป็นชาวนา การสอนวิธีเตรียมดินและใช้ปุ๋ยอย่างถูกวิธีจะสามารถลดค่าใช้จ่ายปุ๋ยลงครึ่งหนึ่งแต่ผลผลิตข้าวเพิ่มขึ้น ซึ่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ได้ทดลองแล้ว นี่เป็นเพียงตัวอย่างเรื่องที่มาเกี่ยวกับความรู้ มากับระบบการศึกษาและระบบการฝึกอบรม ซึ่งยังมีตัวอย่างอื่นๆ อีกมาก

โดยรวมแล้วหากทุกครัวเรือนมีสัมมาอาชีวะ มีความมั่นคงในอาชีพ เศรษฐกิจชุมชนก็มั่นคง เก็บภาษีได้มากขึ้น รายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็เพิ่มขึ้น เป็นวงจรที่สนับสนุนซึ่งกันและกัน เพราะฉะนั้นข้อแรกหากถามว่าจัดการศึกษาไปทำไม มีผลการศึกษาจำนวนมากที่สนับสนุนว่าการจัดการศึกษาเพื่อให้ประชาชนมีสัมมาอาชีวะ ซึ่งจะสะท้อนไปสู่ระบบเศรษฐกิจของชุมชนให้มั่นคง ทำให้งบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจากการจัดเก็บภาษีมากขึ้น

2. ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดี ของประชาชน ส่งเสริมประชาธิปไตยในชุมชน

- การศึกษาให้อุดมการณ์ประชาธิปไตย
- การศึกษาทำให้ประชาชนสำนึกในสิทธิและหน้าที่
- การศึกษาเสริมพลัง “ภราดรภาพ” มนุษยธรรมของ “เสรีภาพ” และ “ความเสมอภาค”

2. ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีของประชาชน ส่งเสริมประชาธิปไตยในชุมชน

การศึกษาส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย องค์การร่วมมือทางการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมระหว่างประเทศ ได้ไปพิสูจน์แล้วว่า หากประชาชนได้รับการศึกษาจะช่วยส่งเสริมประชาธิปไตย เนื่องจากการศึกษาสอนถึงการเป็นพลเมืองที่ดี สอนหลักการประชาธิปไตย ดังนั้นการศึกษาจะช่วยกำหนดความเป็นพลเมืองดีให้กับสมาชิกภายในท้องถิ่น และให้อุดมการณ์ประชาธิปไตย สอนให้ประชาชนสำนึกในสิทธิและหน้าที่ นั่นคือ การศึกษาจะเสริมพลังภราดรภาพบนฐานของเสรีภาพและความเสมอภาค

หลักการประชาธิปไตย 3 ประการ ได้แก่ เสรีภาพ ความเสมอภาค และภราดรภาพ เป้าหมายของประชาธิปไตยคือเพื่อความเป็นพี่น้องกันหรือภราดรภาพ หากสามารถออกแบบประชาธิปไตยในประเทศและในชุมชนของเราอยู่กันแบบพี่น้องได้ แสดงว่าเราออกแบบการปกครองได้ถูกต้อง สำหรับเสรีภาพจะต้องเป็นเสรีภาพที่เอื้อให้สมาชิกทุกคนในชุมชนได้รับการพัฒนาผ่านการอบรมและการศึกษาอย่างเต็มที่ไม่ว่าจะเป็นคนพิการ คนจน หรือผู้สูงอายุ ก็ได้รับการศึกษาอย่างเต็มที่ตามศักยภาพ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องส่งเสริมให้ประชาชนพึ่งตนเองได้ ไม่เป็นภาระของชุมชน การศึกษาจะช่วยให้ประชาชนเป็นสมาชิกที่มีคุณภาพของ

ระบอบประชาธิปไตย หากทุกชุมชนในประเทศไทยพัฒนาประชาธิปไตย จากราชัญญาขึ้นมา ผมเชื่อว่าประเทศไทยจะเป็นประชาธิปไตยที่ดีที่สุด

เพราะฉะนั้น ขอฝากว่าการศึกษาคำคัญมาก การศึกษาจะสร้างพลเมืองที่ดี สอนให้ประชาชนทราบถึงหน้าที่พลเมือง สิทธิและหน้าที่ต่างๆ เป้าหมายของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยก็คือการตรวจหรือความเป็นพี่น้องกัน ทุกคนมีเสรีภาพที่จะได้รับการพัฒนาผ่านระบบการศึกษาเพื่อให้มีสัมมาอาชีพไม่ว่าจะมาจากไหนก็ตาม และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องให้การศึกษแก่ประชาชนทุกคนเพื่อให้รับผิดชอบต่อกฎหมาย ศีลธรรม และจารีตประเพณีเท่าเทียมกัน มีมาตรฐานเดียวกัน นั่นคือ ความเสมอภาคกัน

3. ประชาชนดูแลสุขภาพของตนเองและครอบครัว สร้างสุขภาวะในชุมชน

- การศึกษาในหลักในการดูแลสุขภาพและครอบครัว
 - ส่งเสริมสุขภาพ
 - ป้องกันโรค
 - รักษาโรคอย่างถูกวิธี
 - พึ่งพู่ร่างกายและจิตใจ
- การศึกษาก็ให้สมาชิกในชุมชนหันมาสนใจสุขภาพชุมชน (งตาแก้ว-งดมนรี ฯลฯ)

3. ประชาชนดูแลสุขภาพของตนเองและครอบครัว สร้างสุขภาวะในชุมชน การศึกษาส่งเสริมสุขภาพและสุขภาวะ การศึกษาสอนเรื่องการดูแลสุขภาพ ทำให้ประชาชนดูแลสุขภาพของตนเองและครอบครัวได้ดีขึ้น เป็นการสร้างสุขภาวะในชุมชน เพื่อให้ทุกคนอยู่เย็นเป็นสุข คำว่า “สุขภาวะในชุมชน” หมายถึง หลักในการดูแลตนเองและครอบครัว 4 ด้าน คือ 1) ส่งเสริมสุขภาพ เช่น การส่งเสริมสุขภาพของเด็ก ต้องให้ความรู้เรื่องอาหาร การออกกำลังกาย และเรื่องอื่นๆ 2) การป้องกันโรค หากเกิดโรคระบาดจะป้องกันไม่ให้นำมาถึงชุมชนอย่างไร 3) รักษาโรคอย่างถูกวิธี โดยเฉพาะโรคที่รักษาเองได้ในเบื้องต้น และ 4) พึ่งพู่ร่างกายและจิตใจ การพึ่งพู่ให้กลับเป็นปกติหากเป็นโรคแล้ว ซึ่งประชาชนจะได้รับความรู้ทั้ง 4 ด้านดังกล่าวผ่านกระบวนการศึกษา นอกจากนี้การศึกษายังให้ความรู้ในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องสุขภาวะในชุมชนอีกมาก เช่น มลภาวะ การรักษาสุนัขแมว สุนัขเด็กเล่น และการดูแลสุขภาพอนามัยดีต่างๆ รวมทั้งการสร้างและบำรุง

รักษาไว้ซึ่งประเพณีและวัฒนธรรมไทยด้วย เพราะฉะนั้น การศึกษาจะทำให้สมาชิกในชุมชนหันมาใส่ใจพัฒนาสุขภาพในชุมชน

เมื่อต้นปีที่ผ่านมา มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญได้สำรวจความคิดเห็นของประชาชน โดยพยายามสำรวจทุก 3-4 เดือน เพื่อดูว่าปัจจัยอะไรที่ทำให้ประชาชนไทยมีความสุข หรือที่เรียกว่า “ความสุขมวลรวม” ปรากฏว่ามี 3-4 ปัจจัยที่ทำให้ประชาชนไทยมีความสุข คือ ความจงรักภักดีครอบครัวที่อบอุ่น และประเพณีและวัฒนธรรมไทย คนไทยมีความสุขที่ได้เห็นวัดวาอารามสวยงาม พระสงฆ์รักษาวินัยเคร่งครัด ได้เห็นอาคารทรงไทย เด็กพ็อนรำไทย หรือเล่นดนตรีไทย เห็นชุมชนที่พักอาศัยอยู่ในสภาพร่มเย็นเป็นสุขด้วย ไม่สกปรก ไม่เต็มไปด้วยอบายมุขหรือคนเกเร เป็นต้น เป็นความสุขที่สะท้อนออกมาจากข้างใน ผมคิดว่าผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถนำปัจจัยแห่งความทุกข์และความสุขของคนไทยเหล่านี้ไปกำหนดเป็นยุทธศาสตร์หรือนโยบายในการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ ปัจจัยที่เสริมความสุขให้คนไทยก็ทำให้มากขึ้น ปัจจัยที่ทำให้คนไทยมีความทุกข์ต้องพยายามหาช่องทางในการแก้ทุกข์ ซึ่งการศึกษาเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้ปัจจัยแห่งความสุขเพิ่มพลังมากขึ้น และลดปัจจัยแห่งความทุกข์ให้เหลือน้อยลงไป

4. ส่งเสริม “สภาพแวดล้อมในครอบครัว”
ส่งเสริม “ระบบนิเวศวิทยาชุมชน”

- การศึกษาให้เด็กมีพื้นฐานของสุขภาพกาย และอนามัยครอบครัวอื่น
- การศึกษา เร่งเร้าให้ประชาชนร่วมมือกับ อมท. ในการพิทักษ์สิ่งแวดล้อมในชุมชน และอนุรักษ์พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ

4. ส่งเสริมสภาพแวดล้อมในครอบครัว ส่งเสริมระบบนิเวศวิทยาชุมชน การศึกษาส่งเสริมสิ่งแวดล้อมและนิเวศวิทยาในชุมชน เพราะการศึกษาสอนให้ประชาชนรู้จักส่งเสริมสภาพแวดล้อมในครอบครัวและระบบนิเวศวิทยาในชุมชน โดยการศึกษาจะให้ความรู้พื้นฐาน ด้านสุขภาพกายและอนามัยในครอบครัว กระบวนการการเรียนรู้ และการศึกษาจะเร่งเร้าให้ประชาชนร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิทักษ์สิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน

5. ส่งเสริมศิลปกรรมและจริยธรรมสำหรับสมาชิกและครอบครัว ส่งเสริมภาวะศิลปกรรมและครอบครัว ส่งเสริมภาวะศิลปกรรมในชุมชน

- การศึกษาให้สติในการจัดการกับอามกทุกสิ่ง
- การศึกษาพัฒนาสติปัญญาให้มั่นคงในศาสนธรรม ให้สติในการจัดการกับอบายมุขทั้งปวง การเรียนการสอนบอกว่าเป็นคนดี รักษาศีล รักษาธรรม การสูบบุหรี่ไม่ดี ดื่มเหล้าไม่ดี จะก่อให้เกิดโรค จึงเป็นการส่งเสริมคุณธรรมสำหรับสมาชิกครอบครัว รวมทั้งส่งเสริมสภาวะศิลปกรรมในชุมชน ไม่ว่าจะท่านจะนับถือศาสนาอะไรก็ตาม และสุดท้ายการศึกษาจะลดความขัดแย้งและสร้างสันติภาพในชุมชนได้

5. ส่งเสริมศิลปกรรมและจริยธรรมสำหรับสมาชิกและครอบครัว ส่งเสริมภาวะศิลปกรรมในชุมชน การศึกษาส่งเสริมศิลปกรรมและคุณธรรม เพราะการศึกษาสอนเรื่องศิลปกรรมและคุณธรรม สอนให้แบ่งปันกัน ช่วยพัฒนาสติปัญญาให้มั่นคงในศาสนธรรม ให้สติในการจัดการกับอบายมุขทั้งปวง การเรียนการสอนบอกว่าเป็นคนดี รักษาศีล รักษาธรรม การสูบบุหรี่ไม่ดี ดื่มเหล้าไม่ดี จะก่อให้เกิดโรค จึงเป็นการส่งเสริมคุณธรรมสำหรับสมาชิกครอบครัว รวมทั้งส่งเสริมสภาวะศิลปกรรมในชุมชน ไม่ว่าจะท่านจะนับถือศาสนาอะไรก็ตาม และสุดท้ายการศึกษาจะลดความขัดแย้งและสร้างสันติภาพในชุมชนได้

โดยสรุปแล้ว การศึกษาให้ประโยชน์อย่างมหาศาล อย่างน้อย 5 ประการ คือ ประโยชน์ทางด้านสัมมาอาชีวะและระบบเศรษฐกิจของชุมชน ส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีและสร้างฐานประชาธิปไตยที่ชุมชน สอนให้ประชาชนรู้จักดูแลสุขภาพตัวเอง คนในครอบครัว รวมทั้งช่วยกันสร้างสุขภาวะในชุมชน สอนให้คนรู้จักและเข้าใจสภาพแวดล้อม ทำครอบครัวให้สะอาด น่าอยู่ และปลอดภัยจากโรคต่างๆ รวมทั้งช่วยกันสร้างระบบนิเวศวิทยาในชุมชนให้อยู่เย็นเป็นสุข และระบบการศึกษายังส่งเสริมศิลปกรรม จริยธรรม ทั้งสำหรับครอบครัวและในชุมชน

อมก. พร้อมที่จะจัดการศึกษาหรือยัง?

- **ก้าทำนพร้อม** → **ให้งมมือทำนทำ**
 - **มระโยชน์เหลือคณนหม**
 - **เม้นการลวงทุนระะยะยาวเพื่่อชุมชน**
 - **ผลตอมแทนมากกักู้ด**
(นลางทำตัวของการลวงทุน)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพร้อมที่จะจัดการศึกษาหรือยัง หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพร้อมที่จะจัดการศึกษาแล้ว ผมแนะนำว่าให้ลงมือทันที จริงๆ แล้วองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยเฉพาะเทศบาล เกือบทุกแห่งมีสถานศึกษาที่สืบทอดกันมายาวนาน ในสมัยหนึ่งเรามีโรงเรียนเทศบาล และในช่วง 4-5 ปีที่ผ่านมา เรามีพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดการศึกษาได้ แต่หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดที่ยังทำไม่เต็มที่หรือยังไม่ได้ทำ ขอเชิญชวนให้ลงมือทำทันที ต้องกำหนดให้การจัดการศึกษาเป็นยุทธศาสตร์ถาวรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ใช่ยุทธศาสตร์เฉพาะกิจ เพราะการศึกษาเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตตลอดเวลา และทำให้ชีวิตสนุกสนานและตื่นเต้นตลอดเวลา โดยเฉพาะเมื่อเปรียบเทียบกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ หรือประเทศอื่นๆ จะมีเรื่องให้เรียนรู้ตลอดเวลา ผมขอยืนยันอีกครั้งว่าการศึกษาให้ประโยชน์เหลือคณนหม ทั้งต่อสมาชิกทุกคนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครอบครัว และชุมชน รวมทั้งการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเองด้วย เป็นการลงทุนระยะยาวแต่ผลตอบแทนมากที่สุด มากหลายเท่าตัวของการลงทุน

พร. การศึกษาแห่งชาติ

- **อ.ก. มีสิทธิจัดการศึกษาระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่น (มาตรา 41)**
- **ให้ อ.ก. ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษ โดยเป็นผู้นำจัด และมีส่วนร่วมในการจัด (มาตรา 58 (2))**

ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาท้องถิ่น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ในมาตรา 41 และมาตรา 58 (2) กำหนดไว้อย่างชัดเจนโดยมาตรา 41 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับได้ ตั้งแต่ศูนย์เด็กเล็กจนกระทั่งมหาวิทยาลัย ตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่น โดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาก็ได้ แต่ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดการศึกษาระดับอุดมศึกษามีเพียงแห่งเดียว คือ กรุงเทพมหานคร สำหรับอาชีวศึกษามีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัด 2 แห่ง

ในประเทศที่มีระบบการจัดการศึกษาแบบกระจายอำนาจ พบว่า ในระดับประเทศ รัฐบาลกลางจะสนับสนุนมหาวิทยาลัย แต่ในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาให้เป็นเรื่องขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น ประเทศญี่ปุ่นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดการศึกษาทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา สำหรับสหรัฐอเมริกามีกระทรวงศึกษากลางซึ่งมีขนาดเล็กเพื่อดูแลคุณภาพ มาตรฐาน และสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อ่อนแอ โดยให้รัฐบาลของมลรัฐจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา เรียกว่า State University แต่ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาให้เป็นหน้าที่ของท้องถิ่นหรือเมือง (City) เมื่อพิจารณากระบวนการกระจายอำนาจของประเทศไทย พบว่า กฎหมายเปิดโอกาสไว้ให้แล้วว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดการศึกษาได้ทุกระดับและทุกประเภท ตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่น ดังนั้น หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยากสร้างหรือสนับสนุนอาชีวศึกษาดังกล่าวก็ควรใส่หลักสูตรเรื่องอาชีพนั่นๆ ด้วย นอกจากนี้ ในมาตรา 58(2) ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ยังกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถระดมทรัพยากร เพื่อการศึกษาได้

วงจรการจัดการศึกษาเพื่อชุมชน

- สุขภาพ - อนามัยของหญิงวัยเจริญพันธุ์
- การคลอดและการเลี้ยงดูใน 3 ขวบแรก
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- การศึกษานอกระบบ (อนนาม 4-6 ขวบ)
- การศึกษาก่อนพื้นฐาน (ประถม 1-6 และมัธยม 1-6 อายุ 7-18 ปี)
- การอาชีวศึกษา
- การอุดมศึกษา (เช่น วิทยาลัยชุมชน)

วงจรการจัดการศึกษาเพื่อชุมชน หรือระบบย่อยของการจัดการศึกษา ในรูปแบบปัจจุบันคือ

1) หากต้องการให้เด็กเรียนหนังสือได้ดี สมองและอวัยวะส่วนอื่นต้องพัฒนาได้ดีก่อน ดังนั้น สุขภาพของแม่ต้องดีตั้งแต่ตั้งครรภ์ สุขภาพอนามัยของหญิงวัยเจริญพันธุ์ในชุมชนต้องพร้อมที่จะเป็นแม่ที่มีสุขภาพดี พร้อมทั้งจะให้ลูกในครรภ์มีการพัฒนาของสมองเต็มที่ ในบางชุมชนมีเด็กบางคนที่เกิดมาสมองพิการ ซึ่งเป็นภาวะกับครอบครัวและชุมชนไปตลอดชีวิต สาเหตุอาจเนื่องมาจากการขาดสารบางอย่าง เช่น การขาดสารไอโอดีนทำให้สมองโตไม่เต็มที่ จึงเรียนหนังสือไม่ได้ ทั้งๆ ที่สามารถป้องกันโรคได้โดยให้หญิงวัยเจริญพันธุ์ได้รับสารไอโอดีนอย่างเพียงพอ และต้นทุนของไอโอดีนถูกมาก มาจากเกลือที่ใช้ปรุงอาหาร หรือขาดสารฟอสเฟสในตอนตั้งครรภ์ ซึ่งเป็นวิตามินที่จำเป็นมากสำหรับการเจริญของสมอง หากหญิงตั้งครรภ์ไปฝากครรภ์ที่สถานอนามัยแล้วได้วิตามินเพียงพอก็สามารถป้องกันความพิการทางสมองของเด็กได้ ดังนั้น ระบบการศึกษาเข้ามาเกี่ยวข้องกับชีวิต โดยเริ่มตั้งแต่สุขภาพและอนามัยของหญิงวัยเจริญพันธุ์ พร้อมๆ กับการให้การศึกษาในเรื่องการดูแลตัวเอง

2) การคลอดและการเลี้ยงดูใน 3 ขวบแรก การฝากครรภ์สามารถลดปัญหาของเด็กที่สมองพิการจากการคลอดได้มาก การเลี้ยงดูเด็กอย่างถูกต้องด้วยนมแม่ในช่วงอายุ 6 ถึง 8 เดือนแรก การดูแลเลี้ยงดูใน 3 ขวบแรกก่อนส่งไปศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นเรื่องสำคัญมาก สิ่งเหล่านี้ระบบการศึกษาเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย เช่น ความรู้เรื่องนม ซึ่งบางชนิดได้เฉพาะน้ำตาลแต่ไม่ได้ประโยชน์อะไรมากมายนัก เป็นต้น

3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กซึ่งรับเด็กอายุ 2-3 ขวบต้องมีคุณภาพ โดยวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อพัฒนาความพร้อมแก่เด็กเล็ก ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญาอย่างเหมาะสมตามวัย ให้เด็กได้อาหารที่ถูกตามหลักโภชนาการ ให้สมองพัฒนาได้เต็มที่ ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยเฉพาะเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลรับผิดชอบอย่างเต็มที่แล้ว ผมได้มีโอกาสตามเสด็จสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ซึ่งท่านสนพระทัยในการจัดการศึกษาทุกระดับ ได้ทรงเยี่ยมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหลายแห่งจัดได้ดีมาก

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรจะมีทุกชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดที่ยังไม่มี ต้องชวนช่วย จัดให้ได้และต้องทำให้ได้ตามมาตรฐานการศึกษา เพื่อเตรียมพร้อมให้เด็กเข้าสู่ระดับปฐมวัยหรืออนุบาลต่อไป สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่อาจต้องสร้างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหลายแห่ง ลงทุนกับเด็กเล็ก (2-3 ขวบ) ให้ได้รับอาหารที่ถูกตามหลักโภชนาการ เพื่อให้สมองพัฒนาได้เต็มที่ จะได้ป้องกันการขาดสารบางอย่างจนทำให้สมองไม่พัฒนา เรียนหนังสือไม่ได้ ช่วยตัวเองไม่ได้ ผมรู้สึกดีใจที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งจัดได้ดีมาก จนสามารถเป็นตัวอย่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ ได้ไปศึกษาดูงาน

4) การศึกษาปฐมวัย คือ อนุบาล 1-2 หรือ อนุบาล 1-3 ควรจะมีในองค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลทุกแห่ง วัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาระดับนี้ คือ เพื่อพัฒนาเด็กในวัย 4-6 ขวบ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา และคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ ให้เด็กรู้ว่าอะไรถูก อะไรผิด อะไรชั่ว อะไรดี เรื่องศีลธรรมต้องใส่ตั้งแต่ต้น เพราะมีหลักฐานการวิจัยสมองมนุษย์ว่า เด็กจะเรียนรู้และประทับตราไว้ในสมอง โดยเฉพาะสมองส่วนหน้า ตั้งแต่วัยต้นๆ ผมคิดว่าคุณธรรม จริยธรรม สามารถเริ่มได้ตั้งแต่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพราะเด็กเริ่มเรียนภาษา ตั้งแต่อายุ 1-2 ขวบก็เริ่มพูดแล้ว เด็กไทยเริ่มเรียนภาษาไทย เด็กญี่ปุ่นก็เริ่มเรียนภาษาญี่ปุ่น อายุ 1-2 ขวบ เด็กหัดเดิน หัดปีนป่าย เรียนภาษา เรียนความหมาย เรียนสัญลักษณ์ของสังคม เมื่อสอนความรู้ทางโลกก็สอนความรู้ทางธรรมเข้าไปด้วย อาจจะใช้สำนวนว่ารอจนถึงประถมศึกษาก็สายเกินไป ฉะนั้น วัยอนุบาลพูดถึงคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์ อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีปกติสุข ให้มีความพร้อมที่จะรับการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

5) การศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วย ประถมศึกษา 6 ปี ถึงมัธยมศึกษา 6 ปี โดยระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 จัดเป็นการศึกษาภาคบังคับ ซึ่งโรงเรียนขนาดเล็กส่วนมากจะจัดการศึกษาปฐมวัย และประถมศึกษาปีที่ 1-6 แต่บางแห่งขยายถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 นอกจากนี้ ยังมีโรงเรียนที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษา 1-6 หรือเปิดสอนประเภทอาชีวศึกษา

วัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานคือ เพื่อสร้างพลเมืองที่ดี เก่ง และมีความสุข ให้กับประเทศชาติ โดยทั่วโลกจะจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 12 ปีคล้ายคลึงกัน ถึงร้อยละ 85 รวมทั้งประเทศไทยที่เรียน 12 ปี แต่แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ประถมศึกษาปีที่ 1-6 และมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 แต่มีบางประเทศที่จัด 11 ปี หรือ 13 ปี เช่น สหราชอาณาจักร ก่อนเข้ามหาวิทยาลัยต้องเรียน 13 ปี การจัดการเรียนการสอนขั้นพื้นฐานในสหราชอาณาจักร หลักสูตรจะเน้นสาระเรื่องการสร้างพลเมืองในอนาคต เช่นเดียวกับญี่ปุ่นที่ต้องการให้พลเมืองรู้เรื่องอะไร ทำอะไรเป็น มีระบบคุณงามความดีอย่างไร ก็ใส่ไว้ในระบบการศึกษาผ่านทางหลักสูตร ประเทศไทยก็เช่นกันหากต้องการให้พลเมืองไทยในอนาคตรู้เรื่องอะไร ต้องการให้ทำอะไรเป็น ต้องการให้มีระบบคุณงามความดีอย่างไร ก็ต้องใส่ไว้ในหลักสูตร และจัดการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานนั้น

สำหรับการศึกษามาฉบับดับ หมายถึง การศึกษาขั้นต่ำสุดที่คนไทยทุกคนต้องได้รับ วัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นพื้นฐานชีวิตสำหรับคนไทยทุกคน คงต้องถามว่าในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของท่านมีผู้ใหญ่ที่จบการศึกษาภาคบังคับเท่าใด และมีผู้ใหญ่ที่ได้รับการศึกษาไม่ถึงการศึกษาภาคบังคับจำนวนเท่าใด

ผมอยากให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคิดว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะทำอย่างไรกับผู้ใหญ่หรือเด็กที่ได้รับการศึกษาไม่จบการศึกษาภาคบังคับ เพราะการศึกษาภาคบังคับคือขั้นต่ำของพื้นฐานชีวิต จะนำคนเหล่านั้นมาเรียนได้ไหม ตอนนี้อย่างโรงเรียนนักเรียนระดับอนุบาลและประถมศึกษามีเพียง 72 คน หรือ 52 คน ขนาดเล็กมาก ซึ่งสามารถรับเด็กโตหรือผู้ใหญ่ที่ยังเรียนไม่ถึง 9 ปีเข้ามาเรียนให้จบภาคบังคับได้ แล้วผนวกกับวิชาต่างๆ ตามประโยชน์ 5 ประการของการศึกษาที่ได้กล่าวไว้แล้ว เช่น วิชาสัมมาอาชีวะ วิชาความเป็นพลเมืองดี และวิชาดูแลสุขภาพตนเอง เพื่อทำให้ประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความรู้ ได้รับการศึกษาอย่างน้อย 9 ปี โดยจัดให้เป็นระบบเปิดคือ ร่วมมือกับโรงเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ โรงเรียนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกัน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือร่วมมือกับศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน ผมเคยพูดกับเพื่อนๆ ที่สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยว่าต้องออกไปช่วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

นอกจากนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต้องทำใจให้กว้าง ควรช่วยดูแลโรงเรียนสังกัดอื่นๆ นอกเหนือจากที่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการด้วย เพราะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรต้องรับผิดชอบการศึกษาของคนทุกคนในเขตพื้นที่ ไม่ว่าจะเด็กเล็ก เด็กโต ผู้ใหญ่ หรือคนแก่ ต้องช่วยกันทำให้คนไทยได้รับการศึกษาอย่างน้อย 9 ปี รวมทั้งเรื่องอาชีพตามความต้องการของท้องถิ่นด้วย เช่น หากเป็นชุมชนที่มีอาชีพปลูกยางพารา นอกจากเรียนภาคบังคับ 9 ปีแล้วควรเพิ่มหลักสูตรที่สอนการเลือกพันธุ์กล้ายาง การกรีดยาง การแปรรูปยางด้วย ซึ่งจะช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนด้วย การให้ผู้ใหญ่มานั่งเรียนวิชาสามัญอย่างเดียว

คงไม่สนุก แต่หากเสริมวิชาชีพที่ทำอยู่ด้วย เขาเห็นประโยชน์ทันที ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนก็ใช้วิธีนี้เช่นกัน คือ พยายามขยายการศึกษาภาคบังคับ 9 ปีไปสู่ชนบท โดยเสริมหลักสูตรเทคโนโลยีทางการเกษตร (Agricultural Technology) ให้เลือกเรียนกลางคืนก็ได้ เสาร์-อาทิตย์ก็ได้ กลางวันก็ได้ แล้วแต่ความสะดวก ดังนั้น ผู้ใหญ่ก็เรียนได้ เช่น ในพื้นที่ปลูกองุ่น นอกจากเรียนสายสามัญของชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 แล้ว สามารถเลือกเรียนวิชาที่เกี่ยวกับองุ่นด้วย ตั้งแต่ปลูกจนถึงแปรรูปองุ่น สำหรับประเทศไทย เช่น จังหวัดอุทัยธานี ชาวบ้านมีอาชีพทำนาจำนวนมากก็สามารถใส่ความรู้เกี่ยวกับการทำนาเข้าไปในหลักสูตรด้วย

สำหรับอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 วัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคน อาชีพ และสังคม จึงเป็นพื้นฐานในการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจของท้องถิ่น และเพื่อเตรียมบุคคลเข้าสู่ระดับอุดมศึกษา ผมคิดว่าเทศบาลสามารถจัดการศึกษาระดับนี้ได้ ซึ่งบางแห่งจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาอยู่แล้ว และมีเทศบาล 2 แห่งจัดการศึกษาประเภทอาชีวศึกษาอยู่แล้ว ท่านสามารถสำรวจว่าในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีคนตกงานหรือมีเวลาว่างและอยากเรียนรู้ อยากทำงาน อาจไม่ต้องมีประกาศนียบัตรเหมือนนักเรียนในระบบ แต่สอนในสิ่งที่จะเกิดผลทางสัมมาอาชีพหรือทางอาชีพ จัดเป็นหลักสูตรระยะสั้นก็ได้ ถ้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเน้นเป็นยุทธศาสตร์เชื่อว่าวิทยาลัยอาชีวศึกษาคงยินดีส่งบุคลากรมาช่วยสอน รวมถึงยินดีที่จะให้ใช้เครื่องมือเครื่องมือนิดหน่อยด้วย

6) ระดับอุดมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตนักวิชาการ นักวิชาชีพชั้นสูงที่จะเอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจของท้องถิ่นและประเทศ ซึ่งปัจจุบันกรุงเทพมหานครมีการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาอยู่แล้ว และปัจจุบันได้พยายามเสนอพระราชบัญญัติเพื่อจัดตั้งมหาวิทยาลัยของตนเองด้วย ผมเชื่อว่าเทศบาลขนาดใหญ่ก็สามารถจัดได้เช่นกัน โดยเฉพาะวิทยาลัยชุมชน ซึ่งมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งจัด โดยกระจายใน 10 กว่าจังหวัด อย่างไรก็ตาม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรหาพันธมิตรในการจัดการศึกษา เช่น ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อเปิดโอกาสให้แก่ผู้ไม่สามารถเข้ารับการศึกษาระบบไม่ว่าด้วยเหตุผลใดก็ตาม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดให้ราษฎรทุกคนในท้องถิ่นได้รับการศึกษา 2 เรื่อง คือ การศึกษาภาคบังคับ 9 ปี และการฝึกการอบรมวิชาชีพเพื่อการประกอบสัมมาอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

สถานศึกษาของ อบก.

ก. อบก. จัดตั้งขึ้น (981 โรงเรียน)

- มทผบค (530 โรงเรียน) - อมจ. (3 โรงเรียน)

- อมต. (3 โรงเรียน) - กทมผบ (435 โรงเรียน)

- พัทยา (10 โรงเรียน)

ข. ก้าวโอนจาก ศธ. (274 โรงเรียน)

ค. รวมทั้งที่จัดเองและก้าวโอน (1,255 โรงเรียน)

(พรม. กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ

ในแก๊งค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542)

* ข้อมูล ค.ศ. 2550

ข้อมูลการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งอาจไม่ทันสมัยนัก เป็นข้อมูลเมื่อเดือนธันวาคม 2550 คือ ขณะนี้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีโรงเรียนที่จัดตั้งเอง 981 โรงเรียน จำแนกเป็นโรงเรียนสังกัดเทศบาล 530 โรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด 3 โรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล 3 โรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร 435 โรงเรียน และสังกัดเมืองพัทยา 10 โรงเรียน และมีโรงเรียนที่ถ่ายโอนมาจากหน่วยงานอื่นตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 เพียง 274 แห่ง ปัจจุบันอาจมีจำนวนมากกว่านี้ แต่ก็คงอยู่ในจำนวนใกล้เคียงกัน เพราะมีการโอนแบบค่อยเป็นค่อยไป สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะจัดการศึกษาใหม่ในอนาคตคงต้องเร่งลงมือ รวบรวมให้ได้

ແມ່ຍຸທະສາສະຕຣ໌ - ຣວມທຳພຍາກ

1. ມີຍຸທະສາສະຕຣ໌ທັງໝົດ ສຳນຳຮັບສະຖານະສຶກສາ
(ອມທ. ດຳນຶນການຮຽນແລ້ວໃນໃຈຈຸມັນ)
2. ກຳນົດຍຸທະສາສະຕຣ໌ພ້ອມເຕີຍມຄວາມພ້ອມໃນການ
ຮັບທ່າງໂອນສະຖານະສຶກສາຈາກຮູ້ ແລະ ນລັງຮັບໂອນແລ້ວ
ຈນກວ່າຈະໄດ້ມາຮູ້ສູນ (ແລ້ວຈິງຄລົມໄມໃຊ້ອັ 1)
3. ກຳນົດຍຸທະສາສະຕຣ໌ພ້ອມຈັດຕັ້ງສະຖານະສຶກສາໃນ
ຕາມຄວາມພ້ອມແລະຄວາມຕ້ອງການຂອງທ້ອງຖິ່ນ

ຍຸທະສາສະຕຣ໌ການຈັດການສຶກສາຂອງອົງກອນປະກອບສ່ວນທ້ອງຖິ່ນ ຄື ຕ້ອງຮວມທຳພຍາກ ແຕ່ແຍກຍຸທະສາສະຕຣ໌ ຮວມທຳພຍາກພ້ອມແບ່ງກັນໃຊ້ ທັງທຳພຍາກທີ່ເປັນວິທຍາກ ເຮືອນ ໄມ່ເຮືອນ ມື້ ສະຖານະສຶກສາ ແບ່ງກັນໃຊ້ໄດ້ເພາະເປັນຂອງຮ່ວມຂອງປະຊາຊນທັງໝົດ ໄມ່ວ່າຈະສັງຄັດອະໄກກໍຕາມ ຮະບບ ວິທຍາລັຍຊຸມຊນທີ່ຕັ້ງຄັ້ງແກກໍໃຊ້ວິທີນີ້ ແລ້ວຄ່ອຍໆ ພັດທນາ

ພມຄິດວ່າໃນຊ່ວງຮອຍຕ່ອ ຫາອົງກອນປະກອບສ່ວນທ້ອງຖິ່ນຕ້ອງການຈັດການສຶກສາອ່າງ ກວ້າງຂວາງ ອ່າງໄປຮອດໃຫ້ເກີດຄວາມພ້ອມທາງທຳພຍາກ ເພາະຕ້ອງຮອດອີກຫລາຍປີ ແຕ່ປະຊາຊນ ຄຽງໄມ່ໄດ້ ຫາກຮັກປະຊາຊນ ອ່າງໃຫ້ປະຊາຊນໄດ້ປະໂຫຍັນຕ້ອງຮັບດຳເນີນການ ໂດຍກຳນົດ ຍຸທະສາສະຕຣ໌ທັງໝົດສຳນຳຮັບສະຖານະສຶກສາຂອງອົງກອນປະກອບສ່ວນທ້ອງຖິ່ນທີ່ຈັດການສຶກສາຢູ່ແລ້ວໃນ ປັຈຈຸບັນ 3 ເຮືອ ໄດ້ແກ້ 1) ຍຸທະສາສະຕຣ໌ພ້ອມຈັດການສຶກສາຂອງອົງກອນປະກອບສ່ວນທ້ອງຖິ່ນ ທຸກແຫ່ງຕ້ອງເປັນຍຸທະສາສະຕຣ໌ຄວາວ ດູແລສະຖານະສຶກສາທີ່ມື້ຢູ່ແລ້ວໄດ້ມາຮູ້ສູນຫລືພັດທນາໃຫ້ໄດ້ ມາຮູ້ສູນ 2) ກຳນົດຍຸທະສາສະຕຣ໌ພ້ອມເຕີຍມຄວາມພ້ອມໃນການຮັບທ່າງໂອນສະຖານະສຶກສາຂອງຮູ້ ແລະ ຫລັງຈາກຮັບທ່າງໂອນແລ້ວຕ້ອງພັດທນາຈນກະທັ້ງໄດ້ມາຮູ້ສູນ 3) ກຳນົດຍຸທະສາສະຕຣ໌ໃນການຕັ້ງ ສະຖານະສຶກສາໃໝ່ຕາມຄວາມພ້ອມແລະຄວາມຕ້ອງການຂອງທ້ອງຖິ່ນ

พรม. กระจายอำนาจฯ 2542

- ในเทศบาลเมืองพัทยา อมต. อมจ. กทม. มีอำนาจ
และหน้าที่จัดการศึกษา
- ในถ่ายโอนกิจการในบริการสาธารณะที่รัฐดำเนินการอยู่
ไม่ว่า อมต. ภายใน 4-10 ปี
- ในมีแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนกระจายอำนาจ
แก่ อมก.

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 กำหนดให้เทศบาล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนตำบล และองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษา และให้รัฐถ่ายโอนกิจการบริการสาธารณะที่ดำเนินอยู่ไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายใน 4-10 ปี โดยมีการกำหนดแผนปฏิบัติไว้ด้วยและให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเตรียมความพร้อมในการรับถ่ายโอนทั้งระบบ โดยต้องเตรียมความพร้อมทั้งในระบบบุคลากร งบประมาณ และทรัพย์สิน หากพร้อมให้รับถ่ายโอนภายใน 4 ปี แต่หากยังไม่พร้อมภายใน 4 ปี ก็ให้สร้างความพร้อมเพื่อรับถ่ายโอนภายใน 10 ปี ซึ่งน่าเป็นห่วงเนื่องจากใน พ.ศ. 2552 จะครบกำหนด 10 ปี เป็นภารกิจที่ทุกฝ่ายต้องช่วยกันว่าจะทำอย่างไร สำหรับภารกิจที่จะต้องประเมินความพร้อมก่อนถ่ายโอนสถานศึกษาในกฎหมายกำหนดไว้ว่าการศึกษาปฐมวัย อนุบาล การศึกษาขั้นพื้นฐาน และศูนย์บริการการศึกษา นอกโรงเรียนระดับอำเภอ อย่างไรก็ตาม บางกิจกรรมสามารถถ่ายโอนได้ทันทีโดยไม่ต้องมีการประเมินความพร้อม เช่น กิจกรรมอาหารเสริม กิจกรรมอาหารกลางวัน วัสดุการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา ศูนย์อบรมเด็กก่อนประถมศึกษา ที่อ่านหนังสือ ห้องสมุดประชาชน ห้องสมุดจังหวัด ห้องสมุดอำเภอ โครงการพัฒนาความหวังใหม่ 5 จังหวัดภาคใต้ และโครงการพัฒนาการศึกษาชุมชนบนที่สูง

คุณภาพท้องถิ่นใจของการศึกษา

- ตัวอย่างจากประเทศต่างๆ
- ตัวอย่าง อมท. ที่จัดการศึกษาดีเด่น
- “การวิจัยในชั้นเรียน - ในทางออก”
- “อะไรก็กั้นในน้องเรีงน” คือปัจจัยสำคัญ
ที่คู่ต่อคุณภาพการศึกษา

หัวใจของการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ การสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชน และปัจจัยที่จะสร้างความเชื่อมั่นได้ดีที่สุดคือคุณภาพการศึกษา เรามีนักการศึกษาในประเทศไทยจำนวนมากที่สนใจเรื่องของคุณภาพการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถเชิญมาเป็นที่ปรึกษาและแนะนำในการวางระบบ ผมคิดว่านักวิชาการและมหาวิทยาลัยต่างๆต้องช่วยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ นอกจากนี้ มีตัวอย่างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดการศึกษาดีเด่นจำนวนมาก และที่สำคัญท่านพระธรรมปิฎก¹ (ประยุต ปยุตโต) กล่าวไว้ว่าการวิจัยให้ปัญญาและให้ทางออก ผมคิดว่าหากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสนใจการจัดการศึกษา ควรต้องดูว่าที่จัดอยู่แล้วเป็นอย่างไร ผลการสอบโอเน็ต (O-Net) ซึ่งเป็นการสอบระดับชาติเป็นข้อมูลที่จะบอกได้ว่าเด็กที่จบมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดอยู่นั้น ในวิชาภาษาอังกฤษ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษาเป็นอย่างไร เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยของประเทศ เพื่อนำมาประกอบการกำหนดเป้าหมายสำหรับการบริหารเพื่อพัฒนาการศึกษาในปีถัดไป เช่น พัฒนาให้ผลสัมฤทธิ์เพิ่ม 2 คะแนน หรือ 5 คะแนน หรือ 10 คะแนน

¹ ปัจจุบันท่านได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์ เป็น พระพรหมคุณาภรณ์

ครูดี

1. รักเด็ก (ทัศนคติที่ดี)
2. รู้วิชาที่สอนเป็นอย่างดี (กิจวัตร)
3. ทวนทวนหาวิธีสอนเพื่อให้นักเรียนทุกคน
ได้เรียนรู้มากที่สุด (สอนดี)
4. หนักแน่น - มุ่งมั่น (มีอุดมการณ์)
5. มีเมตตาอย่างทางธรรม (มีคุณธรรม)

ผมเคยคุยกับศาสตราจารย์ ดร. พจน์ สะเพียรชัย ว่า งานวิจัยขององค์การร่วมมือทางการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมระหว่างประเทศที่พยายามจะคิดว่าปัจจัยอะไรที่มีผลต่อคุณภาพการศึกษามากที่สุด พบว่า สิ่งหนึ่งที่สำคัญที่สุดคือสิ่งที่เกิดขึ้นในห้องเรียน ไม่ใช่การลงทุนหรือใช้งบประมาณการศึกษาสูงสุด แล้วคุณภาพการศึกษาจะดีขึ้น ประเทศไทยใช้งบประมาณเพื่อการศึกษาเกือบ 1 ใน 4 ของงบประมาณทั้งหมดของประเทศที่มี 300,000 กว่าล้านบาท โดยงบประมาณของกระทรวงศึกษาธิการก็ได้รับเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ แต่ไม่ได้หมายความว่าคุณภาพการศึกษาของไทยจะดีตามงบประมาณที่เพิ่มขึ้น ประเทศอื่นๆ ก็เช่นกัน หากไม่สนใจสิ่งที่เกิดในห้องเรียน ครูสอนอะไร ครูมีความรู้อะไรไปสอน ตรงนี้สำคัญที่สุด ผมไม่ได้บอกว่างบประมาณไม่สำคัญ ขาดแคลนงบประมาณมากก็ไม่สามารถเพิ่มคุณภาพได้ แต่ขณะเดียวกันงบประมาณที่มากเกินไปแต่ไม่สนใจเรื่องอื่นก็ไม่ได้ประกันว่าคุณภาพการศึกษาจะดีตามไปด้วย หากผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องการพัฒนาคุณภาพการศึกษา คงต้องทำหลายอย่าง ต้องสนใจว่าอะไรเกิดขึ้นในห้องเรียน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน สำคัญที่สุด ผมเคยมีโอกาสนคุยกับครูดีเด่นหลายครั้ง สรุปได้ว่าครูที่ดีควรมีคุณสมบัติอยู่ 5 ข้อ คือ 1) ต้องรักเด็ก ต้องมีทัศนคติที่ดี ครูหรืออาจารย์ที่ไม่รักเด็ก อย่ายึดอาชีพครูเลย เพราะจะเกิดทุกข์ทั้งเด็กและครู 2) ต้องรู้วิชาที่สอนเป็นอย่างดี 3) หาวิธีสอนเพื่อให้เด็กนักเรียนทุกคนได้เรียนรู้มากที่สุด 4) หนักแน่นและมุ่งมั่น มีอุดมการณ์และมีแรงดลใจที่จะมาเป็นครู 5) เป็นตัวอย่างทางธรรมะ คือ มีคุณธรรม หากครูมีคุณสมบัติตามนี้ คุณภาพการศึกษาดีแน่นอน

ผู้บริหาร อมท.

1. มีเจตนาดี : ถือว่าการศึกษาคือการลงทุนที่คุ้มค่าที่สุด
และให้ผลเป็นงอกที่สุดในการพัฒนาท้องถิ่น
2. ก้อนหลักธรรมาภิบาล
 - 2.1 การบริหาร : มีประสิทธิภาพ - ได้ประสิทธิผล
“ระมัด - เรียบง่าย - ให้ประโยชน์สูงสุด”
 - 2.2 โปร่งใส - ตรวจสอบได้
3. มีความรับผิดชอบ และความรับผิดชอบ

ผมขอฝากผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3 ข้อ คือ 1) ท่านต้องมีเจตนาที่ดี ให้คิดว่าการศึกษาคือการลงทุนที่คุ้มค่าที่สุดและให้ผลเป็นงอกที่สุดในการพัฒนาท้องถิ่น 2) ต้องถือหลักธรรมาภิบาลในการบริหารการศึกษา ต้องบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ ได้ประสิทธิผล มุ่งประหยัด เรียบง่าย ให้ประโยชน์สูงสุด นี่เป็นหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ด้วยโปร่งใสและตรวจสอบได้ ขอทูลเกล้าฯ ถวายพรชัยมงคลแด่ในหลวงรัชกาลที่ ๑๐ ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตเพื่อเห็นแก่อนาคตของประเทศจริงๆ อยากขอให้ยึดหลักนี้ในทุกเรื่อง แต่หากทำไม่ได้ก็ขอเว้นเรื่องการศึกษาสักเรื่อง สงสารเด็ก หากว่าไม่โปร่งใสกับเรื่องระบบการศึกษา ประเทศคงไม่รอด 3) ต้องมีความรับผิดชอบ และความรับผิดชอบ

หลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เมื่อ พ.ศ.2549 สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (ก.ป.ร.) ได้รวบรวมหลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ไว้ในหนังสือชุด “ 60 ปี ครองราชย์ ประโยชน์สุข ประชาชนชาวไทย ” ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ผมขอนำเสนอสั้นๆ 23 ข้อ คือ

หลักการทรงงาน ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

1. ศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ
2. ระเบิดจากข้างใน
3. แก้ปัญหาต้องเริ่มที่จุดเล็ก
4. ทำตามลำดับขั้น
5. ภูมิปัญญา

1. ศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ การที่จะพระราชทานโครงการใดโครงการหนึ่งจะทรงศึกษาข้อมูลรายละเอียดอย่างเป็นระบบ ทั้งจากข้อมูลเบื้องต้น เอกสาร แผนที่ สอบถามเจ้าหน้าที่ นักวิชาการ และราษฎรในพื้นที่ ให้ได้รายละเอียดที่เป็นจริง เพื่อที่จะพระราชทานความช่วยเหลือได้อย่างถูกต้องและรวดเร็วตามความต้องการของประชาชน การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคงต้องใช้วิธีนี้เช่นกัน คือ ศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบว่าจำนวนเด็ก ผู้ใหญ่ และผู้สูงอายุในพื้นที่มีเท่าใด ใครที่จบการศึกษาภาคบังคับ ใครที่ยังไม่จบ เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์สำหรับแต่ละกลุ่มอย่างถูกต้อง

2. ระเบิดจากข้างใน หมายความว่า ต้องสร้างความเข้มแข็งให้คนในชุมชนที่จะเข้าไปพัฒนาให้มีสภาพพร้อมที่จะรับการพัฒนาเสียก่อน มิใช่การนำเอาความเจริญหรือผู้เชี่ยวชาญจากบุคคลภายนอกเข้าไปในชุมชนที่ยังไม่ทันได้มีโอกาสเตรียมตัวหรือตั้งตัว เพราะเป้าหมายของเราคือให้ท้องถิ่นเจริญงอกงาม ไม่ใช่มีผู้เชี่ยวชาญเต็มท้องถิ่น พอผู้เชี่ยวชาญออกจากท้องถิ่นประชาชนก็อยู่ในสภาพเดิม เป้าหมายคือ อยากรู้ให้ประชาชนในท้องถิ่นเป็นทวดา

3. แก้ปัญหาต้องเริ่มที่จุดเล็ก ทรงมองปัญหาในภาพรวมก่อนเสมอ แต่การแก้ปัญหาจะเริ่มจากในจุดเล็กๆ คือ การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าที่คนมักจะมองข้าม เคยรับสั่งว่า “...ถ้าปวดหัวคิดอะไรไม่ออก...ต้องแก้ไขการปวดหัวนี้ก่อน...เพื่อให้อยู่ในสภาพที่คิดได้...” ทำนองเดียวกันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องประเมินสถานการณ์ของตนเองในภาพรวมหรือเป้าหมายใหญ่ก่อน แต่เริ่มให้ค่อยๆ ทำ

4. ทำตามลำดับขั้น ทรงเริ่มต้นจากสิ่งที่เป็นที่สุดของประชาชนก่อน ได้แก่ การสาธารณสุข ต่อไปจึงเป็นเรื่องสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานของชุมชน และสิ่งจำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพ การพัฒนาประเทศต้องสร้างพื้นฐาน คือ ความพอมมี พอกิน พอใช้ ของ

ประชาชนส่วนใหญ่ก่อน จึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญและเศรษฐกิจขั้นสูง ค่อยๆ เป็นลำดับไป และใช้ได้กับชุมชนเช่นกัน

5. ภูมิสังคม การพัฒนาใดๆ ต้องคำนึงถึง 2 ปัจจัย ปัจจัยแรก คือ ภูมิประเทศในบริเวณนั้น เช่น ดิน น้ำ ป่า และเขา ปัจจัยที่สอง คือ สังคมวิทยาของคนที่นี่ นิสัยใจคอของผู้คน ตลอดจนวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีลักษณะเฉพาะ เพราะฉะนั้นขอบเขตพื้นที่ในความรับผิดชอบของแต่ละองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีลักษณะเฉพาะที่ไม่เหมือนท้องถิ่นอื่น การบริหารต้องใช้หลักการใหญ่เหมือนที่อื่น แต่ในขั้นปฏิบัติต้องให้สอดคล้องกับภูมิสังคมของท้องถิ่น

หลักการทรงงาน

ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

6. องค์กรรวม
7. ไม่ติดตำรา
8. ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด
9. ทำในใจ
10. การมีส่วนร่วม

6. องค์กรรวม ทรงมีวิธีคิดอย่างองค์กรรวม หรือทรงมองอย่างครบวงจร ทรงมองเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและแนวทางการแก้ไขอย่างเชื่อมโยง

7. ไม่ติดตำรา การพัฒนาตามแนวพระราชดำริมีลักษณะของการพัฒนาที่อนุโลมและรวมขอมกับสภาพธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และสภาพของสังคมจิตวิทยาแห่งชุมชน คือ “ไม่ติดตำรา” ไม่ผูกมัดกับวิชาการและเทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสมกับสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่แท้จริงของคนในชุมชนนั้น

8. ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด คือ หัวใจของการบริหาร ทรงใช้หลักในการแก้ไขปัญหาด้วยความเรียบง่ายและประหยัด ราษฎรสามารถทำได้เอง ทำได้ในท้องถิ่น และประยุกต์ใช้สิ่งที่มีอยู่ในชุมชนนั้นๆ มาแก้ไขปัญหาโดยไม่ต้องลงทุนสูง หรือใช้เทคโนโลยีที่ไม่ยุ่งยากนัก เช่น ทรงรับสั่งว่า “ให้ปลูกป่า โดยไม่ต้องปลูกป่า โดยปล่อยให้ขึ้นเองตามธรรมชาติ

จะได้ประหยัดงบประมาณ” ถ้าเราวิเคราะห์ตามระบบ ประหยัดคือทรัพยากรนำเข้าของระบบ (Input) เรียบง่ายคือกระบวนการของระบบ (Process) ประโยชน์สูงสุดคือผลลัพธ์ของระบบ (Output)

9. ทำให้ง่าย ไม่ใช่ทำให้ยาก ทรงคิดค้น ดัดแปลง ปรับปรุง และแก้ไขงานการพัฒนาประเทศตามแนวพระราชดำริโดยง่าย ไม่ยุ่งยากซับซ้อน ทรงโปรดที่จะทำสิ่งยากให้กลายเป็นง่าย ทำสิ่งที่สลับซับซ้อนให้เข้าใจง่าย นั่นคือ “ทำให้ง่าย”

10. การมีส่วนร่วม ทรงเป็นนักประชาธิปไตย เปิดโอกาสให้ประชาชน สาธารณชน หรือเจ้าหน้าที่ทุกระดับได้มาร่วมกันแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับเรื่องที่ต้องคำนึงถึง ความคิดเห็นของประชาชน หรือความต้องการของสาธารณชน ทรงรับสั่งว่า “...ต้องหัดทำให้กว้างขวางหนักแน่น รู้จักรับฟังความคิดเห็น แม้กระทั่งการวิพากษ์วิจารณ์จากผู้อื่นอย่างฉลาด เพราะการรู้จักรับฟังอย่างฉลาดนั้น แท้จริงคือ การระดมสติปัญญาและประสบการณ์อันหลากหลายมาอำนวยความสะดวก ปฏิบัติบริหารงานให้ประสบความสำเร็จที่สมบูรณ์นั่นเอง...”

**หลักการทรงงาน
ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว**

11. ประโยชน์ส่วนรวม
12. บริการที่จุดเดียว
13. ใช้ธรรมชาติดั่งธรรมชาติ
14. ใช้ธรรมประมาทธรรม
15. มุ่งมั่นในใจตน

11. ประโยชน์ส่วนรวม ทรงรับสั่งว่า “...ใครต่อใครก็มาบอกว่า ขอให้คิดถึงประโยชน์ส่วนรวม อาจมานึกในใจว่าให้ ๆ อยู่เรื่อย แล้วส่วนตัวจะได้อะไร ขอให้คิดว่า คนที่ให้เพื่อส่วนรมนั้นมิได้ให้แต่ส่วนรวมอย่างเดียว เป็นการให้เพื่อตัวเองสามารถที่มี ส่วนรวมที่จะอาศัยได้...” (มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2514) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงระลึกถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญเสมอ

12. บริการที่จุดเดียว มีตัวอย่างศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งมี 6 แห่ง ตามภาคต่างๆ ทั่วประเทศ ภาคเหนือที่ห้วยฮ่องไคร้ ดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ภาคใต้ที่ศูนย์พิภูลทอง จังหวัดนราธิวาส ภาคตะวันออกที่อ่าวคุ้งกระเบน จังหวัดจันทบุรี ทรงให้

“ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ” ทั้ง 6 แห่ง เป็นต้นแบบในการบริหารรวมที่จุดเดียว เพื่อประโยชน์ต่อประชาชนที่จะมาใช้บริการ จะได้ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย โดยมีหน่วยงานราชการต่าง ๆ มาร่วมดำเนินการและให้บริการประชาชน ณ ที่แห่งเดียว

ทรงรับสั่ง “...เป็น 2 ด้าน ก็หมายถึงว่า ที่สำคัญปลายทางคือประชาชนจะได้ประโยชน์ และต้นทางของเจ้าหน้าที่จะให้ประโยชน์...” สำหรับการจัดการศึกษาในท้องถิ่นคือประชาชนในท้องถิ่นได้ประโยชน์ ผู้ที่จะให้ประโยชน์คือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

13. ใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ ทรงเข้าใจถึงธรรมชาติและต้องการให้ประชาชนใกล้ชิดกับธรรมชาติ ทรงมองอย่างละเอียดถึงปัญหาของธรรมชาติ หากเราต้องการแก้ไขธรรมชาติ จะต้องใช้ธรรมชาติเข้าช่วยเหลือ เช่น การแก้ไขปัญหาป่าเสื่อมโทรม โดยพระราชทานพระราชดำริการปลูกป่าโดยไม่ต้องปลูก (ต้นไม้) ปล่อยให้ธรรมชาติช่วยในการฟื้นฟูธรรมชาติ

14. ใช้ธรรมชาติปราบธรรมชาติ ทรงนำความจริงในเรื่องความเป็นไปแห่งธรรมชาติและกฎเกณฑ์ของธรรมชาติมาเป็นหลักการ และแนวปฏิบัติที่สำคัญในการแก้ปัญหาและปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสถานะที่ไม่ปกติเข้าสู่ระบบที่เป็นปกติ ทรงยกตัวอย่าง การใช้ผักตบชวาบำบัดของเสีย ทรงศึกษาจนกระทั่งรู้ว่าผักตบชวาสามารถดูดซึมสิ่งสกปรกปนเปื้อนในน้ำ จึงใช้ผักตบชวาไปทำลายของเสียที่บึงมักกะสัน ทำให้น้ำดีขึ้นได้

15. ปลูกป่าในใจคน เคยรับสั่งไว้ว่า “...เจ้าหน้าที่ป่าไม้ควรจะปลูกต้นไม้ลงในใจคนเสียก่อน แล้วคนเหล่านั้นก็จะพากันปลูกต้นไม้ลงบนแผ่นดิน และรักษาต้นไม้ด้วยตนเอง...” การที่จะฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติให้กลับคืนมาจะต้องปลูกจิตสำนึกให้คนรักธรรมชาติเสียก่อน ขณะนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งกำลังช่วยกันในเรื่องโลกร้อน อยากฝากให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นช่วยกันณรงค์ให้ปลูกต้นไม้มากๆ

หลักการทรงงาน ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

16. ทอดนุคือกำไร
17. การพึ่งตนเอง
18. พออยู่พอกิน
19. เศรษฐกิจพอเพียง

16. ทอดนุคือกำไร เหตุการณ์เมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2535 พระองค์ท่านทรงรับสั่งว่า “...ทอดนุคือกำไร Our loss is our gain...การเสียคือการได้ ประเทศก็จะก้าวหน้า และการที่คนจะอยู่ดีมีสุขนั้น เป็นการนับที่เป็นมูลค่าเงินไม่ได้...” หลักการ คือ “การให้” และ “การเสียสละ” เป็นการกระทำอันมีผลเป็นกำไร คือ ความอยู่ดีมีสุขของราษฎร

“...ถ้าเราทำอะไรที่เราเสีย แต่ในที่สุดที่เราเสียนั้นเป็นการได้ทางอ้อม ตรงกับงานของรัฐบาลโดยตรง เงินของรัฐบาลหรืออีกนัยหนึ่งคือเงินของประชาชน ถ้าอยากให้ประชาชนอยู่ดีกินดีก็ต้องลงทุน...”

กรณีของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หากจะจัดการศึกษาให้ดีคงต้องเหนื่อยยากแต่ตั้งใจมั่น ใช้ความพยายามไม่สิ้นสุด เราอาจมีความรู้ลึกลงว่าเราทอดนุ แต่จริงๆ แล้วกำไร คือ ความอยู่ดีมีสุขของราษฎรในท้องถิ่น

17. การพึ่งตนเอง การพัฒนาตามแนวพระราชดำริในเบื้องต้น ต้องแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า เพื่อให้เขาแข็งแรงพอที่จะดำเนินชีวิตได้ต่อไป แล้วขั้นต่อไปคือ การพัฒนาให้เขาสามารถอยู่ในสังคมได้ตามสภาพแวดล้อมและสามารถ “พึ่งตนเอง” ได้ในที่สุด

18. พออยู่พอกิน สำหรับประชาชนที่ตกอยู่ในวงจรแห่งความทุกข์เข็ญนั้น ได้พระราชทานความช่วยเหลือให้เขาสามารถอยู่ในขั้น “พออยู่พอกิน” เสียก่อน แล้วจึงค่อยขยายให้มีขีดสมรรถนะที่ก้าวหน้าต่อไป ทรงรับสั่งว่า “...ถ้าโครงการดี ในไม่ช้าประชาชนจะได้กำไร จะได้ผล ราษฎรจะอยู่ดีกินดีขึ้น จะได้ประโยชน์ต่อไป...”

19. เศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางการดำเนินชีวิต เพื่อสร้างความเข้มแข็งหรือภูมิคุ้มกันทุกด้าน ซึ่งจะสามารถทำให้อยู่ได้อย่างสมดุลในโลกแห่งการเปลี่ยนแปลง ปรัชญานี้ได้มีการประยุกต์ใช้ทั้งระดับบุคคล องค์กร ชุมชน และทุกภาคส่วนมาแล้วอย่างได้ผล

**หลักการทรงงาน
ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว**

20. ความซื่อสัตย์ สุจริต จริงใจต่อกัน

21. ทำงานอย่างมีความสุข

22. ความเพียร : พระมหาชนก

23. รู้ - รัก - สามัคคี

20. ความซื่อสัตย์ สุจริต จริงใจต่อกัน ทรงรับสั่งไว้เมื่อวันที่ 18 มีนาคม พ.ศ.2533 ว่า “...ผู้ที่มีความสุจริตและบริสุทธิ์ใจ แม้จะมีความรู้น้อยก็ยอมทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมได้มากกว่าผู้ที่มีความรู้มากแต่ไม่มีความสุจริต ไม่มีความบริสุทธิ์ใจ...”

21. ทำงานอย่างมีความสุข พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงพระเกษมสำราญและทรงมีความสุขทุกครั้งที่ได้ทรงช่วยเหลือประชาชน กระแสพระราชดำรัสที่สำคัญมาก ทรงรับสั่งกับคนใกล้ชิดไว้ว่า “...ทำงานกับฉัน ฉันไม่มีอะไรจะให้นอกจากการมีความสุขร่วมกัน ในการทำประโยชน์ให้กับผู้อื่น...” งานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นงานทั้งปิดทองหน้าพระและปิดทองหลังพระ การยึดกระแสพระราชดำรัสนี้ไปเป็นเครื่องเตือนใจจะทำให้กำลังใจมหาศาล

22. ความเพียร ในหนังสือพระมหาชนก ซึ่งเป็นพระราชนิพนธ์ของพระองค์ท่านเรื่องความเพียร คือ เมื่อครั้งที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงริเริ่มทำโครงการต่างๆ ในระยะแรกที่ไม่มีความพร้อมมากนัก และทรงใช้พระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ทั้งสิ้น แต่พระองค์ก็ไม่ได้อ้อพระราชหฤทัย มุ่งมั่นพัฒนาโครงการต่างๆ ให้ราษฎรบังเกิดความร่มเย็นเป็นสุขในที่สุด

23. รู้-รัก-สามัคคี มี 3 ขั้นตอน ใช้เป็นหลักสำหรับทำงานได้อย่างดี

ก. เพื่อทำงานให้สำเร็จ

ขั้นตอนแรก คือ **“รู้”** การที่เราจะลงมือทำสิ่งใดนั้น จะต้องรู้เสียก่อน รู้ถึงปัจจัยทั้งหมด รู้ถึงปัญหาและรู้ถึงวิธีแก้ปัญหา การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องรู้ให้ดีกว่าก่อนว่าการศึกษาคืออะไร ท้องถิ่นของเราเป็นอย่างไร แล้วจะจัดการศึกษาอย่างไร เมื่อรู้ครบทุกเรื่องแล้ว

ขั้นตอนที่สอง คือ **“รัก”** เมื่อเรารู้ครบกระบวนการแล้ว จะต้องเห็นคุณค่า เกิดศรัทธา เกิดความรักที่จะเข้าไปลงมือปฏิบัติแก้ปัญหาต่างๆ เมื่อรู้ถึงระบบการศึกษาแล้วต้องจัดระบบการศึกษาให้สอดคล้องกับท้องถิ่น ต้องเห็นคุณค่าว่าเป็นประโยชน์ต่อประชาชนและชุมชน เกิดความรัก เกิดความเพียรพยายามและมุ่งมั่นทำให้สำเร็จ

ขั้นตอนที่สาม คือ **“สามัคคี”** เมื่อถึงขั้นลงมือปฏิบัติต้องคำนึงเสมอว่าเราทำคนเดียวไม่ได้ ต้องร่วมมือร่วมใจกัน สามัคคีกันเป็นหมู่คณะ จึงจะเกิดพลังในการแก้ปัญหาให้ลุ่่วงด้วยดี การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นเรื่องใหญ่ ต้องการความสามัคคีมาก

ข. เพื่อการคบหาสมาคมกัน

“รู้” คือ ต้องคบหาสมาคมกัน เพื่อรู้จักทุกคนอย่างดีพอสมควร ทั้งในหน้าที่การงานและชีวิตครอบครัว

“รัก” คือ สร้างศรัทธาจากการมองเห็นในแง่ดี เห็นความดี เข้าใจทั้งจุดอ่อนจุดแข็งของเพื่อน และใส่ใจในกันและกัน

“สามัคคี” คือ สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ สร้างความสมานฉันท์ในหมู่มิตร

หลักการทรงงานทั้ง 23 ข้อ ล้วนๆ เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น

ขอขอบคุณที่ให้โอกาสมาพบกับท่านทั้งหลายในหัวข้อที่สำคัญมาก คือ การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น การศึกษามีประโยชน์มหาศาลสำหรับการพัฒนาท้องถิ่น อย่างน้อย 5 ประการ นอกจากนี้ กฎหมายหลายฉบับได้เปิดโอกาสให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดการศึกษาได้ตามความเหมาะสมและความต้องการของท้องถิ่น แต่ต้องนึกถึงความพร้อม ต้องทำทีละขั้นตอน และต้องหาพันธมิตรช่วย สุดท้ายมีหลักการทรงงาน 23 ข้อ เพื่อเป็นกำลังใจให้กับท่านทั้งหลายว่า การจัดการศึกษาจะต้องมุ่งประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก คิดว่าการทำเพื่อให้ประชาชนได้ประโยชน์ อย่างน้อยในใจก็เกิดความสุข

จุดประกายความคิด
ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการศึกษาท้องถิ่น

โดย

✿ รองศาสตราจารย์ ดร. วรากรณ์ สามโกเศศ
✿ ดร. ทองอยู่ แก้วไทรธ:

ผู้ดำเนินรายการ : รองศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย

จุดประกายความคิด

ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการศึกษาท้องถิ่น

รองศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย (ผู้ดำเนินรายการ) :

ท่านผู้มีเกียรติครับ ผมคิดว่าสิ่งที่นายแพทย์เกษม วัฒนชัย องคมนตรี ได้วางหลักและเป้าหมายในส่วนที่เป็นหลักการสำคัญของการศึกษา ซึ่งวันนี้ เราได้ข้อสรุปส่วนหนึ่งว่าการจัดการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคน การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง จะเห็นว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษามากขึ้น แต่ขอบเขตยังจำกัด วันนี้ สภาการศึกษาได้รับเกียรติจากผู้ทรงคุณวุฒิอีก 2 ท่าน คือ รองศาสตราจารย์ ดร. วรากรณ์ สามโกเศศ นักวิชาการอิสระ อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และ ดร.ทองอยู่ แก้วไทรยะ ที่ปรึกษา สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ทั้งสองท่านจะมาช่วยเติมสิ่งที่ท่านองคมนตรีได้เปิดประเด็นไว้

วันนี้โจทย์การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งบุคคลที่เข้ามาร่วมสัมมนาวันนี้มีองค์ประกอบที่หลากหลาย ทั้งจากผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ที่ทำหน้าที่ดูแลการศึกษาในส่วนท้องถิ่น คือ ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา และจากกระทรวงศึกษาธิการ คือ ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา รวมถึงนักวิชาการ ผมคิดว่า โจทย์ซึ่งต่อจากสิ่งที่ท่านองคมนตรีพูด คือ การจัดการศึกษาที่จะเป็นไปได้ตามที่ท่านองคมนตรีอยากเห็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแง่มุมการศึกษานั้น ควรจะเพิ่มเติมอะไร และสิ่งใดที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีโอกาสในฐานะที่มีต้นทุนอยู่แล้ว ไม่ว่าจะเป็นต้นทุนเชิงพื้นที่ ต้นทุนเชิงทรัพยากร หรือต้นทุนเชิงความเป็นอิสระ และการสร้างนวัตกรรม

ผมเรียนว่าเหตุผลในการจัดสัมมนาวันนี้ส่วนหนึ่ง คือ สิ่งที่ได้จากการสัมมนาทั้งหมด เราจะนำไปสู่การพัฒนายุทธศาสตร์และเป้าหมายของการจัดการศึกษาท้องถิ่นในภาพรวม ซึ่งจะหมายถึงสิ่งที่เราเรียกว่า how to ว่าจะทำกันอย่างไร

รศ.ดร.วรารักษ์ สามโกเศศ :

วันนี้ได้มีโอกาสมาแสดงความเห็นว่า “การศึกษาท้องถิ่น” นั้นควรจะเป็นอย่างไร ขอแบ่งหัวข้อการพูดเป็น 4 ประเด็น คือ ข้อดีของการศึกษาท้องถิ่น ข้อด้อยของการศึกษาท้องถิ่น อุปสรรคของการศึกษาท้องถิ่น ซึ่งผมได้เห็นด้วยความรู้สึกของตนเองหลังจากที่ได้ทำงานที่กระทรวงศึกษาธิการในช่วงเวลา 1 ปีที่ผ่านมา และประเด็นสุดท้ายซึ่งสำคัญที่สุดคือ การเสนอประเด็นท้าทายเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหลายได้ร่วมกันพิจารณาเพื่อกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ต่อไป

การทำงานที่กระทรวงศึกษาธิการในช่วงที่ผ่านมา ผมเดินทาง 54 จังหวัด บางจังหวัด 5-6 ครั้ง ได้ดูโรงเรียนทั้งหมด 100 กว่าโรง ต้องการจะไปดูจริงๆ ว่าโรงเรียนเป็นอย่างไร โรงเรียนที่ไปนั้นไม่ใช่โรงเรียนที่อยู่ใกล้ๆ แต่เป็นโรงเรียนที่อยู่ต่างจังหวัดไกลๆ ทั้งนี้ โรงเรียนขององค์กรการบริหารส่วนจังหวัด โรงเรียนขององค์กรการบริหารส่วนตำบล ผมไปดูมาแล้วหลายโรงเรียนพอควร ฉะนั้นสิ่งที่ผมนำเสนอในวันนี้บางส่วนจะมาจากประสบการณ์ที่ได้เห็นมา

ถ้ามองในภาพรวม เราจะเห็นได้ชัดว่าเป้าหมายของเราคือเยาวชน ไม่ได้มีการศึกษาท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ได้ทำงานการศึกษาท้องถิ่นเพื่อประโยชน์แข่งกันด้วยอำนาจทางการเมือง ถ้าพูดกันในเชิงปรัชญาจะเห็นชัดเจนว่าเป้าหมายสุดท้ายคือ ทำอย่างไรให้คุณภาพของเยาวชนในท้องถิ่นเพิ่มขึ้น สิ่งที่จะเป็นมรรค (Means) หรือเป้าหมายหรือกระบวนการ กลไกที่จะทำให้บรรลุถึงเป้าหมายมี 3 ปัจจัย คือ การศึกษา สังคม และครอบครัว บุคคลจะเป็นอย่างไรนั้นไม่ได้มาจากการศึกษาอย่างเดียว แต่มาจากครอบครัวและสังคมด้วย

“การศึกษา” เป็นหนึ่งในสามปัจจัยที่จะทำให้มนุษย์เป็นอย่างไร การศึกษาแบ่งได้เป็น 2 ส่วน คือ การศึกษาส่วนกลาง หมายถึงโรงเรียนสามหมื่นกว่าโรงเรียนซึ่งอยู่ในความดูแลของกระทรวงศึกษาธิการ และเมื่อมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ การศึกษาจากส่วนกลางจะไปสู่ท้องถิ่นมากขึ้น ทั้งนี้การศึกษา สังคม และครอบครัว ไม่ได้แยกขาดจากกันแต่มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ถ้าการศึกษาดีก็จะทำให้สังคมดีด้วย และถ้าสังคมดีก็จะทำให้การศึกษาดีด้วย และถ้าครอบครัวดีการศึกษาก็ดีด้วย ถ้าเห็นความสำคัญของการศึกษา ฉะนั้นทั้งสามปัจจัยนี้จึงมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน วันนี้ผมจะพูดถึงการศึกษาส่วนกลาง และการศึกษาส่วนท้องถิ่น

ข้อดีของการศึกษาท้องถิ่น

❖ **จุดแข็งด้านทรัพยากร** คือ ในหลายองค์กรมีทรัพยากรมากเพียงพอที่จะสนับสนุนการศึกษาในท้องถิ่นนั้นๆ ทรัพยากรไม่ใช่เงินเท่านั้น อาจจะเป็นคน ที่ดิน เครื่องจักร อาคาร เป็นต้น และทรัพยากรที่สำคัญที่สุดคือ การจัดการ เพราะฉะนั้นจุดแข็งด้านทรัพยากรที่เราเห็นได้ชัดคือ เงิน และความสนใจที่จะให้แก่การศึกษาท้องถิ่น

❖ **สนับสนุนได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วยขนาดเล็ก** กระทรวงศึกษาธิการมีเขตพื้นที่การศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาหนึ่งๆ มีโรงเรียนในจำนวนหลักร้อย มีนักเรียนในความดูแลหลักพันถึงหมื่น ในขณะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีขนาดเล็ก มีจำนวนนักเรียนไม่มาก มีโรงเรียนที่อยู่ในความดูแลน้อย จึงสามารถทุ่มเทได้อย่างเต็มที่ ทำให้เกิดคุณภาพที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วมากกว่าเขตพื้นที่การศึกษาที่มีโรงเรียนที่อยู่ในความดูแลเป็นหลักร้อย

❖ **บริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพกว่าด้วยขนาดเล็ก** ขอใช้คำพูดทางวิชาการ คือ โรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ การที่จะเห็นผลจากการกระทำนั้นจะช้ากว่าและไม่เห็นผลชัดเจน ที่เรียกว่า efficacy คือ เมื่อทำอะไรไปแล้วจะเห็นผลชัดเจน เขตพื้นที่การศึกษานั้นการที่จะพัฒนาความรู้ความสามารถในการอ่านหนังสือของเด็กจะใช้ทรัพยากรมหาศาลและใช้เวลานานกว่าที่จะเห็นผล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีโรงเรียนอยู่ 5-6 โรงเรียน ถ้าทำวันนี้ภายใน 1 ปี เห็นผลได้ทันที มี efficacy สูง เพราะฉะนั้นจึงเป็นจุดแข็งของการศึกษาท้องถิ่นที่ไม่มีใครปฏิเสธได้

❖ **หลักสูตรสะท้อนความต้องการของท้องถิ่นได้ดีกว่า** ดังที่ท่านรองคณบดีได้พูดไว้สามารถสอนบางเรื่อง ซึ่งคนท้องถิ่นอื่นไม่ได้เรียน เช่น ในท้องถิ่นนั้นมีความรู้ มีพื้นดินเหมาะสมต่อการปลูกองุ่น สามารถให้ตัวอย่างหรือให้การศึกษาต่างๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เอกลักษณ์ของท้องถิ่น ท้องถิ่นสามารถทำได้ด้วยความซื่อสัตย์ ด้วยระยะทาง และด้วยความรู้สึกและอุดมการณ์ของผู้บริหารท้องถิ่นต่อประชาชนในพื้นที่

❖ **เห็นผลจากการดำเนินงานกลับมาได้เร็วกว่าและชัดกว่า** จุดนี้เป็นสิ่งที่อยู่บนพื้นฐานของความจริงใจของผู้บริหารท้องถิ่นและความสามารถของผู้บริหารที่จะทำให้เกิดข้อดีเหล่านี้ขึ้นมา

ข้อดีของการศึกษาท้องถิ่น

❖ **ปัญหาการบริหารจัดการในปัจจุบัน** การดูแลการศึกษาท้องถิ่นนั้นไม่ใช่เรื่องง่าย ไม่ใช่ใครๆ ก็ทำได้ การดูแลโรงเรียนนั้บร้อย ๆ โรงเรียนทันทีโดยส่วนกลางของการศึกษาท้องถิ่นซึ่งมีคนเพียง 5-6 คนนั้นเป็นไปได้ ทุกอย่างในโลกนี้จะต้องมีทักษะ จะต้องมีความสามารถ จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ สิ่งนี้เป็นจุดดีของการศึกษาท้องถิ่น

ในประเทศไทยไม่ได้ดูแลเรื่องของท้องถิ่นมายาวนาน จนกระทั่งมาในยุคโลกาภิวัตน์ที่ประชาชนมีความสำคัญมากขึ้น เราจึงให้ท้องถิ่นมีสิทธิในการจัดการศึกษามากขึ้น แต่ด้วยระยะเวลาที่สั้นการบริหารจัดการศึกษาของท้องถิ่นจึงเป็นปัญหา แม้แต่ในการบริหารจัดการของท้องถิ่นเอง

❖ **ความต่อเนื่องของนโยบายสนับสนุนการศึกษาของท้องถิ่น** เราไม่สามารถแน่ใจได้ว่าคณะผู้บริหารท้องถิ่นที่เปลี่ยนกลุ่มเข้ามานั้นจะให้ความสนใจกับการศึกษาอย่างเต็มที่อย่างต่อเนื่อง การศึกษาเป็นหัวใจสำคัญ เป็นการลงทุนระยะยาวที่คุ้มค่าที่สุดสำหรับการทำให้คนมีการศึกษา ประเด็นคือคุณภาพและความต่อเนื่อง ท้องถิ่นมีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารกันอยู่บ่อยๆ ดังนั้นตราบดีที่ทุกกลุ่มยังไม่มีมาตรฐานในการศึกษาท้องถิ่น หรือไม่มีความเข้าใจการศึกษาท้องถิ่นอย่างแท้จริง สิ่งนี้เป็นจุดดีของการศึกษาท้องถิ่น

❖ **ความทัดเทียมกันในคุณภาพและมาตรฐานของโรงเรียนของท้องถิ่น** เนื่องจากมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวนมาก มาตรฐานคุณภาพและมาตรฐานโรงเรียนจึงมีความแตกต่างกันอย่างแน่นอน บางโรงเรียนมีครูดี ได้ครูดี ผู้บริหารก็สนใจ และให้เงินสนับสนุนอย่างเต็มที่ มีความต่อเนื่องในท้องถิ่น คุณภาพย่อมต้องโดดเด่นกว่าโรงเรียนอื่น ผู้บริหารเมื่อเข้ามาแล้วบริหารการศึกษาเพราะเป็นบ้านเกิดของตัวเอง ให้ความสนใจเต็มที่ แต่เมื่อผู้บริหารเข้ามาโดยไม่ได้มาจากท้องถิ่นนั้นแต่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นนั้น 20-30 ปี อาจจะไม่ใช้คนในพื้นที่นั้น ก็อาจให้ความสนใจในการศึกษาหน่อยลงไป ปัญหาที่จะเกิดตามมา

❖ **ท้องถิ่นมีทรัพยากรไม่ทัดเทียมกัน** แต่ละท้องถิ่นมีทรัพยากรไม่เท่ากัน คุณภาพย่อมแตกต่างกันไป พื้นฐานของท้องถิ่นนั้นไม่จำเป็นต้องมีรายได้ที่ใกล้เคียงกัน บางพื้นที่อาจมีความสามารถในการจัดเก็บภาษีโรงเรียนและที่ดินภาษีบำรุงท้องที่ได้ดี แต่บางท้องถิ่นไม่ยอมจัดเก็บถึงแม้ว่าจะมีฐานภาษีที่ดีก็ตาม สิ่งนี้เป็นปัญหาที่เราเห็นอยู่

อุปสรรคของการศึกษาท้องถิ่น

❖ **ความเข้าใจของสังคม ท้องถิ่น และส่วนกลางในเรื่องการศึกษาท้องถิ่น** ผมคิดว่าความเข้าใจของสังคม ท้องถิ่นและส่วนกลางในเรื่องการศึกษาท้องถิ่นยังไม่ชัดเจน คนที่อยู่ในส่วนกลางนั้นมีความกังวล ถ้าหากโรงเรียนทั้งหลายถ่ายโอนไปอยู่ที่ท้องถิ่นมากๆ แล้ว ภายในระยะเวลาอันสั้นท้องถิ่นไม่มีความสามารถหรือความต่อเนื่องในการบริหารจัดการแล้ว ท้ายที่สุดคุณภาพก็จะลดลง คนที่จะรับกรรมคือส่วนกลาง เพราะโรงเรียนเหล่านี้จะผลักดันกลับเข้ามา หรือส่วนกลางต้องโดดเข้าไปช่วยเหลือ นี่คือความรู้สึกส่วนหนึ่งที่ผมเข้าใจคนในกระทรวงศึกษาธิการว่าทำไมการถ่ายโอนบางครั้งจึงเป็นไปด้วยความยากลำบากและดูเหมือนว่าจะไม่ให้ความร่วมมือ แต่แท้ที่จริงแล้วผมเข้าใจว่าส่วนหนึ่งเป็นเพราะต้องการให้แน่ใจว่าท้องถิ่นมีความพร้อม แต่ส่วนหนึ่งก็เป็นธรรมชาติที่อาจจะมีความกังวลไว้ โรงเรียนที่ถ่ายโอนไปก็ไม่อยากให้โรงเรียนดีๆ ไป และที่สำคัญคือ ถ้าโรงเรียนไปทั้งหมดแล้ว ต่อไปผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาอาจจะไม่มีงานทำ ซึ่งผมคิดว่าความคิดอย่างนี้เป็นความคิดที่แคบ เพราะงาน/ความรับผิดชอบของผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษานั้นไม่มีวันจบ ต่อให้โรงเรียนถ่ายโอนไปอยู่กับท้องถิ่นตามกฎหมายแล้วก็ไม่จบ การศึกษานั้นไม่ว่าจะกี่ร้อยปีก็ไม่มีความจบ มีเรื่องที่จะต้องทำมากมาย อยากกลัวว่าใครจะแย่งงานทำ กลัวว่าจะทำงานได้ไม่ดีมากกว่า สิ่งนี้เป็นเรื่องจำเป็นที่จะต้องทำความเข้าใจ

❖ **ความพร้อมของท้องถิ่นในการบริหารจัดการด้านการศึกษา** ความพร้อมในการบริหารจัดการศึกษาของท้องถิ่นไม่ได้มีการพัฒนามานาน คนที่มีความรู้เรื่องศึกษามีน้อย ซึ่งอาจมีอาจารย์ใหญ่/ครู/ผู้บริหารการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาลาออกแล้วไปทำงานให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นปัญหาเหมือนกัน เพราะบางคนเป็นปัญหาอยู่แล้วกับเขตพื้นที่การศึกษา เมื่อย้ายไปอยู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงกลายเป็นไม้เบื่อไม้เมากับกระทรวงศึกษาธิการ ให้ความร่วมมือไม่เกิดขึ้น

❖ **ความทัดเทียมกันความสามารถในการบริหารจัดการศึกษาของท้องถิ่น** ส่วนใหญ่คนที่มีความสามารถจริงๆ นั้นมีอยู่จำนวนหนึ่งเท่านั้น การจะให้ได้คนที่มีความสามารถในทุกท้องถิ่นนั้นจึงไม่ใช่เรื่องง่าย ความทัดเทียมกันความสามารถในการบริหารจัดการศึกษาท้องถิ่นจึงไม่เหมือนกัน เพราะแต่ละท้องถิ่นต่างกัน อยู่ใกล้เมือง อยู่ห่างเมือง มีผู้บริหารที่ดี มีการสนับสนุนทรัพยากรการเงินที่ไม่เท่ากัน ดังนั้นการที่จะได้คนที่มีความสามารถในการบริหารมาร่วมงานกันนั้นจึงมีความจำกัดมาก

❖ **ปัญหาความต่อเนื่องของการสนับสนุนการศึกษาของท้องถิ่น** ปัญหาความต่อเนื่องของการศึกษานั้น ทรัพยากรยังไม่สำคัญเท่าความจริงใจของผู้บริหารว่าต้องการที่จะ

ลงทุนระยะยาว การศึกษาไม่ใช่เรื่องชั่วคราวชั่วคราว ไม่ใช่เรื่องของการหาเสียง ไม่ใช่เรื่องของความต้อการที่จะทำให้เกิดผลขึ้นมาเพื่อความพอใจส่วนตัว แต่เป็นเรื่องของการลงทุนระยะยาวที่ต้องทำกันอย่างต่อเนื่อง

❖ **ความเข้าใจของส่วนกลาง (กระทรวงศึกษาธิการ) ในเรื่องการศึกษาท้องถิ่น** ความเข้าใจของส่วนกลางในเรื่องการศึกษาท้องถิ่น ความเข้าใจของประชาชนทั่วไปนั้น หลายครั้งมองว่าเป็นเรื่องการเมืองท้องถิ่นที่ต้องการโรงเรียนเข้าไปดูแลเพื่อเป็นฐานคะแนนเสียง ผู้ปกครองก็มาเชื่อมต่อกับนักเรียนจะทำให้ฐานคะแนนเสียงของตัวเองแน่นขึ้น ซึ่งผมคิดว่าไม่ได้มีอะไรเสียหาย เพราะนี่คือประชาธิปไตย ถ้าคุณเป็นผู้บริหารท้องถิ่นแล้วทำให้ผู้ปกครองไม่พอใจจากการศึกษาของเด็กแล้วจะเป็นผู้บริหารปกครองท้องถิ่นไปเพื่ออะไร สิ่งนี้เป็นความเข้าใจที่ผิดและไม่ชัดเจนของส่วนกลางโดยเฉพาะในเขตพื้นที่การศึกษา

❖ **อัตรากำลัง** อุปสรรคของการศึกษาท้องถิ่นคืออัตรากำลัง ทุกท่านคงทราบดีว่าปัญหาเนื่องมาจากโรงเรียนในประเทศไทยมีถึง 30,000 กว่าโรงเรียน ซึ่ง 40% ของโรงเรียนเหล่านี้มีนักเรียนต่ำกว่า 200 คน และไม่สามารถจะยุบโรงเรียนนี้ได้ด้วยเหตุผลนานาประการ ดังนั้นครูจึงมีไม่ครบ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ บางโรงเรียนมีครูเพียง 3 กลุ่มสาระการเรียนรู้ บางโรงเรียนมีครูเพียง 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้ บางโรงเรียนต้องเอาครูที่สันทัดอย่างอื่นมาสอนด้วย จุดนี้ทำให้อัตรากำลังเป็นปัญหาอย่างมาก ส่วนกลางไม่สามารถให้อัตรากำลังครูเพิ่มขึ้นได้ เพราะครูมีจำนวนถึง 500,000 กว่าอัตราแล้ว ในประเทศไทยการจ้างครูหนึ่งคนจะเริ่มจ้างตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงเกษียณอายุ ภาครัฐต้องจ่ายเงินไม่ต่ำกว่า 15-22 ล้านบาท ดังนั้นถ้าจะต้องจ้างครูเพิ่มขึ้นเป็นหมื่นคนจะเป็นภาระการเงินที่มหาศาลในอนาคต เหตุผลนี้ทำให้อัตรากำลังเป็นประเด็นที่ถกเถียงกันอยู่ตลอดเวลา

❖ **การใช้งบประมาณท้องถิ่นสนับสนุนโรงเรียนของส่วนกลาง** ผมเข้าใจว่าแต่ละท้องถิ่น นั้นมีความคิดเห็นไม่เหมือนกัน ลำดับความสำคัญก็ไม่เหมือนกัน และการใช้งบประมาณนั้นมีหลายลักษณะด้วยกัน บางท้องถิ่นก็ให้ความสำคัญในบางเรื่อง เช่น โรงเรียนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงรายใช้สนามกีฬาที่มีอยู่สร้างเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ขึ้นมา เพราะเห็นความสำคัญอย่างยิ่งของการมีโรงเรียนที่ดี องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเชียงรายมีคุณภาพการศึกษาที่ดี แต่องค์การบริหารส่วนจังหวัดทุกจังหวัดไม่สามารถที่จะทำอย่างนั้นได้ องค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาลบางแห่งไม่สามารถทำได้เนื่องจากมีข้อจำกัดที่แตกต่างกัน ดังนั้นแต่ละท้องถิ่นก็มีทิศทางและมีเส้นทางของตนเองที่ไม่เหมือนกัน

ประเด็นพิจารณา

✦ **ท้องถิ่นจะมีนโยบายและการจัดการในเรื่องการศึกษาท้องถิ่นต่อไปอย่างไร** (ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความยั่งยืน คุณภาพที่เพิ่มขึ้น)

ผมคิดว่ามีประเด็นท้าทายที่จะเสนอท่านผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายเรื่อง เมื่อมีการถ่ายโอนสถานศึกษาส่วนหนึ่งไปอยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้ว คำถามสำคัญคือจะมีนโยบายและการจัดการอย่างไร จะมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์อย่างไร มีความยั่งยืนอย่างไร จะสร้างคุณภาพเพิ่มขึ้นอย่างไร ผมคิดว่าความคิดริเริ่มนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่ง คำถามคือท้องถิ่นจะเพิ่มคุณค่าให้กับโรงเรียนอย่างไร เป็นคำถามที่สำคัญเพราะทั้งหมดคือเหตุผลว่าทำไมถึงโอนสถานศึกษาให้ไปสู่ความดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

✦ **ท้องถิ่นจะใช้จุดแข็ง (ขนาดเล็ก ทรัพยากร ความใกล้ชิด) สร้างคุณภาพการศึกษาได้อย่างไร** ท้องถิ่นนั้นมีจุดแข็งไม่เหมือนกัน บางท้องถิ่นมีทรัพยากรมาก บางท้องถิ่นมีทรัพยากรทางการเงินน้อยแต่มีคนที่มีการศึกษาในท้องถิ่น มีความจริงใจ มีความเข้มแข็ง มีอุดมการณ์ และมีครูที่ดีอยู่ในท้องถิ่น คำถามคือท้องถิ่นจะต้องหาจุดแข็งของตัวเองให้ได้ และใช้จุดแข็งของตัวเองทำให้เกิดประโยชน์ขึ้นมาโดยเฉพาะอย่างยิ่งท้องถิ่นขนาดเล็ก ขนาดที่เล็กนี้เป็นประโยชน์ แต่บางครั้งขนาดที่เล็กก็ทำให้ต้นทุนต่อหน่วยสูงขึ้นเช่นเดียวกัน เพราะไม่มีการประหยัดอันเกิดจากขนาดการผลิต

✦ **ความต่อเนื่องของการสนับสนุนการศึกษาท้องถิ่น เมื่อ “รัฐบาล” เปลี่ยนแปลง** ท้องถิ่นจะต้องมีการวางแผนกลยุทธ์ด้วยการเข้าใจเรื่องราวของท้องถิ่นเอง แล้วสร้างสิ่งที่มีประโยชน์ขึ้นมา และจะมีความต่อเนื่องอย่างไรเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล จะทำอย่างไรให้แน่ใจได้ว่าการศึกษานั้นเป็นเป้าหมายสำคัญของท้องถิ่น ทำอย่างไรจะให้เห็นว่าการศึกษาท้องถิ่นเป็นการลงทุนระยะยาวที่คุ้มค่าที่สุดของคนในท้องถิ่น และที่สำคัญคือมีความต่อเนื่องไม่ว่าใครจะเป็นรัฐบาล

✦ **ความช่วยเหลือและประสานงานจากส่วนกลางหลังการถ่ายโอน** ทำอย่างไรจึงจะได้ความช่วยเหลือจากภาครัฐ/ส่วนกลางหลังจากการถ่ายโอนแล้ว ท่านรองคมนตรีได้พูดถึงการศึกษานอกโรงเรียน พูดถึงกระทรวงศึกษาธิการ ผมคิดว่าเป็นหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการโดยเฉพาะสภาการศึกษาที่มีส่วนร่วมสำคัญ ทำงานวิจัยหรือการประเมินผลการศึกษาเป็นการเฉพาะให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งชี้ให้เห็นว่ารูปแบบการศึกษาเป็นแบบใดจึงจะให้ประโยชน์ทางการศึกษามากที่สุด ประหยัดที่สุดแล้วก็เกิดประโยชน์สูงสุด เพราะเราทราบดีว่าขนาดโรงเรียนแตกต่างกัน วิธีการเรียนการสอนก็แตกต่างกัน การลงทุนในเทคโนโลยีอะไรที่คุ้มค่าที่สุด อะไรเป็นเทคโนโลยีที่กำลังเปลี่ยนแปลงที่เราไม่ควรซื้อ เพราะซื้อไปเพียง 1-2 ปีก็ล้าสมัย แต่เราคอยเทคโนโลยีใหม่มา แล้วจะได้ราคาที่ถูกกว่าเก่า ผมคิดว่าเราต้องการผู้รู้ และ

ท้องถิ่นไม่ได้มีผู้รู้เหมือนกันทุกท้องถิ่นและรู้เท่าเทียมกันด้วย ซึ่งจะต้องมีการประสานงานกับส่วนกลาง

❖ **ความราบรื่นของการเปลี่ยนผ่านโรงเรียนจาก “ส่วนกลาง” สู่ “ท้องถิ่น”** ความไม่ราบรื่น ที่ผ่านมา 1 ปีที่ผมทำงานมาเป็นปัญหามาก ฝ่ายหนึ่งคิดว่าจะสามารถรับผิดชอบโรงเรียนได้จำนวนมากถึง 100 โรงเรียนได้ในระยะเวลาอันสั้น กระทรวงศึกษาธิการคิดว่าโรงเรียนหลายโรงเรียนเป็นโรงเรียนต้นแบบ หรือโรงเรียนที่อยู่ในโครงการพระราชดำริ เป็นโรงเรียนที่จำเป็นต้องเก็บไว้ ความเข้าใจในเรื่องนี้มีความแตกต่างกัน เขตพื้นที่การศึกษาก็อยากเก็บโรงเรียนบางโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ เพราะกังวลว่าเมื่อเปลี่ยนผ่านไปแล้วถ้าเกิดปัญหาเขตพื้นที่การศึกษาจะต้องรับผิดชอบในภายหลัง ท้องถิ่นก็อยากได้โรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ด้วยความเข้าใจว่าถ้าได้โรงเรียนที่มีขนาดใหญ่แล้วจะมีอิทธิพลทางการเมืองเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นความเข้าใจที่ไม่ตรงกัน และไม่เป็นผลดีต่ออนาคตของเยาวชน

❖ **จะเอา “การเมือง” ออกจาก “การศึกษา” ได้อย่างไร** ประเด็นที่ว่า จะเอาการเมือง ออกจากการศึกษาได้อย่างไร แน่หนอนว่าคนที่ได้รับการเลือกตั้งมานั้น จำเป็นต้องทำเพื่อคนในท้องถิ่นและเกิดความพอใจ เพื่อเลือกตัวเองกลับมาอีก จะเห็นว่าบางครั้งการเมืองจะเข้าไปแทรกแซงการศึกษามากเกินไป เช่น ย้ายครูในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สนับสนุนครูบางคน หาเสียงจากครูผ่านผู้ปกครองของเด็กในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นได้ไม่มากเท่าระดับชาติ ในระดับชาติมีปัญหามากคือการศึกษาไม่เป็นอันดับที่สำคัญที่สุดของการเมือง รัฐมนตรีทั้งหลายพร้อมที่จะเลือกกระทรวงอุตสาหกรรมหรือกระทรวงคมนาคมมากกว่ากระทรวงศึกษาธิการ ขณะที่ในต่างประเทศนั้นกระทรวงศึกษาธิการคือหมายเลข 1 ที่สำคัญที่สุด ผมคิดว่าถ้าผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความจริงใจ มีความรักชุมชน รักประชาชนต้องเอการเมืองออกจากท้องถิ่นให้มากที่สุด แน่หนอนว่าระดับหนึ่งต้องมีการเมืองเพราะเราต้องการให้ผู้ปกครองมีความพอใจแต่ไม่ได้ครอบงำด้วยการเมือง ไม่ใช่ใช้อิทธิพลของผู้บริหารท้องถิ่นไปครอบงำโรงเรียนหรือครอบงำทิศทางการศึกษา หรือการเอาญาติพี่น้องมาเป็นครูหรืออาจารย์ใหญ่ ถ้ามีความสามารถก็ไม่เป็นไร แต่ถ้าเป็นการเมืองก็จะไม่ก่อให้เกิดประโยชน์แต่อย่างใดต่อเยาวชน

❖ **รูปแบบการถ่ายโอนจะมีเฉพาะ 0 และ 1 เท่านั้น?** สุดท้าย ผมตั้งคำถามว่าเป็นไปได้หรือไม่ว่ารูปแบบการถ่ายโอนของเรามีเฉพาะระบบ digital คือ 1 กับ 0 เท่านั้น คือถ่ายโอนไปแล้วก็เป็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินการเองโดยไม่ต้องมายุ่งเกี่ยวกับส่วนกลาง หรือจะอยู่กับกระทรวงศึกษาธิการเช่นเดิม

ผมคิดว่าในยุคแห่งความทันสมัย ยุคแห่งความริเริ่มสร้างสรรค์ ยุคแห่งความร่วมมือ ยุคแห่งการคำนึงถึงคุณภาพของคน ผมคิดว่า กศน. เป็นองค์กรที่สำคัญมากเพราะทำให้คนอ่านหนังสือออก ผมไม่เคยเชื่อว่าคนไทยอ่านหนังสือไม่ออกตามที่กระทรวงศึกษาธิการสำรวจเพียง 50,000 คน ผมเชื่อว่ามีเป็นแสน คนที่จบชั้น ป.4-ป.5 อ่านหนังสือไม่ออก หมายถึงอ่านออก

เสียงไม่ได้ แต่ถ้าอ่านเอาใจความให้รู้เรื่องหรืออ่านระหว่างบรรทัดได้ ผมว่าอาจจะเป็นล้านคนในประเทศไทย เพราะฉะนั้น กศน. มีบทบาทสำคัญมาก เพราะเด็ก ป.6 จำนวนมากจบไปแล้วอ่านหนังสือไม่ออก แต่ผมเห็น กศน. บ่อยครั้ง ในระยะหลังนี้มักจะทำเรื่องอาชีพมากกว่าการศึกษา จนกระทั่งเบลอในเป้าหมายหลักของตนเอง คือ การศึกษาสำหรับผู้ใหญ่ แต่ผมเข้าใจว่าการสอนหนังสือผู้ใหญ่ นั้นมันยาก การสอนอาชีพนั้นง่ายกว่า แต่อย่าลืมพันธกิจหลักของ กศน. คือ ต้องสอนหนังสือให้ผู้ใหญ่อ่านหนังสือออก สอนให้คนในสังคมรักการอ่าน เพราะเป็นระบบการเรียนรู้ตามอัธยาศัยและนอกระบบโรงเรียน ถ้าชัดเจนว่าตั้งขึ้นมาเพื่ออะไร พันธกิจคืออะไร เราจะมีประสิทธิภาพในการทำงานมากขึ้น ผมหวังอย่างยิ่งว่าการศึกษานอกโรงเรียนจะสามารถช่วยได้ เรียนรู้ตามอัธยาศัยและนอกระบบ ผนวกเข้ากับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำได้ อย่างดี เพราะศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในตำบลทั้งหลายในประเทศไทยนั้นมีกว่า 5,000 แห่ง มีส่วนการศึกษานอกโรงเรียนเกือบครบ ถ้ามาร่วมมือกันแล้วผมเชื่อว่าจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง และที่สำคัญทั้งหมดนี้ไม่ได้ทำเพื่อใคร ทำเพื่อเยาวชน ผมพูดอย่างนี้ไม่ได้เพียงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในต่างจังหวัดเท่านั้น แต่รวมถึงกรุงเทพมหานครด้วย

ขณะนี้มีสถาบันพัฒนาเมืองของกรุงเทพมหานครขึ้นมา เป็นองค์กรที่ยังไม่มีที่ไหนในภูมิภาคนี้ เพื่อจะสร้างความรู้เกี่ยวกับการจัดการเมืองรวมทั้งการศึกษาด้วย ต้องการทำให้คนเมืองมีคุณภาพชีวิตดียิ่งขึ้น และเมืองอื่นๆ สามารถเรียนรู้นำไปใช้ประโยชน์ได้ หวังว่าสถาบันพัฒนาเมืองจะทำงานเรื่องเหล่านี้ต่อไป โดยร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการเพื่อจะทำให้การถ่ายโอนนั้นไม่มีเฉพะ 0 และ 1 เท่านั้น

การศึกษาเน้นทำให้คนง่ายที่จะนำ แต่ยากที่จะชักจูง ง่ายที่จะปกครองแต่ยากและเป็นไปไม่ได้เลยที่จะถูกครอบงำเหมือนเป็นทาส

รองศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย (ผู้ดำเนินรายการ) :

รศ.ดร.วรารกรณ์ สามโกเศศ ได้แสดงทัศนะและความเห็น โดยเฉพาะในช่วงที่ท่านเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งอยู่ในภาวะของการต่อสู้ทางความคิดในการโอนสถานศึกษาจำนวนมากไปให้องค์กรบริหารส่วนจังหวัด แต่ผมคิดประเด็นที่ท่านได้ให้ข้อสรุปไว้ ซึ่งนำเสนอต่อยอดดในเรื่องจุดแข็งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและข้อห่วงใย ซึ่งผมคิดว่าเป็นจุดเสี่ยงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษาพอสมควร ซึ่งจุดเสี่ยงนั้นมีทั้งจุดเสี่ยงภายในองค์กร ไม่ว่าจะเป็นขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ความเท่าเทียมกัน หรือความสามารถในการใช้ทรัพยากรที่แตกต่างกัน หรือความไม่ต่อเนื่องของนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งผมคิดว่าเป็นประเด็นความเสี่ยงที่น่าเป็นห่วง แต่จุดความเสี่ยงที่ท่านอาจารย์มองจากภายนอกก็มี ไม่ว่าจะเป็นความเสี่ยงอันเกิดจากความเข้าใจ

ทัศนะที่อาจจะยังไม่ตรงกันในเรื่องความหมายของการจัดการศึกษาของท้องถิ่น รวมถึงบทบาทหน้าที่ไม่ว่าจะเป็นเขตพื้นที่การศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ หรือแม้แต่สภาการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่าจะสร้างพนักงา้งในเชิงสนธิกำลังกันได้อย่างไร เป็นความเสี่ยงที่ท่านมองส่วนความเสี่ยงที่ควบคุมไม่ได้คงเป็นการเมืองที่แทรกแซงการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นการเมืองที่เอาการศึกษาเป็นประโยชน์ทางการเมือง หวังว่าจะมีการทำการเมืองเพื่อบ้านเมืองมากกว่าการเมือง

ดร. ทองอยู่ แก้วไทรชะ ท่านมีประสบการณ์ด้านการศึกษานอกโรงเรียนเป็นอย่างดี ผมเห็นประเด็นที่ท่านได้วางไว้เป็นการศึกษานอกระบบ ซึ่งวันนี้เรามีพระราชบัญญัติใหม่ จึงเป็นโอกาสดีที่เราอาจจะเห็นทิศทางว่าพระราชบัญญัติการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยซึ่งเป็นกฎหมายใหม่ มีองค์กรใหม่ขึ้นมาในกระทรวงแล้ว ทั้งแนวคิดของการจัดการศึกษานอกระบบและการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยนั้นจะช่วยให้ท้องถิ่นทำเรื่องนี้ได้บ้างหรือไม่อย่างไร เราอาจจะข้ามใจยุทธศาสตร์ต่อสู้ทางความคิดในการถ่ายโอนซึ่งยังเถียงกันอยู่ว่าการถ่ายโอนห้องสมุด และ กศน. จะโอนดีหรือไม่

วันนี้เราจะมาอยู่ในมิติของความคิดที่ว่า เมื่อกระทรวงศึกษาธิการมีสำนักใหม่ขึ้นมาแนวคิดและปรัชญาจะช่วยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถใช้แนวคิดเหล่านี้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนได้อย่างไร ถ้าอาจารย์จะกรุณาบอกว่าสำนักใหม่ของ กศน. ซึ่งใช้ชื่อเดิมแต่แปลความไม่เหมือนเดิมนั้นจะมีส่วนช่วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างไร และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีแนวคิดในการจัดการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัยอย่างไร

ดร.ทองอยู่ แก้วไทรชะ :

ผมจะกล่าวถึงพื้นฐานเบื้องต้น เพื่อให้ท่านเข้าใจว่าการศึกษานอกโรงเรียนเป็นอย่างไร และจะทำอย่างไรกับการศึกษาของท้องถิ่น สำหรับการศึกษานอกโรงเรียนในช่วงที่รศ.ดร. วรากรณ์ สามโกเศศ เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการนั้น ท่านได้ทำความกระจ่างให้ได้มากในสิ่งที่ยุ่งคลุ้มเครือและได้ให้ช่องทางในการทำงานจนกระทั่งมีพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.2551 ขึ้นมา

กศน. คืออะไร และต่างจากการศึกษาในระบบอย่างไร ?

การศึกษานอกโรงเรียน หรือที่เรียกว่า “การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย” (กศน.) นั้นเป็นอย่างไร การศึกษานอกโรงเรียนเป็นการศึกษาประเภทหนึ่งซึ่งให้บริการสำหรับคนกลุ่มหนึ่งที่ไม่ได้เรียนในโรงเรียนด้วยเหตุผลต่างๆ ดังนั้นรัฐบาลจึงมีการจัดการศึกษาเพื่อบริการคนกลุ่มนี้โดยเฉพาะ การจัดการศึกษาสำหรับคนกลุ่มนี้ต้องจัดบริการชนิดพิเศษให้เหมาะสมกับคนที่อยู่นอกโรงเรียน

“การศึกษาในระบบ” เป็นการศึกษาที่มีระบบ ระเบียบ แบบแผนที่ชัดเจน อยู่ในกรอบและยึดมาตรฐานเดียวกัน แต่มีกระบวนการที่มีความยืดหยุ่นน้อย การศึกษาในระบบมีหลักสูตรซึ่งเป็นหลักสูตรระดับชาติ เวลาเรียน จุดมุ่งหมายการเรียนรู้สำหรับเด็กวัยเรียน เพื่อเตรียมตัว เตรียมพื้นฐาน ความรู้เบื้องต้น ให้มีเครื่องมือพื้นฐานในการศึกษาหาความรู้ในอนาคต วัตถุประสงค์สำคัญคือเป็นการเรียนเพื่อศึกษาต่อให้สูงขึ้นภายในช่วงเวลาที่กำหนด มีขั้นตอน มีช่วงระยะเวลาที่พัฒนาการตามวัย

“การศึกษานอกระบบ” เป็นการศึกษาที่มีระบบและระเบียบเช่นเดียวกัน แต่มีความยืดหยุ่นมาก และเน้นไปที่สภาพความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ มีมาตรฐานสอดคล้องกับวิถีชีวิตและสังคม ของผู้ที่อยู่ในวัยทำงาน สนองตอบต่อความต้องการของชุมชน และเป็นพลเมืองที่ดีของบ้านเมือง

หลักสูตรการศึกษานอกระบบเป็นการจัดหลักสูตรที่ยืดหยุ่น การเรียนรู้นั้นเพื่อเตรียมคนสำหรับคนวัยทำงาน สร้างครอบครัว และพัฒนาสมรรถนะให้เหมาะสมกับผู้ที่มีพลาดโอกาสเรียนในระบบโรงเรียนหรือผู้ที่ต้องการพัฒนาตนเอง เป็นการศึกษาที่สนองตอบความต้องการของผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย โดยไม่มีข้อจำกัดเรื่องเวลา สถานที่ และรูปแบบการเรียนรู้ กลุ่มเป้าหมายเป็นคนที่อยู่นอกโรงเรียนซึ่งมีความหลากหลาย เช่น คนทำงานโรงงาน เกษตรกร ผู้สูงอายุ จึงทำให้จำเป็นต้องจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนที่แตกต่างกัน

“การศึกษาตามอัธยาศัย” เป็นกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ทุกคนสามารถแสวงหาและสะสมได้จากการพัฒนาตนเองในชีวิตประจำวันและจากประสบการณ์ทำงาน สิ่งแวดล้อมเรียนรู้ได้ที่บ้าน ที่ทำงาน จากเพื่อน จากสื่อ โดยไม่มีการจัดการอย่างเป็นระบบ ไม่มีหลักสูตร ไม่มีเวลาเรียนที่แน่นอน ไม่จำกัดอายุผู้เรียน ไม่มีการลงทะเบียน ไม่มีการสอบวัดผล และไม่จำกัดช่วงเวลาเรียน เป็นเรื่องที่เขาเรียนรู้ได้จากชีวิตประจำวัน ไม่มีความสลับซับซ้อน สามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ไม่ว่าจะเรียนรู้จากสื่อ ธรรมชาติ สิ่งที่มีอยู่ในชุมชน จากรูปปั้น อนุสาวรีย์ และสวน เป็นต้น กระบวนการเรียนรู้เหล่านี้เรียกว่า “การเรียนรู้ตามอัธยาศัย”

ประโยชน์และความจำเป็นของการศึกษานอกโรงเรียน

1. ต้องใช้ความรู้มาพัฒนาตนเอง สถานการณ์ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลง มีโลกาภิวัตน์เข้ามา มีเทคโนโลยีใหม่ๆ ซึ่งจำเป็นต้องใช้ความรู้มาพัฒนาตนเอง
2. มีทักษะใหม่เกิดขึ้น โดยต้องมีการฝึกฝนอย่างมีประสิทธิภาพ ต้องฝึกทักษะให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ
3. ทำให้สร้างสรรค์ผลงานใหม่ เมื่อมีความรู้ การทำงานมีโอกาสมากขึ้น

4. มีรายได้เพิ่มขึ้น ถ้าได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ จะทำให้มีโอกาสในการเพิ่มรายได้
5. ต้องแข่งขันกับคนอื่น จึงจำเป็นต้องมีความรู้สูงขึ้น

ระบบการเรียนการสอนการศึกษานอกระบบ

1. เน้นให้เรียนรู้มากกว่าสอนให้รู้ โดยวิธีเรียนรู้ที่หลากหลาย การเรียนการสอน การศึกษานอกระบบเน้นการเรียนรู้มากกว่าการสอน เพราะการที่จะให้การเรียนรู้กับกลุ่มคนที่ไม่ใช่เด็กที่อยู่ในโรงเรียนต้องให้เขามีความอยากเรียน ต้องให้เขาเรียนรู้ด้วยตนเอง เกิดการเรียนรู้มากกว่า

2. จัดให้ผู้เรียนแต่ละคนเรียนรู้ตามศักยภาพ ให้เรียนรู้ตามศักยภาพ
3. ครูเป็นผู้ช่วยเหลือแนะนำสนับสนุนมากกว่าการบรรยาย
4. สร้างศักยภาพของผู้เรียนในการใช้เทคโนโลยีเพื่อให้เข้าถึงความรู้โดยใช้สื่อต่างๆ

เมื่อเปรียบเทียบกระบวนการเรียนรู้ในระบบและการเรียนรู้นอกระบบ การศึกษาในระบบมีการเปลี่ยนแปลง มีการขยายและมีการเรียนนอกโรงเรียนมากขึ้น มีการนำสิ่งที่เป็นธรรมชาติเข้ามาใช้ มีการเข้าไปเรียนในชุมชนแต่เป็นการเรียนสำหรับเด็ก เป็นขั้นเป็นตอน ให้นักเรียนได้ใช้เพื่อเป็นข้อมูลในการเรียนรู้สูงขึ้น แต่การเรียนของผู้ใหญ่นั้นเป็นการเรียนเพื่อปัจจุบัน เป็นการเรียนรู้ที่นำประสบการณ์ของผู้เรียนเข้ามาช่วยในการเรียนรู้ ฉะนั้นจึงมีความคล้ายคลึงและมีความแตกต่างกันดังนี้

การศึกษาในระบบ	การศึกษานอกระบบ
❖ เรียนในห้องเรียน มีหลักสูตรตายตัว	❖ เรียนได้ตลอดชีวิต
❖ ครู คือ แหล่งข้อมูล	❖ ครูแนะนำแหล่งข้อมูล
❖ นักเรียนอาศัยครูบอก / สอน	❖ เรียนได้ด้วยตนเอง
❖ เรียนตามครูและความสามารถของตน	❖ เรียนรู้จากกลุ่มและตนเองได้
❖ มีการทดสอบ ได้ - ตก	❖ วัดผลเพื่อจูงใจให้ก้าวไปข้างหน้า
❖ ต้องเรียนวิธีเดียวกันทั้งห้อง	❖ มีวิธีการเรียนที่หลากหลาย

พัฒนาการ “การศึกษานอกระบบ” และ “การศึกษาตามอัธยาศัย”

การศึกษานอกโรงเรียน หรือการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีพัฒนาการแบ่งได้เป็น 4 ยุค ดังนี้

1. ยุคของคำแปล ยุคนี้เป็นยุคที่เราเอาชิ้นทิ้งปิดทองแล้ว เพราะเป็นยุคที่มีการพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน จากเดิมที่ยังไม่เป็นรูปเป็นร่าง ตั้งแต่ พ.ศ. 2483 มีพัฒนาการขึ้นมาเป็นกองการศึกษาผู้ใหญ่ จะเห็นว่ารัฐบาลให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ของคนกลุ่มหนึ่งที่ไม่อยู่ในโรงเรียน รัฐบาลเริ่มมีกองการศึกษาผู้ใหญ่ เริ่มมีนักการศึกษาผู้ใหญ่ เริ่มมีแบบเรียนสำหรับผู้ใหญ่ มีการสอนคนให้รู้หนังสือ มีการรณรงค์ ในสมัยนั้น มล.ปิ่น มาลากุล ท่านอภัย จันทวิมล ท่านเกรียง และอีกหลายๆ ท่านที่เปิดศักราชของการศึกษาสำหรับคนที่ไม่ได้อยู่ในโรงเรียน ทั้งไว้เป็นประวัติศาสตร์ที่จารึกไว้ว่าการจัดการศึกษาสำหรับคนที่อยู่นอกโรงเรียนได้มีการพัฒนาและให้ความสำคัญมาแล้ว เป็นการวางรากฐานที่สำคัญอย่างยิ่ง

2. ยุคของโบราณ ยุคนี้เป็นยุคที่เรียกว่าปรับเปลี่ยนโฉมหน้าของการศึกษานอกโรงเรียน แต่ก่อนไม่มีคำว่าการศึกษานอกโรงเรียน แผนการศึกษาชาติของสภาการศึกษาเริ่มมีคำว่า “การศึกษานอกโรงเรียน” ในยุคนี้มีหลายท่านที่ทำเรื่องนี้ เช่น ท่านอาจารย์สมาน แสงมะลิ ท่านอาจารย์เอกวิทย์ ท่านอาจารย์โกวิทย์ เป็นต้น เป็นการมองการจัดการศึกษาสำหรับประเทศไทยว่าต้องมองทั้งสองกลุ่มคือ กลุ่มเด็กที่อยู่ในโรงเรียน มีวัตถุประสงค์เพื่อวางพื้นฐานในการเรียนต่อ/ศึกษาหาความรู้เพื่อการเป็นผู้ใหญ่ในวันข้างหน้า และกลุ่มที่กำลังโตและอยู่นอกโรงเรียนแต่ต้องการเรียนรู้โดยเฉพาะการพัฒนาคุณภาพชีวิต การพัฒนาฝีมือทักษะต่างๆ ฉะนั้นในแผนการศึกษาชาติจึงมี 2 กลุ่มคู่ขนานกันไป เรียกว่า กลุ่มการศึกษาในโรงเรียนและกลุ่มการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งเป็นการวางรากฐานที่มั่นคงกับคนกลุ่มที่อยู่นอกโรงเรียนอย่างแท้จริง และเป็นการเปิดยุคทองของการจัดการศึกษา

3. ยุคของไม่รู้ร้อน เป็นยุคที่มีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ยุคนี้มีการยุบคำว่า “การศึกษานอกโรงเรียน” โดยให้ความสำคัญกับการศึกษาในระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย คำว่า “การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย” ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติใช้คำว่า “รูปแบบการศึกษา” โดยเจตนาแล้วบอกว่าการศึกษานั้นมีระบบ คือ การศึกษา ไม่มีนอกโรงเรียน ไม่มีในโรงเรียน ในโรงเรียนก็สามารถจัดนอกระบบได้ ฉะนั้นการศึกษานอกโรงเรียนจึงไม่ต้องมี

คำว่า “การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย” เป็นคำสำคัญ ให้แต่ละส่วนมีบทบาทในการจัดการศึกษามากขึ้น จะเห็นว่า มีหลายหน่วยงานจัดการศึกษา มีการศึกษาหลายอย่างโดยคาดหวังว่าโรงเรียนจะจัดการศึกษาให้กับคนทุกกลุ่ม ทั้งที่อยู่ในโรงเรียนและนอกโรงเรียน รวมทั้งกลุ่มคนพิการ กลุ่มชาวเขา หรือกลุ่มต่างๆ โรงเรียนจะเป็นผู้รับผิดชอบ เมื่อดำเนินการไปหลายปี ซึ่งท่าน รศ.ดร. วรากรณ์ สามโกเศศ บอกว่าทำไม กศน. จึงไปจัดอาชีพ ทำไมจึงไม่จัดการศึกษาให้กับคนที่ไม่รู้หนังสือมากขึ้น นี่คือเหตุผล เพราะเป็นการศึกษาในโรงเรียน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติให้โรงเรียนดำเนินการ ดังนั้นโอกาสที่การศึกษานอกโรงเรียนจะทำนั้นไม่เหมือนเดิม เพราะฉะนั้นการศึกษานอกโรงเรียนจึงหันไปทำอย่างอื่นซึ่งไม่ขัดกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ แต่ยังทำอยู่ในหลายเรื่อง

4. ยุคทองเนื้อแท้ เป็นยุคปัจจุบัน ยุคนี้เริ่มให้ความสำคัญกับงานการศึกษานอกโรงเรียนมากขึ้น แม้ว่าชื่อจะเป็นการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพราะเป็นชื่อที่ทำความเข้าใจได้ชัดเจนมากขึ้นกว่าเดิมตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติกำหนด พระราชบัญญัติใหม่นี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย” เป็นพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในท้องถิ่น

วิเคราะห์สถานการณ์ กศน.

1. ปรัชญา แนวคิด หลักการ และประสบการณ์ของผู้บริหารระดับสูง ในช่วงที่ รศ.ดร. วรากรณ์ สามโกเศศ เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้เริ่มเปิดช่องทางความคิดและความเห็นต่าง ๆ มากขึ้น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการคนปัจจุบันให้ความสำคัญและเห็นว่าการศึกษานอกโรงเรียน หรือการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นการศึกษาที่จำเป็นต้องมีคู่กันไปกับการศึกษาในระบบโรงเรียนด้วย

2. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ คงจะต้องมีการปรับปรุงพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฯ ในหลายเรื่องที่ยังเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการดำเนินการอยู่

3. กลุ่มเป้าหมาย กลุ่มเป้าหมายของการศึกษานอกโรงเรียน ทั้งกลุ่มเป้าหมายผู้จัดและผู้รับบริการซึ่งกว้างขวางมาก พระราชบัญญัติการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยได้ระบุไว้ชัดเจนว่า “การศึกษา” ที่อยู่ในพระราชบัญญัตินี้ไม่ใช่การศึกษาที่จะจัดโดยกระทรวงศึกษาธิการโดยตรงเพียงฝ่ายเดียว ไม่ใช่จัดโดยสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย แต่ต้องจัดโดยมีภาคีเครือข่าย หมายความว่า จะต้องจัดโดยมีทั้งหน่วยงาน บุคคล องค์กร เข้ามาเป็นส่วนในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยด้วย

4. คนทำงานการศึกษานอกโรงเรียน คนทำงานการศึกษานอกโรงเรียนมีปัญหามาก จะต้องมีการปรับปรุงวัฒนธรรมของความคิดและวัฒนธรรมการทำงานอย่างมาก เพราะการทำงานด้วยตัวคนเดียวกับการทำงานที่จะต้องทำงานกับหน่วยงานอื่นๆ อีกมากมายนั้น แม้ว่าการศึกษานอกโรงเรียนจะมีประสบการณ์มากในการทำงานกับคนข้างนอก ทำงานกับเขตพื้นที่การศึกษา ทำงานกับหน่วยงานอื่นๆ แต่ยังคงต้องการการปลุกระดมความคิดในการสร้างวัฒนธรรมในการทำงานมากขึ้น

5. งบประมาณและทรัพยากร ในปัจจุบันทรัพยากรการศึกษาในระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยแม้ว่าจะได้น้อยเหลือเกิน แต่รัฐบาลเริ่มให้งบประมาณในการดำเนินงานมากขึ้น และเห็นให้ต้องทำงานร่วมกับภาคีเครือข่าย

6. สังคมและกระแสโลกาภิวัตน์ สังคมและกระแสโลกาภิวัตน์มีส่วนสำคัญในการผลักดันการศึกษาออกโรงเรียนอย่างมาก จะเห็นว่าการศึกษาออกโรงเรียนมีคนสนับสนุนมาก และให้ความสำคัญ แต่ในการจัดสรรงบประมาณกลับจัดสรรให้น้อยมาก เช่น เงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัวสำหรับนักเรียนในระบบกับนักเรียนออกโรงเรียนต่างกันมาก เกิน 50% แต่ขณะนี้ก็เริ่มทยอยจัดสรรให้มากขึ้น เนื่องจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการคนปัจจุบัน ท่านเห็นความสำคัญ

7. หลักสูตรและการประกันคุณภาพมาตรฐาน หลักสูตรและการประกันคุณภาพแต่เดิมการศึกษาในระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยต้องใช้หลักสูตรของการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนใช้มาตรฐานของการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียน การประกันคุณภาพต้องใช้ระบบกับการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียน จะเห็นว่ากลุ่มเป้าหมายและวิธีการจัดสำหรับคนเหล่านี้ต่างกับการเรียนในโรงเรียนมาก แต่ให้ใช้ทุกสิ่งทุกอย่างของหลักสูตรในโรงเรียนซึ่งไม่เหมาะสมกับคนที่อยู่นอกโรงเรียน และใช้มาตรฐานเดียวกันจึงทำให้มีปัญหาโดยตลอด แต่เมื่อมีพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษาในระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย หลักสูตรจะเป็นหลักสูตรของการศึกษาในระบบ เช่น หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจะมีหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับคนที่อยู่นอกโรงเรียนโดยเฉพาะ เนื้อหาหลักสูตรจะบูรณาการให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตการทำงาน สอดคล้องกับความต้องการและปัญหาของชุมชน ซึ่งเหมาะสมกับการจัดการศึกษาในระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในท้องถิ่นเป็นอย่างดี มีภาคีเครือข่ายมากมาย การจัดการศึกษาในท้องถิ่นจะจัดอย่างไรให้ถูกต้องตามกฎหมายและหลักการ

แผน 5 ปี เพื่อการพัฒนาการศึกษาในระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.2550-2554

สภาการศึกษาจะมีส่วนในการกำหนดทิศทางของการจัดการศึกษาในระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในแผน 5 ปี พ.ศ.2550-2554 ซึ่งเป็นทิศทางสำหรับการศึกษาท้องถิ่น เช่นเดียวกัน ขณะนี้สภาการศึกษากำหนดทิศทางในการจัดการศึกษาในระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย 5 ปีแล้ว ถ้าจะจัดการศึกษาในระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในท้องถิ่น ควรจะดูแผนกรอบทิศทางของการพัฒนาการศึกษาฯ ของสภาการศึกษาที่กำหนดไว้ การกำหนดกรอบทิศทางฯ นี้จะมีคณะทำงานศึกษาข้อมูล ศึกษาเปรียบเทียบ ศึกษาทิศทางมากมาย และกำหนดเป็นกรอบทิศทางของการพัฒนาการศึกษาให้กระทรวงฯ นำเสนอต่อคณะรัฐมนตรี

แผน 5 ปี เพื่อการพัฒนาการศึกษาในระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.2550-2554 นั้นประชากรทุกคนได้รับการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประชากรที่พลาดโอกาสจากการศึกษาในระบบ ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส และประชากรวัยแรงงาน (อายุ 15-59 ปี) ทุกคนได้รับบริการการศึกษาในระดับการศึกษาภาคบังคับและได้รับการฝึกอบรมวิชาชีพตามความถนัดและความสนใจ สำหรับประชากรวัยสูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) ทุกคนได้รับการศึกษาตามอัธยาศัยจากบริการของรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยซึ่งมุ่งเน้นการศึกษาตลอดชีวิต สำหรับผู้พลาดโอกาส ผู้สูงอายุ ซึ่งกำลังจะเป็นโจทย์ที่สำคัญของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพราะเป็นกลุ่มเป้าหมายที่อยู่นอกโรงเรียนและจะมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างมาก รวมทั้งปัญหาที่จะเกิดขึ้น

มาตรการตามแผนพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

มาตรการในการพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในช่วงแผนฯ 10 ของสภาการศึกษา เป็นทิศทางในการจัดการศึกษาท้องถิ่น ดังนี้

1. การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจะส่งเสริมภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐ เอกชน เป็นหลักสำคัญในการจัดการศึกษาท้องถิ่น จะเห็นว่ารัฐบาลให้ความสำคัญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง
2. ส่งเสริมปริมาณและคุณภาพของแหล่งเรียนรู้
3. ส่งเสริมการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี
4. พัฒนาระบบการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในสังคมไทย ให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต
5. เร่งรัดให้มีการบังคับใช้กฎหมาย

การจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

การจัดการศึกษานอกระบบ มีหลักสูตรที่สำคัญ 2 หลักสูตร คือ

1. การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระบวนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกระบบจะเน้นการอ่านออกเขียนได้ มีระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช) เป็นการจัดการศึกษาสำหรับคนที่อยู่นอกโรงเรียน นอกระบบการศึกษา

2. การศึกษาเพื่อการพัฒนาอาชีพและทักษะชีวิต เน้นวิชาชีพระยะสั้น การศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 18 (3) การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ไม่ใช่สถานศึกษาแต่จัดในลักษณะของศูนย์การเรียนรู้ เป็นการจัดการศึกษาที่องค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่นดำเนินการได้ทันทีตามกฎหมายที่กำหนดขึ้น ผมเห็นว่าศูนย์การเรียนรู้ที่จะจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเหมาะกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นอย่างยิ่ง เพราะไม่มีการก่อสร้างอาคาร ไม่ต้องมีบุคลากรมากมาย แต่ต้องเน้นคุณภาพซึ่งขณะนี้เรื่องเหล่านี้มีอยู่ที่สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดโดยใช้กฎกระทรวงที่กำหนดให้ดำเนินการได้

การศึกษาตามอัธยาศัย

การศึกษาตามอัธยาศัย เปิดโลกของการศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยตรง การศึกษาตามอัธยาศัยมีหลากหลายมาก การให้บริการสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เช่น โทรทัศน์ ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา หนังสือพิมพ์ เว็บไซต์ หอกระจายข่าว สื่อพื้นบ้าน หรือการจัดแหล่งเรียนรู้ เช่น ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการเรียนรู้ ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ อุทยานการศึกษา สวนสัตว์ แหล่งท่องเที่ยว โบราณสถาน ภูมิปัญญา ฯลฯ เหล่านี้ล้วนเป็นการเรียนรู้ตามอัธยาศัย เป็นสิ่งที่มีอยู่แล้วในชุมชน หลายเรื่องมีการจัดอยู่แล้วโดยหน่วยงานต่างๆ การเรียนรู้จากสิ่งต่างๆ เหล่านี้ไม่ต้องลงทุนทรัพยากรมากมาย สามารถจัดบริการทางการศึกษาให้กับคนที่ต้องการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้ เช่น สวนสาธารณะ พิพิธภัณฑ์ อุทยานประวัติศาสตร์ สิ่งต่างๆ เหล่านี้มีอยู่แล้วในท้องถิ่น ถ้าจะให้ให้นักศึกษาหรือผู้เรียนที่อยากเรียนหรือสนใจในเรื่องเหล่านี้ก็พาเขาไปดูไปเที่ยว ไปทัศนศึกษา เขาจะเกิดการเรียนรู้ได้ ดังนั้นการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยจึงเป็นการให้การศึกษาที่ไม่จำเป็นต้องมีสถานศึกษา และเป็นการจัดการศึกษาที่ใครก็สามารถดำเนินการได้

จะจัดอย่างไร ? ผมคิดว่า อาจแบ่งออกเป็น 3 วิธีใหญ่ๆ คือ

1. จัดเอง ท้องถิ่นจัดเอง จัดอะไรได้บ้าง ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มีหลายมาตรา โดยเฉพาะมาตรา 18(3) มาตรา 25 และมาตรา 41 และกำหนดในพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มาตรา 6 ที่ย้ำเน้นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดการศึกษาได้ในหลาย ๆ ประเภท

การศึกษาขั้นพื้นฐานจัดได้หรือไม่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ กำหนดว่า ถ้าสถานศึกษายังไม่เปิด แต่ถ้าเป็นศูนย์การเรียนรู้ที่เปิดได้เลยตามกฎหมายกระทรวง สามารถจัดการศึกษาได้โดยเฉพาะการไม่รู้หนังสือ คนที่ไม่รู้หนังสือไม่ว่าจะไม่รู้มาแต่เดิมหรือรู้แล้วลืมหรือรู้ไม่จริง เช่น จบชั้นประถมปีที่ 6 แล้ว อ่านหนังสือยังไม่ได้ เป็นเรื่องที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถที่จะจัดได้ทันที หรือหลักสูตรมัธยมศึกษาก็สามารถจัดได้ ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษา เช่น พัฒนาองค์กร พัฒนาบุคลากร ประชาสัมพันธ์ จัดระบบงบประมาณ จัดระบบประสานงาน จัดสร้างสังคมการเรียนรู้ สังคมอุดมปัญญา สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ต้องทำ ถ้าเราจะจัดเองต้องมีโครงสร้าง ต้องมีองค์กร เพื่อที่จะบริหารการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามหลักการ

2. จัดร่วม คือ การจัดร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษา
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกำหนดไว้ให้มีการจัดร่วมกัน ขณะนี้มีการกำหนด
หลักการไว้ว่าในระยะเริ่มต้นให้มีการแบ่งสัดส่วนกันระหว่างหน่วยงานทางการศึกษาของ
กระทรวงศึกษาธิการกับหน่วยงานที่เป็นภาคีเครือข่าย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็เป็นภาคี
เครือข่าย โดย

❖ กำหนดสัดส่วน 60 : 40 กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการจัด 60 และภาคี
เครือข่าย/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัด 40 การแบ่งจะแบ่งตามกลุ่มเป้าหมายและงบประมาณ
เช่น มีงบประมาณในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกโรงเรียน 100 ล้านบาท การใช้งบประมาณ
100 ล้านบาทนี้จะมีการกำหนดเป้าหมายไว้ว่าจะต้องจัดการศึกษาให้แก่คนจำนวนเท่าใด เพื่อ
ดำเนินการการศึกษาออกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการจะใช้งบประมาณ 60 ล้านบาท และภาคี
เครือข่ายจะใช้งบประมาณ 40 ล้านบาท ในแต่ละจังหวัดจะไปบริหารเงินและบริหารคนกับหน่วยงาน
เครือข่ายที่อยู่ในแต่ละจังหวัดเอง

❖ การจัดคู่มือ

❖ การทำบันทึกข้อตกลง เป็นการแบ่งภารกิจว่าใครจะทำอะไร เพื่อให้เกิดความ
ชัดเจน

❖ ขอรับรองการจบหลักสูตร

❖ ขอใช้หลักสูตร กศน. แต่ละหน่วยงานขอนำหลักสูตรนี้ไปใช้ ซึ่งอาจเพิ่มเติม/
ปรับปรุง/ แก้ไขให้สอดคล้องกับพื้นฐานและท้องถิ่นของตน

❖ การประกันคุณภาพ

❖ การเทียบโอน เทียบความรู้

❖ เทียบระดับ

❖ เงินอุดหนุน มีการกำหนดไว้เป็นแนวปฏิบัติ เช่น การสอนคนไม่รู้หนังสือ
จะจ่ายเป็นค่าตอบแทนครูชาวบ้าน 500 บาทต่อคนทั้งหลักสูตร ระดับประถมศึกษาอุดหนุน
1,100 บาทต่อคนต่อปี ระดับมัธยมศึกษาอุดหนุน 2,300 บาทต่อคนต่อปี ระดับ ปวช.อุดหนุน
4,240 บาทต่อคนต่อปี องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของท่านรับไปกี่คน ถ้าจัดรวมก็จะมี
งบประมาณจัดสรรให้

❖ การศึกษาตามอัธยาศัย กำหนดให้เงินอุดหนุนสำหรับแหล่งเรียนรู้ตามอัธยาศัย
แห่งละ 30,000 บาทต่อปี และค่าชดเชยการเข้าชมกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัยที่ศูนย์
วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาหัวละ 100 บาทต่อครั้ง และค่าชดเชยสมาชิกห้องสมุดสำหรับเด็กอายุ
7-15 ปี หัวละ 100 บาทต่อปี

3. การบูรณาการ เป็นการทำงานร่วมกัน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจนำแนวทางเหล่านี้ไปบูรณาการเข้ากับงานของท้องถิ่น เช่น

- ❖ การสำรวจกลุ่มเป้าหมาย เช่น เด็กเร่ร่อน จรจัด ผู้ต้องขัง คนพิการ ทหารประจำการ เกษตรกร ผู้สูงอายุ ชาวไทยภูเขา กลุ่มผู้นำท้องถิ่น กลุ่มชาวไทยมุสลิม กลุ่มผู้ปฏิบัติศาสนกิจ กลุ่มผู้จบการศึกษามากับคัมและไม่ได้เรียนต่อ กลุ่มนักเรียนในระบบแต่ไม่สมัครใจเรียน กลุ่มพิเศษอื่น ๆ เป็นต้น

- ❖ การสำรวจปัญหาและความต้องการ การสำรวจความต้องการจะบูรณาการอยู่ใน การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

- ❖ การทำแผนชุมชน
- ❖ ส่งเสริมโครงการเศรษฐกิจพอเพียง
- ❖ จัดทำบัญชีแหล่งเรียนรู้ชุมชน
- ❖ จัดทำบัญชีแหล่งเรียนรู้ที่ควรยกย่อง
- ❖ การทำเว็บไซต์แหล่งเรียนรู้
- ❖ การศึกษาดูงาน
- ❖ การกระจายหนังสือถึงมือเด็ก
- ❖ ห้องสมุดมีชีวิต
- ❖ การรณรงค์ส่งเสริมการอ่าน
- ❖ การเผยแพร่หนังสือดีสู่ชุมชน

มีสถิติข้อมูลหลายแหล่งชี้ให้เห็นว่า คนไทยอ่านหนังสือน้อย ฐึ้นหนังสือน้อย คนไทยอ่านหนังสือไม่ค่อยออก คนไทยอ่านหนังสือไม่แตกฉาน ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถที่จะรณรงค์และดำเนินการได้อย่างเต็มที่ การทำห้องสมุด การกระจายหนังสือถึงมือเด็ก รณรงค์ส่งเสริมการอ่าน เผยแพร่หนังสือดีสู่ชุมชน นับเป็นความต้องการเร่งด่วนของประเทศ ไทยในการที่จะทำกิจกรรม การศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจะทำให้ความสนใจเป็นพิเศษ

การศึกษานอกระบบนั้นต้องรับผิดชอบโดยตรง ผมคิดว่าการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัยสามารถดำเนินการได้ ทั้งที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการเองและจัดร่วมกับสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของกระทรวงศึกษาธิการ และท่านมีสิทธิที่จะดำเนินการเอง ซึ่งท้องถิ่นต้องเตรียมเงิน เตรียมคน เตรียมกระบวนการด้วยตัวเอง คนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกคนมีความสามารถทำได้ทั้งสิ้น แต่หากในระยะต้นๆ ยังไม่สามารถทำได้เต็มที่ 100% ก็มาดำเนินการร่วมกัน การดำเนินการร่วมกันจะต้องมีการ

สนับสนุนซึ่งกันและกัน ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ กระบวนการทำสื่อ รวมทั้งกระบวนการ นิเทศติดตาม กระบวนการในการพัฒนาคุณภาพ ขณะนี้ สมศ. เข้ามาพัฒนา เข้ามาประเมินแล้ว ถ้าจะทำในศูนย์การเรียนรู้ยังไม่อยู่ในเกณฑ์ที่ สมศ. จะเข้ามาประเมิน และทำนาก็ยังทำได้ แต่ ควรจะดูแลและพัฒนาคุณภาพไปพร้อมๆ กัน เพื่อจะทำให้คนทั้งหลายเข้าใจว่าการศึกษาของ ท้องถิ่นนั้นไม่ได้ด้อยกว่าการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ

รศ.วุฒิสาร ตันไชย (ผู้ดำเนินรายการ) :

ดร.ทองอยู่ แก้วไทรฮะ ได้ให้ภาพหลักการใหญ่ๆ ของการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย รวมทั้งช่องทางและโอกาสขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะเข้าไป มีส่วนในการขับเคลื่อนตัวเองจากความสนใจการศึกษาในระบบไปสู่การศึกษาตามอัธยาศัยและ การศึกษานอกระบบนั้นมีอยู่หลายช่องทาง ท่านพยายามชี้ให้เห็นว่ากฎหมายมีหลายกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งคนท้องถิ่นอาจจะไม่ได้คิดถึง ผู้ต้องขัง คนพิการ กลุ่มคนเหล่านี้จะเป็นคนที่อยู่ในกลุ่มเป้าหมาย ถ้าท้องถิ่นไม่ทำเรื่องเหล่านี้ก็จะกลายเป็นปัญหากับท้องถิ่นได้ในอนาคต

ผมขออนุญาตสรุปภาพทั้งหมดในช่วงเช้าวันนี้ เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการประชุมใน ภาคบ่าย เพราะในภาคบ่ายจะเป็นประสบการณ์และจะเกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และ ความคิดเพื่อจะนำไปสู่การพัฒนายุทธศาสตร์และเป้าหมายของการจัดการศึกษาท้องถิ่นระยะยาว

รองศาสตราจารย์ ดร.วรภรณ์ สามโกเศศ :

ผมมี 3 ประเด็น ประเด็นแรกคือ “การช่วยเหลือโรงเรียน” เท่าที่เห็นมามีปัญหาคือ องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นอยากช่วยเหลือโรงเรียนที่อยู่ในท้องถิ่นแม้ว่าจะยังไม่ได้ถ่ายโอนมากก็ตาม รูปแบบของการช่วยเหลือโรงเรียนก็โดยซื้อคอมพิวเตอร์ ซื้อเครื่องดนตรี และให้โรงเรียนยืม หรือ การสร้างตึกแล้วให้โรงเรียนเช่าถูกๆ ซึ่งเป็นวิธีการที่จะหลีกเลี่ยงปัญหากับ สตง. ที่เกิดขึ้น เนื่องจาก ระเบียบของราชการไม่ยอมให้องค์กรภาครัฐที่ได้รับงบประมาณไปแล้วไปโอนงบประมาณกันเองได้ ซึ่งเป็นเรื่องที่ถูกต้องในหลักการ ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงได้ยืนยันมาโดยตลอดว่า ทำไม่ได้ที่จะโอนเงินขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้โรงเรียน ถึงแม้จะมีความตั้งใจดีก็ตาม ดังนั้นทุกโรงเรียนจึงต้องหาวิธีการพลิกแพลงต่างๆ ในการดำเนินการ

ผมพบโรงเรียนแห่งหนึ่งสร้างถนนผ่านภายในตัวโรงเรียน โดยอ้างว่าเป็นสถานที่ที่ คนในหมู่บ้านต้องเดินผ่าน เป็นความคิดริเริ่มที่สุดยอดมาก และคงจะต้องคิดว่าทำอย่างไร ภายใต้งบจำกัดให้เป็นไปอย่างราบรื่น ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือปลัดองค์การบริหาร ส่วนตำบล รวมทั้งผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ต้องหนาวๆ ร้อนๆ อย่างไรก็ดี มี

กฎระเบียบว่าถ้ามีการของบประมาณจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะจัดสรรคอมพิวเตอร์ให้ตั้งแต่ต้นปี กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเขาก็ยอมให้ไม่เป็นปัญหา แต่ถ้าไม่ได้มีการระบุไว้ในงบประมาณเลยจะใช้วิธีการซื้อคอมพิวเตอร์แล้วมอบให้โรงเรียนนั้นทำไม่ได้ ต้องขอยืม ผมจึงเกิดความคิดขึ้นมาว่าทำไมเราไม่พูดกันในประเด็นนี้ให้ชัดเจน ผมก็พยายามทำแต่ไม่สำเร็จ เพราะมีระยะเวลาสั้น ควรจะให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งได้รู้ชัดเจนเท่าเทียมกันว่ามีวิธีการที่สามารถทำได้โดยไม่ผิดกฎหมาย และสามารถช่วยโรงเรียนได้ในหลายลักษณะ โดยทำเป็นบันทึกข้อตกลงกันระหว่างกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นหรือกระทรวงมหาดไทย สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน กระทรวงศึกษาธิการ จะทำให้เกิดความคล่องตัวและเกิดประโยชน์ขึ้น และดำเนินการได้อย่างเต็มที่

ประเด็นที่สอง “ความคิดริเริ่ม” ได้ฟัง ดร.ทองอยู่ แก้วไทรชะ พูดแล้ว ผมคิดว่าเป็นเรื่องสำคัญ จะทำอย่างไรให้เกิดความกลมกลืนระหว่างการศึกษาออกโรงเรียนกับการให้การศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ความคิดริเริ่มในการยึดครูกันระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเดียวกันหรือข้ามจังหวัด การเยี่ยมอุปการณ การฝึกสอนโดยให้นักศึกษาในมหาวิทยาลัยที่เป็นคนในท้องถิ่น ได้เข้ามามีบทบาทร่วมในการสอนในโรงเรียน เพื่อให้เกิดความผูกพันกันต่อไปในวันข้างหน้า ตลอดจนการพัฒนาหลักสูตร การรวมตัวกันในการเรียนทางไกล e-learning การได้รับความร่วมมือจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การร่วมมือกับสภาการศึกษา การร่วมมือกับกรุงเทพมหานคร ผมคิดว่าความคิดริเริ่มใหม่ๆ เป็นเรื่องสำคัญมาก เพราะเป็นประโยชน์ต่อเยาวชนโดยแท้ รวมทั้งประหยัดงบประมาณด้วย

ประเด็นสุดท้ายคือ “ลำดับความสำคัญของงานที่ต้องทำ” เมื่อถ่ายโอนโรงเรียนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้ว คำถามคือ จะทำอย่างไรต่อไปเพื่อให้คุณภาพเพิ่มขึ้น ผมคิดว่าการมีแผนหลักสำคัญมาก ลำดับความสำคัญคือ จะทำอะไรก่อน อะไรหลัง งบประมาณอาจปรับปรุงได้ แต่ต้องดูในท้องถิ่นว่าจะทำอะไรก่อน เราจะทำเรื่องการอ่านออกเขียนได้ก่อนหรือไม่ การรกรการอ่านจะสร้างขึ้นมาได้อย่างไร จะทำ IT อย่างไร ทำแผนหลักในการขอความร่วมมือกับองค์กรทั้งหลาย ภาครัฐมุ่งเน้นในการรับความช่วยเหลือจาก กศน. จะทำอย่างไรที่สำคัญที่สุดคือคุณภาพของเด็กจะได้ต่อเนื่อง มีหลักยึดเป็นแผน ยุทธศาสตร์ ไม่ว่าจะรัฐบาลจะเปลี่ยนกี่ครั้งก็ตาม เป้าหมายของการพัฒนาการศึกษาของเยาวชนในเขตพื้นที่การศึกษาของเราจะไม่เปลี่ยนแปลง ผมคิดว่าเป็นแผนที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งน่าจะทำ เพราะการทำแผนจะทำให้เราต้องคิดครบวงจร จัดลำดับความสำคัญว่าจะทำอย่างไร การพัฒนาระบบการดูแลการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็สำคัญ เพราะกระทรวงศึกษาธิการนั้นมีโรงเรียนเป็นหมื่นโรง ต้องใช้คนที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการดูแลวัดผล การทำให้คุณภาพทัดเทียมกัน ทำให้สอดคล้องกับหลักสูตรของกระทรวง และการใช้เงินอย่างมีประสิทธิภาพนั้นเป็นเรื่องยาก การ

ติดตามระบบนิเทศจะเป็นอย่างไร ระบบให้คำแนะนำคุณพ่อคุณแม่จะเป็นอย่างไร ผมอยากเสนอว่าควรจะมีแผนหลักที่จะยึดไว้เป็นหลักต่อไป

การให้การศึกษาในยุคปัจจุบันซึ่งความรู้เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วมาก สิ่งที่เราเรียนรู้อันนี้ในวันข้างหน้าอาจจะล้าสมัย อาจจะไม่ใช่ของจริง อาจจะมีความรู้ที่ดีกว่านั้น สิ่งสำคัญคือทำอย่างไรจึงจะเพาะหว่านความอยากรู้อยากเห็นไว้ในตัวเด็กที่อยู่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครูสอนบทเรียนได้วันละบทเรียนเท่านั้น แต่ถ้าเด็กมีความอยากรู้อยากเห็นแล้ว จะมีบทเรียนที่ไม่จำกัดซึ่งหาได้ด้วยตนเอง และความรู้ต่างๆ เหล่านั้นจะอยู่ที่ปลายนิ้ว จากคอมพิวเตอร์ในปัจจุบันนี้ทำอย่างไรจะเพาะหว่านให้เด็กเหล่านั้นเป็นคนอยากรู้อยากเห็น ความรู้อย่างเป็นเรื่องราวเพราะเขาหาความรู้ด้วยตนเองได้ แต่เครื่องมือสำคัญที่จะทำให้เขาอยากรู้อยากเห็น อ่านแล้วเข้าใจคือความรู้ความสามารถในการอ่านออกเขียนได้ ต้องมีความรู้ภาษาไทยที่ดี เขียนภาษาไทยที่ดี สื่อสารกับคนอื่นได้

ประเด็นสุดท้าย พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.2551 พระราชบัญญัติการศึกษาเอกชน พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พระราชบัญญัติการอุดมศึกษาเอกชน ตลอดจนมหาวิทยาลัยนอกระบบ 8 แห่ง เป็นการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ ซึ่งเกิดขึ้นในรัฐบาลยุคชิงแก่ ยุคที่ถือว่าคุณธรรมเป็นเรื่องสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ศาสตราจารย์ ดร. วิจิตร ศรีสอ้าน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ท่านเน้นว่าทำอย่างไรให้กฎหมายเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาที่หลายเรื่องยังคงอยู่เดินหน้าปฏิรูปครบ ซึ่งในระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านมา นั้นพระราชบัญญัติด้านการศึกษา 18 ฉบับ ที่ค้างอยู่ออกไปหมดแล้ว เหลือเพียงการออกกฎหมายลูกเท่านั้นซึ่งตอนนี้อย่างไม่ออกมา อยากรู้เตือนความจำว่าอย่าได้เอนเอียงว่าอะไรก็ตามที่มาจากปฏิวัตินั้นจะไม่ดีไปทั้งหมด อย่าลืมนึกว่าประเทศสหรัฐอเมริกาที่เป็นประเทศยิ่งใหญ่ขนาดนี้ได้มาจากการปฏิวัติเหมือนกัน ดังนั้น ดูรูปแบบว่าสิ่งที่เกิดขึ้นนั้นเป็นประโยชน์หรือไม่ ผมเข้าใจว่าเราพยายามทำสิ่งที่เกิดประโยชน์ให้มากที่สุด เพราะสิ่งที่สำคัญที่สุดคือการปฏิรูปการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ไม่มีอะไรหยุดยั้งได้ ไม่ว่าใครจะเข้ามาก็ต้องปฏิรูปการศึกษาต่อไป เพราะไม่มีอะไรสำคัญกว่าการศึกษาของเยาวชน

รองศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย (ผู้ดำเนินรายการ) :

รศ. ดร. วรากรณ์ สามโกเศศ ได้กรุณาเล่าว่ามาจากปฏิวัติไม่ได้แล้วร้ายเสมอไป รวมทั้งรัฐธรรมนูญ ด้วย ผมคิดว่าวันนี้ในช่วงเช้าเรามีเรื่องสำคัญๆ ที่พูดกัน 3-4 เรื่อง

เรื่องแรกที่เป็นเรื่องสำคัญคือ โจทย์ใหญ่ของการศึกษาท้องถิ่น เป็นโจทย์ที่ถูกตั้งคำถามในเชิงของโจทย์ตามปรัชญาของการจัดการศึกษา คือ จะทำอย่างไรให้การจัดการศึกษานั้นเป็นการศึกษาที่ให้เยาวชน เด็กและผู้เรียนได้ประโยชน์ ทำอย่างไรให้การศึกษาเป็นเครื่องมือ

ในการพัฒนาความมีสุขภาวะของสังคม ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และสิ่งแวดล้อม เต็มด้วยคำถามว่าจะทำให้ปรัชญาการศึกษาที่เน้นมาสู่การมีคุณธรรมจริยธรรม มีความกระตือรือร้นอยากรู้ อยากเห็น มีการเรียนรู้อยู่ตลอดชีวิตได้อย่างไร ขณะเดียวกันโจทย์ใหญ่ของการศึกษาตามกรอบกฎหมาย คือ โจทย์ที่ถูกระบุเอาไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา 49 คือ การจัดการศึกษา 12 ปี ที่นิยามถึงคุณภาพ หัวถึงและฟรี ผมคิดว่าโจทย์เหล่านี้เป็นโจทย์ที่องค์กรที่จัดการศึกษา 12 ปี ต้องไปวางหลักว่าจะทำให้มีคุณภาพและหัวถึงโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย แม้คณะกรรมการกฤษฎีกาจะตีความว่าจะเก็บได้บ้าง แต่หลักการใหญ่คือฟรี และโจทย์ตามมาตรา 49 รัฐธรรมนูญก็ไปกำหนดเพิ่มเติมสำหรับกลุ่มคนที่อยู่ในภาวะยากลำบาก ซึ่งต้องได้รับโอกาสนี้ด้วยนั้นหมายความว่ากลุ่มคนพิการ กลุ่มผู้สูงอายุ เด็กยากจน เด็กที่ไม่มีทะเบียนจนไปถึงผู้ต้องขังกลายเป็นกลุ่มเป้าหมายอีกกลุ่มหนึ่งที่ระบบการศึกษาท้องถิ่นอาจจะต้องทำ ทั้งโจทย์เชิงปรัชญาและโจทย์ตามกฎหมายถือว่าเป็นภารกิจหลักที่ต้องทำภายใต้กฎหมายนั้น

โอกาสขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเชิงจุดแข็งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอะไร ผมพยายามสรุปที่วิทยากรทั้ง 3 ท่านพูดถึง จุดแข็งประการแรกสำคัญมากและเป็นเรื่องใหญ่ คือ การมีทรัพยากรที่เพียงพอต่อการจัดการศึกษา ในปี 2552 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีรายได้ 400,336 ล้านบาท คิดเป็น 25.25% ของรายได้สุทธิของรัฐบาล คำถามคือทรัพยากรเหล่านี้จะทำให้เกิดความคุ้มค่าในเชิงของการใช้จ่ายในการจัดการศึกษาได้อย่างไร

จุดแข็งประการที่สอง คือ ท้องถิ่นมีเอกภาพในการจัดการหลายเรื่อง ถ้านำเอาปรัชญาทางการศึกษาในทุกมิติมาพูดกันใน 5 ด้านตามที่ท่านองคมนตรีพูดเมื่อเช้า ไม่ว่าจะเป็นสัมมาอาชีวะ สุขภาพอนามัย การเมือง สิ่งแวดล้อม ศิลธรรม วัฒนธรรม ทั้ง 5 ด้านนั้นเป็นความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่แล้ว ดังนั้น การจะทำให้เกิดความมีเอกภาพและความชัดเจนในการจัดการศึกษา ซึ่งใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาเรื่องอื่น ย่อมมีโอกาสที่สูงและเป็นจุดแข็งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จุดแข็งประการที่สาม คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสัญญาประชาคมหรือมีพันธะกับประชาชนสูง ไม่ว่าจะเป็นพันธะทางสังคม หรือพันธะทางการเมือง ผมเชื่อว่าวันนี้ถ้าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดการศึกษาดีแล้ว ไม่ว่าใครจะมาเป็นนายก ก็เปลี่ยนแปลงยาก เพราะผู้ปกครองจะไม่ยอม ดังนั้นพันธะทางการเมืองเป็นพันธะหนึ่ง พันธะทางสังคมหรือความรับผิดชอบทางสังคมที่นายแพทย์เกษมตั้งสมมติฐานว่า ผู้บริหารท้องถิ่นทุกคนรักประชาชน รักชุมชน เป็นสมมติฐานที่สำคัญ และผมคิดว่าเป็นทุนทางสังคมที่ยิ่งใหญ่มากสำหรับความคิดในการจัดการศึกษาของท้องถิ่น

จุดแข็งประการที่สี่ คือ ความมีโอกาสที่จะยืดหยุ่นและออกแบบการจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับพื้นที่ ซึ่งนายแพทย์เกษม วัฒนชัย ใช้คำว่า “ภูมิสังคม” ผมคิดว่าความพยายามในการที่จะกำหนด ออกแบบการศึกษา หรือสิ่งที่ รศ.ดร.วรากรณ์ สามโกเศศ พูดถึงว่า กระบวน

ศึกษาธิการไม่สามารถทำได้ถ้าเป็น mass product แต่เมื่อใดก็ตามที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แล้วมีจุดเน้น (Focus) โอกาสของความสำเร็จในการจัดการศึกษาจะสูงมาก

จากจุดแข็งทั้ง 4 ประการนี้นำมาสู่คำถามที่สอง คือ ท้องถิ่นสามารถทำอะไรได้ ผมคิดว่าความสามารถของท้องถิ่นที่จะทำอะไรได้นั้นมีอยู่ 2-3 เรื่อง ท้องถิ่นสามารถมีจุดเน้นด้านการศึกษาที่เฉพาะเจาะจงได้ จุดเน้นที่ว่านี้อยู่ที่ใดบ้าง ประการแรกที่สำคัญมากคือ จุดเน้นในเชิงกลุ่มเป้าหมายที่มีความหลากหลายและมีความแตกต่างในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผมคิดว่าบทบาทความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นวันนี้ ไม่ได้เฉพาะเด็กและเยาวชนแต่ครอบคลุมถึงคนทุกคนที่อยู่ในท้องถิ่น ซึ่งรวมไปถึงกลุ่มคนยากไร้หรืออยู่ในภาวะยากลำบาก ดังนั้นในแต่ละกลุ่มเป้าหมายที่ท้องถิ่นรับผิดชอบอยู่นั้น ท้องถิ่นสามารถกำหนดยุทธศาสตร์หรือจุดเน้นระดับความสำเร็จของแต่ละกลุ่มได้ ตัวอย่างที่นายแพทย์เกษม วัฒนชัย พูดว่า การศึกษาผู้ใหญ่ ทำไม่ไม่บวกเรื่องสัมมาอาชีวะเข้าไปด้วย นี่คือนโยบายที่อยากเห็นว่าในแต่ละกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มอาชีพ กลุ่มเป้าหมายเด็ก เยาวชน กลุ่มเสี่ยง เราจะวางจุดเน้นที่ไหน

จุดเน้นที่สอง คือ โอกาสขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ท้องถิ่นมีโอกาสใช้ศักยภาพนั้นในการสร้างจุดเน้นเชิงเนื้อหา คือ การออกแบบหลักสูตรและการออกแบบเนื้อหาสาระที่ต้องการให้เกิดการสังเคราะห์ร่วมกันไปสู่กลุ่มเป้าหมาย ในแง่มุมนี้ท่านผู้อภิปรายได้ชี้ให้เห็นว่าเนื้อหานั้นมีมากมาย มีทั้งเนื้อหาที่เป็นอาชีพ สิ่งแวดล้อม เนื้อหาเชิงวิคิดและเชิงวิถีชีวิตที่อยากเรียนอยากรู้ ผมคิดว่าเรื่องเหล่านี้ท้องถิ่นสามารถผสมผสานกันได้

จุดเน้นที่สาม คือ ท้องถิ่นสามารถกำหนดรูปแบบที่เหมาะสมกับเนื้อหาและกลุ่มเป้าหมายได้ชัดเจน ตัวอย่างของ ดร.ทองอยู่ แก้วไทรยะ เป็นตัวอย่างรูปแบบวิธีการจัดการที่เหมาะสมกับแต่ละกลุ่ม เป้าหมาย และเหมาะสมกับทรัพยากรที่มี เว็บไซต์ สื่อการสอน หนังสือสำหรับเด็ก การใช้วัฒนธรรมอาจจะเป็นคำตอบ ดังนั้นจุดเน้นที่เราจะแสวงหารูปแบบที่มีความแตกต่าง หลากหลายแต่เหมาะสมนั้น เป็นโอกาสที่ท้องถิ่นสามารถทำได้

จุดเน้นที่สี่ คือ ท้องถิ่นมีโอกาสที่จะกำหนดระดับความสำเร็จในแต่ละเรื่อง ถ้าเอาโจทย์ของนายแพทย์เกษม วัฒนชัย มาพูดในเรื่อง เก่ง ดี มีสุข ในแต่ละกลุ่มเป้าหมาย ในแต่ละเนื้อหาอยากเก่ง ดี และมีสุขแค่ไหน อย่างไร ผมคิดว่าประเด็นนี้ท้องถิ่นสามารถกำหนดได้เลย และสามารถกำหนดในเชิงที่เป็น benchmark ที่จะพัฒนาต่อไปได้ ซึ่งได้เปรียบกว่ากระทรวงศึกษาธิการที่ทำอะไรแล้วต้องยกทั้งระบบ

จุดเน้นสุดท้าย คือ ท้องถิ่นสามารถสร้างเอกลักษณ์เชิงเป้าหมายของการจัดการศึกษาท้องถิ่นได้ เทศบาลอาจจะบัญญัติว่าต้องการสอนเด็กเรื่องจริยธรรม เรื่องใดเป็นเรื่องหลักก็สามารถทำได้ รวมไปถึงสามารถริเริ่มสิ่งใหม่ๆ ที่อยากทำ ผมคิดว่าหลายเรื่องที่ ดร.ทองอยู่ แก้วไทรยะ พูดถึงการจัดการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัยที่เป็นไปตามกฎหมาย ผมเชื่อว่า

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำไปมากแล้ว มีหลายเรื่องที่ทำแต่ไม่ได้เรียกว่าการศึกษานอกระบบหรือการศึกษาตามอัธยาศัย ดังนั้นจึงไม่ใช่สิ่งใหม่

อีกสองเรื่องที่ผมคิดว่าเป็นสิ่งที่ท้องถิ่นสามารถทำได้ คือ การใช้ความเป็นจริงในสังคม นั้นเป็นเครื่องมือสอน หรือใช้ความเป็นจริงนั้นเป็นห้อง Social Lab ในการสอนหนังสือ วิธีการสอนในเรื่องสิ่งแวดล้อมที่ดีที่สุดคือการเห็นปัญหาสิ่งแวดล้อม วิธีการสอนเรื่องประชาธิปไตยคือเห็นเรื่องประชาธิปไตยในการประชุมสภาท้องถิ่นและการดำเนินงานของท้องถิ่น เพราะฉะนั้นผมคิดว่าเป็นสิ่งที่ท้องถิ่นมีอยู่ในมือ ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ทุกอย่างอย่างมีคุณภาพ และสุดท้ายเป็นความสามารถที่ท้องถิ่นทำได้ คือ สามารถสร้างความร่วมมือกับภาคประชาชนได้มากขึ้น ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในฐานะหุ้นส่วน ไม่ใช่ผู้ถือหุ้น หุ้นส่วนจะสนใจว่าจะตัดสินใจประกอบการอย่างไร แต่ผู้ถือหุ้นไม่สนใจว่าจะประกอบการอย่างไร จะสนใจเฉพาะปันผล ท้องถิ่นสามารถดึงพลังจากภาคประชาชน จากภูมิปัญญาและประสบการณ์ของบุคคลที่อยู่ในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท้องถิ่นได้

เราต้องทำอย่างไรกับท้องถิ่นวันนี้ ประการแรก คือ การปรับกรอบความคิดหรือกระบวนทัศน์ ให้มองการศึกษาของท้องถิ่นเป็นเรื่องสำคัญ ปรับกระบวนทัศน์ที่จะเห็นว่าการศึกษาของท้องถิ่นคือหัวใจสำคัญที่สุดของความยั่งยืนของชุมชน ของสังคม ความอยู่รอดของบ้านเมือง กระบวนทัศน์นี้คงต้องใช้ทั้งหมดกับผู้บริหาร สภา และผู้ปฏิบัติ

ประการที่สอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องทำในเชิงการสร้างหลักประกันทางนโยบาย นายแพทย์เกษม วัฒนชัย ใช้คำว่า “ยุทธศาสตร์ถาวร” รศ.ดร.วราภรณ์ สามโกเศศ ใช้คำว่า “แผนพัฒนาการศึกษาที่มั่นคง” เพราะฉะนั้นต้องสร้างยุทธศาสตร์ถาวรในเรื่องการศึกษาที่เป็นเรื่องที่ไม่ใครมาก็ปฏิเสธไม่ได้

ประการที่สาม คือ การลงทุนในการพัฒนาระบบสนับสนุนและระบบทรัพยากรบุคคล คือ ผู้สอน ไม่ว่าจะเป็นเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เช่น ครูสอนครบทั้ง 8 กลุ่มสาระ และที่สำคัญคือครูสอนเก่งอย่างไร ซึ่งศาสตราจารย์ นายแพทย์เกษม วัฒนชัย อดีตนายกรัฐมนตรี ได้พูดแล้วว่า ความสำเร็จของการศึกษาปัจจัยสำคัญที่สุด คือ อะไรเกิดขึ้นในห้องเรียน ดังนั้นระบบการพัฒนาการสนับสนุนไม่ใช่อาคาร ไม่ใช่อุปกรณ์อย่างเดียว แต่เป็นการสนับสนุนในเชิงบุคคล สนับสนุนเชิงวิธีการก็เป็นเรื่องสำคัญ ซึ่งเราคาดหวังและรอการสนับสนุนจากสภาการศึกษา จากกระทรวงศึกษาธิการที่จะช่วย

ประการที่สี่ คือ การกำหนดเป้าหมายที่เป็นเอกลักษณ์ของการศึกษาท้องถิ่น ผมคิดว่าหลายท่านพยายามพูดและสามารถที่จะหาคำตอบได้ ส่วนปัจจัยที่ควบคุมไม่ได้หรือความเสี่ยง คือ การแทรกแซงการศึกษาโดยการเมือง ไม่ว่าจะเป็นการบริหาร หรือระบบการจัดซื้อจัดจ้าง พบว่าการหาประโยชน์จากการศึกษายังมีอยู่เรื่อยๆ นักการเมืองประเภทนี้ยังเหลืออยู่ เป็นปัจจัยที่ควบคุมไม่ได้ แต่ผลผลิตเหล่านี้เป็นผลผลิตของการศึกษา

สุดท้ายที่ผมอยากสรุป คือ วันนี้เงื่อนไขในเชิงปรัชญา โอกาส สิ่งที่ต้องถิ่นสามารถทำ และต้องทำอะไรนั้น ผมสรุปจากทิวทยาการทั้ง 3 ท่านได้ให้ไว้ ผมอยากเห็นว่าเป็นความคิดเห็นส่วนตัว และขอนำความคิดของคนที่ดีถือว่าเป็นปราชญ์ของสังคมไทย 3 ท่านที่พูดเรื่องการศึกษา ท่านแรกคือ มล.ปิ่น มาลากุล ณ อยุรยา ท่านพูดชัดเจน ดังเช่นโคลง 4 สุภาพ ว่า

<i>กล้วยไม้ดอกดกช้า</i>	<i>ฉันใด</i>
<i>การศึกษาเป็นไป</i>	<i>ฉันนั้น</i>
<i>แต่ดอกดกคราใด</i>	<i>อวมเด่น</i>
<i>งานสั่งสอนปลูกบ้าน</i>	<i>เสร็จแล้วแสนอวม</i>

การศึกษาคือ ความมั่งคั่ง การศึกษาไม่ให้ผลเร็ว แต่เมื่อใดก็ตามที่ความมั่งคั่งนั้นเกิดขึ้น พวกเราจะรู้สึกภูมิใจ และผมเคยอ่านหนังสือพบว่า มีคนเคยถาม ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ว่า ท่านอาจารย์ชอบปลูกต้นไม้เมืองหนาวซึ่งหายาก ปลูกยาก และถามท่านว่าปุ๋ยอะไรดีสำหรับต้นนี้ ท่านตอบว่า “ปุ๋ยที่ดีที่สุด คือ เงินของผู้ปลูก” นั่นก็แปลว่า การจัดการศึกษา ถ้าผู้มีส่วนเกี่ยวข้องใส่ใจ ให้ความสนใจตลอดเวลา ต้นไม้ก็งอกงาม และสุดท้ายเป็นข้อเขียนของคุณเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ ว่า “ในโลกที่มีดีใบหนึ่ง แน่แน่นอนว่าเทียนเล่มเล็กเล่มหนึ่งไม่สามารถจุดแล้วทำให้โลกทั้งโลกสว่าง แต่ในทางกลับกัน เทียนเล่มนั้นจะสะท้อนให้เห็นว่าโลกมืด” ฉะนั้นคำถามสำคัญในวันนี้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการจัดการศึกษา คือ เราได้ทำหน้าที่สมบูรณ์หรือยัง ผมขอให้กำลังใจกับทุกท่านที่ทำการศึกษาท้องถิ่นอย่างเต็มที่ ตั้งใจ และมีความมุ่งมั่น ผมหวังว่าการสัมมนาในช่วงเช้านี้จะเป็นจุดเริ่มต้นที่จะทำให้ท่านได้มีการแลกเปลี่ยนในภาคบ่าย ซึ่งมีท้องถิ่นหลายแห่งที่จัดการศึกษามาให้ประสบการณ์

แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

โดย

✿ นางสาวสมใจ สุวรรณศุภพนา

นายกเทศมนตรีนครภูเก็ต

✿ นายเศรษฐศักดิ์ พรหมมา

ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแซว จังหวัดเชียงราย

✿ นายเจริญ ปุสุรินทร์คำ

ที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

ผู้ดำเนินรายการ : รองศาสตราจารย์ ดร.सनานจิตร สุขนธทรัพย์

แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์

การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

รองศาสตราจารย์ ดร.सनานจิตร สุนทรทรัพย์ (ผู้ดำเนินรายการ) :

ในช่วงเช้าคงเห็นภาพชัดจากท่านผู้เป็นนักคิด ผู้บริหาร นักวิชาการ โดยท่านได้มาให้ภาพที่คาดหวังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ที่ควรจะเป็น รวมทั้งได้กล่าวถึงยุทธศาสตร์ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจจะใช้ในการดำเนินการไปสู่ทิศทางนั้น ในช่วงบ่ายจะลงมาในระดับปฏิบัติ โดยเรียนเชิญผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้จัดการศึกษา เวลาที่พูดถึง อปท. ก็จะมีสองภาพด้วยกัน ภาพหนึ่งจะเป็นการสะท้อนโดยผลการวิจัย หรือการอภิปรายในที่ประชุมต่างๆ ในลักษณะที่ อปท. ไม่มีความพร้อมในการจัดการศึกษา ขณะที่อีกมุมหนึ่งก็มีข้อมูลลักษณะที่ อปท. สามารถจัดการศึกษาได้ประสบความสำเร็จ

วันนี้มีผู้ที่เข้าร่วมนำเสนอผลงาน 3 ท่าน ขออนุญาตแนะนำท่านแรก คือ นายเทศมนตรีนครภูเก็ต นางสาวสมใจ สุวรรณศุภพนา ท่านคลุกคลีกับงานบริหารท้องถิ่นมาโดยตลอด เคยเป็นสมาชิกสภาเทศบาลภูเก็ตติดต่อกัน 5 สมัย เทศมนตรีเมืองภูเก็ตติดต่อกัน 3 สมัย และนายกเทศมนตรีนครภูเก็ตที่มาจากการเลือกตั้ง ท่านได้รับรางวัลผู้บริหารองค์กรปกครองท้องถิ่นดีเด่น ด้านการศึกษา สำหรับท่านที่สอง ท่านเป็นปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแซว อำเภอเชิงแส จังหวัดเชียงราย นายเศรษฐศักดิ์ พรหมมา ท่านชนะเลิศโครงการเพชรในถิ่น โครงการตำบลเขียวจิตดีเด่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการบริหารจัดการที่ดี ส่วนท่านที่สาม ท่านเป็นที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา มีประสบการณ์เคยเป็นผู้อำนวยการกองบริการ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล และผู้ช่วยอธิการบดีสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล เป็นอนุกรรมการดำเนินการฝึกอบรมและผู้นำเฝ้าติดตามการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการของจังหวัดนครราชสีมา ท่านอาจารย์เจริญ ปุสุรินทร์คำ

การอภิปรายขอแนะนำเสนอเป็นสองช่วง ช่วงแรกแต่ละท่านจะกล่าวถึงความจำเป็นและเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาการศึกษาในท้องถิ่นและยุทธศาสตร์ที่ใช้จนประสบความสำเร็จ ช่วงที่สองจะกล่าวถึง เป้าหมายและยุทธศาสตร์ที่ควรจะเป็นของท้องถิ่นในภาพรวม รวมทั้งเงื่อนไขสู่ความสำเร็จ

นางสาวสมใจ สุวรรณศุภพนา (นายกเทศมนตรีนครภูเก็ต) :

ในมุมมองของดิฉันถ้ามองในภาพรวม การศึกษา คือ การสร้างคน สร้างเมือง และสร้างเศรษฐกิจ สิ่งที่ยากเห็นคือคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยเฉพาะในเมืองที่มีการเติบโตอย่างรวดเร็ว การศึกษาเป็นเครื่องมือในการสร้างโอกาสให้กับเด็กไม่ว่าจะอยู่ในครอบครัวที่ยากจน ทำให้เขามีความรู้ความสามารถ ซึ่งเป็นการลงทุนให้กับอนาคตของเมืองและประเทศในอนาคต ฉะนั้นการศึกษาไม่ได้เป็นเรื่องตายตัว แต่ต้องมาดูว่าเราต้องการอะไรที่จะทำให้เกิดกับลูกหลานของเรา ต้องดูทิศทางของเมืองเราใน 5 ปี 10 ปี หรือ 15 ปี ช่างหน้าว่าจะเป็นอย่างไร นั่นคือสิ่งที่ต้องเริ่มตั้งแต่วันนี้

การจัดการศึกษาของเทศบาลนครภูเก็ตเป็นการต่อยอดมาโดยตลอด เป็นเรื่องจำเป็นหากบ้านเมืองใด การเมืองไม่เสถียร การศึกษาจะอ่อนแอ ทั้งที่การศึกษาเป็นการให้เปล่า ประเทศไทยเราลงทุนด้านการศึกษาเกือบร้อยละ 10 ในภาพรวมยังไม่สามารถแข่งกับเขาได้ ถ้าทำให้การเมืองมั่นคง เป็นการต่อยอดและเกิดความมั่นคง ด้านการศึกษา ถ้ามองระดับจังหวัดหรือท้องถิ่น ยกตัวอย่างจังหวัดภูเก็ตเป็นจังหวัดท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวมาทั้งชาวไทยและต่างชาติ IT และภาษาเป็นเรื่องจำเป็นสำหรับเด็กในอนาคต แต่สิ่งที่ไม่ยิ่งหย่อนกว่านั้นคือ วัฒนธรรม ซึ่งเป็นรากเหง้า เราโตโดยไม่มีรากเหง้าไม่ได้ ภูเก็ตมีประชากรตามลุ่มะโนประชากรประมาณ

สามแสนคนซึ่งไม่ใช่คนภูเก็ตโดยกำเนิด เป็นคนที่ย้ายถิ่นฐานเพื่อมาประกอบอาชีพ มีประชากรแฝงซึ่งยังไม่รวมคนต่างด้าวเป็นเท่าตัว ดังนั้นวัฒนธรรมจึงเป็นสิ่งสำคัญ การสืบสานวัฒนธรรมเป็นเรื่องของจิตใจ ความเอื้ออาทร ความมีน้ำใจ สำหรับเมืองท่องเที่ยววัฒนธรรมเป็นเรื่องที่ขายได้ การศึกษาต้องคิดให้สอดคล้อง เตรียมการให้กับลูกหลานเราในอนาคต

เป้าหมายด้านการศึกษาของเทศบาลนครภูเก็ตเป็นไปตามวิสัยทัศน์ของกระทรวงศึกษาธิการ คือ เก่ง ดี มีสุข การจัดการศึกษาไม่ใช่ให้ได้แค่ประกาศนียบัตรหรือปริญญา การจัดการศึกษาต้องมองว่าวันนี้มีคนตกงานหรือไม่ ทำงานตรงกับที่เรียนมีเท่าไร เราขาดการวางแผน ขาดการจัดการ การศึกษาต้องมองให้ครบ นอกจากเตรียมการเรื่องพื้นฐานแล้ว ไม่ว่า IT ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น ต้องมีการเตรียมการในอนาคตว่า 10-20 ปี บ้านเมืองเราเจริญด้านใด ถ้าด้านการโรงแรมต้องเตรียมด้านการบริการ ถ้าไม่เตรียมการจะมีอาชีพโดยอาชีพหนึ่งมากเกินไป เราไม่อยากจะให้ลูกหลานคนภูเก็ตไปอยู่ที่อื่น ลูกหลานต้องอยู่ในพื้นที่อย่างครบครันแบบไทยจีน

การจัดการศึกษาต้องมีความหลากหลาย มีความเชื่อมั่นว่าเด็กที่เกิดมามีความเก่ง แต่เด็กที่เก่งอาจเก่งวิชาการหรือเก่งทักษะ ทุกวันนี้เรายังไม่มีห้องเรียนแบบนี้ให้ลูกหลาน เป้าหมายของเราดี เรื่องน้ำใจ เอื้ออาทร ต้องมีความสุข การพัฒนาเมืองต้องให้คนในท้องถิ่นมีความสุข การพัฒนาที่ทำให้คนในท้องถิ่นไม่มีความสุข เมืองนั้นไม่ใช่เมืองที่น่าอยู่อย่างยั่งยืน ถ้าเราทำบ้านเมืองไม่น่าอยู่ ลูกหลานเราก็จะถอยออกไป คนดั้งเดิมอาจจะขายบ้านเรือน วันนั้นคนต่างชาติมาซื้อที่ดินในราคาที่สูง การพัฒนาเมืองต้องให้คนที่อยู่ในเมืองมีความสุข นี่คือบริบทของการจัดการศึกษาที่เรียกว่า เก่ง ดี มีสุข คำว่า “ดี” ดีใจ ดีกาย มีสุขภาพกายที่แข็งแรง ท้องถิ่นเรามีเครื่องมือมากมาย ทั้งครู คลัง ช่าง หมอ สิ่งหนึ่งที่เราทำงานควบคู่กันได้กับการศึกษา คือ กองการแพทย์ ซึ่งสามารถให้ความรู้ในด้านการส่งเสริมสุขภาพให้กับนักเรียนทุกคน ในอดีตถ้านักเรียนไม่สบายเราจะฝากเด็กไว้กับครูพยาบาล 1-3 คน แต่วันนี้ถ้าเด็กในสังกัดเทศบาลไม่สบายครูทุกคนสามารถบอกอาการและดูแลได้ และนักเรียนจะเป็นแกนนำในการส่งเสริมสุขภาพ เราสามารถใช้เครือข่ายมาทำให้การศึกษาเกิดความสมบูรณ์

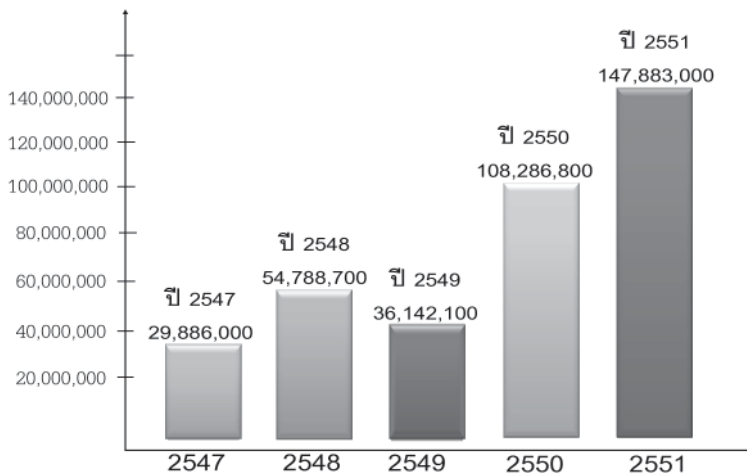
การคิดนอกกรอบ การศึกษาต้องยึดมาตรฐานส่วนกลางของรัฐบาลที่กำหนด แต่ต้องคิดให้แตกต่าง คือ การจัดการศึกษาในภาคใต้ ภาคเหนือ ไม่จำเป็นต้องจัดเหมือนกัน เรามีสิ่งแวดล้อมที่ต่างกัน สิ่งที่ดีฉันคิด คือ IT การเรียนการสอนคอมพิวเตอร์ ซึ่งดำเนินการมาแล้วร่วม 11 ปี เป็นการต่อยอด วิชาภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ในช่วงเวลา 10 ปีที่ผ่านมา ถามว่าครูเทศบาลเก่งไหม ต้องให้เครดิตครู คือ เก่งและขยัน แต่ต้องยอมรับว่าครูไม่ได้จบวิชาเอกภาษาอังกฤษ ภาษาจีน IT สิ่ง

ที่เราคิดล่วงหน้า 10 ปี ต้องใช้มืออาชีพมาช่วยสอน เป็นการเรียนลัดให้ทันกับเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น โดยจ้างบริษัทเอกชนเข้ามาสอนคอมพิวเตอร์ ภาษาอังกฤษ เพื่อให้เด็กมีความคุ้นเคยกับสำเนียงและกล้าแสดงออกในการสื่อสารภาษา มีการพัฒนาครู รวมทั้งสื่อการเรียนการสอนคอมพิวเตอร์ เราไม่สามารถสร้างคอมพิวเตอร์ให้ทุกโรงเรียนได้ เทศบาลนครภูเก็ตมีโรงเรียนในสังกัด 7 โรงเรียน และในปีที่ผ่านมามีการรับถ่ายโอนโรงเรียนจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 3 โรงเรียน มีการสร้างโรงเรียนอนุบาล ปัจจุบันมีนักเรียนประมาณ 12,000 คน ถ้าจะสร้างสื่อคอมพิวเตอร์ไปพร้อมกันทุกโรงเรียนเป็นภาระหนัก จึงได้สร้างศูนย์การเรียนการสอนที่ศูนย์เยาวชนเทศบาล ทุกวันจะมีนักเรียนไปเรียนที่ศูนย์กีฬาสะพานหินซึ่งเริ่มมาตั้งแต่ปี 2541 ปัจจุบันสอนคอมพิวเตอร์ตั้งแต่ชั้นอนุบาล จะเห็นว่าการพัฒนาการเรียนการสอน IT ของเทศบาลนครภูเก็ตค่อนข้างก้าวหน้ามาก โดยเราให้แนวคิด ให้เด็กได้ฝึกฝน ทำให้เด็กสามารถพัฒนาไปสู่การทำงาน IT ของเทศบาลนครภูเก็ตเข้าสู่ระบบ E-learning โดยมุ่งหวังที่จะทบทวนเนื้อหาวิชาการสำหรับนักเรียนในสังกัดเทศบาลเท่านั้น รวมทั้ง E-content ซึ่ง content เราซื้อซอฟต์แวร์แพงมาก และเป็น content ที่ไม่สามารถทำให้เป็นปัจจุบันตามที่ครูต้องการตามหลักสูตรของท้องถิ่น จึงต้องฝึกอบรมครูในการทำ content

งบประมาณด้านอาคารสถานที่ เทศบาลนครภูเก็ต

เป้าหมายการศึกษาที่มีปริมาณนักเรียนมาก อาคารสถานที่จึงจำเป็นต้องมีการก่อสร้างตลอดเวลา จะเห็นว่างบประมาณการก่อสร้างอาคารของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลจะสูงขึ้นตามลำดับ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นให้งบประมาณมาส่วนหนึ่ง และเทศบาลนครภูเก็ตสมทบไปอีกส่วนหนึ่ง เพื่อให้เพียงพอกับปริมาณนักเรียนที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งจัดอาคารเรียนให้มีความสอดคล้องกับการเรียนทุกกลุ่มสาระ วัฒนธรรมของคนในท้องถิ่น เรามีโรงเรียนวัดในเขต

เทศบาล การสร้างอาคารเรียนเทศบาลจะทำให้มีความกลมกลืนกับความเป็นวัด แต่ถ้าเป็นพื้นที่ในเขตเทศบาลเราจะดึงความเป็นชิโนโปรตุกีสมาเป็นแบบอาคาร เราคิดว่าสิ่งนี้อีก 50 ปีข้างหน้าเราจะขายได้ ในเรื่องสิ่งแวดล้อม ภูมิทัศน์ ความสะอาด คิดแม้กระทั่งเด็กปฐมวัยห้องน้ำควรจะเป็นอย่างไร บันไดควรจะเป็นอย่างไร มีการปรับปรุงภูมิทัศน์ให้เกิดความเหมาะสม เรามีการจัดจ้างเอกชนเข้าไปทำความสะอาด การจัดกิจกรรมจะเน้นให้มีความหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการฝึกทักษะของเด็ก มีห้องถ่ายทอดสดการเล่าข่าว เป็นการฝึกเด็กให้มีความกล้าแสดงออกในการอ่านข่าวให้เพื่อนฟัง มีการนำเด็กนักเรียนไปทัศนศึกษาในท้องถิ่นทั้งในเชิงนิเวศน์หรือเชิงวัฒนธรรม รวมทั้งการศึกษาวัฒนธรรมของท้องถิ่น และทุกปีจะมีการนำนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเมื่อใกล้จะจบการศึกษาไปทัศนศึกษา เช่น ไปดูพิพิธภัณฑ์หุ่นขี้ผึ้ง สวนวิทยาศาสตร์ เป็นต้น ทำให้เด็กมีโอกาสสัมผัสของจริง และจะอยู่ในความทรงจำได้นาน

IT เราได้พัฒนาไปสู่ E-library และ E-book เด็กเทศบาลสามารถทำ E-book ได้ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งเป็นการทำระหว่างครู ผู้ปกครอง นักเรียน บางส่วนนักเรียนก็ทำเอง การทำ IT ทั้งหมด สิ่งที่สำคัญคือภาษา ภาษาอังกฤษเป็นเรื่องจำเป็นสำหรับเมืองท่องเที่ยว ซึ่งเราได้ดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2541 แล้ว ส่วนภาษาจีนเริ่มในปี 2543 แต่เป็นกิจกรรมหลังเลิกเรียน และในปี 2547 เริ่มบรรจุเป็นหลักสูตรในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยทำ MOU กับมหาวิทยาลัยหัวเฉียวของประเทศจีน สำหรับห้องสมุดเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต จากการวิเคราะห์สำรวจ พบว่า คนไทยอ่านหนังสือน้อยมาก ปัจจุบันเรามีการพัฒนาให้เด็กเข้าห้องสมุดมากขึ้น โดยดำเนินการเป็น E-library ห้องสมุดจะมีมุมของนักเรียน มีมุมสืบค้นเป็นลาน internet สีขาว และเป็นห้อง mini theater แบ่งเป็นสัดส่วน รวมทั้งได้พัฒนาโรงเรียนบางโรงเรียนเป็นห้อง TK park รวมทั้งทำห้องสมุดในสวนสมุนไพร โดยคาดหวังว่าในอนาคตห้องสมุดทั้ง 5-6 โรงเรียนจะสามารถเชื่อมโยงได้ในระบบ internet นี่คือนี่สิ่งที่เราจะต้องทำในอนาคต

กิจกรรมเสริม ภาษาเป็นเรื่องสำคัญทั้งภาษาอังกฤษและภาษาจีน กิจกรรมเสริมในวิชาภาษาอังกฤษ มีการสอนมีคุณค่าก็น้อย และให้ความสำคัญกับกลุ่มโค้ดและผู้ประกอบการ การจัดการศึกษาของเทศบาลนครภูเก็ตไม่ได้เน้นในด้านวิชาการเท่านั้น ในสังคมปัจจุบัน มีความเครียดมากขึ้น ดังนั้นกีฬา ศิลปะ ดนตรี จึงเป็นเรื่องจำเป็น กิจกรรมกีฬาของเทศบาลนครภูเก็ตได้มีการส่งเสริมกีฬาของเยาวชน เรามีตัวแทนไปแข่งขันซึ่งไม่ได้คิดถึงความเป็นเลิศ แต่เมื่อเด็กมาฝึกซ้อมจนเกิดพรสวรรค์เราก็จัดหาผู้เชี่ยวชาญให้และตั้งเป็นชมรม ทำให้สามารถพัฒนาไปสู่ระดับจังหวัด ระดับภาค และระดับประเทศ ซึ่งมีนักกีฬาจากเทศบาลไปแข่งขันในต่างประเทศ เช่น ประเทศญี่ปุ่น สำหรับเมืองท่องเที่ยวภูเก็ตและดนตรีเป็นอาชีพที่ทำรายได้ได้ดี มีการส่งเสริมงานด้านศิลปะให้สามารถไปแข่งขันได้ในทุกระดับ บางโรงเรียนได้รับรางวัลพระราชทาน กีฬาและดนตรีนั้นจะทำให้จิตใจเรารู้จักดี สามารถทำงานเป็นทีมได้ มีความอ่อนโยน และเอื้ออาทร นอกจากนั้นปฏิเสธไม่ได้ว่าเด็กเทศบาลมีความหลากหลายมาก เด็กเก่ง หากเติมความรู้เพียงเล็กน้อยก็สามารถไปได้ไกล แต่เด็กที่เรียนอ่อนได้เกรดเฉลี่ย 1.3 เมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จะเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เราจะเตรียมเด็กเหล่านี้ได้อย่างไร เรามีโครงการสำหรับเด็กออทิสติก มีเด็กออทิสติกจำนวนมากที่ได้เรียนร่วมในโรงเรียนเทศบาลพิบูลสวัสดิ์ ซึ่งเป็นโรงเรียนที่รับถ่ายโอนมา

โรงเรียนเทศบาลทั้งหมดจะมีโครงสร้างของอาคาร ห้องเรียน สื่อการเรียนที่ทันสมัย มีความพร้อม แต่โรงเรียนที่ถ่ายโอนมาสภาพอาคารไม่มีความพร้อม ทрудโทรม เครื่องมือไม่ต้องพูดถึง อาคารเรียนไม่พอ เวลาไปเยี่ยมถ้าถามโรงเรียนเดิมที่สังกัดเทศบาล จะถามเด็กว่าประทับใจอะไรในโรงเรียน เด็กที่สังกัดเทศบาลก็บอกว่า หนูประทับใจห้อง TK park ห้องสมุด E-library ประทับใจห้อง mini theater แต่ไปโรงเรียนที่กำลังถ่ายโอนซึ่งขณะนี้กำลังพัฒนา อยู่ระหว่างการก่อสร้างอาคารให้เพียงพอ ถามเด็กว่าประทับใจอะไรในโรงเรียน เด็กจะตอบทันที ประทับใจคุณครู นี่คือ ความแตกต่างของความทันสมัยของวัตถุกับความไม่ทันสมัย และเมื่อเข้าไปอยู่ในโรงเรียนเด็กพิเศษ เมื่อเดินผ่านถามว่าทำไมมาเดินอย่างนี้ เขาก็จะบอกว่าหนูเด็กพิเศษค่ะ เขาก็ยิ้มแย้มแจ่มใสอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข บางครั้งเด็กพิเศษจะไม่ตอบเองแต่เพื่อนๆ จะบอกว่าเด็กพิเศษครับ เขาก็รับได้ แต่ถามว่าถ้าไปอยู่ในสังคมอีกลักษณะหนึ่ง ในระดับกลางขึ้นไป บางครั้งเด็กเหล่านี้จะถูกกีดกันในเรื่องการศึกษา การศึกษายังมีช่องว่าง ต้องพยายามทำให้เกิดช่องว่างน้อยที่สุด เรามีโครงการเด็กหัวแหลมซึ่งโครงการนี้มาจากศูนย์ส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษแห่งชาติ ซึ่งขึ้นอยู่กับสำนักนายกรัฐมนตรี ก่อตั้งเมื่อปี 2546 เป็นศูนย์ที่เสาะหาเด็กที่มีความสามารถพิเศษทั่วประเทศ และส่งเสริมพัฒนาให้เป็นคนดี มีศักยภาพ ศูนย์นี้ได้เลือกจังหวัดภูเก็ตจัดตั้งศูนย์เด็กหัวแหลมขึ้น จังหวัดภูเก็ตก็คัดเลือกเด็กจาก 578 คน ได้ 19 คน หัวจังหวัดภูเก็ต นี่คือ ความหลากหลายของการจัดการ

การพัฒนาครู เราปฏิเสธไม่ได้ว่าการศึกษามีความก้าวหน้า มีความเข้มแข็ง ผู้บริหาร โรงเรียนและครูมีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อน จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ครูจะต้องปรับตัวมากทั้งการทำงาน การเรียนการสอน การเติมเต็มจะต้องทำตลอดเวลา ครูต้องมีการเติมเต็มในด้านเทคโนโลยีที่มีความก้าวหน้า เติมเต็มด้านวิชาการเพื่อสอนให้เท่าทัน การเปลี่ยนแปลงของสังคม เติมเต็มเรื่องระเบียบวินัยของตนเอง เติมเต็มในเรื่องวัฒนธรรม เพราะครูบางคนไม่ได้เป็นคนท้องถิ่นแต่กำเนิด รวมทั้งต้องเติมเต็มขวัญกำลังใจ สังคมปัจจุบันคาดหวังกับคนที่เป็นครูมาก แต่วันนี้ดิฉันคิดว่าครูเป็นอาชีพที่ดีและมีความมั่นคง แต่สิ่งหนึ่งที่ท้องถิ่นต้องทำให้ได้ คือ ขวัญกำลังใจ ไม่ว่าจะป็นโบนัสหรือการสร้างที่พักให้ครู เป็นการเติมเต็มในการพัฒนาครู

เรียนรู้ด้วยกิจกรรม สิ่งหนึ่งที่ทำให้เด็กได้เรียนรู้ คือ กิจกรรม ซึ่งสามารถบูรณาการเข้าด้วยกันได้นอกจากการเรียนในห้องเรียน เราพานักเรียนไปศึกษาวัฒนธรรมเชิงนิเวศน์ วิทยาของท้องถิ่น วัฒนธรรมของท้องถิ่น และทัศนศึกษาในต่างถิ่น การทัศนศึกษาถือว่าเป็นการเติมเต็ม โรงเรียนในสังกัดเทศบาลมีโอกาสเจริญแบบก้าวกระโดดส่วนหนึ่ง เพราะเราดูว่าที่ไหนจัดการศึกษาก็จะไปศึกษาดูงาน สิ่งที่ดีอยู่แล้วก็คงไว้ สิ่งไหนที่ดีกว่าจะทำให้ดีขึ้นก็นำมาต่อยอด เป็นการเดินทางลัด ทำให้การศึกษาของเทศบาลนครภูเก็ตเป็นการต่อยอดมาโดยตลอด

เครือข่าย เป็นเรื่องจำเป็น ชมรมผู้ปกครองของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลมีความเข้มแข็ง ดิฉันไม่ได้คาดหวังว่าผู้ปกครองจะต้องมาจ่ายเงินเมื่อตั้งเป็นชมรม แต่สิ่งที่ดิฉันคิดว่าจะได้จากชมรมผู้ปกครอง คือ การระดมความคิด การระดมสมอง การเรียนรู้ สมมติว่าเราจัดการศึกษาที่ผู้ปกครองมีความชื่นชม มีความเต็มใจ สิ่งที่เราเติมลงไปโรงเรียน ผู้ปกครองคิดว่าเราช่วยกันเติมลงไปอีกหน่อยลูกเราจะได้ดีกว่านี้ สิ่งนี้คือชมรมผู้ปกครองมีความเข้มแข็ง และมีส่วนร่วม ไม่ว่าจะทำกิจกรรมอะไร แม้แต่กีฬาของเทศบาลนครภูเก็ตผู้ปกครองยังไปร่วมด้วย นี่คือการมีส่วนร่วม การมีเครือข่าย ในส่วนของศิษย์เก่าโรงเรียนในสังกัดเทศบาล ดิฉันเชื่อว่าบางแห่งอายุเกือบร้อยปี ได้สร้างคนที่ประสบความสำเร็จในชีวิตมากมาย ทั้งพ่อค้า แม่ค้า นักธุรกิจ นักวิชาการ ก็จะกลับมาช่วยเหลือโรงเรียน สิ่งนี้เป็นอีกส่วนที่ทำให้เกิดความเข้มแข็ง ภาคเอกชนก็สามารถสร้างเครือข่ายได้ ไม่ว่าจะป็นโรงเรียนของเอกชนหรือโรงเรียนที่สอนดนตรี เทศบาลนครภูเก็ตได้รับความอนุเคราะห์จากโรงเรียนที่สอนดนตรี ในช่วงการประกวดได้ผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรีมาให้ความรู้ การแข่งขันดนตรี ร้องเพลง ทุกครั้งผู้เข้าประกวดไม่ใช่หวังเพียงจะได้ที่ 1 ที่ 2 แต่ทุกครั้งที่ในการประกวดด้านดนตรี เด็กทุกคนที่เข้ามา เราจะมีชั้นตอน จะต้องได้ความรู้กลับไปพัฒนาตนเอง เป็นการสร้างเครือข่าย รวมทั้งการนำบุคลากรในองค์กรโดยเฉพาะการแพทย์เข้ามาช่วยเติมเต็มและสร้างเครือข่าย โดยเฉพาะในช่วงที่มีโรคติดต่อระบาดไม่ว่าจะเป็นโรคไข้เลือดออกหรือท้องร่วง เครือข่ายนักเรียนและเครือข่ายผู้ปกครองจะมีส่วนช่วยเทศบาลได้มาก

การเรียนรู้ตลอดชีวิต เทศบาลได้ให้ความสำคัญในเรื่อง IT มาตั้งแต่ปี 2541 เราจะมี การพูดถึงภูเก็ตว่าต้องเป็นเมืองแห่ง IT ดังนั้นถ้าจะให้ภูเก็ตเป็นเมือง IT ต้องให้เด็กเรียน ตั้งแต่ชั้นอนุบาล เราสามารถพูดได้ว่าเราเป็นเมืองแห่ง IT เทศบาลนครภูเก็ตให้ความรู้เกี่ยวกับ

IT เราพัฒนา E-learning, E-library และ E-book เรา สร้างศูนย์ ICT ซึ่งร่วมมือกับสำนักงานส่งเสริมอุตสาหกรรม ซอฟต์แวร์แห่งชาติ องค์การมหาชน (SIPA) ในการสนับสนุน งบประมาณส่วนหนึ่ง และมหาวิทยาลัยขอนแก่นในการ บริหารศูนย์ฯ ให้เป็นศูนย์แห่งการเรียนรู้ ไม่เฉพาะเด็กใน เขตเทศบาล เท่านั้นแต่ให้กับเยาวชนและประชาชนทุกเพศวัย เปิดดำเนินการตั้งแต่เดือนธันวาคม 2550 จนถึงปัจจุบันมี การฝึกอบรมบุคลากรทั้งภาครัฐและเอกชน นักเรียนและ เยาวชนได้เข้าไปเรียนรู้ประมาณ 43,000 คน

ศูนย์ ICT ของภูเก็ตเป็นศูนย์ที่มีชีวิตและ สามารถตอบสนองสังคมได้ว่าภูเก็ตในอนาคตต้องเป็นเมือง แห่ง IT และคิดว่าตรงนี้จะทำธุรกรรมได้ต่อไปใน อนาคต **นี่คือ การเรียนรู้ตลอดชีวิต**

กิจกรรมภาคฤดูร้อน เทศบาลนครภูเก็ตจัดให้มีกิจกรรมภาคฤดูร้อนทุกปี และให้ สอดคล้องกับเมืองภูเก็ต ในเขตเทศบาลนครภูเก็ตมีลักษณะเป็นสังคมเมือง และเป็นครอบครัว เดียวมากขึ้น พ่อแม่ที่อยู่ในวัยทำงานมีลูกเล็กๆ ในช่วงปิดภาคเรียนจะเป็นปัญหากับผู้ปกครอง เราจึงจัดกิจกรรมให้กับนักเรียนในเขตเทศบาลและจังหวัดภูเก็ต ปีหนึ่งประมาณ 20 กิจกรรม มีเด็กเข้าร่วมกิจกรรมประมาณ 1,000 กว่าคน ทำมาเกือบ 10 ปีแล้ว ถ้ามองตรงนี้เราได้อะไร เรา ได้พบช่างเฟือกเหมือนกัน เพราะเด็กส่วนหนึ่งไม่ได้เรียนในสังกัดเทศบาล เขาอาจเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แต่เมื่อเขามารวมกลุ่มกันทำให้เด็กได้สังคม ได้แลกเปลี่ยน ประสบการณ์ เด็กอายุ 6 ปี สามารถทำผ้ามัดย้อมใส่เองได้ จากกิจกรรมภาคฤดูร้อนเราจะ ได้เด็กเก่ง มีความสนใจแต่ละวิชา แต่ละกิจกรรมที่ต่างกัน เทศบาลมีหน้าที่จัดกิจกรรมให้ใน ลักษณะการส่งเสริมความเป็นเลิศให้เด็กกลุ่มนี้

เราจะมีกิจกรรมใหม่ๆ ทุกปี ในปีที่ผ่านมา มีการแข่งขันเรือใบ มีการแข่งขันเรือใบระดับโลกที่ภูเก็ต แต่เราเล่นกันน้อยมาก นี่คือ กิจกรรมที่ก่อให้เกิดความแตกต่าง เราสามารถสร้างความแตกต่าง และสามารถหาความเป็นเลิศให้เด็กได้ กิจกรรมหลังเลิกเรียน เป็นกิจกรรมที่ค้นพบข้างเผือก ค้นพบเพชรจริงๆ ของลูกหลาน ซึ่งมีโอกาสไปแข่งขันในระดับภาคหรือประเทศ ใครจะเชื่อว่าเด็กเทศบาลสามารถยื่น present เป็นภาษาอังกฤษในการพัฒนาหุ่นยนต์โดยการเขียนโปรแกรมเป็นเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เท่านั้น เราส่งไปแข่งขันที่ประเทศสิงคโปร์ได้รับรางวัล 1 ใน 55 ประเทศ และเมื่อเดือนธันวาคม 2550 เราได้ 2 รางวัลจากประเทศไต้หวัน นี่คือ ช้างเผือกจากกิจกรรมที่เราสร้างให้เกิดความหลากหลาย และมองความถนัดของเด็ก สิ่ง πουออกมาทั้งหมดเป็นการจัดการศึกษา ซึ่งเราไม่ได้หวังในเบื้องต้นว่าจะได้รับรางวัล แต่สิ่งที่เราทำเมื่อถึงวันหนึ่งเราได้ประมวผล และมีคนมาเยี่ยมชมเรา เมื่อเรานำเสนอก็เข้าตาคณะกรรมการ สิ่งที่เราได้รับ คือ โรงเรียนในสังกัดเทศบาลก่อนปี 2547 ทั้ง 5 แห่ง ทุกโรงเรียนได้เป็นโรงเรียนพระราชทาน เป็นโรงเรียนดีเด่นของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ทุกโรงเรียน และผ่านการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา องค์การมหาชน (สมศ.) ทุกโรงเรียน นอกจากนี้นักเรียนของเรายังได้รับรางวัลทั้งด้านวิชาการ ศิลปะ ดนตรี และรางวัลนักเรียนที่ได้รับพระราชทาน นี่คือ สิ่งที่เราทำโดยไม่ได้คิดเรื่องการแข่งขัน แต่เราจะแข่งขันกับตัวเองและจะทำให้ได้ดีที่สุด การที่ดิฉันมาถึงตรงนี้ได้ต้องขอขอบคุณทุกคน ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารโรงเรียน คุณครูซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อน เครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อน และทีมงานทุกคนที่มีส่วนในความสำเร็จนี้ ขอขอบคุณค่ะ

รองศาสตราจารย์ ดร.สนานจิตร์ สุนทรทรัพย์ (ผู้ดำเนินรายการ) :

การนำเสนอของเทศบาลนครภูเก็ตมีความชัดเจนในตัวเอง ขอบกตัวอย่างประเด็นเด่นๆ 2-3 ประเด็น โดยเป้าหมายการจัดการศึกษาของเทศบาลนครภูเก็ตเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับในภาพรวมของประเทศ แต่เทศบาลนครภูเก็ตได้ให้ความสำคัญกับลักษณะเฉพาะของตนเอง เช่น การเป็นเมืองท่องเที่ยว ในส่วนที่สองเราจะเห็นความสมดุล เช่น การเน้นเรื่องการใช้เทคโนโลยีระดับสูง ขณะเดียวกันก็ไม่ทิ้งเรื่องการสร้างความแข็งแกร่งทางด้านวัฒนธรรม ในส่วนของเด็กเทศบาลได้เน้นความเป็นเลิศ แต่ขณะเดียวกันก็ให้ความสำคัญกับโอกาสของกลุ่มเป้าหมายต่างๆ จุดที่ชัดอีกเรื่องหนึ่ง คือ การใช้ประโยชน์จากเครือข่ายทั้งในและนอกเทศบาล

อันดับต่อไปขอเรียนเชิญท่านปลัดเศรษฐศักดิ์ พรหมมา จากจังหวัดเชียงราย

นายเศรษฐศักดิ์ พรหมมา

(ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแซว จังหวัดเชียงราย) :

สวัสดิ์ท่านผู้ดำเนินรายการ ท่านผู้มีเกียรติทุกท่าน วันนี้ผมได้รับกำลังใจจากท่านคำคม ต้นจำปี นายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าก้อ ซึ่งผมไม่เคยทำงานด้วย อีกท่านคือภรรยาผม คุณสุปราณี ศิริกัน ที่ผมมีวันนี้ได้เป็นผลมาจากความร่วมมือจากทุกท่านที่ทำงานด้วยกันทั้งที่ท่าก้อและบ้านแซว แม้ท่านเหล่านั้นไม่ได้มาแต่ขอขอบคุณทุกท่านที่เป็นกำลังใจ ภาพรวมของท่านนายกเทศมนตรีนครภูเก็ตเป็นภาพรวมที่ดี และผมก็ไม่เคยเห็น แต่ของผมจะเป็นอีกภาพในชนบท ขออนุญาตนำเสนอ

เทศบาลนครภูเก็ตจะเน้นเรื่อง IT แต่ที่ท่าก้อ รถจะวิ่งไปไม่ไหว สภาพบ้านก็อยู่บนดอย ชาวบ้านมีรายได้วันละ 50 บาท เด็กๆ ไม่มีรถไปโรงเรียน ต้องใช้จักรยาน ไฟฟ้าบางที่ก็มีบางที่ก็ไม่มี พื้นที่ส่วนใหญ่ที่ท่าก้อ บ้านแซว และเชียงแสน จะเป็นชนบท และถนนไม่ค่อยดี นักเรียนส่วนใหญ่จะเป็นชนเผ่าชาวไทยภูเขา ที่ท่าก้อมี 5 ชนเผ่า ที่บ้านแซวและเชียงแสน มี 9 ชนเผ่า บางชนเผ่ายังไม่มีบัตรประจำตัว เด็กๆ ที่ได้ทานอาหารจะได้ตามเลข 13 หลัก ถ้าไม่มีเลข 13 หลักก็จะไม่ได้งบประมาณ นักเรียนเหล่านั้นไม่ได้เล่นคอมพิวเตอร์ แต่โรงเรียนที่ท่าก้อมีการสอนคอมพิวเตอร์ มีบริการ internet

ภาพที่เห็น จะเป็นการทำปุ๋ยจากขี้หมู เราปลูกผักกินเอง เพราะเงินที่ได้จากงบประมาณไม่เพียงพอ ที่แรก ไม่ค่อยมีใครสนใจ แต่ตอนหลังเรามาทำเป็นตัวอย่างได้ผลดี พอได้ผลดี ชาวบ้านจึงนำมาเป็นตัวอย่าง แนวคิดนี้ได้มาจากอาจารย์ฮัน จิว โชว ที่เกาหลี

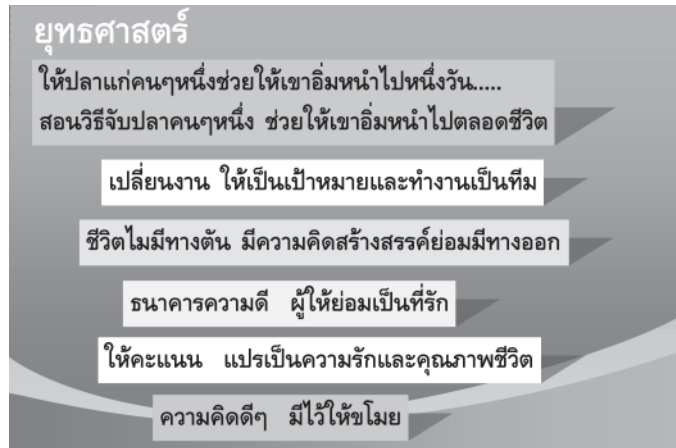
ที่ท่าก้อมีลักษณะพิเศษอย่างหนึ่ง คือ การผลิตซาอู่หลงตามไหล่เขา มีการส่งเสริมการเลี้ยงปลา เลี้ยงจิ้งหรีด โดยนำแนวคิดของพี่น้องภาคอีสานมา จิ้งหรีดราคาแพงมากก็โลกรั้มละ 200 บาท ส่วนใหญ่จะเลี้ยงโดยผักปลอดสารพิษ ถ้าซื้อผักจากตลาดมาเลี้ยงจิ้งหรีดจะตายหมด ความจริงชาวบ้านก็มีโอกาสที่จะส่งเสริมให้เด็กๆ มีรายได้ ในขณะที่มีนักท่องเที่ยวหรือมีการศึกษาดูงานในพื้นที่ก็จะเป็นของที่ระลึกให้แก่นักท่องเที่ยว

ค่านิยมหรือความเชื่อของคนทางเหนือเชื่อว่า ตุงเป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่งเหมือนกับธงก็เอาน้องๆ มาฝึกทำตุง บางคนสมาธิไม่ค่อยดีก็มาฝึกการทอผ้า บางคนสมาธิสั้นแต่พอมาทอผ้าสมาธิก็ดีขึ้น เราได้ทำโครงการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมเยาวชนไทยกับประเทศสวีเดน โดย อบต. ทำก้อ ได้ทำเรื่องเสนอไปที่กรมการพัฒนาชุมชน ซึ่งเยาวชนสวีเดนหลังจากกลับไปแล้วก็ได้กลับมาเยี่ยมเยียนเราหลายครั้ง ที่ทำก้อมีชุมชนของจีนฮ้อ และที่หมู่บ้านก็จะมีการสอนภาษาจีนฮ้อด้วย

ความจำเป็นที่ต้องพัฒนาส่งเสริมด้านการศึกษา ผมเคยเป็นสัตวแพทย์ และเป็นปลัดอำเภอที่แม่สรวย ทำอะไรไม่ค่อยสะดวก คิดอะไรคิดได้ แต่เวลาลงมือทำต้องรอคำสั่งจากนายอำเภอ ระบบราชการก็เป็นอย่างนี้ ผมเห็นว่าถ้าลงไปทำงานที่ อบต. น่าจะดี มีโอกาสที่จะแก้ไขปัญหาของชาวบ้านได้ ไปศึกษาว่าชาวบ้านมีปัญหาอะไร ได้พบปัญหามากมาย เช่น ความหลากหลายของชนเผ่า ชีวิตที่ด้อยคุณภาพ ซึ่งในกรุงเทพฯ หรือเมืองใหญ่ๆ เช่น ภูเก็ต จะมีความสมบูรณ์ มีรถใช้ การเดินทางสะดวกสบาย แต่ห้องๆ บนดอยในหมู่บ้าน ไปโรงเรียนระยะทาง 4 กิโลเมตรจะต้องเดินไป มีอยู่ครั้งหนึ่งผมประสานงานกับบริษัทที่กรุงเทพฯ ขอให้นำรถจักรยานไปให้ห้องๆ ได้จำนวน 210 คัน จากหลายๆ บริษัทที่เป็นเครือข่ายกัน และนำห้องๆ จากหมู่บ้านมาแสดงกิจกรรมเต็นท์เป็นการตอบแทน ที่หมู่บ้านห้องๆ มีความขาดแคลนมาก เสื้อผ้าไม่มีจะใส่ เดินทางก็ยากลำบาก ขาดอุปกรณ์การเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งขาดแคลนอาหารกลางวันหลายท่านอาจบอกรัฐบาลก็ให้เต็มที่แล้วแต่ชาวบ้านบางคนยังไม่มียัตรประจำตัว จึงนับหัวไม่ได้ ดังนั้นในเรื่องของ โง่ จน เจ็บ จึงเป็นปัญหาโลกแตก

สาเหตุแห่งปัญหา ได้แก่ การด้อยการศึกษา ความยากจน โรคภัยไข้เจ็บ ขาดการประสานประเพณีวัฒนธรรม จะเห็นว่าวัฒนธรรมเปลี่ยนไป เมื่อก่อนในชนบทจะมีห้องๆ ที่เป็นวัยรุ่นอยู่ วัยทำงานก็ยังมี เดี่ยวนี้ไม่ค่อยมี เสื้อผ้าต่างๆ ของชาวเขาก็เปลี่ยนไปไม่ค่อยได้ใส่ ภูมิปัญญาท้องถิ่นก็ถูกละเลยไปมาก ปัญหาการตัดไม้ทำลายป่าเป็นปัญหาใหญ่มาก เกิดการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เราจะทำอย่างไร เราจะแก้ปัญหาค่าแค่ 7 อย่าง แต่เราจะเพิ่มเรื่องของนวัตกรรมจริงๆ แล้วผมและหลายท่านคงจะมองเหมือนกันว่าเราอยากจะทำให้บ้านเราเป็นอย่างไร ไม่ถึงกับต้องไปเรียนเมืองนอก จบการศึกษาสูงๆ แต่ขอให้ที่บ้านเขาอยู่ดีกินดี สุขภาพดี มีความอยู่เย็นเป็นสุข มีหลังคาที่คงทน ได้กินอาหารที่ครบทั้ง 5 หมู่ เวลาไปโรงพยาบาลจะเดินทางไกลมาก เราจะทำอย่างไรให้สุขภาพดีโดยไม่ต้องพึ่งพาหมอมากนัก อยู่ร่วมกันด้วยหลักพึ่งพาอาศัยกัน

ยุทธศาสตร์ เมื่อเราทราบปัญหาแล้ว เรามีความคิด มีความฝันแล้ว เราจะเริ่มอย่างไร เราเริ่มจากทำสิ่งเล็กๆ ให้สำเร็จด้วยความรักอันยิ่งใหญ่ เริ่มจาก 1) หวังให้เด็กๆ ได้รับอาหารกลางวันอย่างทั่วถึง อบต.จะจัดเงินค่าอาหารกลางวันให้ทุกคน เหมือนกับปรัชญาของหมู่บ้านที่บอกว่า “ให้ปลาแก่คนๆ หนึ่งช่วยให้เข้อิ่มไปหนึ่งวัน” เท่านั้น เราก็ต้องมาคิดว่า จะสอนวิธีการจับปลาให้คนๆ หนึ่งช่วยให้เขาช่วยตนเองไปตลอดชีวิตได้อย่างไร 2) เปลี่ยนงานให้เป็นเป้าหมายและทำงานเป็นทีม เด็กๆในวันนี้เวลาเราใช้งานเขาหรือตัวเราเองที่ถูกสั่งมา ทำงานบางครั้งเราไม่เคยคิดว่างานที่เราทำเป้าหมายจริงๆ คืออะไร ภาพที่หัวหน้างานต้องการคืออะไร เราจะบอกเด็กๆ ว่า ถ้าเราทำอย่างนี้ภาพจะออกมาอย่างไร สำคัญที่สุดคือต้องช่วยกัน ไม่มีความสำเร็จยิ่งใหญ่อันไหนที่ไม่มีการทำงานกันเป็นทีม เด็กจะต้องช่วยกัน ที่สำคัญคืองบประมาณไม่คอยมี คนก็ไม่มีการศึกษา 3) เราต้องคิดหาวิธีการใหม่ๆ ชีวิตไม่มีทางตัน มีความคิดสร้างสรรค์ย่อมมีทางออกเสมอ 4) จัดตั้งธนาคารความดี มีการเบิก การฝาก การถอน และธนาคารความดีเป็นจุดหนึ่งที่สร้างความเข้มแข็ง ความอบอุ่น ความสุข ของชุมชน เราทำไปแล้วในระดับหนึ่ง ใครอยากรู้ว่าเป็นอย่างไรไปดูได้ที่เชียงใหม่ ดูแล้วจะมีความสุขมาก 5) ให้คะแนนแปรเป็นความรักและคุณภาพชีวิตได้อย่างไร ที่สำคัญนักเรียนกับผู้ปกครองบางที่มีปัญหา ผู้ปกครองไม่มีเวลามาเรียนกับเรา แต่เราให้ลูกเขาไปที่บ้าน เดี่ยวจะเล่าให้ฟัง นี่เป็นวิธีการที่เราจะนำมาใช้ในการพัฒนาที่หมู่บ้าน 6) ความคิดดี ๆ มีไว้ให้ขโมย ที่สำคัญคือเรารู้จักการแบ่งปันกัน มีน้ำพริก กะปิ ผัก อาหารก็มาแบ่งปันกัน ตรงนี้โฆษณาของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ดีมาก ผมนำไปฉายให้ชาวบ้านดู ความคิดดี ๆ อย่างนี้มีไว้ให้ขโมย แต่ขโมยในที่นี้ไม่ผิดศีล ถ้ามีความคิดดี ๆ ก็แบ่งปันกันไป

ความคิดมีไว้ให้ขโมย ยกตัวอย่าง ผมเจอเรื่องหมูหลุม ศึกษาจากอาจารย์ฮัน จิว โชว เลี้ยงหมูตั้ง 100 ตัวไม่มีกลิ่นเลย สมมติเลี้ยง 10-20 ตัว นำมูลหมูไปทำปุ๋ย ลดค่าใช้จ่ายเรื่องปุ๋ย ปุ๋ยนี้เป็นปุ๋ยอินทรีย์ เลี้ยงอย่างไรไม่ให้เหม็น ต้องเลี้ยงแบบหมูหลุม คือ ขุดหลุมลึกลงไปประมาณ 1 เมตร เสร็จแล้วเอาแกลบดิบ เอาน้ำหมักผลไม้ ใช้ผลไม้ประมาณ 3 กิโลกรัม หมักกับน้ำตาล 1 กิโลกรัม หั่นแล้วหมักไว้ 10 วัน น้ำจะออกมา น้ำน้ำที่ได้มารดคอกหมูกลิ่นไม่มีเลย รับประทานได้ เพราะทำด้วยตัวเอง โดยเริ่มต้นที่ อบต. ของบประมาณท่านนายก อบต. ขุดที่ อบต.เลย ทำให้ชาวบ้านดู เลี้ยงหมู 60 ตัว แล้วให้ชาวบ้านมาดู ชาวบ้านไม่รู้ (ปกติการเลี้ยงหมู 60 ตัว ต้องร้องเสียงดัง และจะเหม็นมาก แต่ที่ อบต.ไม่เหม็น) หลังจากนั้นชาวบ้านมาเลียนแบบเหมือนกับการเลี้ยงไก่พื้นเมือง และเลี้ยงกบ ที่เราส่งเสริมให้นักเรียนเลี้ยง เลี้ยงให้เป็น มีทักษะที่ดี เพราะมีความสัมพันธ์ต่ออนาคต และวิถีชีวิตของพ่อแม่เขา

การทำงานเป็นทีม ความเฉลียวฉลาดหรือพรสวรรค์สูงส่งปานใด จะไม่มีอะไรเกิดขึ้น หากปราศจากการทำงานร่วมกันเป็นทีม เก่งอย่างไรก็ไม่สำเร็จ ต้องช่วยกัน เราไม่ได้ฝึกการสร้างทีม คนไทยเก่งทุกอย่างแต่เวลาเป็นทีมล้มทุกที เราต้องสร้างตอนเด็กๆ ให้เขารักกัน เราสอดแทรกกิจกรรมทุกอย่างให้เข้ากับทีม ให้มีความรู้สึกถึงการงานเป็นทีมต้องช่วยกัน

ผมจะอธิบายเพิ่มเติมเรื่องพืชสมุนไพร สำคัญกับชีวิตของคนที่อยู่ชนบทมาก ไปโรงพยาบาลก็มีค่าใช้จ่าย ค่ารถในการเดินทาง ค่ากิน เขาบอก 30 บาทรักษาทุกโรค รักษาฟรี คนจะจนหรือไม่จนอยู่ที่สุขภาพเป็นหลัก ที่หมู่บ้านแนะนำให้ชาวบ้านดูแลสุขภาพด้วยตนเอง ผมเล่าตามแนวคิดที่ได้เรียนมาจากอาจารย์สุทธิวัฒน์ คนส่วนใหญ่กินผักที่ผัดที่คั่วมานาน ระบบลำไส้และทางเดินอาหารจะถูกเคลือบด้วยไขมัน อาหารที่กินเข้าไปไม่สามารถดูดซึมได้ ถึงแม้จะทานอาหารครบทั้ง 5 หมู่ก็ไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ วิธีที่ง่ายมาก คือ ซา ไม่ว่าจะเป็ชชาจีน ซาใบหม่อน เอามะละกอดิบมาล้างแล้วผ่าครึ่ง เอามะล็ดออก หั่นเป็นชิ้น ต้มให้เดือดประมาณ

5-10 นาที แล้วเอาซาที่ต้มประมาณ 3-5 นาทีไปใส่ แล้วยกลง กรองเอาน้ำเก็บไว้ต้ม ล้างลำไส้ได้ นี้คือ วิธีดีทอกซ์ ซึ่งได้ผลจริงๆ อีกวิธีหนึ่งที่ล้างลำไส้และช่วยบำรุงปลายประสาท คือ ใช้ พุทราจีนกับกระเจี๊ยบแดงเท่าๆ กัน ต้มน้ำ ดื่มล้างลำไส้และบำรุงประสาทพร้อมๆ กัน ที่หมู่บ้าน และตำบลที่ผมอยู่ทั้งสองแห่ง มีปัญหาเรื่องความดันกับเบาหวาน 90% ทุกวันพุธหมอจะนัด ตรวจโรค คนก็จะเต็มโรงพยาบาล ความดันกับเบาหวานนั้นรักษาง่ายมาก ท่านต้องรู้เรื่อง สมุนไพรพญาวานร หรือ ว่านง้อบ ได้มาจากประเทศเวียดนามและมาขยายพันธุ์ที่บุรีรัมย์ แต่ อบรม.บ้านแซว ซื้อไปต้นละ 200 บาท และแจกฟรีให้ชาวบ้านเอาไปชำ แจกให้กล้าหนึ่งเอามาคืน สองกล้าเพราะช่าง่าย เดี่ยวนี้มีหัวตำบล โครงการของเรา คือ โครงการปลอดความดันโลหิต ปลอด เบาหวาน สิ่งนี้ต้องทำให้ได้

ให้คะแนน แปรเป็นความรัก และคุณภาพชีวิตที่ดี เนื่องจากชีวิตที่ดีโดยคุณภาพและ หาเข้ากินค่าของชาวบ้าน ผมประชุมกับท่านนายก อบต.ทั้งเข้าและกลางคืน ไปแนะนำแล้วก็ ไม่ได้ทำ ชาวบ้านเขาไม่มีเวลา เขาต้องไปทำมาหากิน เราก็ออกอุบายใหม่ เอาแนวคิดของครูใหญ่ ที่เกาหลีสมา โดยการเลี้ยงไก่ที่โรงเรียนแล้วขยายพันธุ์ให้มากๆ ครูก็เอาลูกไก่ให้เด็กไปเลี้ยงที่บ้านคนละคู่ และบอกเด็กว่าต่อไปครูจะไปให้คะแนนที่บ้าน ถ้าไก่ตายครูจะหักคะแนน ถ้าไก่มี เยอะก็จะให้คะแนนตามจำนวนไก่ พ่อแม่ก็กลัวลูกจะไม่ได้คะแนน ต้องช่วยลูกเลี้ยงไก่ เลี้ยงไป เลี้ยงมาไก่เต็มบ้าน จึงเรียกว่า “หมู่บ้านไก่” เมื่อเลี้ยงไก่ได้ก็ใช้วิธีอื่นอีก เช่น หมูหลุม เลี้ยงที่ โรงเรียนเลี้ยงได้ แต่ที่บ้านยังไม่มีการนำไปเลี้ยงที่บ้าน เลี้ยงที่บ้านก็ขยายไปอีก ต่อไปเรียกตำบล หมูหลุม ตำบลจิ้งหรีด ตำบลปลา เป็นต้น วิธีนี้ทำให้พ่อแม่ของเขามีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีเงินใช้

ปลูกต้นไม้แห่งชีวิต ต้นไม้ประจำตระกูล ที่หมู่บ้านจะมีเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 มอบหมายภารกิจประจำ คือ ต้องไปช่วยกันปลูกต้นไม้คนละต้น แล้วรักษาให้ดี ถ้าต้นไม้ตายจะหักคะแนนจากชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ต้นไม้ก็โต และจากประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 ต้นไม้ก็โต มีการเขียนชื่อติดป้ายสลักอย่างดี หลังจากเรียนจบกลับมาโรงเรียนก็มีความภาคภูมิใจเรื่องนี้สำคัญเพราะทำให้เด็กรู้จักรักต้นไม้ คนที่มีฐานะในตระกูลใหญ่ๆ ท่านมีเงินเป็นสิบเป็นร้อยล้าน แต่ขอท่านต้นละ 750 บาท หรือ 1,000 บาท เราจะให้ชาวบ้านปลูกและดูแลให้ ท่านจะเอา 10 ต้น 20 ต้น หรือ 100 ต้น ปานี้เป็นป่าของท่าน ต้นไม้ประจำตระกูล สมมตินามสกุลพรหมมา ต้นไม้ประจำตระกูลพรหมมา ท่านก็มีความรู้สึกว่าได้ช่วยชาติ มีที่ตระกูล ตระกูลไหนอยากทำมาเลย ผมทำให้ ชาวบ้านก็มีรายได้ สมมติว่าให้ดูแล 5 ปี จ่ายไป 1,000 บาท ปีหนึ่งจ่ายให้แก่ 200 บาทเข้าบัญชีให้ต้นหนึ่ง 200 บาท แล้วปีหน้าก็ให้ 200 บาทเป็นเวลาติดต่อกัน 5 ปี ป่าก็จะเป็นป่าที่สมบูรณ์ ชาวบ้านก็ดูแลต้นไม้ดีมาก

ให้การท่องเที่ยวพัฒนาคน มีหมู่บ้านหนึ่งชื่อ “หมู่บ้านห้วยน้ำเย็น” บ้านนี้ดูแลต้นไม้และกระรอกจึงเรียกบ้านนี้ว่า “บ้านกระรอก” อยากเห็นกระรอกไปบ้านนี้เช้าๆ ไปดูได้เลยเวลา 06.00-07.00 น. กระรอกเต็มหลังบ้าน อนุรักษ์กระรอก ถ้าป่าอยู่กระรอกอยู่ ถ้าป่าไม่อยู่กระรอกตาย เขาก็จะดูแลป่าเพื่อรักษากระรอก ทำไม่ถึงรักษากระรอกเพราะถ้ามีคนมาเที่ยวหมู่บ้านเราจะเก็บเงินนำมาเป็นค่าบำรุงหมู่บ้าน ชาวบ้านก็มีรายได้จากการขายของ จากการแสดง จากการนวด จากการทำอาหารประจำเผ่าให้ทาน ชาวบ้านดีใจมาก มีคนมาเที่ยวบ้านก็มีกำลังใจ พอมีคนมาเที่ยวเยอะ เด็กๆ จะเป็นมัคคุเทศก์ จะเป็นผู้นำเสนอเอง เป็นคนพูดและทำให้ดู ทำให้เกิดการพัฒนาตัวเองโดยอัตโนมัติ การท่องเที่ยวดีๆ อย่างนี้เชิญที่ อบต.บ้านแซว ท่านอยากจะไปดูงาน มีเรื่องท่องเที่ยวที่เลาะลำน้ำโขง มีการแสดง

ที่ตำบลบ้านแซวมีหมู่บ้านที่จัดการขยะ ท่านอยู่ในเมืองมีงบประมาณ 400-500 ล้านบาท หรือ 1,000 ล้านบาทในการจัดการขยะ แต่ที่บ้านแซวมีงบประมาณไม่มาก เพราะถนนยังต้องทำการศึกษาต้องทำ คุณภาพชีวิตต้องทำ เราจะทำอย่างไรให้หมู่บ้านเป็นคนจัดการขยะเอง สอนเขาว่าถ้าเป็นขยะที่ย่อยได้ให้ทำปุ๋ยและใส่ต้นไม้ ขยะที่เป็นพลาสติกแล้วนำมาขาย ต้องขอบคุณเจ้าหน้าที่สิ่งแวดล้อมที่ช่วยแนะนำ เดียวนี้มีหมู่บ้านที่ไม่ต้องใช้รถขยะ ดูแลกันเอง ผมคิดว่าอีก 2-3 ปี ทุกหมู่บ้านใน อบต.บ้านแซวจะจัดการขยะเอง แยกขยะเองโดยไม่ต้องเอาขยะมารวมกัน และไม่ต้องเสียเงินค่าซื้อรถขยะ ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการจ้างคนขนขยะ ผมไม่เชื่อว่าชาวบ้านเขาจะทำได้จริงๆ แต่เมื่อทำแล้วทำได้สบายมาก และมีคณะที่เข้ามาศึกษาดูงานเป็นจำนวนมาก เช่น ประเทศสวีเดนมาศึกษาดูงาน ซึ่งไม่กี่วันมานี้เจ้าหญิงสวีเดนก็เสด็จแวะมาเยี่ยมที่ อบต.บ้านแซว เพราะเราทำ 5 ส. สะอาด ท่านก็พัก เข้าห้องน้ำที่นั่น และประเทศเวียดนามมาศึกษาดูงานเรื่องป่าชุมชน

การศึกษาเพื่อท้องถิ่น...ทำให้เกิดความรู้สึกสำนึกรักบ้านเกิด ที่ อบต.บ้านแซว ผมอยากบอกว่า ทุกวันนี้เหลือแต่เด็กกับผู้เฒ่าที่อยู่ในหมู่บ้าน คนวัยทำงานหายหมด ถามว่าการศึกษาทุกวันนี้เป็นการศึกษาเพื่อท้องถิ่นหรือเพื่อท้องถิ่นกันแน่ ผมได้สนับสนุนน้องๆ ให้ใส่ผ้าขาวม้ามา เพราะอยากจะให้น้องๆ มีความภูมิใจ และขายได้ฝืนละ 100-120 บาท เรามีธนาคารความดี มีการเบิกจ่ายดอกเบี้ยด้วย

ทุกวันนี้ถ้าใจไม่รักก็อยู่ไม่ได้ สิ่งที่เราทำ ทำด้วยหัวใจ ทำเพื่อในหลวง เพื่อทดแทนบุญคุณของแผ่นดิน เราในฐานะข้าราชการใต้เบื้องพระยุคลบาทของพระองค์ก็จะขอเดินตามรอยเบื้องพระยุคลบาท ทำแล้วมีความสุข ไม่ได้เงินไม่เป็นไร มีความสุขในชีวิต สุดท้ายผมอยากฝากว่า

<i>มากวิษระมากด้วย</i>	<i>พระเมตตา</i>
<i>ทรงดับทุกข์ประชา</i>	<i>ทั่วถ้วน</i>
<i>เวลาส่วนพระองค์หา</i>	<i>ยากยิ่ง</i>
<i>อุทิศถวายราษฎร์ล้วน</i>	<i>เช่นนี้แนวนมา</i>

รองศาสตราจารย์ ดร.สنانจิตร์ สุคนธ์ทรัพย์ (ผู้ดำเนินรายการ) :

ตอนขึ้นเวทีท่านปลัดทำดิฉันใจเสีย เพราะบอกว่าไม่เคยพูด พอมาถึงตรงนี้ท้ายที่สุดเป็นอย่างไร เราคงเริ่มเห็นภาพชัดเจนของคำตอบที่บอกว่า อปท.จัดการศึกษาเพื่ออะไร เราเห็นภาพของเมืองใหญ่แบบภูเก็ตที่เหมือนกับเป็นเมืองนานาชาติ เพราะมีการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียนเช่นเดียวกัน แต่ตรงนั้นเหมือนกับจุดมุ่งหมายมุ่งไปสู่การแข่งขันได้ในระดับโลก แล้วเราก็เห็นอีกชุมชนหนึ่ง ถ้ามว่า อปท.จัดการศึกษาเพื่ออะไร ก็เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตเหมือนกัน ทั้งของผู้เรียน ทั้งของชุมชน และในการจัดได้ยึดหลักคำสอนของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวท้ายที่สุดแม้แต่อปต. ซึ่งอยู่ห่างไกลชุมชนมากก็สามารถประสบความสำเร็จ ในลักษณะที่เป็นแหล่งเรียนรู้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ตรงนี้คงเป็นกำลังใจให้เรา ไม่สำคัญว่าพื้นที่ขนาดเล็กใหญ่ หรือพื้นที่ที่ตั้งในเมืองหรือนอกเมือง แต่ขึ้นอยู่กับความตั้งใจ ความจริงใจในการที่จะพัฒนา เราลองเปลี่ยนฉากไปที่ อปท.ในจังหวัดนครราชสีมา เป็น อปท.ที่รับโอนโรงเรียนมากที่สุด และโดยพื้นที่ดำเนินการก็จะครอบคลุมพื้นที่ทั้งจังหวัด ซึ่ง อบจ.นครราชสีมามีบทเรียน ที่จะมาแบ่งปันกับเราในเรื่องทิศทางหรือยุทธศาสตร์ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จขอเรียนเชิญท่านอาจารย์เจริญ ปุสุรินทร์คำ

นายเจริญ ปุสุรินทร์คำ (ที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา) :

ผมในนามของจังหวัดนครราชสีมาขอขอบคุณท่านผู้ดำเนินการอภิปรายวิทยากรทั้ง 2 ท่าน ท่านนายกเทศมนตรีนครภูเก็ต ซึ่งเป็นนักธุรกิจ นักการเมือง ท่านนำเสนอในแนวของท่านด้านธุรกิจอย่างน่าชื่นชม สำหรับจังหวัดเชียงรายซึ่งเป็นบ้านเกิดของผม ผมรู้สึกคิดถึงบ้านจริงๆ เมื่อท่านปลัดนำเสนอ ผมอยากกลับบ้านเหลือเกิน แต่มุมมองขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา คงไม่มีรูปให้ท่านดู มีแต่ตัวหนังสือ เพราะผมเป็นนักบริหารการศึกษา ในอดีตเป็นผู้บริหารการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการมาก่อน ผมจะพูดในแนวของการบริหารจัดการ การที่เราไปรับถ่ายโอนโรงเรียนจำนวนมากถึง 58 โรงเรียน ปัจจุบันมีครูประมาณ 1,590 คน มีนักเรียนประมาณ 370,000 คน เราได้ทำอะไรไปบ้าง เราได้เตรียมตัวอย่างไร และทำงานไปแล้วเกิดอะไรขึ้น และเราแก้ไขอย่างไร สิ่งที่ผมจะนำมาเรียนให้ท่านผู้เกียรติได้รับฟัง ท่านมีปัญหาเหมือนผมหรือไม่ ท่านแก้ปัญหาเหมือนผมหรือไม่ หรือท่านมีอะไรที่ดีชี้ช่องให้ผมนำไปทำให้เกิดผลในจังหวัดนครราชสีมา ผมก็ยินดี

วันนี้จะเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผมจะนำเสนอการจัดการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นจังหวัดใหญ่ มีพลเมืองประมาณ 2,600,000 คน และมีเขตการปกครองถึง 32 อำเภอ ความ

เป็นมาของการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา เราเริ่มจากกฎหมายได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดการศึกษาเมื่อผ่านการประเมินความพร้อมแล้ว การประเมินความพร้อมจะมีคณะกรรมการหลายฝ่าย ซึ่งจะประเมินความพร้อมของ อบจ. ว่ามีความพร้อมแค่ไหนที่จะรับถ่ายโอนภารกิจด้านการศึกษา เช่น ท่านมีรายได้เพียงพอในการจัดการศึกษาหรือไม่ ท่านมีบุคลากรที่จะรับโอนหรือไม่ ตลอดจนความสมัครใจ เมื่อผ่านขั้นตอนนี้แล้ว จะมีการเตรียมจัดตั้งองค์กรเพื่อทำหน้าที่บริหารจัดการศึกษาของ อบจ. นครราชสีมา คือ มีการจัดตั้งกองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในปี 2547 และในปี 2548 ได้รับโอนผู้บริหารการศึกษาจากกระทรวงศึกษาธิการคือ นายอาราม สุวรรณชัยรบ หลังจากนั้นจึงขอยื่นรับการประเมินความพร้อม เราได้คะแนนถึง 2.91 จากคะแนนเต็ม 3 ถ้าเป็นครูต้องให้ A+ เป็นเกียรตินิยม อันดับ 1 อบจ. นครราชสีมาจึงมีสิทธิที่จะจัดการศึกษาทุกระดับตามเกณฑ์ของกระทรวงศึกษาธิการ มีโรงเรียนถึง 101 โรง ที่ยื่นความจำนงจะโอนมาสังกัด อบจ. นครราชสีมา แต่เมื่อสำรวจความสมัครใจ โดยถามความสมัครใจครู ผู้บริหารโรงเรียน และกรรมการสถานศึกษา มีโรงเรียนที่สมัครใจ 67 โรง อบจ. รับโอนได้ 58 โรงเรียน ส่วนอีก 9 โรงเรียนติดเงื่อนไขเป็นโรงเรียนต้นแบบจึงไม่มีการถ่ายโอน

หลังจากถ่ายโอนแล้วจะมีเงื่อนไขที่จะต้องดำเนินการ เงื่อนไขที่สำคัญ 4 ประการ คือ 1) ต้องกระจายอำนาจให้สถานศึกษา ทั้งด้านการบริหารวิชาการ การบริหารบุคคล การบริหารงบประมาณ และการบริหารทั่วไป 2) ต้องจัดโครงสร้างองค์กรภายในรองรับการบริหารจัดการศึกษา จะต้องจัดให้มีกองหรือสำนัก มีบุคลากรพร้อมที่จะรองรับการบริหารจัดการศึกษา 3) ต้องมีคณะกรรมการที่ปรึกษาในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นที่มาจากหลายภาคส่วน อาจจะมีผู้ทรงคุณวุฒิ มีผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาการต่างๆ 4) ต้องมีการจัดระบบบริหารงานบุคคลเพื่อการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานเดียวกับระบบการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของรัฐ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับเงิน สวัสดิการ หรือในเรื่องอื่นๆ เช่น การเลื่อนวิทยฐานะ ความดีความชอบ เป็นต้น

นโยบายการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมาเป็นหนึ่งในนโยบาย 12 ข้อ แต่ผมไม่ได้นำมาเสนอให้ท่านรับฟังทั้งหมดเพราะจะเสียเวลามาก นโยบายของเราต้องการสนับสนุนการกระจายอำนาจตามภารกิจที่ทางราชการมอบให้ แต่การรับถ่ายโอนนั้นจะต้องเป็นไปโดยความสมัครใจ ขณะนี้เราได้รับโอนโรงเรียนมาแล้ว 58 โรง ในช่วงกลางปีงบประมาณเป็นปัญหาใหญ่มาก เพราะเงินงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมาจำนวน 1,500 ล้านบาท ถูกจัดเป็นข้อบัญญัติไว้แล้วว่าจะทำอะไร มีโครงการมากมาย ไม่ได้คิดถึงการรับถ่ายโอนโรงเรียนจำนวน 58 โรง มีการจัดตั้งงบประมาณไว้เพียงโรงเรียนเดียวคือ โรงเรียนบัวใหญ่ ซึ่งรับโอนมาเมื่อปี 2549 จำนวน 28 ล้านบาทเศษ ท่านคิดว่า 58 โรงเรียนผมต้องหาเงินจำนวนเท่าไร นี่คือปัญหา

ปัจจุบันองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมาได้เตรียมงบประมาณไว้สำหรับการจัดการศึกษาจำนวน 845 ล้านบาท คิดเป็น 22.70% ของงบประมาณทั้งหมด โดยจัดทำเป็นแผน 3 ปี เรียบร้อยแล้ว ซึ่งมากที่สุดนโยบาย 12 ข้อ ท่านจะเอาตัวอย่างก็ได้ เพราะการศึกษาจะได้เจริญไปทั่วทุกแห่งในประเทศไทย แต่ผมเชื่อว่างบประมาณ 845 ล้านบาท คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) หรือกระทรวงศึกษาธิการ คงไม่ปล่อยให้เราโดดเดี่ยวในการหางบประมาณ คงจะสนับสนุนเราพอสมควร เราตั้งความหวังไว้ก่อน หากมีโอกาสประชุมก็ของงบประมาณท่านอีก เพราะเรามีความตั้งใจจริงที่จะพัฒนาการศึกษาของจังหวัด ตั้งงบประมาณไว้ 845 ล้านบาท ในเวลา 3 ปี ไม่ทราบจะพอหรือไม่

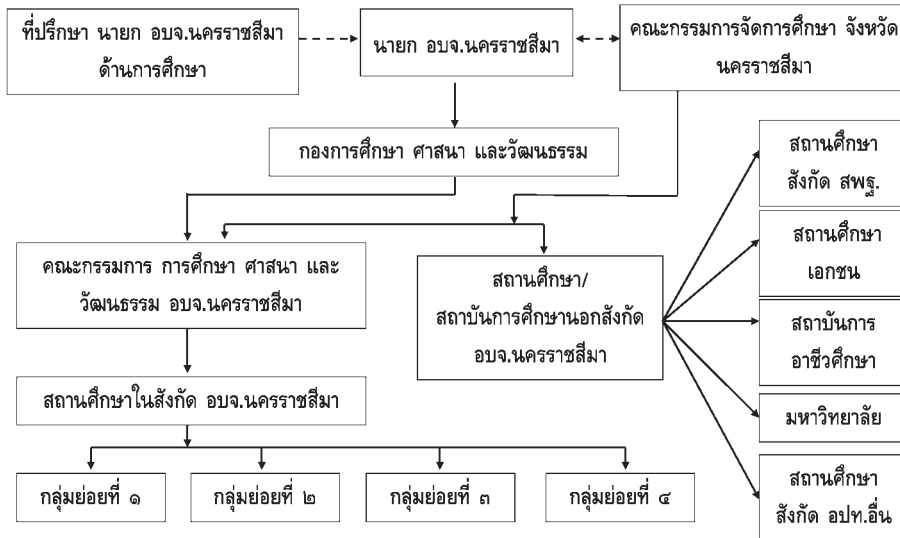
อุดมการณ์ในการจัดการศึกษา อบจ.นครราชสีมามีการร่างอุดมการณ์ในการจัดการศึกษาดังนี้ “จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเยาวชนไทยทุกคนในจังหวัดนครราชสีมา ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทั้งในฐานะที่เป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก เพื่อเป็นรากฐานที่พอเพียงสำหรับการใฝ่รู้ใฝ่เรียนตลอดชีวิต ทั้งเพื่อการพัฒนาหน้าที่การงานและการพัฒนาคุณภาพชีวิตส่วนตนและครอบครัวและเป็นรากฐานที่แข็งแกร่งสำหรับสร้างสรรค์สังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาประเทศให้ยั่งยืนในอนาคต”

หลักการสำคัญในการจัดการศึกษา อบจ.นครราชสีมาหลักการสำคัญ 5 ข้อ คือ

- 1) การพัฒนาผู้เรียนอย่างครบถ้วน สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา 2) เพื่อความเป็นไทย มีความรักและภาคภูมิใจในท้องถิ่นและประเทศชาติ มีความรู้และทักษะพื้นฐาน เป็นคนดีของสังคม 3) หลักการแห่งความเสมอภาค 4) หลักการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างเอกลักษณ์ ศักดิ์ศรี และตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น ไม่ต้องกลัวว่าสอนเขาแล้วเขาจะไปอยู่ที่อื่น เรามีวิธีการที่ทำให้เขาอยู่กับเรา เช่น การศึกษาต่อยอด เราคิดโครงการสร้างเด็กที่จบจากเราในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 แล้วมีทุนให้ศึกษาต่อ ไม่ว่าจะเป็นแพทย์หรือพยาบาล เราทำ MOU กับมหาวิทยาลัยสุรนารี วิทยาลัยพยาบาล และมหาวิทยาลัยอีก 2-3 แห่งในเขตพื้นที่ของ อบจ. เด็กเหล่านี้กลับมาต้องเข้าไปทำงานในพื้นที่ ปัญหาขาดแคลนแพทย์และพยาบาลจะหมดไป แม้กระทั่งวิศวกรที่ทำงานในโรงงานต่างๆ ในพื้นที่ 5) หลักความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรฐานการศึกษาของชาติ และความสัมพันธเชื่อมโยงกับมาตรฐานการอาชีวศึกษาและมาตรฐานการอุดมศึกษา

โครงสร้างการจัดการศึกษาของ อบจ.นครราชสีมา

จังหวัดนครราชสีมาเป็นจังหวัดใหญ่ ถ้าเราไม่วางกรอบให้รัดกุมจะเกิดปัญหามาก เรา มีการตั้งบอร์ดขึ้น 3 บอร์ด คือ 1) คณะกรรมการจัดการศึกษาจังหวัดนครราชสีมา เพื่อให้คำแนะนำ ช่วยบังคับบัญชา ชี้แนะ เจรจา โดยได้เชิญผู้ว่าราชการจังหวัดมาเป็นประธาน มีคณะกรรมการ อีก 19 ท่าน ผมเป็นเลขานุการในคณะกรรมการชุดนี้ 2) ที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วน จังหวัดนครราชสีมาด้านการศึกษา ที่ปรึกษาจะเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาการศึกษาที่อยู่ใน องค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้แนวคิดและวางทิศทางการศึกษา จัดยุทธศาสตร์ โครงสร้าง แผนการสอน เชิญท่านเหล่านี้มาช่วยคิด และ 3) คณะกรรมการการศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรมองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งจะนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ การติดตาม และประเมินผลเป็นของคณะกรรมการชุดนี้ ประกอบด้วย บุคลากรด้านการบริหารการศึกษา เช่น ผู้อำนวยการกอง ต้องดูแลในเรื่องนี้

คณะกรรมการจัดการศึกษาจังหวัดนครราชสีมา มีคณะที่ปรึกษา 3 ท่าน คือ 1) รศ.วุฒิสาร ตันไชย ผมเชิญระดับนี้มา ท่านเป็นคนนครราชสีมา เป็นผู้เกี่ยวข้องกับภาระจ่าย อำนาจ เป็นกำลังสำคัญที่ชาวนครราชสีมาขอพึ่ง 2) ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ เขตตรวจราชการที่ 13 และ 3) ผู้แทนกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น คณะกรรมการฯ ชุดนี้ จะมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน มีรองประธาน 4 ท่าน และนายกองค์การบริหารส่วน จังหวัดนครราชสีมาเป็นรองประธานคนหนึ่ง ส่วนกรรมการ จะประกอบด้วย ผู้อำนวยการ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาจากทุกเขต ปลัดอบจ. ผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้แทนสถานศึกษาของทุกระดับและประเภท ที่ปรึกษานายก อบจ. นักการศึกษา ผู้แทนภาคเอกชน ผู้แทนหอการค้า ผู้แทนสภาอุตสาหกรรม ท่านเหล่านี้ถือเป็นบุคคลสำคัญ มีหน้าที่ความรับผิดชอบ 6 ประการ คือ 1) กำหนดนโยบายการจัดการศึกษาให้ครอบคลุมกลุ่มอายุและพื้นที่จังหวัด ดูแลการศึกษาในภาพรวมทั้งหมดของนครราชสีมา 2) ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาทุกระบบ ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาชาติ และมาตรฐานของ สมศ. 3) ประสานงานกับหน่วยงานอื่นเพื่อนำทรัพยากรมาสนับสนุนการจัดการศึกษา ให้มีความทัดเทียมและเป็นธรรมทั่วทั้งจังหวัด 4) สร้างความสมานฉันท์ในระบบการศึกษาของจังหวัด ให้เกิดการเกื้อหนุนและเชื่อมโยงระบบการศึกษา มีความต่อเนื่อง และสามัคคีในทุกระดับ 5) ให้ข้อคิดเห็นและร่วมแก้ปัญหาอุปสรรคด้านการจัดการศึกษาของจังหวัด ทั้งบุคลากร งบประมาณ ทรัพยากร วิชาการ เป็นต้น

เมื่อเกิดปัญหาคณะกรรมการชุดนี้จะช่วยแก้ปัญหาทันที และสำเร็จในวันรุ่งขึ้น ถ้าท่านมีคณะกรรมการชุดนี้เป็นกระดาก้างและช่วยให้ทำงานได้สะดวกมาก ถ้าเกิดปัญหาที่เขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานหรือองค์กรใดก็จะแก้ปัญหาให้ได้ ปัญหานั้นไม่ได้ร้ายแรง เป็นปัญหาการปฏิบัติที่ถูกต้อง ตามระเบียบเหมือนกันทั้งสองฝ่าย แต่ไม่ได้มาคุยกันก่อน ตัวอย่างเช่น ครูที่ไม่สมควรใจโอนจำนวนหนึ่งโดยอำนาจแล้วสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีอำนาจที่จะสั่งให้เขาไปบางโรงเรียนมีครู 14 คน ไป 7 คน แล้วจะอย่างไร เกิดปัญหาว่านายร้องเรียนกันใหญ่ มีหนังสือของ สพฐ. ลงวันที่ 14 สิงหาคม 2550 บอกว่าให้ชะลอไว้ก่อน 1 ปี หรือ 1 เทอม ถ้าไม่เรียบร้อย แต่จะสวนทางกันในทางปฏิบัติ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่สั่ง ผมไม่มีสิทธิ์ที่จะยื้อเขากลับมา ในทางปฏิบัติเมื่อเห็นหนังสือฉบับนี้ก็ได้แบ่งให้ท่านตามความจำเป็น ขอไว้สักหน่อยบางโรงเรียนไป 14 คน เราขอไว้ 10 คนให้ไป 4 คน เพื่อแก้ปัญหา ซึ่งท่านจะไปใช้ในโรงเรียนขยายโอกาสหรือโรงเรียนที่ตั้งขึ้นใหม่ เราจะหารือกันในคณะกรรมการชุดนี้และแก้ปัญหาได้ทันทีต่อไปถ้าเกิดปัญหาเราต้องให้คณะกรรมการชุดนี้ช่วยเป็นตราয়งให้ ซึ่งได้ผล

ที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ด้านการศึกษา ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีหน้าที่ความรับผิดชอบ คือ 1) ให้คำปรึกษาด้านการจัดการศึกษาต่อผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงานในด้านต่างๆ เต็มพื้นที่ของจังหวัด 2) ให้ข้อเสนอแนะการนำนโยบายด้านการศึกษาไปสู่ยุทธศาสตร์และแผนงานของ อบจ. 3) ช่วยสะท้อนความคิดเห็นจากประชาชนในเรื่องการศึกษาต่อ อบจ. และ 4) อื่นๆ ตามที่คณะปรึกษาเห็นควรแนะนำ ซึ่งมีการประชุมขอความคิดเห็นจากท่าน บางท่านเกษียณแล้ว เราไปขอร้องท่านให้มาเป็นที่ปรึกษา ท่านเหล่านี้ก็ยินดี เราจัดทำแผนปฏิบัติการ ร่างยุทธศาสตร์ ร่างแผนฯ สำเร็จเพราะแนวคิดของท่านทั้งหลายที่ให้มา ตรงกับวัตถุประสงค์ เป้าประสงค์ นโยบายที่ท่านนายกฯ กำหนดไว้หรือไม่ ถ้าตรงสามารถใส่ได้เลย ในการจัดทำแผนนั้นผู้ทรงคุณวุฒิเป็นคนที่สำคัญ และนำไปสู่การปฏิบัติ

คณะกรรมการการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา

ซึ่งมีนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมาเป็นประธาน มีผู้อำนวยการกองการศึกษา เป็นเลขาธิการ กรรมการจะประกอบด้วยข้าราชการใน อบจ. และประธานกลุ่มโรงเรียน โรงเรียนในสังกัด อบจ. 58 โรง จะแบ่งเป็น 4 กลุ่ม แยกตามพื้นที่อาณาเขตที่ใกล้เคียงกัน กลุ่มละ 7-10 โรง มีประธานกลุ่ม รองประธานกลุ่ม และเลขาธิการ ในการจัดประชุมหารือจะมีการเชิญกลุ่มเหล่านี้มาอาจจะเชิญ 8 คน ไม่ต้องเชิญมาทั้ง 58 โรงเรียน คณะกรรมการชุดนี้จะมีหน้าที่ความรับผิดชอบคือ 1) พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาการศึกษา 2) พิจารณาและให้ความเห็นชอบแผนดำเนินงานประจำปีของกองการศึกษาฯ 3) กำกับ ดูแล ติดตามการปฏิบัติงานตามแผนของกองการศึกษาฯ และสถานศึกษา 4) พิจารณาและให้ความเห็นชอบการจัดตั้งและการจัดสรรงบประมาณประจำปีของกองการศึกษาฯ 5) พิจารณาและให้ความเห็นชอบแผนการรับนักเรียน การขยายชั้นเรียนของสถานศึกษาในสังกัด 6) พิจารณาและให้ความเห็นชอบแผนอัตรากำลัง และแผนพัฒนาบุคลากรของกองการศึกษาฯ กลุ่มโรงเรียน และสถานศึกษา 7) กำกับ ดูแล ติดตาม ประเมินผลการจัดการศึกษาของกองการศึกษาฯ และสถานศึกษาในสังกัด 8) พิจารณาและให้ความเห็นชอบการจัดตั้งโรงเรียนลักษณะพิเศษ เช่น โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา โรงเรียนส่งเสริมความสามารถเฉพาะทาง เฉพาะวิชา และการเปิดสอนหลักสูตรพิเศษนอกเหนือจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งท่านนายกฯ บอกว่าต้องมีโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาของ อบจ. ให้ได้ มีผู้เสนอมาขอเป็นเจ้าภาพจัดคือ มีโรงเรียนใน อบจ. อาจหาญที่จะเป็นโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา และเป็นโรงเรียนต้นแบบด้วย คิดว่าเร็วๆ นี้ ท่านจะเห็นภาพโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาเกิดขึ้นในจังหวัดนครราชสีมา และโรงเรียนสาธิต เรามีโครงการเรียบร้อยแล้ว 9) พิจารณาเสนอข้อมูลประกอบการพิจารณาความดีความชอบของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนในสังกัด

การดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนสถานศึกษา ปัจจุบัน อบจ.นครราชสีมาได้จัดสรรงบประมาณสนับสนุนค่าใช้จ่ายการศึกษา 30 ล้านบาท ระยะเวลาที่พยายามไปดูงบประมาณที่ผ่านข้อบัญญัติแล้วว่าโครงการใดชะลอได้บ้างก็ไปออนไลน์ เพราะนโยบายนายกฯ ไม่ต้องการให้ยุบเพราะเป็นเหมือนการทุบหม้อข้าว เราพยายามไม่ทำอย่างนั้น จะออนไลน์ไว้ก่อน เพื่อมาทำปัญหาเร่งด่วน คือ เราต้องจัดการศึกษาให้ดีขึ้น คือ มีการแจกเสื้อผ้า ชุดนักเรียน ชุดกีฬา ให้ค่ารถ ค่าอาหาร ต่อไปอาจแจกกระเป๋าเป้ ขอฝากท่านคณะกรรมการการกระจายอำนาจฯ ด้วย ถ้าจะบัญญัติไว้ในงบประมาณ ไม่ทราบเป็นหน้าที่ของใคร เดียวนี้เขามีเป้กันแล้ว ก็ใส่คำว่าเป้หรือกระเป๋าด้วย เพราะไม่กล้าซื้อกัน ซื้อแต่ชุดนักเรียน ผมขอหารือท่านด้วย อบจ.นครราชสีมาได้งบประมาณสนับสนุนในการจัดสร้างอาคาร ที่ดิน สิ่งก่อสร้างจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจำนวน 81 ล้านบาท ซึ่งได้เปิดประมูลไปแล้ว ครั้งแรกไม่มีใครยื่นซอง เพราะเหล็กขึ้นราคาจาก 60 บาท เป็น 120 บาท ทราบดีขึ้น หินก็ขึ้น อะไรรู้ขึ้น ค่าแรงก็ขึ้น ก็ต้องประมูลครั้งที่สอง ถ้าไม่ผ่าน

ประมุขหรือไม่มีใครยื่นซองครั้งที่สอง ก็ต้องหาวิธีอื่น จะต้องทำให้ได้ทั้งการก่อสร้างอาคารซ่อมแซม สร้างห้องน้ำ สร้างอาคารอเนกประสงค์ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นบอกว่าถ้าไม่ทำอะไรงบประมาณคืน มีการจัดงบประมาณจำนวน 1.2 ล้านบาทสำหรับจัดอบรมพัฒนาครูที่รับถ่ายโอน จำนวน 300 คน จัดเป็น 6 รุ่นๆ ละ 50 คน และมีการประชุมอบรมครูเพื่อทำวิทยฐานะ 513 คน ซึ่งผ่านมาแล้ว

การพัฒนาสถานศึกษาในวาระเร่งด่วน ภารกิจเร่งด่วนขณะนี้ มี 4 เรื่อง คือ 1) การปรับปรุงพัฒนาด้านศักยภาพของโรงเรียนโดยด่วน เพื่อให้เห็นการเปลี่ยนแปลง และเป็น การเสริมสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน 2) การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อรองรับการปฏิรูปครูของท้องถิ่นให้เข้าสู่การเป็นครูมืออาชีพและมีวิทยฐานะสูงขึ้น ปัญหาขณะนี้ คือ มีครูในจังหวัดนครราชสีมาจำนวนมากที่มีการประเมินวิทยฐานะมาแล้ว ซึ่งได้ส่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไปแล้ว หลังจากที่ภารกิจถูกถ่ายโอนมา เขาก็นำกลับมาส่งให้ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ขอความกรุณาเร่งให้ด้วย มีหลายคนที่มาถามว่าจะได้เมื่อใด เมื่อไหร่จะรู้ข่าว ครูเสียผลประโยชน์ กองจะเอาเงินที่ไหนมาชดเชย ถ้าจะให้เขาทำใหม่ 3) การพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา 4) การพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) รวมทั้งสื่อเทคโนโลยีด้านการจัดการเรียนการสอน เช่น E-learning หรือ E-library เป็นต้น

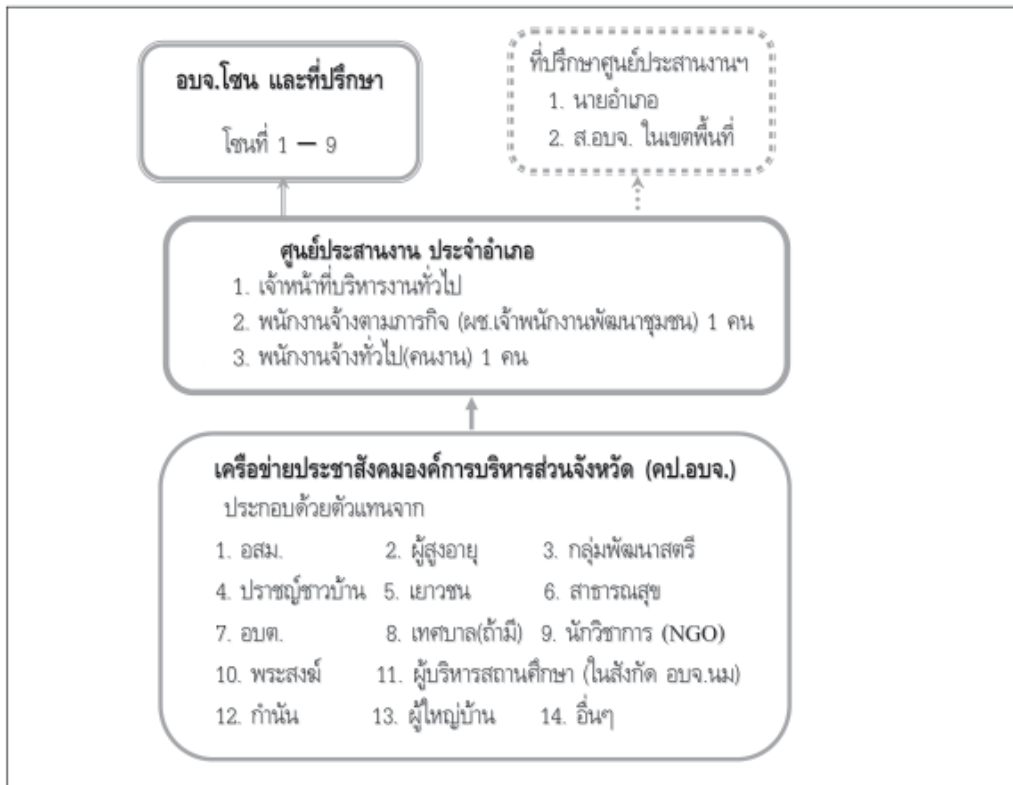
การจัดการศึกษาในอนาคต ได้แก่ 1) การส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาให้แก่แก่นักเรียนในท้องถิ่น เช่น การจัดทุนการศึกษา การจัดโควตาศึกษาต่อคณะแพทยศาสตร์ เป็นต้น 2) การพัฒนาครู ให้เป็นมืออาชีพ เราต้องเน้นครูมืออาชีพ เพราะครูเดี๋ยวนี้ไม่ได้เป็นครูโดยจิตวิญญาณ แต่เป็นครูธุรกิจ เป็นครู Amway เป็นครูประกันชีวิต ผมเป็นครูตั้งแต่ก้าวแรกที่มาเรียนหนังสือ เพราะฉะนั้นผมจึงเห็นว่าการเป็นครูสมัยก่อนกับสมัยนี้ต่างกันมาก ท่านคงจำลักษณะเด่นของครูท่านในอดีตได้ว่าเป็นครูที่รักเด็ก เสียสละจริงๆ เป็นครูที่มีความจงรักภักดีต่อองค์กรจริงๆ ผมได้เห็นข้อเขียนจากผู้รู้คนหนึ่งว่า ทำไมวันครูของคนไทยเจียบเจียบไม่ครึกครื้น ไม่เหมือนประเทศเวียดนามที่วันครูดอกไม้หายไปจากตลาดอย่างรวดเร็ว เพราะเขาซื้อดอกไม้ไปบูชาครู ประเทศไทยวันที่ดอกไม้แพงที่สุดคือวันวาเลนไทน์ วันครูจะเป็นเช่นนั้นหรือไม่ อยู่ที่ครูจะเป็นอย่างไร 3) การพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานชาติและท้องถิ่น 4) จัดโรงเรียนต้นแบบ เช่น โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา โรงเรียนด้านภาษา โรงเรียนด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ โรงเรียนวิถิพุทธ เป็นต้น ถ้าท่านไม่ยอมให้คนเรียนที่เราแล้วไปที่อื่น ท่านให้ทุนก็ได้ แล้วเขาจะกลับมาทำงานที่บ้านท่าน โดยมีข้อผูกมัดไว้

ปัญหาอุปสรรค อบจ.นครราชสีมามีปัญหาอุปสรรค คือ 1) แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับบุคลากรที่ไม่สมัครใจโอน และแนวปฏิบัติด้านบุคลากรของ สพฐ. (ลงวันที่ 14 สิงหาคม 2550) ผมอาศัยบารมีของคณะกรรมการจัดการศึกษาระดับจังหวัดมาช่วยชี้แนะ แต่ไม่ต้องให้อยู่ถึง 1 ปี กับอีก 1 เทอม ผมทราบข่าวดีจากอาจารย์อุดม และอาจารย์สุปราณี จันทร์ตวันวงศ์ จาก

สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจฯ ไปเยี่ยมที่คลินิกเซนเตอร์ ท่านบอกว่าจะได้อัตราเร็วๆ นี้ อาจจะสิ้นเดือนนี้ เราดีใจมาก เราจะดำเนินการอย่างช้าอีก 2 เดือน ผมบอกครูที่มีปัญหาว่าเดือนพฤศจิกายน แต่ถ้าผิดคำพูด อบจ.จะหาเงินมาจ้างครูเฉพาะกิจ เป็นความหวังที่น่าชื่นชมในการจัดหาอัตราที่จะไปทดแทนให้ 2) แนวทางปฏิบัติด้านขวัญกำลังใจสำหรับครูสมัครใจถ่ายโอน เช่น การพิจารณาความดีความชอบ การประเมินเลื่อนวิทยฐานะ การเบิกจ่ายเงินเดือนและสวัสดิการ เป็นต้น จะเห็นว่าหน่วยงานด้านสาธารณสุขนั้นจะมีเบี้ยกันดาร ในอนาคตไม่ทราบว่ากรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจะมีให้หรือไม่ ที่จะให้เบี้ยกันดารครู ถ้าอยู่เวรครึ่งหนึ่งได้เงิน 2 เท่า 3) การสนับสนุนงบประมาณจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นในหมวดเงินอุดหนุน ปัญหาคือ ถ้าสามารถระบุเป็นเงินอุดหนุนเฉพาะกิจที่กำหนดรายการชัดเจนเพื่อการจัดการศึกษา เพื่อจะได้นำมาใช้ให้ตรงกับวัตถุประสงค์จริง กองคลังที่รับเงินจะเอาไปทำอย่างอื่นไม่ได้ แต่ถ้าบอกเงินอุดหนุนองค์การบริหารส่วนจังหวัด กว่าจะได้มาก็ต้องยกแม่น้ำทั้งห้า

ปัจจัยส่งเสริมสู่ความสำเร็จ อบจ.นครราชสีมามีความคิดใหม่ คือ มีการจัดตั้งศูนย์ประสานงานองค์การบริหารส่วนจังหวัด (ประจำอำเภอ) เราจะแบ่งโซนของ อบจ.ขึ้นมา คณะผู้บริหารกับข้าราชการทั้งหลาย เราจะจัดเป็นกลุ่มที่จะไปเยี่ยมอำเภอต่างๆ แบ่งเป็น 9 โซน โซนละประมาณ 2-4 อำเภอ โดยมีเครือข่ายประชาสังคม อบจ. (คป.อบจ.) เป็นตัวแทนจากทุกภาคส่วน คือ อสม. ผู้สูงอายุ กลุ่มพัฒนาสตรี ปราชญ์ชาวบ้าน เยาวชน สาธารณสุข อบต. เทศบาล นักวิชาการ NGO พระสงฆ์ ผู้บริหารโรงเรียนในสังกัด กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อรับฟังปัญหา ประสานงานกับเครือข่ายในพื้นที่ ไปร่วมฟังความคิดเห็น ให้เขาเสนอปัญหาว่ามีปัญหาขัดข้องอะไร ต้องการอะไร ขณะเดียวกันเราก็ต้องการให้อำเภอต่างๆ ร่วมมือด้วย ได้แต่งตั้งนายอำเภอ และ สจ.ในเขตพื้นที่เป็นที่ปรึกษาศูนย์ประสานงานฯ มีศูนย์ของ สจ.ประจำทุกอำเภอ สร้างโดยงบประมาณของ อบจ. ศูนย์ละ 1,988,000 บาท ปัจจุบันเราจึงใช้ประโยชน์จากการมีศูนย์ประสานงานทั้งแนวตั้งและแนวราบ เพื่อนำข้อมูลไปจัดทำเป็นแผนชุมชน เป็นหน้าที่ของ อบจ.โซน สำหรับด้านการศึกษาได้เน้นให้ อบจ.โซน ต้องไปโรงเรียนด้วย

อำนาจหน้าที่ของ อปจ. โชน คือ

- ❖ เป็นผู้ประสานงานของ อบจ. นครราชสีมา ในเขตพื้นที่ที่ความรับผิดชอบ ปฏิบัติหน้าที่ตามขอบเขตอำนาจหน้าที่ที่สามารถกระทำได้โดยไม่ขัดต่อระเบียบ กฎหมาย หรือหนังสือสั่งการใดๆ ที่กำหนด ห้ามไว้
- ❖ จัดระบบการออกนิเทศ ตรวจสอบ ติดตามงานตามโชนที่รับผิดชอบ โดยออกนิเทศปีละ 2-4 ครั้ง และให้ทำพร้อมกันทุกโชน รวมทั้งให้กำหนดภารกิจที่จะทำการนิเทศเป็นการเฉพาะ นอกเหนือจากภารกิจร่วม อบจ. โชนได้ตามความเหมาะสม
- ❖ ออกไปปฏิบัติภารกิจร่วมกับศูนย์ประสานงาน อบจ. ประจำอำเภอที่รับผิดชอบ เช่น การจัดประชุมประชาคม การดำเนินงานตามโครงการ การร่วมกิจกรรมรณรงค์ต่างๆ การร่วมประชุมและจัดทำแผนพัฒนา อบจ. ประจำอำเภอ
- ❖ ปฏิบัติภารกิจที่ได้รับมอบหมายแทนนายก อบจ. นครราชสีมา เช่น การเป็นประธานในพิธีต่างๆ การร่วมงานกับส่วนราชการ องค์กรประชาชน การสอบสวนกรณีร้องทุกข์ ร้องเรียน และแก้ไขปัญหาต่างๆ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

❖ เสนอแนะแนวทางและคำปรึกษาแก่ นายก อบจ.นครราชสีมา และที่ประชุมคณะผู้บริหารในการปฏิบัติภารกิจของ อบจ.นครราชสีมา ตามโซนที่รับผิดชอบ เพื่อพัฒนาให้ อบจ.นครราชสีมาประสบผลสำเร็จยิ่งขึ้น

❖ งานอื่น ๆ ที่นายก อบจ.นครราชสีมา มอบหมาย

บทบาทและหน้าที่ของ คป.อบจ.

1. ประสานการดำเนินการตามนโยบาย นายก อบจ.นครราชสีมา กับส่วนราชการและองค์กรอื่น
2. เสนอแนะแผนพัฒนา กิจกรรมที่สอดคล้องกับนโยบายของ อบจ.นครราชสีมา
3. ประเมิน ตรวจสอบ แก้ไขปัญหา อุปสรรค การพัฒนา อบจ.นครราชสีมา
4. เป็นศูนย์ประสานงาน 3 พื้นที่ท้องถิ่น
5. ประสานการทำงานกับที่ปรึกษาวิชาการ ทั้ง 27 คณะ และกรรมการประจำโซน
6. สร้างเครือข่ายองค์กรประชาชน อบจ.นครราชสีมา
7. ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงาน กิจกรรม/โครงการของ อบจ.นครราชสีมาให้เครือข่ายและประชาชนได้รับทราบ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่จัดขึ้น

รองศาสตราจารย์ ดร.सनานจิตร สุคนธ์ทรัพย์ (ผู้ดำเนินรายการ) :

ตอนนี้คิดว่าความคิดเริ่มตกลึกมากขึ้น ไม่นานมานี้ช่วงทำวิจัยมีการทำ focus group และเสนอความคิดเกี่ยวกับคณะกรรมการการศึกษาระดับจังหวัดกับท้องถิ่น แต่ช่วงนั้นมีเสียงคัดค้านมากกว่าเสียงที่คิดว่าทำได้ ดีใจมากที่วันนี้มีตัวอย่างในเชิงรูปธรรมที่พิสูจน์ว่าทำได้ ความจริงไม่ยากขัดจังหวะท่านผู้นำเสนอความคิด แต่เราตกลงกันว่ามีการรอบสองสั้นๆ โดยในรอบสองเราถือว่าในช่วงเช้าเราได้ฟังเชิงกรอบความคิดในแง่ปรัชญา หลักบริหาร และหลักวิชาการว่าท้องถิ่นควรจะไปทิศทางไหนและอย่างไร สำหรับกลุ่มซึ่งนำเสนอเป็นกลุ่มที่ได้ผ่านประสบการณ์การทำงานสำเร็จมาในระดับหนึ่งแล้ว เราตกลงว่าให้แต่ละท่านนำเสนอสั้นๆ มาถึง ณ จุดนี้จะดูกรอบแนวคิดและดูประสบการณ์ที่ทำไปแล้ว ช่วยมองในภาพรวมว่า เป้าหมายกับยุทธศาสตร์ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจะเป็นอย่างไร และถ้าไปในทิศทางนั้นจะมีเงื่อนไขอะไรที่มีผลต่อความสำเร็จหรือไม่ ไม่ว่าจะเป็นเงื่อนไขในส่วนของ อปท. หรือเงื่อนไขที่เกี่ยวกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

นางสาวสมใจ สุวรรณศุภพนา (นายกเทศมนตรีนครภูเก็ต) :

จากการรับฟังประสบการณ์ด้านการศึกษาววันนี้ ดีใจที่ได้มุมมองที่จะเป็นตัวอย่างในการเพิ่มเติมการจัดการศึกษาในอนาคต ถ้าจะให้มองเป้าหมายการศึกษา ดิฉันมองว่าการศึกษาเป็นเรื่องจำเป็น การศึกษาเป็นเรื่องการสร้างคน ถ้าเราสร้างคนที่มีสุขภาพดี จิตใจดี การศึกษาดี ดิฉันเชื่อว่าเป็นอีกส่วนหนึ่งในการสร้างเมืองของเราให้น่าอยู่ มีงานทำ และมีสิ่งแวดล้อมที่ดี ในการจัดการศึกษาดิฉันเห็นด้วยกับที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ถ้าจะจัดการศึกษาส่วนกลางจะต้องไว้วางใจว่าท้องถิ่นทำได้ เพราะท้องถิ่นจะอยู่ใกล้คน และรู้ว่าจะจัดการศึกษาให้ลูกหลานเราอย่างไร แต่มุมมองของดิฉันในการจัดการศึกษาน่าจะเป็นลักษณะคล้ายๆ อบจ. ดิฉันคิดว่าหลักสูตรควรมีหลักสูตรเดียวกัน ไม่ว่าโรงเรียนนั้นจะอยู่สุดชายแดนหรือที่ใดของจังหวัด ถ้าจะเรียนภาษาอังกฤษมีหลักสูตรกลาง มีบอร์ดของการจัดการศึกษา ซึ่งในมุมมองของดิฉันควรจะเป็นลักษณะไตรภาคี ในส่วนของภาครัฐซึ่งอาจจะมีท่านผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน เพราะวันนี้ถึงกระจายอำนาจอย่างไร คนที่จะช่วยดึงพลังให้เข้ามารวมศูนย์ในการคิด คือ ผู้ว่าราชการจังหวัด และมีตัวแทนของท้องถิ่นทั้งหมด คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล สำหรับภาคเอกชนที่เป็นเครือข่ายที่ให้การสนับสนุน ทั้งในการให้แนวคิด กำลังทรัพย์ ส่วนนักวิชาการควรจะมีทั้งในส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรควรมีรูปแบบเดียวกัน ซึ่งแต่ละโรงเรียนอาจเพิ่มเติมได้ตามความต้องการของท้องถิ่น ท่านจะเพิ่มเติมภูมิปัญญาในเรื่องใดก็เติมในส่วนนั้นได้ และมีการประเมินผล

บอร์ดการบริหารที่เป็นไปลักษณะทางเดียวกัน ถ้าไม่มีอำนาจที่จะให้คุณให้โทษ ดิฉันคิดว่าขับเคลื่อนยาก บอร์ดนี้จะต้องมีการให้คุณให้โทษกับผู้ทำงาน ดิฉันคิดว่าคิดดี มีเครือข่ายดี เงินไม่มี ก็ลำบาก ค่อนข้างเห็นใจ ยกตัวอย่างเทศบาลนครภูเก็ตใดๆ คิดว่ามีเงิน แต่จริงๆ ไม่ใช่ ขึ้นอยู่ที่ใจว่า เราจะเลือกพัฒนาในเรื่องอะไร ถ้าคิดจะเอาเงินจากส่วนกลาง ยากมาก ต้องรื้อหมด ต้องเลิกคิด ท้องถิ่นจะทำอะไรต้องหางบประมาณเอง เทศบาลนครภูเก็ตต้องการเงินไปแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม ท่านให้เราไปเก็บค่าเหยียบแผ่นดิน ซึ่งดิฉันคิดว่าไม่ใช่ ท้องถิ่นและจังหวัดที่มีรายได้ส่งให้ส่วนกลางมากมาย ทั้งจากภาคเกษตรกรรม การท่องเที่ยว หรืออุตสาหกรรม ควรที่จะแบ่งจัดสรรรายได้ในส่วนนั้นให้กับท้องถิ่น ไม่ต้องเก็บจากส่วนกลางแล้วแบ่งมาให้เขา ซึ่งการของงบประมาณจะยากมาก จังหวัดภูเก็ตหางบประมาณได้เป็นแสนล้านบาท แต่จะทำงานเพื่อแก้ไขสิ่งแวดล้อมโดยใช้เงินเป็นพันล้านยังหางบประมาณไม่ได้ วันนี้ส่วนกลางต้องคิดใหม่ แบ่งเงินรายได้ที่ท้องถิ่นได้ก็เปอร์เซ็นต์แล้วให้ท้องถิ่นเขาบริหารจัดการเอง ท้องถิ่นมีปัญหอะไรให้นำเงินส่วนนั้นไปจัดการ ไม่มีใครรู้ปัญหาของท้องถิ่นเท่ากับคนท้องถิ่น วันนี้คนท้องถิ่นฉลาดอย่างไร คิดได้อย่างไร แต่ทำไม่ได้เพราะไม่มีงบประมาณ นี่เป็นส่วนหนึ่ง ซึ่งถ้าเราทำได้ ดิฉันคิดว่าการศึกษาไม่ว่าอยู่ที่ไหน ดังคำพูดของปลัดเศรษฐกิจดีที่ว่า “คิดดี มีงบประมาณการศึกษาไปได้ไกล”

“การมีส่วนร่วม” ตรงนี้สำคัญ ต้องพยายามดึงส่วนร่วมจากภาคประชาชนเข้ามาให้มาก และทำให้ประชาชนเห็นว่าการศึกษาคือเป็นเรื่องสำคัญ อย่าปล่อยให้การศึกษาเป็นเรื่องของภาคหนึ่งภาคใด ต้องให้คนมีจิตสำนึกว่าการศึกษาคือเป็นเรื่องใกล้ตัว การศึกษาเป็นเรื่องของลูกหลาน ถ้าทุกๆ คนมีความคิดเช่นนี้ ดิฉันคิดว่าไม่ว่าการเมืองจะแรงอย่างไร การศึกษาต้องมาอยู่ในระดับต้นๆ

นายเศรษฐศักดิ์ พรหมมา

(ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแซว จังหวัดเชียงราย) :

ในทัศนะของผมซึ่งอยู่ในชนบทห่างไกล การพัฒนาการศึกษาในวันนี้ ผมมองว่าชาวบ้านจะมีส่วนร่วมหรือครูเป็นคนที่สำคัญ ยกตัวอย่าง บนดอย ครูจากข้างล่างขึ้นไป สื่อภาษาไม่เข้าใจ ไม่เข้าใจวัฒนธรรม บางครั้งไปดูถูกชาวบ้าน ไม่สามารถสื่อความหมายได้ ในเรื่องภาษาในช่วงแรกๆ ที่ไปใหม่ๆ ผมก็ไม่เข้าใจ เขาพูดไม่ชัด ฉะนั้นครูที่เป็นคนในท้องถิ่นจะต้องคัดครูที่เป็นคนเก่ง คนดี มีเป้าหมายชัดเจน ทุกวันนี้ถามเด็กว่า โตขึ้นอยากจะเป็นอะไร ถ้าถามเด็กที่ชนบทจะบอกได้ 2 อย่าง คือ ครู และหมอ เพราะพวกเขาไม่เคยเห็นวิศวกร นักบิน หรือนักธุรกิจ เขาเคยเห็นแต่ครูกับหมอ เราจะทำอย่างไรเพื่อเปิดภาพออกมาให้เขาได้เห็นเป้าหมายชัด แต่เขาไม่รู้ว่าอยากเป็นอะไร เรื่องนี้สำคัญมากอีกเรื่องที่ผมอยากนำเสนอ คือ เราไปมองการศึกษาในเรื่องของเด็กๆ การสร้างคน แต่การศึกษาที่บ้าน 99% เป็นเกษตรกร ผมอยากให้มีสถาบันเกษตรกรที่เป็นของพี่น้องเกษตรกรจริงๆ เกษตรกรที่ปลูกข้าว ปลูกพืชต่างๆ ทุกวันนี้เมล็ดพันธุ์มาจากไหน เขาก็ซื้อมาจากบริษัท เอามาจากทางราชการ ข้าวพันธุ์ดีๆ มาจากบริษัท ซื้อมาแพงๆ ปลูกก็ไปซื้อมากระสอบละ 1,000 กว่าบาท ท้องถิ่นมีโอกาสที่จะทำได้หรือไม่ นื่องๆ ที่เป็นลูกชานามีโอกาสที่จะสอบเข้ามาหลายคน ถามว่าสอบมากี่ครั้ง ตอบว่า 7 ครั้ง 9 ครั้ง ครั้งนี้ได้เพราะฟลุ๊ค เหมือนการสอบทุกวันนี้เด็กๆ ที่มาทำงาน บางทีสอบแล้วไม่ได้คนในท้องที่และคนที่มีเป้าหมายชัดเจน ทำอย่างไรให้มองเกษตรกรบ้าง มองชาวบ้านบ้าง คนที่เป็นครูหรือผู้นำในพื้นที่ ผมอยากให้มีความผูกพันกับวัฒนธรรมท้องถิ่น ผมอยากเห็น อบต. เทศบาล และ อบจ. ที่มีอะไรดีๆ แบ่งปันกันแบบพี่น้อง เรามาจับมือกัน เพราะทุกวันนี้เราไม่เคยได้ข่าวดีเลย ถ้าจะมีข่าวข่าวร้ายฟรี ข่าวดีต้องจ่าย จะทำอย่างไรให้ช่วยกันเผยแพร่แบ่งปันความดี แล้วเราจะมีความสุขขอบคุณครับ

นายเจริญ ปุสุรินทร์คำ

(ที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา) :

ผมขอเพิ่มเติมเล็กน้อย คือ ถ้าเราจะดูข้อบังคับหรือเงื่อนไขจากการถ่ายโอน มีอยู่คำหนึ่งว่า จะต้องจัดการศึกษาให้ดี จะดีเหมือนเดิมหรือดีขึ้นกว่าเดิมเป็นเรื่องท้าทาย คิดว่าเราจะทำอย่างไรในเมื่อเรารับถ่ายโอนมาแล้ว สิ่งที่เรากำลังทำอยู่ คือ เราต้องคิดรูปแบบอะไรที่เป็นพิเศษสำหรับการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (เทศบาล อบจ. และ อบต.) เช่น เป็นโรงเรียนที่ส่งเสริมความเก่งหรือความเป็นเลิศในด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ หรือการกีฬา หรือส่งเสริมด้านที่เขาไม่มีกันในพื้นที่นั้น เช่น โรงเรียนสาธิต ไม่เคยมีก็สร้างขึ้น โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ไม่เคยมีก็สร้างขึ้น ให้แปลกใหม่ ผมคิดว่าความต้องการเหล่านี้เราหาได้จากเครือข่ายที่มีส่วนร่วมในการจัดหาข้อมูล

หลักสูตร จะมีวิชาบังคับ วิชาเลือกบังคับ วิชาเลือกเสรี ถ้าเป็นความต้องการของท้องถิ่น เราสามารถบรรจุวิชาเลือกเข้าไปได้ ถ้าเป็นกระแส เช่น การอนุรักษ์ธรรมชาติ การลดภาวะโลกร้อน คงไม่ต้องจัดเป็นหลักสูตรแต่จะจัดในรูปของกิจกรรมเสริม ผมอยากให้เราวางนโยบายเกี่ยวกับการต่อยอดการศึกษา ให้กำลังใจแก่เด็กกว่าถ้าสอบเอนทรานซ์ได้เราจะติดตามให้ทุนเขา ผูกพันเขาให้มาทำงานที่บ้านเรา ยังมีเด็กของเราซึ่งยังต้องการอีกมาก

งบประมาณ เป็นเรื่องสำคัญ จังหวัดนครราชสีมาถึงแม้จะมีงบประมาณแต่ยังไม่เพียงพอ สิ่งที่เราทำคือ การเก็บภาษีท้องถิ่น แต่ถ้าท่านตรวจสอบดู บางจังหวัดในภาคตะวันออกเก็บได้ปีละ 1,000 กว่าล้านบาท จังหวัดนครราชสีมาได้ไม่กี่ร้อยล้าน เป็นเรื่องที่ต้องคิด เช่น ภาษีน้ำมัน ภาษีห้างสรรพสินค้า ภาษีล้อเลื่อน ภาษีหมูหรี่มากกว่างบประมาณปกติ แต่วิธีการจัดเก็บภาษีหรือการบังคับใช้กฎหมายต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากฝ่ายต่างๆ ไม่ใช่ อบจ. เท่านั้นที่ทำได้ เป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องนำเข้าหารือในระดับสูงขึ้นไป ถ้าได้งบประมาณนี้เข้ามา ผมเชื่อว่ากิจกรรมทุกอย่างไม่เฉพาะเรื่องการศึกษาจะไปได้ไกล เพราะงบประมาณเป็นเรื่องสำคัญ

การอภิปรายทั่วไป

รองศาสตราจารย์ ดร.สนานจิตร์ สุคนธ์ทรัพย์ (ผู้ดำเนินรายการ) :

เรามาดังช่วงเวลาสำคัญ คือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สมาชิกที่มาร่วมประชุมสัมมนาทั้งหมด ความคิดเห็นที่ให้เป็นอิสระ อาจเป็นประสบการณ์จากท้องถิ่นที่ไม่ได้ขึ้นมาเสนอ เช่น กรุงเทพมหานคร ซึ่งถูกพุดพาดพิงหลายครั้งในตอนเช้า หรือจากหน่วยงานที่ส่งเสริมสนับสนุนท้องถิ่นว่ามีความเห็นอย่างไร อาจจะเป็นความเห็นในเรื่องเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ หรือเงื่อนไขความเป็นไปได้ในการนำเสนอ ขอเรียนเชิญ และกรุณาแนะนำด้วย

นายอุดมศักดิ์ นาดิ

(นักวิชาการศึกษา 8 ว สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร) :

การจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานครอาจมีข้อได้เปรียบกว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น เนื่องจากกรุงเทพมหานครจัดการศึกษาตามมติคณะรัฐมนตรี ซึ่งมอบหมายให้จัดการศึกษาภาคบังคับตั้งแต่ปี พ.ศ.2517 ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงมีความต่อเนื่อง

เรื่องที่ระบบราชการมักมีปัญหา คือ แผนงาน แผนเงิน และแผนคน ไม่สอดคล้องกัน ทำให้การทำงานด้านการศึกษาและงานอื่นๆ มีปัญหา คือ การคิดกรอบของแผนยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติราชการ แผนบริหาร แผนการศึกษา ก็คิดกันไป แต่หน่วยงานที่มีหน้าที่ให้งบประมาณ วิเคราะห์งบประมาณ เขาก็คิดตามกรอบที่มี ดังนั้นจึงเป็นข้ออ้างซึ่งกันและกันเสมอว่าทำไม่ได้ เพราะได้งบประมาณเท่าที่ขอ ส่วนหน่วยงานที่ดูแลเงินก็บอกว่าถ้าขออย่างนี้ทุกหน่วยงานก็ไม่มีเงินจะให้

คณะผู้บริหารกรุงเทพมหานครได้ใช้ระบบการจัดทำแผนบริหารราชการกรุงเทพมหานคร เป็นแผนระยะ 4 ปี โดยใช้วาระการดำรงตำแหน่งของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นกรอบในการกำหนดแผนยุทธศาสตร์หรือแผนบริหารราชการ โดยมียุทธศาสตร์หลัก คือ การมีส่วนร่วมของทุกหน่วยงานในการจัดทำแผนบริหารราชการกรุงเทพมหานคร อาทิ ฝ่ายการศึกษา การแพทย์ อนามัย สาธารณสุข การพัฒนาสังคม เป็นต้น แล้วจึงกำหนดเป้าหมายของการทำงาน 4 ปี และมีการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานย้อนหลัง ซึ่งแผนนี้จะถูกใช้ในการวิเคราะห์งบประมาณประจำปี และนำไปผูกพันกับการประเมินผลโดยมีการกำหนดตัวชี้วัดต่างๆ ทุกภาคส่วนต้องมีความเข้าใจภารกิจหลักขององค์กร แล้วจึงเขียนโครงการ และกิจกรรมให้มุ่งไปสู่ตัวชี้วัดเหล่านั้น ทั้งนี้ การดำเนินการที่ผ่านมามีปัญหาอุปสรรคบ้างในความไม่เสมอภาคเท่าเทียมกัน แต่จะมีระบบการประเมินผลรายบุคคลซึ่งอยู่ในแผนบริหารราชการต่อไป

การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ ประสบปัญหาการแย่งผู้เรียน สำหรับกรุงเทพมหานครเคยมีปัญหาการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา เนื่องจากสำรวจพบว่านักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประมาณ 7% ไม่มีความสามารถที่จะเรียนต่อสายสามัญได้ ดังนั้น กรุงเทพมหานครจึงจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาที่เน้นให้นักเรียนเมื่อจบแล้วสามารถออกไปประกอบอาชีพได้ และเมื่อมีพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ ปัญหาก็ได้คลี่คลายลงเนื่องจากมีจำนวนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาเพิ่มขึ้น

กรุงเทพมหานครมีการดำเนินงานในรูปแบบภาคีความร่วมมือ ผู้บริหารกรุงเทพมหานคร ได้มีการลงนามในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเรื่องการรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา โดยในปีการศึกษา 2550-2551 โรงเรียนสังกัด สพฐ. จะเน้นการรับเพิ่มจำนวนนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ส่วนกรุงเทพมหานครจะรองรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และในปีการศึกษา 2552 กรุงเทพมหานครจะสามารถรองรับนักเรียนในสังกัดได้ทั้งหมด ซึ่งได้นำไปสู่ความร่วมมือกัน เป็นมติคณะรัฐมนตรี ในการจัดสร้างอาคารเรียนให้โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเพิ่มขึ้น และงบประมาณสำหรับการร่วมพัฒนาระหว่างโรงเรียนพี่โรงเรียนน้อง โดยใช้ชื่อว่า “รูปแบบการจัดการศึกษาแบบสหกิจ” รวมทั้งนำไปสู่โครงการความร่วมมือระหว่างผู้บริหารโรงเรียนทั้งสองสังกัดในการ

ร่วมทำงาน ร่วมพัฒนา และการศึกษาดูงานต่างประเทศ จุดนี้เป็นบทเรียนว่าการศึกษาคือต้องมองว่าใครถนัดอย่างไร อย่าแย่งกัน ซึ่งภาคีความร่วมมือเช่นนี้มีอีกมาก เช่น มีการทำบันทึกข้อตกลงกับภาคธุรกิจ คณาจารย์ มหาวิทยาลัยมหิดล โดยในปีที่ผ่านมาได้ทุนศึกษาต่อระดับปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยเอกชนในด้านการเล่นดนตรีสากล เป็นเวลา 4 ปีต่อเนื่อง นี่คือตัวอย่างของความร่วมมือต่าง ๆ

รองศาสตราจารย์ ดร.สนานจิตร์ สุคนทรทรัพย์ (ผู้ดำเนินรายการ) :

ประสบการณ์ของกรุงเทพมหานครเป็นประสบการณ์ที่มีค่าสำหรับพวกเรา เพราะในพื้นที่เดียวกัน ถ้าเทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด และองค์การบริหารส่วนตำบล จัดทำแผนฯ โดยไม่ซ้ำเลื่องดูกัน อาจจะมีปัญหาเช่นเดียวกัน

นายเจริญ ปุสุรินทร์คำ

(ที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา) :

ผมตั้งใจที่สามารถทำงานร่วมกันได้ในกรุงเทพมหานคร แต่ท้องถิ่นที่มีอาณาเขตห่างไกลกันอาจจะประสานกันได้ยาก องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมาได้มีนโยบายการประสานความร่วมมือเช่นเดียวกัน เรียกว่า “สามพี่น้องท้องถิ่น” ระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด ทั้งนี้เพราะการประสานแผนเป็นเรื่องสำคัญ เช่น ถนนเส้นเดียวกันไม่จำเป็นต้องใช้งบประมาณคนละก้อน อาจมีการประสานงานกันได้ หรือกิจกรรมแข่งขันกีฬานักเรียนของโรงเรียนสังกัดเทศบาล อบต. และ อบจ. สามารถดำเนินการร่วมกันได้ ใช้สถานที่เดียวกัน หรือใช้คนตัดสินคนเดียวกัน ซึ่งจะช่วยให้ประหยัดงบประมาณได้

นายวีระชัย ชมสาคร (ผู้อำนวยการส่วนกระจายอำนาจด้านการเงินการคลัง

สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) :

ประเด็นเป้าหมายและยุทธศาสตร์การศึกษาท้องถิ่น ความท้าทายในการจัดการศึกษาให้ประสบความสำเร็จ มีการทุ่มเทงบประมาณจำนวนมหาศาลและกำลังแสวงหาทรัพยากรเพื่อการศึกษา ถ้ามองในองค์รวมจะพบว่าทรัพยากรทางการบริหารของประเทศไม่ได้มีงบประมาณมากนัก ดังนั้นจะต้องดำเนินการอย่างไรให้ส่วนภาคราชการและท้องถิ่นสามารถเดินไปด้วยกันได้ การกำหนดยุทธศาสตร์การศึกษาท้องถิ่น ถ้ามีแนวคิดที่จะพัฒนาต่อยอดไปจนถึงการจัดตั้งโรงเรียนแล้วต้องคิดให้ดี คิดให้รอบคอบ ทำไม่ต้องต่อยอดโดยการแย่งชิงเด็ก เด็กในพื้นที่ของ

เราไม่ได้เติบโตด้วยนโยบายคุณกำเนิด จำนวนเด็กที่เพิ่มขึ้นอาจไม่สอดคล้องกับความฝันที่เราตั้งใจ การทำงานอาจมีการแย่งชิงทรัพยากรในระดับพื้นที่ และทำให้ทรัพยากรบางอย่างที่รัฐได้ลงทุนไปแล้วไม่ได้ถูกใช้ประโยชน์เท่าที่ควร สังเกตได้จากการที่อาคารเรียนหลายแห่งถูกปล่อยให้ทรุดโทรมโดยไม่มีผู้ใช้บริการ ในขณะที่หลายแห่งพยายามสร้างอาคารใหม่โดยไม่ปรับปรุงของเดิม เป็นการกำหนดเป้าหมายยุทธศาสตร์การศึกษาที่คิดแบบแยกส่วน ฉะนั้น อปท.จึงควรที่จะหันหน้ามาคุยกันถึงการให้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ผมถือโอกาสนี้ให้ข้อมูลท้องถิ่นว่า งบประมาณปี 2552 ขณะนี้ออกแล้ว ซึ่งจะครอบคลุมทั้งค่าใช้จ่ายในการสร้างอาคารเรียน ค่าครุภัณฑ์ วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ส่วนด้านบุคลากรยังมีปัญหาตัวเลขที่ได้รับจากกระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงมหาดไทยยังไม่ตรงกัน สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจฯ จึงไม่สามารถนำเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการการกระจายอำนาจฯ ได้ การปล่อยตัวเลขไปเร็วหรือการอนุมัติไปเร็ว บางครั้งอาจไม่เป็นผลดีในเชิงการบริหารทรัพยากรของประเทศ อีกทั้งไม่สามารถปล่อยอัตราบุคลากรได้ 100% เนื่องจากเกณฑ์การถ่ายโอนเปิดโอกาสสำหรับคนที่มีคุณภาพและประสบการณ์ในการทำงานถ่ายโอนมาเพื่อช่วยท้องถิ่นอีกจำนวนหนึ่งได้ภายใน 5 ปี หากสำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจฯ รีบปล่อยอัตราบุคลากรเร็วและสรรหาบุคลากรเต็มอัตราจะไม่ได้คนที่มีคุณภาพเหล่านั้นมาทำงานอย่างไรก็ตาม จำนวนกรอบอัตราที่จะอนุมัติให้ต้องดำเนินการต่อโดยคณะกรรมการการกระจายอำนาจฯ ผมไม่อยากให้มองในมิติเดียว ท้องถิ่นจะอย่างไรเพื่อการสรรหาบุคลากรที่มีคุณภาพมาช่วยเหลือลูกหลานของเรา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชิต ฤทธิ์จรรยา

(อาจารย์วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร) :

ขอชื่นชมการจัดสัมมนาครั้งนี้ ตั้งแต่ประเด็นหัวข้อสัมมนา วิทยากร และการเปิดโอกาสให้ร่วมแสดงความคิดเห็น ผมได้เรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาของท้องถิ่นจากการได้มีโอกาสทำงานวิจัยให้กับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ซึ่งเป็นเอกสารประกอบการประชุมสัมมนาให้กับทุกท่านในวันนี้อย่างดี

เป้าหมายและยุทธศาสตร์การศึกษาท้องถิ่น ผมคิดว่าเกณฑ์ที่จะดูเป้าหมายและยุทธศาสตร์ที่ดี คือ 1) เกณฑ์ความสอดคล้อง สนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ความสอดคล้องกับบริบท เป็นเกณฑ์ที่จะประเมินว่าเป้าหมายและยุทธศาสตร์การศึกษาท้องถิ่นดีหรือไม่ดี 2) เกณฑ์ความครอบคลุม คือ ความครอบคลุมตามภารกิจ ตามกลุ่มเป้าหมาย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดการศึกษาได้ทั้ง 3 รูปแบบ ได้แก่ การศึกษาในระบบ การศึกษา

นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย การทำงานตามภารกิจเป็นสิ่งสำคัญ ถ้าทำได้ครบถ้วน ถือเป็นเป้าหมายยุทธศาสตร์ที่ดี และ 3) เกณฑ์ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติจริง

เป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษา คือ คุณภาพ สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นั้นนอกเหนือจากการศึกษาในระบบคือคุณภาพของผู้เรียนแล้ว คุณภาพชีวิตของเยาวชนและประชาชนก็เป็นสิ่งสำคัญ ตัวชี้วัดสำคัญในเป้าหมายการจัดการศึกษาท้องถิ่น คือ คุณภาพที่ได้มาตรฐานและทั่วถึง ครอบคลุมถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ สังคม

ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาท้องถิ่น

1. การสร้างและพัฒนาคุณภาพ ผลการวิจัยชี้ชัดว่า การสร้างความพร้อมและพัฒนาศักยภาพ บุคลากรเป็นเรื่องสำคัญ โดยเฉพาะการจัดการศึกษาสำหรับครู อาจารย์ และการบริหาร

2. การจัดการศึกษาให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย ตัวช่วยสำคัญในการจัดการศึกษาท้องถิ่น คือ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ข้อค้นพบจากการวิจัยพบว่า ท้องถิ่นมีการประสานความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาในท้องถิ่น และ NGO น้อยมาก แต่มีการประสานความร่วมมือกับสถานศึกษา นอกจากนี้ระบบสารสนเทศก็เป็นเรื่องใหญ่ที่คงจะเลยไม่ได้ กับการใช้ based on information กับการวิจัยและงานประเมินที่สำคัญ

3. ระบบสนับสนุน เป็นตัวช่วยสำคัญให้การศึกษาดิจิทัล โดยเฉพาะสื่อการเรียนการสอน ซึ่งจากที่เคยสัมภาษณ์เก็บข้อมูลในท้องถิ่น พบว่า สิ่งที่ครูหรือฝ่ายบริหารการศึกษาต้องการ คือ สื่อการสอนและคู่มือการสอนต่าง ๆ ที่จะให้ความรู้ นอกจากนี้ครูก็สำคัญมาก ทำให้ครูเกิดการเรียนรู้ ทั้งนี้ครูจะมีบทบาทสำคัญมาก เราต้องพยายามให้ครูทำหน้าที่สอนเพียงอย่างเดียว คิดว่า อปท. มีข้อได้เปรียบโดยจะมีฝ่ายที่ดูแล ตัวอย่างเช่น โรงเรียนอนุบาลนครปฐม ดร.สำเร็จ กุจิรพันธ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนทำแล้วประสบความสำเร็จ ครูทำหน้าที่สอนเด็กไม่มาก สอนเด็ก ตรวจงานเด็ก ดูแลเด็ก งานอื่นจะมีการจ้างอัตราจ้างมาช่วย 10 คน ใช้งบประมาณจากผู้ปกครองปีละ 50 ล้าน 30 ล้าน ทำให้การเรียนมีคุณภาพ เชื่อว่าถ้าให้ครูทุ่มเทกับการสอนและดูแลลูกศิษย์อย่างดี ส่วนงานอื่นๆ เราหาคนช่วย ผมคิดว่าการศึกษาจะเกิด ขณะเดียวกัน ชั้นเรียนก็สำคัญ ถ้าสามารถทำให้เด็กในห้องเรียนมีจำนวนไม่มากนัก ครูก็จะดูแลเด็กได้มากขึ้น การช่วยเหลือครูในชั้นเรียนให้มีกำลังที่จะดูแลการศึกษาให้ดี ผมคิดว่าจะเป็นยุทธศาสตร์หนึ่งที่จะช่วยเหลือครูในชั้นเรียน เรียกว่า “ยุทธศาสตร์พลิกฟื้นบรรยากาศการเรียนรู้ในห้องเรียน”

4. การเมือง ทำอย่างไรให้การเมืองกับการศึกษามีความกลมกลืนกัน เอื้อต่อกัน พึ่งพากันได้ การศึกษานำหน้าการเมือง หรือการเมืองนำหน้าการศึกษา หรือทั้งการศึกษาและการเมือง สร้างสัมพันธ์กันเพื่อพัฒนาคุณภาพของเยาวชน ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่าการเมืองเป็นปัจจัยความสำเร็จและล้มเหลวของการจัดการศึกษาท้องถิ่น ซึ่งผมมองว่าการเมืองมีระบบควบคุมในตัวผมเชื่อว่าถ้าประชาชนมีส่วนร่วมจะเป็นตัวกลั่นกรอง สำหรับวิสัยทัศน์ของผู้บริหารไม่น่าเป็นห่วง

เพราะชัดเจนว่าผู้บริหารมีความปรารถนาดี มีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษา บางท่านไม่ได้เรียนทางการศึกษามาแต่มีประสบการณ์มาก บางท่านมีประสบการณ์การทำงานมานานจนเป็นผู้บริหารท้องถิ่น ดังนั้น การเมืองกับการศึกษาถ้าสร้างความสัมพันธ์กันเพียงให้มีความกลมกลืนและใช้ประโยชน์ซึ่งกันและกันได้ ท้องถิ่นควรทำการศึกษาให้เป็นเรื่องใกล้ตัว ให้เข้าถึงได้ง่าย และจับต้องได้

5. ส่วนกลาง ต้องไว้วางใจท้องถิ่น ต้องให้ความร่วมมือและช่วยเหลือด้วยความปรารถนาดี และเชื่อใจการทำงานของท้องถิ่น

รองศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย (รองเลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า) :

ผมฟังประสบการณ์ของทั้งสามท่าน ผมคิดว่าได้คำตอบในเชิงยุทธศาสตร์การศึกษาท้องถิ่น 2 ส่วน คือ ยุทธศาสตร์เฉพาะแต่ละท้องถิ่นที่จะทำซึ่งอยู่ในบริบทของตัวเอง แต่ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนของการศึกษาท้องถิ่น ภาพรวมที่ช่วยกันดึงขึ้น ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์สำคัญที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะเป็นผู้ดำเนินการ ผมมีประเด็นที่เรียนรู้ 2-3 ประเด็น คือ

ประเด็นแรก เราจะมีแนวทางอย่างไรในการขับเคลื่อนรูปแบบวิธีการจัดการศึกษาเข้าสู่เนื้อหาที่บูรณาการเรื่องวิถีชีวิตมากขึ้น กรณีของ อบต.บ้านแซว จังหวัดเชียงราย เป็นตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจนว่าการศึกษายกระดับจากปัญหาแล้วเพิ่มหลายเรื่องเข้าไป แต่แนวโน้มขณะนี้คือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่เมื่อมีกอง/สำนัก การมีขอบเขตและความรับผิดชอบในแต่ละกองและสำนัก ทำให้เนื้อหาของการจัดการศึกษาถูกปิดบัง โดยอ้างว่าเป็นคนละกอง/สำนักกัน ทั้งๆ ที่เป็นหน่วยงานเดียวกัน และที่ปลัดเศรษฐกิจดีทำได้นั้นเพราะไม่มีกองการศึกษา ไม่มีกองสวัสดิการ

ประเด็นที่สอง โครงการ 3 พี่น้องขององค์กรบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา เป็นการขับเคลื่อนหรือการช่วยเหลือในการใช้ทรัพยากรร่วม ซึ่งจะมีความสำคัญมากขึ้น ทรัพยากรร่วมที่สำคัญ คือ ระบบสนับสนุน ผมขอตั้งคำถามง่ายๆ ว่า เทศบาลตำบลมีโรงเรียน 1 โรง กองการศึกษาของเทศบาลตำบลจะมีความเข้มแข็งได้อย่างไร ดังนั้นจึงต้องมีการถ่ายทอดหรือสนับสนุนด้านวิชาการ การพัฒนาบุคลากร และระบบ Coaching จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เข้มแข็งและเก่งแล้วให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีขนาดเล็กกว่าแต่ปัญหาสำคัญคือ ระเบียบที่ทำไม่ได้ จะต้องแก้ไขระเบียบที่ทำงานนอกเขตไม่ได้ สนับสนุนอะไรไม่ได้ ซึ่งโครงการ 3 พี่น้องหรือโซนของ อบจ.นครราชสีมา อาจจะเป็นคำตอบ แต่ผมคิดว่าปัญหาการสนับสนุนท้องถิ่นขนาดเล็ก อาจพูดกันในเชิงโครงสร้างของจังหวัดขนาดใหญ่ และการพัฒนาบุคลากรทั้งจังหวัดเป็นเรื่องสำคัญ

สุดท้าย ขอฝากไปถึงสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาในการดำเนินการจัดตลาดการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษา โดยเป็นการจัดการความรู้ตัวอย่าง การสร้างเมนูของการจัดการศึกษาที่ดี จะเป็นคุณูปการมากสำหรับการเรียนรู้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งบทบาทของสำนักงานเลขาธิการสภาศึกษาน่าจะมีส่วนในการผลักดัน คือ การขยับมาตรฐานการจัดการศึกษา จึงขอฝากเป็นบทบาทและยุทธศาสตร์หลักของสภาการศึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.สนานจิตร์ สุคนทรทรัพย์ (ผู้ดำเนินรายการ) :

มีข้อสังเกตว่า ระบบสารสนเทศที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ รูปแบบที่อยากเห็น คือ ในระดับกระทรวงอาจจะมีศูนย์ฯ ที่สามารถคลิกกดแล้วรู้ได้เลยว่า โรงเรียนที่ดีๆ ในแต่ละเรื่อง แต่ละประเด็นนั้นอยู่ที่ใดบ้าง และในระดับท้องถิ่นถ้าร่วมกันได้ อาจมีองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นพื้นที่และแหล่งรวบรวมข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์กับทั้งพื้นที่ของจังหวัด

ดร.ดิเรก พรสีมา (อดีตรองเลขาธิการ สพฐ.) :

ผมขอให้ความเห็นจากการที่เคยเกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจ การถ่ายโอนการศึกษาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระยะเริ่มแรก และการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาพอสมควร และได้มองเห็นว่าปัญหาอุปสรรคในการจัดการศึกษาท้องถิ่น คือ กฎหมายการศึกษา ซึ่งแม้ว่าจะมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฯ แล้วงบประมาณทางการศึกษามีอย่างจำกัด การประสานเพื่อใช้งบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดก็ไม่เกิด เพราะต่างคนต่างทำ

ในประเทศที่สามารถกระจายอำนาจและจัดการศึกษาได้สำเร็จสูงมาก เช่น ประเทศญี่ปุ่น เกาหลี นิวซีแลนด์ การกระจายอำนาจทางการศึกษาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงศึกษาธิการจะเป็นผู้เสนอกฎหมายว่าด้วยการถ่ายโอนบริการทางการศึกษาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเมื่อเสนอกฎหมายแล้วอยากให้ท้องถิ่นจัดการศึกษาอย่างไรก็เขียนไว้เป็นกฎหมาย เช่น พ.ร.บ.ว่าด้วยการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนในวิชาต่างๆ พ.ร.บ.ส่งเสริมสนับสนุนเด็กด้อยโอกาส พ.ร.บ.ส่งเสริมสนับสนุนเด็กที่มีความสามารถพิเศษ เป็นต้น ฉะนั้นโรงเรียนจะต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างไร จะต้องมีห้องเรียนอย่างไร มีห้องปฏิบัติการอย่างไร ครูจะต้องมีคุณสมบัติอย่างไร จะมีการเขียนล็อกไว้ทั้งหมด นอกจากนั้นมี พ.ร.บ. ว่าด้วยป้องกันการใช้อิทธิพลทางการเมืองในหน่วยงานทางการศึกษา ซึ่งห้ามนักการเมืองเข้ามาแทรกแซงการบริหารการศึกษาและห้ามบุคลากรทางการศึกษาไปยุ่งเกี่ยวกับนักการเมือง ไม่เป็นหัวคะแนน ไม่เข้าไปสนับสนุนพรรคการเมือง และทั้งรัฐบาลกลางและ

รัฐบาลท้องถิ่นจะต้องจัดสรรงบประมาณให้ จึงทำให้โรงเรียนมีงบประมาณเพียงพอที่จะจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้ ทำให้เกิดความต่อเนื่องในการบริหารจัดการ

รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัย บุญประเสริฐ

(ประธานหลักสูตรดุขฎฐิบัณฑิตฯ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต) :

ผมได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการวิจัยเรื่องการกระจายอำนาจทางการศึกษาใน 8 ประเทศของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา พบว่า ประเทศญี่ปุ่นถูกยึดครองประเทศ รัฐบาลสหรัฐอเมริกาสั่งให้เปลี่ยนนโยบายการบริหารให้เหมือนกับสหรัฐอเมริกาเลย หลังจากนั้นมาเป็นเวลา 20 ปีทุกอย่างก็เป็นวัณธรรม ไม่เปลี่ยนไม่ได้ การยึดครองที่ดิน การเก็บภาษีอากร รวมทั้งการปกครองท้องถิ่น การกระจายอำนาจในประเทศอังกฤษใช้เวลาเป็น 100 ปีจึงสำเร็จ ซึ่งประเทศไทยเห็นเป็นต้นแบบและมีการลอกแบบการบริหารการศึกษาของสหรัฐอเมริกามาใช้จนถึงปัจจุบัน

ผมขอตั้งข้อสังเกตว่าประเทศไทยมีการบริหารจากส่วนกลาง ใช้มาตรฐานกลางคิดอะไรคิดอันเดียวใช้กับทุกระดับ โรงเรียนของเรามีตั้งแต่ขนาดใหญ่จนถึงขนาดเล็กมาก แต่ใช้ระเบียบเดียวกันหมด วิธีคิดก็เป็นแบบเดียวกัน ทำให้เป็นการยากต่อการกระจายอำนาจทางการศึกษา บทเรียนของประเทศญี่ปุ่นนั้นให้่องค์การบริหารส่วนจังหวัดซึ่งมีความพร้อมรับผิดชอบการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายและการศึกษาพิเศษ ซึ่งงบประมาณที่่องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอยู่แล้วสามารถดูแลโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายได้เลย แต่วิธีการถ่ายโอนนั้นเกิดได้ยากในวัฒนธรรมไทย สำหรับเทศบาลนครทั่วโลกสามารถจัดการศึกษาได้ทุกประเภท ตั้งแต่ชั้นอนุบาลถึงระดับมหาวิทยาลัย ในประเทศไทยมีเทศบาลนคร 27 แห่ง และมีความพร้อมที่จะรับการศึกษาทุกระดับได้ที่แห่ง ปัจจุบันกรุงเทพมหานครเป็นตัวอย่างในการ Focus ไปที่การศึกษาภาคบังคับ กระทรวงศึกษาธิการก็ยิ่งแบกรับภาระมัธยมศึกษาตอนปลาย คือ เป็นการแบ่งงานกันทำ ใช้ทรัพยากรทางการศึกษาร่วมกัน แต่ยังคงขาดการประสานงาน ซึ่งการกระจายอำนาจกับการแบ่งงานกันทำ หากเรากำหนดให้ดี ทรัพยากรในประเทศไทยก็จะเพียงพอ

นายอาจ คำมา

(ผู้อำนวยการกองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนจังหวัดลำพูน) :

การจัดการศึกษาที่มีการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ยังไม่มีประสบการณ์การจัดการศึกษา เช่น เทศบาลตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล หรือ องค์การบริหารส่วนจังหวัด ยุทธศาสตร์ที่ดำเนินการขณะนี้ คือ การถ่ายโอนสถานศึกษาจากกระทรวงศึกษาธิการไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นวิธีหนึ่งที่ดี แต่ถ้าเราให้โอกาสการศึกษาเพื่อพัฒนาคน และร่วมมือกับหน่วยงานและสถานศึกษาที่มีความพร้อมในท้องถิ่น เช่น โรงเรียนเอกชน ที่มีจำนวนนักเรียนลดลง แม้แต่โรงเรียนในสังกัดคาทอลิก ซึ่ง อบจ.ลำพูน เคยได้พูดคุยกันว่าถ้าเราต้องการบุคลากรที่มีความรู้และประสบการณ์ในท้องถิ่นที่มีศักยภาพ เขายินดีจะร่วมมือกับเราหรือไม่ เขาก็ยินดีร่วมมือกัน หรือหน่วยงานที่ต้องการจะมาอยู่กับท้องถิ่น แต่ยังหาวิธีการไม่ได้ ตัวอย่างเช่น จังหวัดลำพูน สถาบันสงฆ์มีความพร้อมและยินดีที่จะเข้าร่วมด้วย มีโรงเรียนปริยัติธรรม และมีเด็กด้อยโอกาสเข้าไปบวช ซึ่ง อบจ.ลำพูนได้ปรึกษาทั้งทางพุทธศาสนา สำนักวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้อง ก็ยังไม่สามารถดำเนินการได้ ในจุดนี้เราเห็นว่าเป็นการสร้างโอกาสและวัฒนธรรมที่สามารถส่งต่อกันได้ในท้องถิ่น ทั้ง ๆ ที่มีวิทยาลัยสงฆ์ เปิดถึงระดับปริญญาเอก มีมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในพื้นที่ มีวิทยาลัยสงฆ์ และมีการส่งเสริมให้คนอยู่ในพุทธศาสนา สร้างศาสนาทายาท

การกระจายอำนาจไม่ควรยึดติดกับการถ่ายโอนสถานศึกษาเท่านั้น ควรเปิดโอกาสให้มีช่องทางอื่นที่กว้างขึ้น เพื่อให้ท้องถิ่นสามารถทำงานได้สะดวก สามารถส่งเสริมสถาบันที่มีความเข้มแข็งในพื้นที่ได้เข้ามาร่วมจัดการศึกษา เพื่อให้การศึกษาท้องถิ่นมีรูปแบบและแนวทางที่หลากหลาย รวมถึงการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้ผลผลิตของการศึกษาท้องถิ่นมีความหลากหลายและเข้มแข็งได้จริง

כנסות

โครงการประชุมสัมมนา

เรื่อง เป้าหมายและยุทธศาสตร์การศึกษาท้องถิ่น

หลักการและเหตุผล

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนับเป็นองค์กรที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการจัดการศึกษาและการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา อันเนื่องมาจากนโยบายกระจายอำนาจการจัดการศึกษาสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งได้กำหนดไว้ในกฎหมายสำคัญหลายฉบับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิที่จะจัดการศึกษา อบรมและฝึกอาชีพตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น และเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐ ทั้งนี้ การศึกษาอบรมภายในท้องถิ่นจะต้องคำนึงถึงการบำรุงรักษาศิลปะ จารีต ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมท้องถิ่น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดหลักการให้กระจายอำนาจไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่น รวมทั้งให้กำหนดหลักเกณฑ์การประเมินความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประสานส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับนโยบายและได้มาตรฐาน พระราช-

บัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบมีอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษาและให้ถ่ายโอนภารกิจการศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ปัจจุบันมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นจำนวน 7,855 แห่ง ประกอบด้วย อบจ. 75 แห่ง อบต. 6,500 แห่ง เทศบาล 1,276 กรุงเทพมหานคร 1 แห่ง และเมืองพัทยา 1 แห่ง โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 234 แห่ง หรือประมาณร้อยละ 3 ที่จัดการศึกษาในระบบ (ที่มีโรงเรียนในสังกัด) ซึ่งมีนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานประมาณร้อยละ 6 ของนักเรียนทั้งหมดสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากถึงร้อยละ 97 ที่ยังไม่ได้จัดการศึกษาในระบบนั้น ได้มีการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เช่น จัดศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ฝึกอบรบอาชีพ และจัดแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตในรูปแบบต่างๆ รวมทั้งเข้าไปมีส่วนร่วมส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาในสถานศึกษาของรัฐ

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาวิจัยที่ผ่านมา พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีปัญหาการบริหารจัดการศึกษาหลายประการ เช่น ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดความรู้ความเข้าใจด้านการศึกษา ไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา บุคลากรด้านการศึกษาไม่เพียงพอ ขาดการนิเทศ กำกับติดตามและประเมินผลการศึกษา ครูและบุคลากรขาดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน ขาดความชัดเจนในเรื่องความก้าวหน้าทางวิชาชีพของบุคลากรในสำนัก/กองการศึกษา และขาดความคล่องตัวในการบริหารงบประมาณ เป็นต้น

ในการนี้ สำนักงานฯ จึงเห็นควรให้มีการจัดประชุมสัมมนาครั้งนี้นี้ขึ้น เพื่อจุดประกายความคิดการศึกษาท้องถิ่นและระดมและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น อันจะนำไปสู่การจัดทำข้อเสนอยุทธศาสตร์ส่งเสริมการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อนำเสนอเป้าหมายและยุทธศาสตร์การศึกษาท้องถิ่น และระดมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับประสบการณ์ในการจัดการศึกษาและยุทธศาสตร์ส่งเสริมการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

วิธีดำเนินการ

1. การปาฐกถาเรื่อง “เป้าหมายและยุทธศาสตร์การศึกษาท้องถิ่น”
2. แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์จัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. อภิปรายและระดมความคิดเห็นเรื่อง “ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการศึกษาของท้องถิ่น”

ผู้เข้าร่วมสัมมนา

ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา นักวิชาการศึกษา และผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประมาณ 300 คน

ระยะเวลาดำเนินการ

วันจันทร์ที่ 9 มิถุนายน 2551

สถานที่จัดประชุม

ห้อง มิวราเคิล แกรนด์ ซี ชั้น 4 โรงแรมมิวราเคิล แกรนด์ คอนเวนชัน กรุงเทพมหานคร

ผู้รับผิดชอบ

สำนักนโยบายและแผนการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ได้ข้อเสนอยุทธศาสตร์ส่งเสริมการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อันจะนำไปสู่การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ส่งเสริมการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้การกระจายอำนาจการศึกษาสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบรรลุผลสำเร็จตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542

กำหนดการประชุมสัมมนา

เรื่อง “เป้าหมายและยุทธศาสตร์การศึกษาท้องถิ่น”

วันจันทร์ที่ 9 มิถุนายน 2551

ณ ห้องมิราเคิล แกรนด์ ซี ชั้น 4 โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพมหานคร

08.00 - 09.00 น.	ลงทะเบียน
09.00 - 09.15 น.	เปิดการประชุมสัมมนา
โดย เลขาธิการสภาการศึกษา (ดร.อรรักษ์ จันทวานิช)
09.15 - 10.30 น.	ปาฐกถา เรื่อง “เป้าหมายและยุทธศาสตร์การส่งเสริมการศึกษาท้องถิ่น”
โดย ศาสตราจารย์ นายแพทย์เกษม วัฒนชัย องคมนตรี
10.30 - 12.00	จุดประกายความคิด ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการศึกษาท้องถิ่น
รองศาสตราจารย์ ดร. วรากรณ์ สามโกเศศ
ดร. ทองอยู่ แก้วไทรชะ
ผู้ดำเนินรายการ : รองศาสตราจารย์ วุฒิสาร ตันไชย
12.00 - 13.00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน
13.00 - 15.30 น.	แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การจัดการศึกษาของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
โดย นางสาวสมใจ สุวรรณศุภพนา
(นายกเทศมนตรีนครภูเก็ต)
นายเศรษฐศักดิ์ พรหมมา
(ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแซว จ.เชียงราย)
นายเจริญ ปุสุรินทร์คำ
(ที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา)
ผู้ดำเนินรายการ : รองศาสตราจารย์ ดร.สนานจิตร์ สุคนธ์ทรัพย์
15.30 - 16.30 น.	อภิปรายทั่วไป
ผู้ดำเนินการอภิปราย : รองศาสตราจารย์ ดร.สนานจิตร์ สุคนธ์ทรัพย์
16.30 น.	ปิดการประชุม

หมายเหตุ : รับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่มในห้องประชุม

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนา เรื่อง “เป้าหมายและยุทธศาสตร์การศึกษาท้องถิ่น”

วันจันทร์ที่ 9 มิถุนายน 2551

ณ ห้องมิราเคิล แกรนด์ ซี ชั้น 4 โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพมหานคร

วิทยากรและผู้ดำเนินรายการ

1 ศาสตราจารย์นายแพทย์เกษม วัฒนชัย	องคมนตรี
2 ดร.ทองอยู่ แก้วไทรฮะ	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ คณะกรรมการสภาการศึกษา
และที่ปรึกษาสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัย
3 รองศาสตราจารย์ ดร. สนั่นจิตร์ สุคนธ์ทรัพย์	อาจารย์พิเศษ คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4 รองศาสตราจารย์ ดร. วรากรณ์ สามโกเศศ	นักวิชาการอิสระ
อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
5 รองศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ คณะกรรมการสภาการศึกษา
และรองเลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า
6 นางสาวสมใจ สุวรรณศุภพนา	นายกเทศมนตรีนครภูเก็ต
7 นายเจริญ ปุสุรินทร์คำ	ที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด
นครราชสีมา
8 นายเศรษฐศักดิ์ พรหมมา	ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแซว
จังหวัดเชียงราย

ผู้ทรงคุณวุฒิ

1 นายอนุชากร มาศฉมาดล	กรรมการสภาการศึกษา
(ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)
2 นายนาถล ทองนพแก้ว	กรรมการสภาการศึกษา
(ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น)
3 นายอุตร ตันติสุนทร	ประธานมูลนิธิส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
4 ศาสตราจารย์ ดร. ชีระ รุญเจริญ	บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
5 รองศาสตราจารย์ ดร. อุทัย บุญประเสริฐ	ประธานหลักสูตรดุริยางค์บัณฑิตยา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
6 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชิต ฤทธิ์จรรยา	อาจารย์ วิทยาลัยการฝึกหัดครู
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

7	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปองสิน วิเศษศิริ	อาจารย์คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
8	ดร.ดิเรก พรลีมา	ข้าราชการบำนาญ อดีตรองเลขาธิการ สพล.
9	ดร.เก็จกนก เอื้อวงศ์	อาจารย์คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
10	ดร.ประสิทธิ์ เขียวศรี	นักพัฒนาทรัพยากรบุคคล 8 ว
สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา
11	ดร.นันทรัตน์ เจริญกุล	อาจารย์คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
12	ดร.ดิเรก วรรณเกียรติ	อาจารย์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1	นายวีระชัย ชมสาคร	ผู้อำนวยการส่วนการกระจายอำนาจ
ด้านการเงินการคลัง |
|---|-------------------|---|

กรุงเทพมหานคร

1	นายอุดมศักดิ์ นาคี	นักวิชาการศึกษา 8 ว สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร
แทน ผู้อำนวยการสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร |
|---|--------------------|---|

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

1	ดร.อัฉรา วงษ์เอก	ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานการปฏิบัติงาน
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2	นายสุรพล เจริญภูมิ	แทน ผู้อำนวยการสำนักประสานและพัฒนาการ
จัดการศึกษาท้องถิ่น
3	นายธีรเนตร มโนธรรม	แทน ผู้อำนวยการส่วนวิชาการและมาตรฐาน
การศึกษาท้องถิ่น
สำนักประสานและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น

กระทรวงศึกษาธิการ

1	นางสาวยินดี สิทธิยากร	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน 8
แทน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
2	นายนคร ตั้งคะพิภพ	ที่ปรึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3	นางสาววิภา ไอสถารมย์	ผู้อำนวยการสำนักติดตามและประเมินผล
การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
4	นางวัชรินทร์ โกสินเจริญชัย	ครูชำนาญการพิเศษ
แทน ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย
สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา
ตามอัธยาศัย

5	นางชูลีพร ผาตินินนาท	ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมปฏิบัติการ
สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
6	นายวินิจ กัลยาณพงศ์	วิศวกรไฟฟ้าสื่อสาร 8 วช ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา
สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
7	นางสุวิณี วรจำปา	นักวิชาการการศึกษา 8 ว สำนักติดตามและประเมินผล
การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
8	นางวันดี จิตรไพวรรณ	เจ้าพนักงานธุรการ 5 สำนักติดตามและประเมินผล
การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

1	นายเสริมปัญญา เทียมวัน	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2
2	นายวสันต์ นาวเหนียว	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยนาท
3	นายเจตีย์ เดชพันธ์	รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 3
แทน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 3
4	นายจำรูญ พรหมสุวรรณ	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก
5	นายอริวัฒน์ พันธุ์ประชา	รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1
แทน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1
6	นายสมเดช สีแสง	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3
7	นายณรงค์ แผ้วพลสง	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 4
8	นายมานพ เมธิโยธิน	รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 4
แทน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร
9	นายสมนึก มีแสง	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1
10	นายอารักษ์ พัฒนถาวร	รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1
แทน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1
11	นายสมวุฒิ ศรีอำไพ	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1
12	นางพิชิตล ชาญนาท	นักวิชาการการศึกษา 8 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 3
แทน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 3
13	นายอภิรักษ์ อิมจิตอนุสรณ์	รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1
แทน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1
14	นายชาติรี ปุระมงคล	รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1
แทน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1
15	นายคำตัน สิงห์กุล	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน สพท.ยโสธร เขต 1
แทน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร เขต 1
16	นายปัญญา แก้วเหล็ก	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 1

17	นายฉลาด เดชธิสา	รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศลนคร เขต 1
18	นายรังสรรค์ ฤกษ์ขำ	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระบุรี เขต 2
19	นายสมพล ตันติสันติสม	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุโขทัย เขต 1
20	นายสมพิศ ศุภพงษ์	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษอ่างทอง

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1	ดต.ไพฑูรย์ เหลืองสุวรรณ	แทน นายกเทศมนตรีตำบลงไกรลาศ เทศบาลตำบลงไกรลาศ อำเภอองไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย
2	นางสาวหัตพร ราษฎร์นิยม	รองปลัดเทศบาลตำบลเจ้าพระยาสุรศักดิ์ เทศบาลตำบลเจ้าพระยาสุรศักดิ์ แทน นายกเทศมนตรีตำบลเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี
3	นางรังสรรค์ ใฝ่กิ่ง	ผู้อำนวยการกองการศึกษา เทศบาลตำบลท่าใหม่ อ.ท่าใหม่ จ.จันทบุรี
4	นายโซลม โปไลตานนท์	นายกเทศมนตรีตำบลท่าเรือ อำเภอท่าเรือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
5	นางอัมพร ประสงค์ผล	ผู้อำนวยการกองการศึกษา เทศบาลตำบลท่าเรือ
6	นายสมมารธ แก้วอนงค์	ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาลวัดแค เทศบาลตำบลท่าเรือ
7	นายคณิต เอี่ยมพิศ	ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาลวัดกลาง เทศบาลตำบลท่าเรือ
8	นางกิตติมาพร มหาลี	ผู้อำนวยการกองการศึกษา เทศบาลตำบลบางใหญ่ แทน นายกเทศมนตรีตำบลบางใหญ่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี
9	นายอัครเดช บุญมี	นักวิชาการศึกษา 4 กองการศึกษา เทศบาลตำบลบางใหญ่
10	นางจุฬารัตน์ ฉำทรัพย์	รองปลัดเทศบาลตำบลบ้านแหลม อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี
11	นายวิเชียร สอนรัตน์	ผู้อำนวยการกองการศึกษา เทศบาลตำบลบึงยี่โถ แทน นายกเทศมนตรีตำบลบึงยี่โถ อำเภออัญบุรี จังหวัดปทุมธานี
12	นายวรรณะ จันทรรถาวร	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสุนทรธรรมนิกราม แทน รองปลัดเทศบาล รักษาราชการแทนผู้อำนวยการกองการศึกษา เทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี
13	นายทวี ใจปิน	นายกเทศมนตรีตำบลป่าแฉะ เทศบาลตำบลป่าแฉะ อ.ป่าแดด จ.เชียงราย
14	นางสาวเพ็ญโสภา ปุณโณชก	รองนายกเทศมนตรีตำบลป่าแฉะ เทศบาลตำบลป่าแฉะ
15	นายดำรง พันธุ์สวัสดิ์	ผู้อำนวยการกองการศึกษา 7 เทศบาลตำบลผักไห่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
16	นายวิทยา พุฒินระสุนทร	รองนายกเทศมนตรีตำบลเมืองแกลง เทศบาลตำบลเมืองแกลง แทน นายกเทศมนตรีตำบลเมืองแกลง อำเภอแกลง จังหวัดระยอง
17	นางศิริเพ็ญ วิศิษฐ์วิทยา	รองปลัดเทศบาลตำบลแกลง
18	นางสาวนุชรินทร์ บุญเนื่อง	เจ้าพนักงานธุรการ เทศบาลตำบลเมืองแกลง
19	นางสาวสุประภา แซ่ลิ้ม	พนักงานจ้างทั่วไป เทศบาลตำบลเมืองแกลง
20	นายนาวิน กันนา	ปลัดเทศบาลตำบลร้องกวาง แทน นายกเทศมนตรีตำบลร้องกวาง อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่

21	นายนิทัศน์ กัตัญญุคุณานนท์	หัวหน้ากองการศึกษา เทศบาลตำบลร้องกวาง
22	นายบุญตรง ลีธีระ	รองนายกเทศมนตรีตำบลไร่เก่า เทศบาลตำบลไร่เก่า
แทน นายกเทศมนตรีตำบลไร่เก่า อ.สามร้อยยอด จ. ประจวบคีรีขันธ์
23	นายสำออง หรั่งวัด	นักวิชาการศึกษา 6 ว เทศบาลตำบลไร่เก่า
24	นายอาคม นันทติกุล	รองปลัดเทศบาล ระดับ 9 เทศบาลตำบลแหลมฉบัง
อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี
25	นายกฤษดา กระต่ายจันทร์	ผู้อำนวยการกองการศึกษา เทศบาลตำบลสองพี่น้อง
แทน นายกเทศมนตรีตำบลสองพี่น้อง อำเภอสองพี่น้อง
จังหวัดสุพรรณบุรี
26	นางสาวจริยา หลักสองเมือง	นักวิชาการศึกษา 4 เทศบาลตำบลสามเงา
แทน นายกเทศมนตรีตำบลสามเงา อำเภอสามเงา จังหวัดตาก
27	นายบำรุง ทองนิยม	นักพัฒนาชุมชน 3 เทศบาลตำบลสามเมือง
แทน นายกเทศมนตรีตำบลสามเมือง อำเภอลาดบัวหลวง
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
28	นายศิลากร กุลเจริญ	รองนายกเทศมนตรีตำบลลำโรงใต้ เทศบาลตำบลลำโรงใต้
แทน นายกเทศมนตรีตำบลลำโรงใต้ อ.พระประแดง จ.สมุทรปราการ
29	นายพีระพล พัฒนะพีระเดช	นายกเทศมนตรีนครขอนแก่น เทศบาลนครขอนแก่น
30	นายวัชชัย รื่นรมย์สิริ	รองนายกเทศมนตรีนครขอนแก่น เทศบาลนครขอนแก่น
31	นายชาติ กางอิม	นายกเทศมนตรีนครตรัง เทศบาลนครตรัง
32	นางอัญชลี ประดิษฐ์	นักวิชาการศึกษา เทศบาลนครนครปฐม
33	นางประภัสสร ดวงสินธุ์	นักวิชาการศึกษา 4 เทศบาลนครนครปฐม
แทน นายกเทศมนตรีนครนครปฐม
34	นายธนพงศ์ ธนเดชากุล	รองนายกเทศมนตรีนครนนทบุรี เทศบาลนครนนทบุรี
แทน นายกเทศมนตรีนครนนทบุรี
35	นางเรวดี รัตตัญญู	ผู้อำนวยการสำนักการศึกษา เทศบาลนครนนทบุรี
36	นายปรีชา ชันธไพโรศรี	รองนายกเทศมนตรีนครพระนครศรีอยุธยา
เทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา
แทน นายกเทศมนตรีนครพระนครศรีอยุธยา
37	นายชาติชาย ฤทธิ์น้ำ	ผู้อำนวยการกองการศึกษา เทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา
38	นายปรีชา พิภูลขาว	ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาลวัดเขียน
เทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา
39	นายไพยม เข็มนาค	ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบ่อเมฆ
เทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา
40	นายสมคิด โพธิ์สง่า	ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาลวัดตองปุโบราณคดีนิสสร
เทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา
41	นางพรทิพย์ สำรวยผล	รองผู้อำนวยการ
รักษาการผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาลสรรพสามิตบำรุง
เทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา

42	นายอเนก บรรพโต	ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาลวัดศาลาปูน
เทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา
43	นายพีระ จังพานิช	ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาลวัดศรีตันชัย
เทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา
44	นายชาลี เส้นขาว	ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาลวัดแม่นางปลื้ม
เทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา
45	นางสายหยุด กฤษดานิรมิต	ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาลวัดป่าโค
เทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา
46	นายสุพจน์ สุภาพันธุ์	นายกเทศมนตรีนครพิบูลย์โลก เทศบาลนครพิบูลย์โลก
47	นางเนลิมรัตน์ ดิลกแพทย์	เทศบาลนครภูเก็ต
48	นางสาวเกษวลี สุวรรณมณี	เทศบาลนครภูเก็ต
49	นายอำพล พลศร	ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครยะลา
แทน นายกเทศมนตรีนครยะลา
50	นายมานพ วาจาสิทธิ์	รองนายกเทศมนตรีนครระยอง เทศบาลนครระยอง
แทน นายกเทศมนตรีนครระยอง
51	นางจันทร์สม เสียงดี	ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครลำปาง
แทน นายกเทศมนตรีนครลำปาง
52	นางสาวอุษา สมคิด	รองผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครลำปาง
53	นางประนอม สายโกสม	ผู้อำนวยการสถานศึกษา คศ.3 เทศบาลนครลำปาง
54	นางยุพิน ตรังคาร	ผู้อำนวยการสถานศึกษา คศ.4 เทศบาลนครลำปาง
55	นางบานเย็น แสงเจริญ	ผู้อำนวยการสถานศึกษา คศ.4 เทศบาลนครลำปาง
56	นายอุทิศ ชูช่วย	นายกเทศมนตรีนครสงขลา เทศบาลนครสงขลา
57	นายสมพงษ์ ช่วยเนียม	รองนายกเทศมนตรีนครสงขลา เทศบาลนครสงขลา
58	นางดวงพร วิจิตรพันธ์	ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครสงขลา
59	นางสาวภัทรพร แจ่มดอน	ศึกษานิเทศก์ กองการศึกษา เทศบาลนครสมุทรสาคร
60	นางสาวอุไร ตรีวรเวทย์	รองนายกเทศมนตรีนครอุดรธานี เทศบาลนครอุดรธานี
61	นางสาวนัยนา ศุภกุล	ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครอุบลราชธานี
แทน นายกเทศมนตรีนครอุบลราชธานี
62	นายอัมพร ภาวโลธร	รองนายกเทศมนตรีเมืองกันตัง เทศบาลเมืองกันตัง
แทน นายกเทศมนตรีเมืองกันตัง จังหวัดตรัง
63	นายวิเชียร สมภาร	ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา ระดับ 9 เทศบาลเมืองกาฬสินธุ์
64	นางรัศมี ชุกสิทธิ์	นักวิชาการศึกษา 7 เทศบาลเมืองเขาสามยอต
แทน นายกเทศมนตรีเมืองเขาสามยอต อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี
65	นายสุบัน สวัสดิ์ประภา	ผู้อำนวยการกองการศึกษา เทศบาลเมืองชะอำ
แทน นายกเทศมนตรีเมืองชะอำ จังหวัดเพชรบุรี
66	นายชัยยุทธ คุ้มบัว	ผู้อำนวยการกองการศึกษา ระดับ 8 เทศบาลเมืองชัยภูมิ
67	นายณรงค์ชัย หงสารกุล	ผู้อำนวยการกองการศึกษา ระดับ 8
เทศบาลเมืองตะพานหิน จ.พิจิตร

- 68 นายทศพล งานไพโรจน์ รองนายกเทศมนตรีเมืองท่าข้าม เทศบาลเมืองท่าข้าม
แทน นายกเทศมนตรีเมืองท่าข้าม จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- 69 นางสุนันท์ ลีธิกานต์ รองนายกเทศมนตรีเมืองนครพนม เทศบาลเมืองนครพนม
แทน นายกเทศมนตรีเมืองนครพนม
- 70 นายมานิช ไหวว่อง ผู้อำนวยการกองการศึกษา ระดับ 8 เทศบาลเมืองบ้านโป่ง
จังหวัดราชบุรี
- 71 นางอัญชลี ปล่องทอง สันทนาการ 7 รักษาการแทนศึกษานิเทศก์ เทศบาลเมืองบ้านหมี่
แทน นายกเทศมนตรีเมืองบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี
- 72 นางอัจฉราภรณ์ ยิ่งอภัย ผู้อำนวยการกองการศึกษา เทศบาลเมืองเบตง
แทน นายกเทศมนตรีเมืองเบตง จังหวัดยะลา
- 73 นายชัยพร ผ่องแผ้ว ผู้อำนวยการกองการศึกษา เทศบาลเมืองปราจีนบุรี
แทน นายกเทศมนตรีเมืองปราจีนบุรี
- 74 นางสุปราณี จินดา ผู้อำนวยการกองการศึกษา เทศบาลเมืองนครนายก
- 75 นายนาถด ทองนพแก้ว รองนายกเทศมนตรีเมืองพนัสนิคม เทศบาลเมืองพนัสนิคม
แทน นายกเทศมนตรีเมืองพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี
- 76 นายประเสริฐ แแนวหลาน ผู้อำนวยการกองการศึกษา เทศบาลเมืองพะเยา
อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
- 77 นายนาม สุวรรณเนตร รองนายกเทศมนตรีเมืองพัทลุง เทศบาลเมืองพัทลุง
แทน นายกเทศมนตรีเมืองพัทลุง
- 78 นายสุมิตร สมศรี ผู้อำนวยการกองการศึกษา เทศบาลเมืองมหาสารคาม
แทน นายกเทศมนตรีเมืองมหาสารคาม
- 79 นายไพรัตน์ น้อยหอม ผู้อำนวยการกองการศึกษา เทศบาลเมืองแม่สอด
- 80 นายพิชัย นันทชัยพร นายกเทศมนตรีเมืองราชบุรี เทศบาลเมืองราชบุรี
- 81 นายศราวุธ สุทธิหลวง เลขาธิการนายกเทศมนตรีเมืองราชบุรี เทศบาลเมืองราชบุรี
- 82 นายกันตภณ นารณกรกิจ ผู้อำนวยการกองการศึกษา เทศบาลเมืองลพบุรี
- 83 นายณัฐมงคล อังคสกุลเกียรติ นายกเทศมนตรีเมืองศรีสะเกษ เทศบาลเมืองศรีสะเกษ
- 84 นางสาววิณา ทิณเกิด หัวหน้าฝ่ายพัฒนาการศึกษา 7 กองการศึกษา
เทศบาลเมืองสมุทรสงคราม
แทน นายกเทศมนตรีเมืองสมุทรสงคราม
- 85 นางสาววรรณพร แก่นทองเจริญ ผู้อำนวยการกองการศึกษา เทศบาลเมืองสระแก้ว
แทน นายกเทศมนตรีเมืองสระแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดสระแก้ว
- 86 นางสาวศรีสุภา ตันเจริญ หัวหน้าฝ่ายการศึกษา กองการศึกษา เทศบาลเมืองสระบุรี
แทน นายกเทศมนตรีเมืองสระบุรี
- 87 นายมนัส นาคา ผู้อำนวยการกองการศึกษา เทศบาลเมืองสวรรคโลก
แทน นายกเทศมนตรีเมืองสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย
- 88 นางจิตติมา สุทธิเวชกุล รักษาการผู้อำนวยการกองการศึกษา เทศบาลเมืองสิงห์บุรี
แทน นายกเทศมนตรีเมืองสิงห์บุรี

89	นางมงคลธร บัวประทุม	รองนายกเทศมนตรีเมืองอ่างทอง เทศบาลเมืองอ่างทอง
แทน นายกเทศมนตรีเมืองอ่างทอง
90	นายปัญญา ภูักักดี	ผู้อำนวยการกองการศึกษา ระดับ 8 เทศบาลเมืองอ่างทอง
91	นายอาศุชิน เป้าอารีย์	รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาญจนบุรี
แทน นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาญจนบุรี
92	นายสะอาด ทั่นเลี้ยง	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านแก้ววิทยา
องค์การบริหารส่วนจังหวัดกาญจนบุรี
93	นายพงษ์ภุชงค์ งามคำไพ	หัวหน้าฝ่ายการศึกษา 7 องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
94	นายสุเทพ พงษ์ใหม่	ผู้อำนวยการโรงเรียนสีชมพูศึกษา
องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
95	นายนิวัตร ประเสริฐพันธ์	ผู้อำนวยการกองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม อบจ.ฉะเชิงเทรา
แทน นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดฉะเชิงเทรา
96	นายสง่า พัฒนชีวะพูล	ผู้อำนวยการกองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับ 8
องค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ
แทน นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ
97	นายนิത്യ แดงขวัญทอง	ผู้อำนวยการกองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม อบจ.ชุมพร
แทน นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดชุมพร
98	นายธรรมโรจน์ พันธุมะโอภาส	ผู้อำนวยการกองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม อบจ.ตราด
แทน นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดตราด
99	นายอาราม สุวรรณชัยรบ	ผู้อำนวยการกองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา
100	นายณรงค์ รักเดช	ที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี
แทน นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี
101	นายวีระชัย ศรีโอษฐ์	นักบริหารงานนโยบายและแผน 7 องค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์
แทน นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์
102	นายอนุกุล ภูเขียว	เจ้าพนักงานธุรการ 6 ว องค์การบริหารส่วนจังหวัดปราจีนบุรี
แทน นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดปราจีนบุรี
103	นายเศรษฐ์ อัลยุฟรี	นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดปัตตานี
104	นายภุชญา ประไพพานิช	แทน นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
105	นายสมนึก ประเสริฐปาลิทัศน์	ผู้อำนวยการกองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม อบจ.พิษณุโลก
แทน นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก
106	นายธวัชชัย กันนะพันธ์	นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์
107	นายสมพงษ์ วรรณม	ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์
108	นายอนุวัช วงศ์วรรณ	นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดแพร่
109	นายสรรธรรม จินดา	รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ต
แทน นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ต
110	นายสฤชต์ ประดับศรี	นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดยโสธร

111	นายพูลลาภ ทัดจันทร์	หัวหน้าฝ่ายงบประมาณและพัฒนารายได้
องค์การบริหารส่วนจังหวัดลพบุรี
แทน นายกองัดการการบริหารส่วนจังหวัดลพบุรี
112	นายสมชาติ ประสมเพ็ชร์	ผู้อำนวยการกองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
องค์การบริหารส่วนจังหวัดลพบุรี
113	นายอาชวี คำมา	ผู้อำนวยการกองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม อบจ.ลำพูน
แทน นายกองัดการการบริหารส่วนจังหวัดลำพูน
114	นางเจียมจิต เร่งพุดพิงค์	รองปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเลย
แทน นายกองัดการการบริหารส่วนจังหวัดเลย
115	นายนาถดล ชำนาญคำ	ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ
แทน นายกองัดการการบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ
116	นางสาวมัลลิกา เทียนสุวรรณ	รองนายกองัดการการบริหารส่วนจังหวัดสมุทรปราการ
แทน นายกองัดการการบริหารส่วนจังหวัดสมุทรปราการ
117	นางสาวนภัค ค้างสำรวย	เลขานุการรองนายกองัดการการบริหารส่วนจังหวัดสมุทรปราการ
118	นางสาวนัยนา ปลั่งกลาง	เลขานุการรองนายกองัดการการบริหารส่วนจังหวัดสมุทรปราการ
119	นางกุลธนา บรรณสาร	นักวิชาการศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว
แทน นายกองัดการการบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว
120	นางนฤมล มัจฉิกันนท์	นักวิชาการศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว
121	นายพีรพงษ์ เชียงบุตร	รักษาการผู้อำนวยการกองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
อบจ.สุโขทัย
แทน นายกองัดการการบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัย
122	นายธีรวัฒน์ รัตนกุล	ผู้อำนวยการกองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม อบจ.สุราษฎร์ธานี
แทน นายกองัดการการบริหารส่วนจังหวัดสุราษฎร์ธานี
123	นายสมาน รักการดี	ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี ระดับ 9
แทน นายกองัดการการบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี
124	ว่าที่ ร.ต.สุรพล สืบพรหม	ผู้อำนวยการกองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม อบจ.อุบลราชธานี
แทน นายกองัดการการบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี
125	นายสุรชัย ยิ้มเกิด	ผู้เชี่ยวชาญพิเศษ องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี
126	นายรพีพันธ์ เฟื่องชมพู	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลกกตูม อำเภอดงหลวง
จังหวัดมุกดาหาร
127	นายคำคม ต้นจำปี	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าก้อ อำเภอแม่สรวย
จังหวัดเชียงราย
128	นายสินธพ อินทรัตน์	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม อำเภอหาดใหญ่
จังหวัดสงขลา
129	นายประยูร หนูคง	รองนายกองัดการการบริหารส่วนตำบลท่าข้าม
130	นายวิเชื้อ พิณจสูกุล	เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม
131	นายมิตรภาพ ปลูกเงิน	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลแม่นาจร อำเภอแม่แจ่ม
จังหวัดเชียงใหม่

132	นายชรรค์ชัย คำอุ่น	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเวียง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่
133	นายสมพงษ์ ทองพันธ์	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัวสะอาด
อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา
134	นางสาวเนาวรัตน์ ปัญติโย	นักวิชาการศึกษา ส่วนการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม อบต.ห้วยบง
แทน นายกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยบง
อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสระบุรี
135	นายนพดล แก้วสุพัฒน์	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลอ้อมเกร็ด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี

สังเกตการณ์

1	นายสุพจน์ บุญยืน	ผู้อำนวยการกองการศึกษา เทศบาลเมืองพิบูลมังสาหาร
จังหวัดอุบลราชธานี
2	นายสมศรี สุ่มมาตย์	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านสุขเจริญ อำเภอกุฉินารายณ์
จังหวัดกาฬสินธุ์
3	นางสุปราณี ศิริกัน	องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแซว อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย
4	นายมงคล จันทร์ภูมิ	บุคลากร 3 กองการศึกษา
5	นายกิตติศักดิ์ บุญจันทร์	เจ้าหน้าที่ป้องกันฯ เทศบาลตำบลท่าสายลวด
6	นายรังสรรค์ อินทาส	เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป 6 ว
7	นายภริมณณ์ จันทิโกสยะ	ผู้อำนวยการโรงเรียนเขาสามยออดวิทยา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

1	ดร. อารุง จันทวานิช	เลขาธิการสภาการศึกษา
2	ดร. นงราม เศรษฐพานิช	ที่ปรึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
3	นางสุรางค์ โพธิ์พฤกษาวงศ์	ที่ปรึกษาด้านวิจัยและประเมินผลการศึกษา
4	นางสาวสุทธาสินี วัชรบูล	ที่ปรึกษาด้านระบบการศึกษา
5	นายกิตติรัตน์ มังคละคีรี	ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาคุณภาพการศึกษา
6	นางสาววัฒนา อาทิตย์เที่ยง	ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา
7	ดร.จินตนา ศักดิ์ภู่อ่วม	หัวหน้ากลุ่มประเมินผลการบริหารและการจัดการศึกษา
สำนักประเมินผลการจัดการศึกษา
8	ดร.ประภาพรพรณ ไชยวงษ์	หัวหน้ากลุ่มนโยบายและแผนการบริหารและการจัดการศึกษา
สำนักนโยบายและแผนการศึกษา
9	นางสาวประภาพรพรณ วงศาโรจน์	หัวหน้ากลุ่มนโยบายและแผนการขยายโอกาสทางการศึกษา
สำนักนโยบายและแผนการศึกษา
10	นางสาวเพ็ญศรี อรุณรุ่งเรือง	หัวหน้ากลุ่มนโยบายและแผนการศึกษาเพื่อเพิ่มขีดความสามารถ
ในการแข่งขันของประเทศ สำนักนโยบายและแผนการศึกษา
11	ดร.สุภาพร โกเสงกุล	นักวิชาการศึกษา สำนักนโยบายและแผนการศึกษา
12	นายวีระ พลอยครบุรี	นักวิชาการศึกษา กลุ่มเลขานุการสภาการศึกษา สำนักผู้อำนวยการ

13	นางสาวนวลจันทร์ ปุยะกุล	นักวิชาการศึกษา สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา
14	นางสาวสมปอง สมญาติ	นักวิชาการศึกษา สำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้
15	นางจันทิมา พงษ์สมาน	นักวิชาการศึกษา สำนักนโยบายและแผนการศึกษา
16	นางรัชณี ศิลปบรรเลง	นักวิชาการศึกษา สำนักนโยบายและแผนการศึกษา
17	นางรัชณี พึ่งพาณิชย์กุล	นักวิชาการศึกษา สำนักนโยบายและแผนการศึกษา
18	นางสาวกอบสุข อัดถิ	นักวิชาการศึกษา กลุ่มงานบริหารและจัดการยุทธศาสตร์
19	นายกวิน เสือสกุล	เจ้าหน้าที่บริหารงานประชาสัมพันธ์
กลุ่มประชาสัมพันธ์สภาการศึกษา สำนักอำนวยการ
20	นายสมยศ พันธุ์โอฬารกุล	เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป สำนักนโยบายและแผนการศึกษา
21	นางสาวปัทมา เอี่ยมละออ	นักวิชาการศึกษา สำนักนโยบายและแผนการศึกษา
22	นางพรพิมล เมธีรานันท์	นักวิชาการศึกษา สำนักนโยบายและแผนการศึกษา
23	ดร.รุ่งนภา จิตรโรจนรักษ์	นักวิชาการศึกษา สำนักนโยบายและแผนการศึกษา
24	นางสาวดารณี อรุณวารการณ	นักวิชาการศึกษา สำนักนโยบายและแผนการศึกษา
25	นางสาวอุษา คงสาย	นักวิชาการศึกษา สำนักนโยบายและแผนการศึกษา
26	นางกัญญา นิลกำแหง	เจ้าพนักงานการเงินและบัญชี กลุ่มการคลัง สำนักอำนวยการ
27	นางสาวสุมาลี ไพรงค์ดาสกุล	เจ้าหน้าที่บริหารงานธุรการ กลุ่มการคลัง สำนักอำนวยการ
28	นางสาวอุไรวรรณ พันธุ์สุจริต	นักวิชาการศึกษา สำนักประเมินผลการจัดการศึกษา
29	นางสาวโรจนา ถัดทะพงษ์	นักวิชาการศึกษา สำนักนโยบายและแผนการศึกษา
30	นายทศพร อ่องแสงคุณ	นักวิชาการศึกษา สำนักนโยบายและแผนการศึกษา
31	นางสาวไกล่ตา สดสมศรี	นักประชาสัมพันธ์ กลุ่มประชาสัมพันธ์สภาการศึกษา
สำนักอำนวยการ
32	นายมนตรี กี่ลูน	เจ้าหน้าที่โสตฯ สำนักอำนวยการ
33	นางสาวกรกมล เรืองเดช	ผู้ช่วยนักวิชาการ สำนักนโยบายและแผนการศึกษา
34	นายรักพงศ์ รอดอยู่	ผู้ช่วยนักวิชาการ สำนักนโยบายและแผนการศึกษา
35	นางสาวสิริวิณ ก้านจันทร์	ผู้ช่วยนักวิชาการ สำนักประเมินผลการจัดการศึกษา

ที่ปรึกษา

ดร.อำรุง จันทวานิช

ดร.สิริพร บุญญานันต์

ดร.สุทธศรี วงษ์สมาน

เลขาธิการสภาการศึกษา

รองเลขาธิการสภาการศึกษา

ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนการศึกษา

คณะผู้จัดทำ

ดร.ประภาพรพรณ ไชยวงษ์

นางจันทิมา พงษ์สมาน

ดร.รุ่งนภา จิตรโรจนรักษ์

นางสาวดารณี อรุณวรากรณ์

นางสาวโรจนา ถัดทะพงษ์

หัวหน้ากลุ่มนโยบายและแผน

การบริหารและการจัดการศึกษา

นักวิชาการการศึกษา 7 ว

นักวิชาการการศึกษา 6 ว

นักวิชาการการศึกษา 6 ว

นักวิชาการการศึกษา 5

จัดทำต้นฉบับและบรรณาธิการ

ดร.ประภาพรพรณ ไชยวงษ์

นางจันทิมา พงษ์สมาน

หัวหน้ากลุ่มนโยบายและแผน

การบริหารและการจัดการศึกษา

นักวิชาการการศึกษา 7 ว

หน่วยงานผู้รับผิดชอบ

กลุ่มนโยบายและแผนการบริหารและการจัดการศึกษา

สำนักนโยบายและแผนการศึกษา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ